Monahul Varnava Lukianov

Proskinitar

al

Sfântului Munte al Atonului

Prima carte în limba română despre Muntele Athos

București, 1856 - Brașov, 2010

Transcrierea din alfabetul chirilic în alfabetul latin: **Nicolae Blaj**

Îndrumător: **Vasile Oltean**

Îngrijirea ediției, coperta și glosarul: **Vasile Aldea**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LUKIANOV, VARNAVA

Proskinitar al Sfântului Munte al Atonului: prima carte în limba română despre Muntele Athos / Varnava Lukianov. - Ghimbav: Haco International, 2010

Bibliogr.
ISBN 978-973-7706-22-5

2

Tehnoredactare computerizată: **Gheorghe Lazăr**

Tiparul: *S&G Print* • tel.: 0268/258.888

CUPRINS

Muntele Athos, locul cel mai înalt de pe pământ ..... pag. 7

Despre Proschinitarele Muntelui Athos, tipărite în Principatele Române - sec. XVIII-XIX ..... pag. 13

Notă asupra ediției ..... pag. 23

Proskinitar al Sfântului Munte al Atonului ..... pag. **1 - 205**

Glosar ..... pag. I-VII

Bibliografie ..... pag. VIII-X

Muntele Athos, locul cel mai înalt de pe pământ

„Lumea asta întreagă dacă se mai ține și nu cade sub blesteme e fiindcă se sprijină pe rugăciunile Muntelui Sfânt. Pe când lumea stă la adâncul nopții culcată în moliciunea patului, în dulceața somnului, și furii și răii și tâlharii blestemătesc, și desfrânații se îndulcesc în poftele spurcate, muntele stă treaz și se închină și bate mătănii: cu oftări.

Pentru mine, pentru neamul meu, cred că e mai rodnică cunoașterea Athosului decât a oricărui loc din Apus.“

(Sandu Tudor, Scrieri 1,
Editura Christiana, 1999)

A vorbi sau a scrie despre Muntele Athos e un demers anevoios la care „te înhami” cu greu pentru că trebuie să fii conștient de realitatea mărturisirii la care ești chemat să participi prin cuvânt.

Despre binecuvântările sfinte ale acestui munte „înalt” s-au scris tomuri întregi încât literatura duhovnicească a acestor locuri te face să pătrunzi într-un spațiu cu totul deosebit ce-ți motivează discursul prin sfințenia locului.

Mircea Eliade definea locul sacru ca punct de întâlnire dintre cer și pământ și implicit dintre oameni și Dumnezeu.

Descoperirea acelui punct fix echivalează cu Crearea lumii pentru că manifestarea sacrului fondează, ontologic, lumea.

Spiritualitatea răsăritului creștin a descoperit în Muntele Athos acel punct fix de care are mereu nevoie pentru a deschide creștinului contemporan „gustul” după îndumnezeire.

În această întindere nesfârșită în care nici un punct de reper nu este posibil iar orientarea nu se poate efectua, hierofania dezvăluie acel punct fix absolut, ca Centru. În locul sacru, viața își găsește

centrul de unitate pentru că el reprezintă pe pământ un ultim tărâm perfect conceput pentru a se extinde dincolo de terestru spre eshaton.

Mircea Eliade explică relația omului cu spațiul care nu este omogen pentru că există porțiuni de spațiu calitativ diferit de celelalte.

Pentru omul religios, această lipsă de omogenitate spațială se traduce prin experiența unei opoziții între spațiul sacru, singurul care ar fi real, şi tot restul – întinderea informă care îl înconjoară.

Exemplul cel mai elocvent îl găsim în Sfânta Scriptură prin dialogul lui Dumnezeu cu Moise pe muntele Horeb: *„Nu te apropia aici! Ci scoate-ți încălțămintea din picioarele tale, căci locul pe care calci e pământ sfânt!" (Ieşire 3,5).*

Forma detaliată a locului sacru nu este dată de necesitățile sau de imaginația oamenilor, ci este oferită de către Dumnezeu.

Ea poate servi ca un microcosmos pământesc al unui tărâm cosmic care este locuința divinității.

Locul sacru este de fapt singurul loc de pe pământ potrivit pentru coborârea divinității.

Aici se intersectează tărâmul ceresc cu cel pământesc şi omul îşi aduce rugăciunile şi ofrandele sale lui Dumnezeu.

Un astfel de loc sacru, al înălțimilor, este şi Muntele Athos, care-ți lasă certitudinea, după experiența personală pe care o trăieşti ca pelerin acolo, că legătura dintre tine şi Dumnezeu a intrat pe un alt făgaş, iar cerul şi pământul s-au unit într-o doxologie mărturisitoare.

Părintele Ioanichie Bălan a numit Athosul o adevărată minune a lumii creştine care a rezistat de peste o mie de ani tuturor eresurilor, primejdiilor şi războaielor sau *„Taborul Ortodoxiei bimilenare, unde nenumărate cete de monahi s-au nevoit pentru Hristos".*

Este normal ca interesul lumii ortodoxe şi nu numai, pentru acest loc să fie imens pentru că el concentrează în sine o autoritate duhovnicească şi morală de netăgăduit.

Cercetarea sistematică a Athosului a început cam prin 1840. eruditul părinte profesor Teodor Bodogae în lucrarea: „Ajutoarele româneşti la mănăstirile din Sfântul Munte Athos" cercetători: arhimandriții ruşi Antoniu şi Porfir care au strâns şi publicat un material enorm (9 volume) despre manuscrisele din Muntele Athos.

Arhimandritul Porfir Uspenski care a scris monumentala istorie a sf. Munte, crede că în urma invaziei arabe asupra Macedoniei dintre

670-676, împăratul bizantin Constantin Pogonatul ar fi dat Athosul în seama unor călugări. Aceasta ar fi prima dată când ar apărea călugări la Athos.

Prima lucrare realizată la noi, în anul 1701 de către doctorul lui Constantin Brâncoveanu – Ion Comnen – care publică la Snagov, în limba greacă, un ghid (Proskinitar) al Sfântului Munte, a avut o mulțime de ediții publicate în diferite țări.

Ghidul lui Ioan Comnen, viitorul episcop de Dristra, este cea mai bună descriere a Sfântului Munte făcută pentru pelerini, de aceea s-a bucurat de cea mai mare circulație.

Radiografia pe care părintele Bodogae o face perioadei istorice din preajma secularizării averilor mânăstireşti (1857-1870) scoate în evidență interesul
Munte amintind şi de polemiştii care au luat parte la discuții publicând documente (Cezar Bolliac, Ion Brezoianu, N. Istrati, Manu G, Al. Odobescu şi alții).

Nu putem să nu amintim că după o statistică din 1856 în Țara Românească existau 69 de mănăstiri, dintre care 35 închinate, iar în Moldova 122 din care 29 închinate.

În 1863 datoria lor comună față de statul român se urca la 28.889.20 de piaştri.

Prin „legea secularizării" (1863) a intrat în patrimoniul statului un sfert din teritoriul țării, reuşindu-se ca în anul următor să se facă şi reforma agrară.

Tipărirea acestei lucrări în limba română s-a făcut în vremea venerabilului mitropolit Nifon (1787-1875), ales din anul 1850.

În vremea lui au avut loc multe schimbări în viața bisericească a României moderne şi chiar dacă nu a fost consultat în multe din legile votate în vremea lui Cuza, el nu s-a împotrivit, căutând să împace „tradiția" cu „spiritul înnoitor" al României de atunci.

El s-a impus în viața Bisericii prin întemeierea unui Seminar teologic de opt clase în Bucureşti (1872), care-i poartă numele şi azi, iar fundația care a lăsat-o a dat o vreme burse studenților de la facultățile laice şi ajutoare pentru săraci.

Lucrarea pe care o prefațăm, apărută cu strădania temerară şi lăudabilă a domnului Vasile Aldea, este tradusă în româneşte de râvnitorul monah Varnava Lukianov din chinovia sfintei mănăstiri Esfigmenu din Sfântul Munte.

Dacă admitem sursa citată de părintele Bodogae, ne-am afla în fața manuscrisului lui Ioan Comnenul, doctorul sfântului Constantin Brâncoveanu, dar în foaia de titlu a cărții găsim specificat că lucrarea a fost alcătuită de ieroschimonahul Serafim fost profesor la Academia teologică din Sankt Petersburg şi călugărit la mănăstirea marea Lavră a Rusicului din Athos.

Nu ştim când alcătuieşte ieroschimonahul Serafim această lucrare şi nici dacă copiază textul din 1701.

După afirmațiile părintelui Bodogae ne aflăm în fața unui traducător care apare atât pentru lucrarea lui Comnen cât şi pentru cea a ieroschimonahului Serafim şi asta ar putea să ne fie de ajuns.

Acest prim ghid al locurilor sfinte din Athos începe cu o scrisoare de mulțumire a traducătorului către mitropolitul Nifon pe care îl înştiințează de modul cum a alcătuit acest ghid *„în care s-a pus atât lipsa precum şi adaosurile, ce nu se cuprindeau în cărțile rusienescului autor”.*

Traducătorul ține să precizeze efortul prin care a adăugat la lucrare litografiile fiecărei mănăstiri din munte, realizate pentru prima dată la Odesa în anul 1847, iar cel al întregului munte tipărită la St. Petersburg în anul 1836, pentru ca în ultima parte a scrierii care ține loc de prefață, să-i arate mitropolitului folosul Duhovnicesc al acestui ghid pentru orice râvnitor în ogorul Domnului.

Pe lângă aspecte legate de viața monahilor din munte, de distanțele dintre mănăstiri, schituri sau chilii, ghidul prinde viață prin frumusețea istorioarelor duhovniceşti cu iz de legendă ce dă adeseori impresia unei construcții literare suprarealiste ce angajează cititorul într-o lectură susținută.

Lecturând cartea mi-am amintit că o parte din aceste istorioare le-am auzit şi eu de la călugării din Vatoped îmbogățindu-mi tainic nevoia de duhovnicesc.

Tradiția păstrează în formă de legendă, începuturile foarte timpurii ale vieții monastice în Athos.

Acest ghid ne prezintă, de la început, una dintre ele care ne vorbeşte despre Lazăr, cel înviat de Domnul, care a dorit să vadă pe Maica Domnului, pe când era episcop al Ciprului.

De frica iudeilor nu îndrăznea să meargă la Ierusalim şi atunci a cerut Maicii Domnului să vină să-l vadă în Cipru.

Corabia cu care a plecat Sfânta Fecioară împreună cu Apostolul

Ioan s-a apropiat de acest munte al Athosului de azi care era plin de păgâni ce se închinau la zeul Apolon.

Atunci demonii care stăpâneau acel munte au început să strige la oameni, contra voinței lor, să o întâmpine pe Maria, mama adevăratului Domn şi în acel ceas s-au întors la Hristos cei din munte.

Bucuria Maicii a fost la fel de mare: *„Să fie darul lui Dumnezeu la locul acesta şi asupra celor ce vor vieţui aici cu credinţă şi cu bună cucernicie şi a celor ce vor păzi poruncile Fiului şi Dumnezeului meu. Şi toate cele ce se ating de viaţa pământească le vor avea cu îndestulare şi cu puţine osteneli, viaţa cerească li se va dărui lor, şi mila fiului meu nu se va ridica de la dânşii până la sfârşitul veacurilor. Locului acestuia eu voi fi apărătoare şi fierbinte mijlocitoare pentru dânsul către Dumnezeu*

De atunci a devenit acest loc „Grădina Maicii Domnului".

Nu ne vom opri mai mult asupra conținutului pentru a vă putea lăsa în tihnă descoperirea unor locuri sfinte şi pline de farmec duhovnicesc în care „minunea" este la ea acasă.

Pentru unii dintre noi pot părea simple poveşti fără vreo încărcătură specială.

Pentru alții pot deveni puncte de mărturisire vie a adevărului dumnezeiesc.

Mitropolitul Nikolaos de Mesogaia vorbeşte în cartea sa: „Mount Athos, The highest place on earth" despre descoperirea Athosului interior, „invizibil", în care toate experiențele cotidiene, toate întâlnirile din munte pot fi receptate printr-un folos interior.

Îmi aduc aminte doar de una din experiențele pe care le-am trăit în Sfântul Munte, într-una din călătoriile mele pe acolo, când am poposit la hramul schitului Lacu şi am fost nevoit să fac drumul dintre chilie şi mănăstire printr-o pădure destul de întunecată.

M-a însoțit un frate de mănăstire, pe care nici acum nu ştiu cum îl chema, şi mi-a vorbit tot drumul despre întâlnirea cu Hristos din viața noastră.

Nu mi-a vorbit nimeni atât de limpede şi de simplu şi de adevărat despre această întâlnire a vieții noastre cu Dumnezeu dar am păstrat mereu senzația că m-am întâlnit cu Domnul atunci.

Experiența pe care o trăieşti în acest munte este unică pentru că tot ceea ce ți se întâmplă e diferit de ce te aşteptai să ți se întâmple. Acolo înțelegi timpul în altă dimensiune şi lucrare.

Ghidul de față ne pune în legătură cu o parte din daniile făcute de-a lungul timpului de domnitorii români, cu mănăstirile româneşti închinate muntelui Athos şi cu bogăția duhovnicească a unor locuri Sfinte.

Citindu-le ne aşezăm în cuvântul părintelui Ioanichie Bălan: *„... muntele Athos nu este un loc de turism, ci este şi trebuie să rămână o biserică vie, o cetate a Ortodoxiei şi un loc de neîncetată doxologie, unde îngerii împreună cu monahii aduc laudă Preasfintei Treimi”.*

Pr. dr. Cristian Muntean
Braşov

Despre Proschinitarele Muntelui Athos tipărite în Principatele Române

Sec. XVIII - XIX

Primele scrieri despre Muntele Athos au apărut în Principatele Române la începutul secolului XVIII, sub denumirea de Proschinitar şi au fost tipărite în limba greacă.

Preluat din grecescul "Proskinitarion" cuvântul se traduce prin "manualul închinătorului" sau "manualul creştinului".

În accepţiunea zilelor noastre Proschinitarul poate fi considerat ca un "ghid al pelerinului".

Contextul intern în care au fost scrise şi tipărite primele Proschinitare pe pământ românesc este caracterizat de faptul că încă din secolul XVII în cultura Principatelor Române şi în special în cultura bisericească, s-a accentuat tendinţa de diminuare a influenţei ruseşti şi de amplificare a influenţei greceşti, tendinţă favorizată de un complex de factori interni şi externi.

Creşterea numărului mănăstirilor şi bisericilor închinate Patriarhiilor orientale şi Muntelui Athos, precum şi numărul tot mai mare al copiilor de boieri, care îşi făceau studiile la Atena şi Constantinopol, au favorizat influenţa grecească.

Dacă la acestea adăugăm şi contactele domnitorilor şi boierilor români cu lumea greacă din Fanar şi urcarea pe tronurile Principatelor Române a unor domnitori cunoscători de carte greacă, se vede clar că între slavism şi grecism balanţa înclina spre grecism.

În acest context în anul 1679 domnitorul Şerban Cantacuzino a înfiinţat la Bucureşti pe langă Mănăstirea Sf. Sava o Academie domnească, având limba greacă drept limba de predare.

Când în anul 1694 domnitorul Constantin Brâncoveanu a iniţiat reorganizarea şi modernizarea Academiei, a întărit corpul profesoral cu dascăli renumiţi din Grecia, cu studii în mari centre universitare din Europa, printre care Sevastos Kymenites şi Ioannes Komnenos.

Om de mare cultură şi renumit matematician, născut la Chimene lângă Trapezund, cu studii în Atena, Constantinopol şi Italia, Sevastos Kymenites a condus Academia domnească între anii 1694-1702 în calitate de director şi profesor de matematică.

Prețuit în mod deosebit de domnitor, Sevastos Kymenites a avut şi onoranta sarcină de a se ocupa de educația celor patru fii ai domnitorului, împreună cu un alt grec Georgios Maiota, predicatorul curții şi profesor de greacă şi latină.

La rândul său, Ioannes Komnenos (1657-1719) cunoscut cu numele său românizat de Ioan Comnen sau Ioan Comnenul, cu o solidă pregătire în țara sa natală şi studii de filozofie, teologie, medicină şi ştiințe fizice la Padova – Italia, a devenit medicul curții domneşti şi profesor de fizică la Academie.

Ioan Comnen a întocmit prima hartă a Țării Româneşti, a tradus mai multe cărți teologice, a publicat o serie de epigrame greceşti şi chiar a întocmit un epitaf în versuri iambice scris pe piatra funerară a colaboratorului şi prietenului său Sevastos Kymenites, decedat în anul 1702.

Ioan Comnen a fost acela care în anul 1698, după un pelerinaj la Muntele Athos, întors la Bucureşti, a scris în limba greacă veche primul Proschinitar care avea să se tiparească trei ani mai târziu la Snagov.

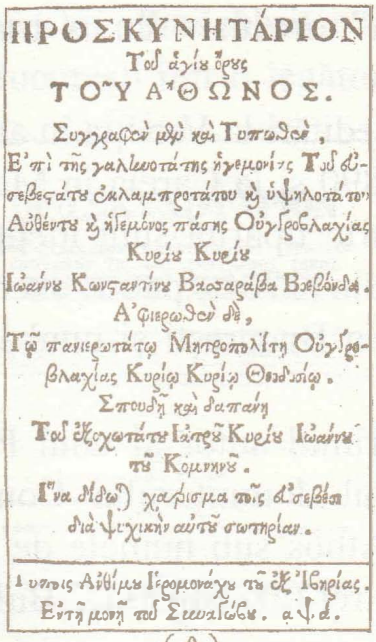
O copie a manuscrisului semnat Ioannes Komnenos se păstrează la Biblioteca Universitară Mihai Eminescu din Iaşi.

Titlul lucrării tradus în limba română este: *"Proschinitarul sfântului munte al Atonului, scris şi tipărit pe vremea prea evlaviosului, prea strălucitului şi prea înălțatului Domn a totă Ungrovlachia, Domnul Domn Ioan Constantin Basarab Voevod, afierosit prea sfințitului Mitropolit al Ungrovlachiei Domnul Teodosie, cu îngrijirea şi cheltuiala prea cinstitului Doctor Domnul Ioan Comnen, spre a se da în dar credincioşilor pentru mântuirea sufletului seu. În teascurile lui Antim Ivireanul, în Mănăstirea Snagovului 1701. Prin ostenela şi corectarea lui Ignatie Fytian ieromonahul."*

După cum reiese şi din titlu, Proschinitarul a fost tipărit în anul 1701 la Tipografia domnească, mutată între anii 1696 şi 1701 de la Bucureşti la Snagov, sub conducerea lui Antim Ivireanul care fusese numit şi egumen al Mănăstirii Snagov.

Φαίδιμος ἐκ προγόνων κωνσταντῖνος βασιλεύμπας
Κύρανος ἐξηρχολάχων, ὃς διέπρεψε μακάρων
Χερσὶν ἔχων ἐπίκουρον ἑῆς ζωτῆς ἰδ' ἐπιπτίαν
Πρεσβείαις κλιτῆς Θεοτόκου Μαρίης.

ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΑΡΙΟΝ
Τοῦ ἁγίου ὄρους
ΤΟΥ ΑΘΩΝΟΣ.
Συγγραφὲν μὲν καὶ τυπωθὲν,
Ἐπὶ τῆς γαληνοτάτης ἡγεμονίας Τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ παμπροτάτου καὶ ὑψηλοτάτου
Αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας
Κυρίου Κυρίου
Ἰωάννου Κωνσταντίνου Βασαράβα Βρεβόνδα.
Ἀφιερωθὲν δὲ,
Τῷ παναγιωτάτῳ Μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας Κυρίῳ Κυρίῳ Θεοδοσίῳ.
Σπουδῇ καὶ δαπάνῃ
Τοῦ ἐξοχωτάτου Ἰάτρου Κυρίου Ἰωάννου
τοῦ Κομνηνοῦ.
Ἵνα λάβῃ χαρίσματα τοῖς εὐσεβέσι
διὰ ψυχικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν.

Ἀνωνύμου Αἰθίμου Ἱερομονάχου τοῦ ἐξ Ἰβηρίας.
Ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σταυρίδου. αφ. δ.

Τὸ σφάγισμα σου ἐπὶ σοὶ πεποιθότων, σφάγισον Κύριε τὰς ἁμαρτίας· ἵνα ἁγιάσῃς, τῷ τιμίῳ σου αἵματι.

(A)

De dimensiuni relativ mici, 16/10 cm, ediția tipărită a Proschinitarului conține 150 de pagini, două gravuri şi o hartă, totul legat în piele cu ornamente presate.

În partea scrisă autorul descrie cele 20 de mănăstiri prezentându-le în ordinea ierarhică, (ordine diferită față de cea din zilele noastre).

De o importanță deosebită sunt referirile la contribuția şi ajutoarele domnitorilor şi boierilor din Principatele Române, acordate de-a lungul anilor mănăstirilor din Muntele Athos.

Ioan Comnen prezintă diferențiat mănăstirile, după criterii nelegate de ierarhia sau vechimea lor, astfel că dacă Mănăstirea Marea Lavră este descrisă în 16 pagini, iar Mănăstirea Vatoped în 28, în schimb Mănăstirea Rusiku şi Mănăstirea Grigoriu au rezervate câte o singură pagină fiecare.

Dintre cele două gravuri prima reprezintă stema Țării Româneşti, iar a doua, Icoana Deisis – a Dreptului Judecător, după mozaicul din Biserica Sf. Sofia din Constantinopol.

Harta existentă în carte, prezintă cei doi versanți ai muntelui pe care sunt schițate poziția şi aspectul aproximativ al mănăstirilor cu nominalizarea lor.

Proschinitarul lui Ioan Comnen s-a bucurat de o largă apreciere, în special în străinătate, fiind considerat cea mai detaliată descriere a Muntelui Athos, de mare utilitate pentru istorici şi pelerini, fapt pentru care a fost reeditat până astăzi de încă opt ori.

Prima reeditare a fost făcută în anul 1708 la Paris de către Bernard de Montfaucon, care l-a inclus în monumentala sa lucrare

"Paleographia Graeca", inclusiv cu o traducere paralelă în limba latină.

Au urmat apoi reeditări la Veneția în anii 1745, 1806, 1856, 1857 şi 1864; la Atena în 1890 şi la Careia în Muntele Athos în 1984.

Sub forma de carte tipărită sunt identificate astăzi în România, din ediția originală din 1701, patru exemplare: trei la Biblioteca Academiei Române din Bucureşti şi unul la Biblioteca V.A. Urechia din Galați.

Ioan Comnen, primul autor al unui Proschinitar tipărit în Țara Românească pe timpul domnitorului Constantin Brâncoveanu, s-a călugărit în Muntele Athos sub numele de Ierotei şi din anul 1711 a fost Mitropolit al Dristrei (azi Silistra – Bulgaria), până la moartea sa în anul 1719.

Au trecut 142 de ani până când în anul 1843 protosinghelul Chiril din Smirna (azi Izmir – Turcia) să scrie tot în limba greacă al doilea Proschinitar, în care de data aceasta nu mai sunt prezentate toate mănăstirile Muntelui Athos ci numai Mănăstirea Dochiaru.

Titlul acestei lucrări este *"Proschinitar al împărăteştii stavropighii patriarhale şi cinstitei Mănăstiri a Dohiariului din Muntele cel cu nume sfânt al Athosului. Alcătuit şi îngrijit de către fostul mare protosinghel al Marii Biserici a lui Hristos, Chiril cel din Smirna; la care s-a adăugat la sfârşit un paraclis al Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu cea făcătoare de minuni şi grabnică ascultătoare şi douăzeci şi patru de icoase ale Sfinților Arhangheli. Dat la tipar acum pentru prima dată cu grija şi cu cheltuiala darnică a prea Învățatului cuvios arhimandrit şi egumen al Sloboziei, domnul domn Gavriil Smirneu, cu metania la această mănăstire. În zilele prea sfințitului nostru guvernator al Ungrovlachiei Domnul Domn Neofit.*

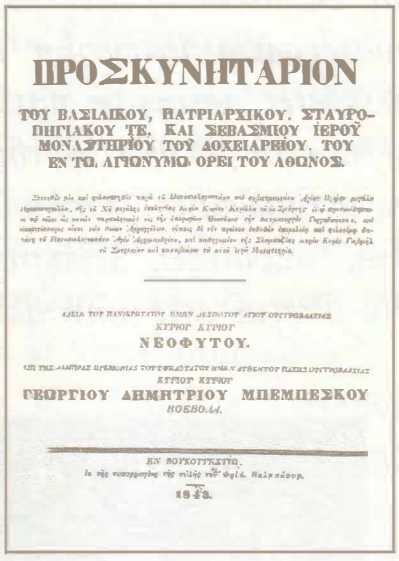
În timpul domnitorului pământean al Ungrovlachiei Domnul Domn Gheorghe Dimitrie Bibescu Voevod. În Bucureştiu în tipografia lui Frid. Valbaum – 1843".

Proschinitarul, cu formatul 21/16 cm cuprinde 53 de pagini al căror conținut este redat chiar în titlu şi două gravuri.

Prima gravură reprezintă pe Sfinții Eftimie şi Neofit, ctitorii Mănăstirii Dochiaru, iar a doua înfățişează o minune săvârşită de Sf. Arhanghel Mihail, care a salvat de la moarte un tânăr pe care trei călugări l-au înecat pentru a-şi însuşi o comoară descoperită de acesta.

Un exemplar al acestui Proschinitar se află la Biblioteca Academiei Române din Bucureşti într-o legătură cartonată, nouă.

ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΑΡΙΟΝ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ, ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ, ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΟΥ ΤΕ, ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΜΙΟΥ ΙΕΡΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΔΟΧΕΙΑΡΙΟΥ, ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΑΓΙΩΝΥΜΩ ΟΡΕΙ ΤΟΥ ΑΘΩΝΟΣ.

ΕΝ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΩ.

1843.

Ὡς ἐκ πυθμένος τοῦ βυθοῦ ἐῴσατε τὸν παῖδα,
Ὄντως καὶ ὡς ἀγγέλοι, Κυρίλλου καὶ τὸ πνεῦμα.

Prezentarea în Proschinitar numai a Mănăstirii Dochiaru nu este întâmplătoare, ci este legată de istoria Mănăstirii Sfinții Voievozi din Slobozia – Ialomița ctitorită de postelnicul Ianache Caragea şi închinată Mănăstirii Dochiaru din Muntele Athos, rezidită ulterior de domnitorul Matei Basarab după cutremurul din 1627 şi restaurată în 1842 de egumenul Gavriil Smirneanul, considerat drept al treilea ctitor.

Tipărirea Proschinitarului la un an de la restaurarea mănăstirii s-a făcut prin eforturile financiare ale egumenului Gavriil şi a donațiilor strânse de acesta de la credincioşi.

Proschinitarul din 1843 este ultimul tipărit în limba greacă pe pământ românesc, în secolul XIX manifestandu-se din ce în ce mai puternic dorința de distanțare de influențele străine şi de promovare a limbii şi culturii române.

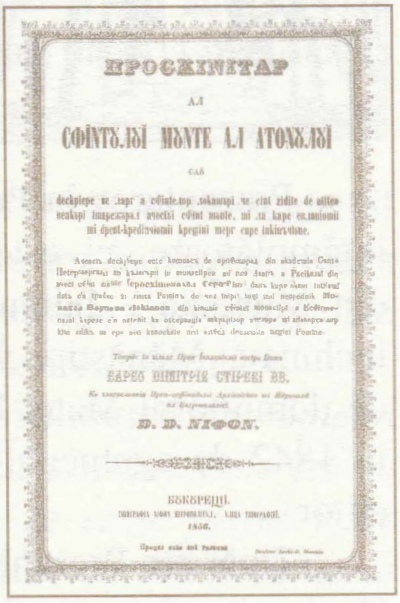
Primul Proschinitar tipărit în limba româna apare în anul 1856 şi este o traducere din limba rusă făcută de monahul Varnava Luchianov.

Titlul acestei lucrări este: *"Proskinitar al Sfântului Munte al Atonului sau Descriere pe larg a sfintelor locaşuri ce sânt zidite de atâtea veacuri împrejurul acestui sfânt munte şi la care evlavioşii şi drept-credincioşii creştini merg spre închinăciune. Această descriere este compusă de profesorul din academia Sant-Petersburgului şi călugărit în monastirea şi noua Lavră a Rusikului din acest sfânt*

munte Ieroschimonahul Serafim; după care acum întâiaşi dată s-a tradus în limba română de cel între toţi mai nevrednic Monahul Varnava Lukianov din chinovia sfintei monastiri a Esfigmenului carele s-a ostenit cu observatia lucrurilor acelora şi adunarea lor câte adică nu era nici altfel desluşite naţiei Române. Tipărite în zilele Prea Înălţatului nostru Domn Barbu Dimitrie Ştirbei VV. Cu blagoslovenia Prea-osfinţitului Arhiepiscop şi Mitropolit Al Ungrovlahiei D.D.Nifon. Bucureşti, Tipografia Nifon Mitropolitul, uliţa Tipografiei - 1856. Preţul este unu galbenu. Director Arhi-D. Dionisie".

Proschinitarul tradus de Varnava Luchianov, publicat în Rusia în anul 1836, este scris de Serafim-Ştefan Vasilievici Glagolevsky (1757-1843) născut la Sant Petersburg.

Absolvent al Academiei Teologice din Moscova Şt. Glagolevsky a fost profesor şi rector al acestei Academii şi ulterior profesor la Academia din Sant Petersburg.

În 1787 a depus jurământul monastic sub numele de Serafim la Mănăstirea Rusiku din Muntele Athos.

Episcop de Viatka, Smolensk şi Minsk, Arhiepiscop de Tver, în 1819 a devenit Mitropolit de Moscova, iar după trei ani Mitropolit de Sant Petersburg, Novgorod, Eastland şi Finlanda.

A scris numeroase lucrări de teologie şi a stimulat tipărirea de cărţi religioase în Rusia.

Proschinitarul Sfântului Munte al Atonului, în traducerea monahului Varnava Luchianov, s-a tipărit la Tipografia Mitropoliei

Românești situată chiar în curtea Mitropoliei, tipografie numită uneori și Tipografia Nifon.

Cartea de 34,5/23 cm, cu coperți din carton pânzat cu ornamente presate, are 205 pagini și 25 de gravuri.

Ultimele 11 pagini prezintă "Lista domnilor abonați", din care rezultă 1423 de solicitări indicând tirajul relativ mare pentru perioada respectivă.

Lucrarea este foarte complexă, în cuprinsul său prezentându-se date și informații referitoare atât la geografia și istoria Sfântului Munte, cât și la tradițiile și viața monastică.

În privința marilor mănăstiri și a schiturilor subordonate sunt prezentate date despre poziția și distanțele dintre ele, perioada în care au fost ridicate, ctitorii, arhitectura fiecăreia, hramurile, paraclisele, icoanele, sfintele moaște, monahii care s-au sfințit, egumenii, numărul călugărilor și viețuirea lor de sine sau de obște, etc.

Ordinea de prezentare a mănăstirilor nu este cea ierarhică și nici cea istorică, preferându-se ordinea geografică pornind de la versantul nordic cu Mănăstirea Esfigmenu, continuând spre vârful peninsulei și apoi pe versantul sudic până la Mănăstirea Zugrafu.

Și în acest Proschinitar mănăstirile sunt prezentate diferențiat, astfel că Mănăstirea Esfigmenu este descrisă în 16 pagini, în timp ce Mănăstirilor Pantocrator, Filoteu, Grigoriu și Caracalu le sunt rezervate câte o singură pagină.

Varnava Luchianov nu s-a rezumat însă la o simplă traducere din Serafim; din cuprinsul Proschinitarului se vede clar participarea sa cu date și observații proprii în legătură cu ajutoarele acordate de Țările Române, bisericile și mănăstirile închinate, veniturile din metocurile și moșiile din Principate destinate mănăstirilor din Muntele Athos, numărul călugărilor români și nu în ultimul rând evenimente și întâmplări personale (ascensiunea pe vârful muntelui cu trăirile și simțămintele proprii, descoperirea moaștelor Sf.Antonie, etc)

Prin intervențiile sale Varnava Luchianov, ca viețuitor în Sfântul Munte, prezintă Muntele Athos din interior, spre deosebire de predecesorii săi care-l prezentau din exterior, din postura de pelerini.

Cele 25 de gravuri incluse în Proschinitar sunt:

Icoana Maicii Domnului "Axion Estin" din Mănăstirea Protaton din Careia, cei doi versanți ai muntelui, având nominalizate toate mănăstirile cu aspectul lor miniaturizat (gravuri despre care autorul

afirmă că au fost luate din Proschinitarul tipărit la Sant Petersburg în anul 1836) şi în sfârşit gravurile celor 20 de mănăstiri, plus Careia şi Schitul Lacu.

Referitor la ultimele 22 de gravuri, Varnava Luchianov arată că provin *"după cele întâiaşi dată scoase şi tipărite la Odesa în anul 1847...care toate acestea sînt mult mai mult înfrumuseţate decât modelurile luate de acolo, aşişderea şi vederea fie-căreia monastiri mai frumoasă, după cum s-au găsit acele din Rusia şi mai potrivite cu starea lucrurilor, asupra cărora s-au mai adaos prăznuirile hramurilor stăpâneşti şi ale sfinţilor"*.

Dacă Proschinitarul din 1701 prezenta Muntele Athos aşa cum arăta la sfârşitul secolului XVII, cel din 1856 adaugă încă 155 de ani din existenţa acestui Sfânt Munte, cu ctitoriile şi evenimentele de până la jumătatea secolului XIX.

Existenţa astăzi a Proschinitarului din 1856, în forma sa de carte tiparită a fost identificată în mai multe locuri din România: la Biblioteca Academiei Române din Bucureşti, la Muzeul "Prima Şcoală Românească din Şcheii Braşovului", la Mănăstirea Dervent şi la două persoane particulare.

Despre monahul Varnava Luchianov *"din chinovia Sfintei Monastiri a Esfigmenului carele s-a ostenit cu observaşia lucrurilor acelora şi adunarea lor câte adică nu era nici altfel desluşite naţiei Române"*, *"supusu şi nevrednicul slugu"*, aşa cum se autocaracteriza, se cunosc puţine date.

Afară de cele de mai sus şi de faptul că a colaborat cu ieromonahul Anania Melega din Bucureşti, care-l numea *"sfinţia sa monahul Varnava Luchianov"* (aşa cum se va vedea în cele ce urmează), că ştia deopotrivă limbile română şi rusă, nu se cunoaşte mai mult.

Se presupune a fi fost român basarabean, călugărit probabil de tânăr, petrecându-şi viaţa în Sfântul Munte, fără prea multe relaţii în exterior, astfel că a trecut aproape necunoscut.

Şi ca o ironie a sorţii, într-o scrisoare primită de la Mănăstirea Esfigmenu se scrie: *"după ce am căutat în monahologion, nu am găsit nimic despre călugărul Varnava Luchianov. După cum ştiţi, aceste cărţi speciale au suferit distrugeri de-a lungul timpului şi nu avem arhiva completă pentru călugării din trecut"*.

Anonim şi uitat, monahul Varnava Luchianov a lăsat creştinilor români ortodocşi (şi nu numai) o carte de mare valoare documentară.

Tot în anul 1856 Proschinitarul ieroschimonahului Serafim, este tradus şi de ieromonahul Anania Melega, lucrarea fiind tipărită tot în Bucureşti la Tipografia Naţională a lui Iosif Romanov & Comp., dar într-un tiraj mult mai mic.

Anania Melega (? - 1878), născut în Basarabia, şi-a făcut studiile teologice la Chişinău călugărindu-se de tânăr, astfel că în 1852 era ierodiacon iar în 1856 ieromonah la Biserica Sf. Ioan cel Mare din Bucureşti.

Pentru scurt timp a fost profesor şi rector la Seminarul din Curtea de Argeş, apoi confesor la două regimente militare din Bucureşti.

În timpul vieţii sale a publicat câteva lucrări originale şi mai multe traduceri din limba rusă.

Titlul traducerii sale din Serafim este următorul: *"Proskinitar al Sfântului Munte al Atonului sau descriere pe larg a sfintelor locaşuri ce sunt zidite de atâtea veacuri împrejurul acestui sfânt munte, şi la care evlavioşii şi dreptcredincioşii creştini merg spre închinăciune. Această descriere este compusă de profesorul din academia Sant Petersburgului şi călugărit în monastirea şi noua Lavră a Rusikului din acest sfânt munte Ieroschimonahul Serafim; după care acum întâiaşi dată s-a tradus în limba Română de cel dintre toţi smerit Ieromonahul de la monastirea Sfântului Ioan din oraşul Bucureşci Anania Melega, cât şi prin sârguinţa şi toată îndemnarea a sfinţiei sale monahulu Varnava Luchianov din chinovia sfintei monastiri a Esfigmenului carele s-a ostenit cu observaţia lucrurilor acelora şi adunarea lor câte adică nu era nici cunoscute nici deslușite naţiei Române. Tipăritu în zilele Prea Sfinţitului Nostru Domn Barbu Dimitrie Ştirbei VV. Cu blagosloveala Prea Sf. Arhiepiscop şi Mitropolit al Ungrovlahiei D.D.Nifon. Bucureşti, Tipăritu în tipografia Naţională a lui Iosif Romanov şi Comp. 1856".*

Cartea în format de 28,5/20,5 cm, cu coperți din carton pânzat conține 198 pagini plus 25 de gravuri la care se adaugă un portret al traducătorului Anania Melega.

Se presupune că tirajul a fost semnificativ mai mic decît ediția lui Varnava Luchianov, întrucât la final "Lista domnilor abonați" cuprinde numai 517 solicitări din orașele București, Craiova și Giurgiu.

Un exemplar din acest Proschinitar se găsește la Biblioteca Academiei Române din București, cu coperți noi și fără portretul ieromonahului, iar un alt exemplar la o persoană particulară.

Proschinitarul lui Anania Melega despre Muntele Athos este al patrulea și ultimul tipărit pe pământ românesc cu acest titlu.

Lucrarea se înscrie printre ultimele utilizând alfabetul chirilic chiar din titlu observându-se prezența unor elemente de alfabet latin, fenomen caracteristic alfabetului de tranziție înlocuit numai peste câțiva ani după Unirea Principatelor cu alfabetul latin.

În rezumat:

- În Principatele Române au fost tipărite în total patru Proschinitare ale Muntelui Athos, toate în Țara Românească, dintre care unul la Snagov și trei la București.

- Autorii Proschinitarelor sunt: Ioan Comnen în 1701, Chiril din Smirna în 1843, Varnava Luchianov în 1856 și Anania Melega tot în 1856.

- Primele două Proschinitare sunt lucrări de autor, iar celelalte traduceri (cu completări) după autorul rus Serafim-Ștefan Vasilievici Glagolevsky.

- Primul Proschinitar a fost scris în limba greacă veche, al doilea în greaca modernă, al treilea în limba română cu alfabet chirilic și ultimul în română cu alfabet de tranziție.

- De cea mai largă circulație s-a bucurat Proschinitarul lui Ioan Comnen din 1701, care a fost reeditat în străinatate de încă opt ori (la Paris, Veneția, Atena și Careia).

- Proschinitarul care oferă cititorului cele mai multe informații despre Muntele Athos și viața monahilor este cel din 1856 al lui Varnava Luchianov.

- Cele patru Proschinitare sunt singurele scrieri despre Muntele Athos tipărite pe pământ românesc cu acest titlu și primele lucrări din mulțimea celor ce au urmat până în zilele noastre referitoare la acest Sfânt Munte - Grădina Maicii Domnului.

Ing. Vasile Aldea, Brașov

Notă asupra ediției

Proschinitarul Sfântului Munte al Atonului, publicat de monahul Varnava Luchianov în 1856 la Bucureşti, reprezintă prima descriere în limba română a Muntelui Athos.

Conform uzanțelor şi a posibilităților tipografice din perioada respectivă, autorul a utilizat în descrierea sa alfabetul chirilic, foarte greu accesibil cititorului de azi.

În plus, la peste 150 de ani de la publicare, ediția din 1856 este foarte rară, existând probabil astăzi un număr foarte mic de exemplare răspândite prin diverse locuri.

Pentru a înlesni accesul mai uşor la o lucrare interesantă şi foarte bine documentată despre Muntele Athos, ediția de fată preia integral textul inițial folosind însă alfabetul latin accesibil publicului larg.

Prin transcrierea din alfabetul chirilic în alfabetul latin s-a păstrat în întregime textul, fără nici o intervenție asupra punctuației, expresiilor sau a numărului de pagini ale cărții.

Singurele modificări şi adăugiri s-au făcut la partea grafică şi constau într-o nouă copertă şi o schiță reprezentând Schitul Prodromu.

Transcrierea textului s-a realizat la Muzeul "Prima Şcoală Românească din Şcheii Braşovului", de către muzeograful Nicolae Blaj, cu directa îndrumare a preotului prof. dr. Vasile Oltean.

Cheltuielile ocazionate de tipărirea acestei lucrări au fost suportate de către Editura HACO International şi Tipografia S&G Print din Ghimbav.

PROSKINITAR

AL

SFÂNTULUI MUNTE AL ATONULUI

Sau

Descriere pe larg a sfintelor locaşuri ce sânt zidite de atâtea Veacuri împrejurul acestui sfânt munte, şi la care evlavioşii Şi drept-credincioşii creştini merg spre închinăciune.

Această descriere este compusă de profesorul din academia Sant-Petersburgului şi călugărit în monastirea şi noua Lavră a Rusicului din acest sfânt munte Ieroshimonahul Serafim; după care acum întâiaşi dată s-a tradus în limba română de cel între toţi mai nevrednic Monahul Varnava Lukianov din chinovia sfintei monastiri a Esfigmenului carele s-a ostenit cu observaţia lucrurilor acelora şi adunarea lor câte adică nu era nici altfel desluşite naţiei Române.

Tipărite în zilele Prea Înălţatului nostru Domn

BARBU DIMITRIE STIRBEI VV.

Cu blagoslovenia Prea-osfinţitului Arhiepiscop şi Mitropolit Al Ungrovlahiei

D. D. NIFON.

Bucureşti

Tipografia Nifon Mitropolitul, uliţa Tipografiei

1856

Preţul este unu galbenu *Director Archi-D. Dionisie*

Înalt Prea-Sfinţitului
Arhiepiscop şi mitropolit al Ungrovlahiei

Prea cinstit şi ecsarh plaiurilor, locoţiitor al Kesariei Kapadokiei, şi cavaler ordinilor împărăteşti: întâiul Clas al Sfintei Anei cu steaoa ei, şi al Suzeranului Stăpânitor Nişan-Iftihar întâiul clas

D. D. NIFON.

Cea după datorie în Hristos recunoscătoare supunere şi închinăciune, din partea stareţului şi a tot soborului sfintei monastiri Esfigmenului.

Înalt Prea-osfinţite şi milostive Arhipăstor

Dacă când-va a putut să fie cunoscută cea din partea Prea-osfinţiei voastre via recunoştinţă către sfânta chinovie a Esfigmenului, apoi va fi cea de acum; cândva cu sfatul celor mai de căpetenie obraze v-a adresat unica rugăciune prin smerita-i recomandaţie din anul 1855 luna Iunie ca să bine-voiţi a-i priimi găsirea cu cale ce sfânta lor Sinodie o a consfinţit d-a se da în tipar cu a Înalt Prea-sfinţiei Voastre Arhipăstorească blagoslovenie Proskinitarul Sfântului Munte al Atonului, şi în limba naţiei Române, din sânul căriea curg şi până în zioa de astăzi folosuri pentru întâmpinarea neapăratelor trebuinţe atingătoare de susţinerea Echilibrului călugăresc. Pe acest dar Proskinitar Sinodia cu cea mai adevărată sinceritate şi adâncă smerenie spre semn de recunoştinţă îl închină Înalt Prea-sfinţiei Voastre; şi care printr-aceasta într-adevăr că în deobşte se va împlini aceea ce dorinţa sufletului cuviosului meu stareţ a Arhimandritului Agatanghel, a nădejduit de la Prea-sfinţia Voastră: adică dragostea cea adevărat duhovnicească, buna aplecare şi compătimirea cea dreaptă asupra acestei sfinte kinovii carea s-a învrednicit a o dobândi, şi care este mai mult decât sigură, că pre mine mai micul cel care din partele sânt recomandat într-această pricină mă veţi ajuta: precum aceasta în faptă o aţi arătat, ca să se poată aduce întru desăvârşire tipărirea pomenitului Proskinitar, în care s-a pus, atât lipsa precum adaosurile, ce nu se cuprindeau în cărţile rusienescului autor. Şi pe a cărora cu adânc respect recomandaţie aţi bine-voit a o priimi şi a-mi da Arhipăstorească bine cuvântare şi împuternicire, a umbla mai întâiu pe la acei ce Domnul Dumnezeu îi va însufla, care ca nişte scrişi în cartea vieţii au bine-voit a-mi jertfi pe cât s-a putut dintr-ale lor milostiviri, cu care adunată sumă mică

văzându-mă plin de curaj îndemnător, n-am pregetat câtu-şi de puțin a grăbi punerea în lucrare, am şi dat la litografie mai întâiu gravurile sau icoanele fie-căreia mănăstiri după cele întâiaşi dată scoase şi tipărite la Odesa în anul 1847, asemenea şi vederea a tot Sfântului Munte al Atonului după cel tipărit la St. Petersburg în anul 1836. iar pre icoana înaintea căriea a cântat Arhanghelul Gavriil Cuvine-se cu adevărat, sau „Αξιον εστιν», după modelul cel întocmai scos după sfânta icoană care se află a Kareia, după cum glăsueşte despre dânsa istoria acelei mănăstiri.

Care toate acestea sânt mult mai mult înfrumusețate decât modelurile luate de acolo: aşijderea şi vederea fie-căreia mănăstiri mai frumoasă, după cum s-au găsit acele din Russia, şi mai potrivite cu starea locurilor: asupra cărora s-au mai adaos prăznuirile hramurilor stăpâneşti şi ale sfinților: într-a cărora cinste sânt consfințite acele mănăstiri, în fața cărora se începe descrisa istorie pentru fie-care într-însele, atât de către cine anume sânt zidite sau preînoite, precum şi descoperirea făcătoarelor de minuni Icoane sfinte ale prea-curatei Fecioare Născătoarei de Dumnezeu, asemenea şi ale Sfinților lui Dumnezeu plăcuți Ierarhi şi Mucenici; pe urma cărora s-au alăturat şi câteva descrieri folositoare de suflet, adică: de unde şi de la cine am luat a merge la închinăciunea sfintelor locuri, şi ce folos este acelora: întoarcerea de la lepădarea de Hristos acelor mai nuoi cuvioşi mucenici, temeinica credință a înțeleptei Sofii, şi descrierea tuturor chinovio-diortimilor mănăstiri, precum şi a schito-chilioților părinți, între care se socotesc şi sihaştrii sau pustnicii, după cum se văd puse la rând.

Drept aceea Înalt Prea-sfinte stăpâne, bine-voiți cu milostivire a vă uita, şi a socoti folosul care-l va întroduce sufletelor răvnitoare de a cunoaşte atâtea dumnezeeşti secrete, care până astăzi le aveau cunoscute numai nația Eleno-Greacă şi cea Slaveano-Rusă. Şi cu dragostea cea părintească priimiți-le ca un părinte iubitor de fii, căci într-însele se află vinul umilinței

cel ascuns, care se cere turnat de chiar dreapta Prea-sfinției Voastre, prin inimile fiilor celor încetați, și care a lui dulceață pre toți din citirea lor ca dintr-un pahar duhovnicesc îi veți adăpa. Pentru că tot cel ce va citi cu luare aminte cea cuviincioasă, se va răni minunat de dumnezeeasca dragoste ceea ce isvoraște din împărtășirea unei asemenea umilicioase citiri.

Priimește-o, o prea milostive stăpâne priimește-o cu bunătatea cea părintească, pentru folosul compatrioților noștri Români, carii și ei vor cunoaște că și-au dobândit prin părintele lor cel iubitor de fii, pre păzitorul și lucrătorul viei cel osârduitor și fără preget, și carii vor simți întărire credinței isvorâtă nu atât din tălmăcirea și alcătuirea unei istorii de alta după cum se vede: cât de la însuși Prea-sfinția Voastră mare răvnitor de proslăvirea cerescului Împărat, către care glasuri de umilință se înalță din partea nu numai a nevredniciei ele, precât și din smeritele guri ale cuvioșilor chinoviași și ale cinstitului meu stareț, carii din adâncimea sufletelor doresc, ca până la adânci bătrânețe să vă păzească Domnul Dumnezeu, spre a-i povățui către mântuire după însuflarea darului celui din înălțime, pe toți ascultătorii și supușii Prea-sfinției voastre duhovnicești fii.

Al Înalt Prea-sfinției Voastre supusu și
Nevrednicu slugu, trimisul cu ascultare
De la monastirea Esfigmenului.
Varnava Monahul.

Aşa grăeşte Domnul: Fi-va în zilele cele de apoi Muntele Domnului şi casa lui Dumnezeu pre vârfurile munţilor, şi se va înălţa mai presus de dealuri; şi vor veni la dânsul toate neamurile, şi vor merge neamuri multe, şi vor zice: veniţi să ne suim în muntele Domnului, şi în casa Dumnezeului lui Iacob, şi ne va spune noă calea sa, şi vom merge pre dânsa.

Isaia Cap. 2, Stih 2,3

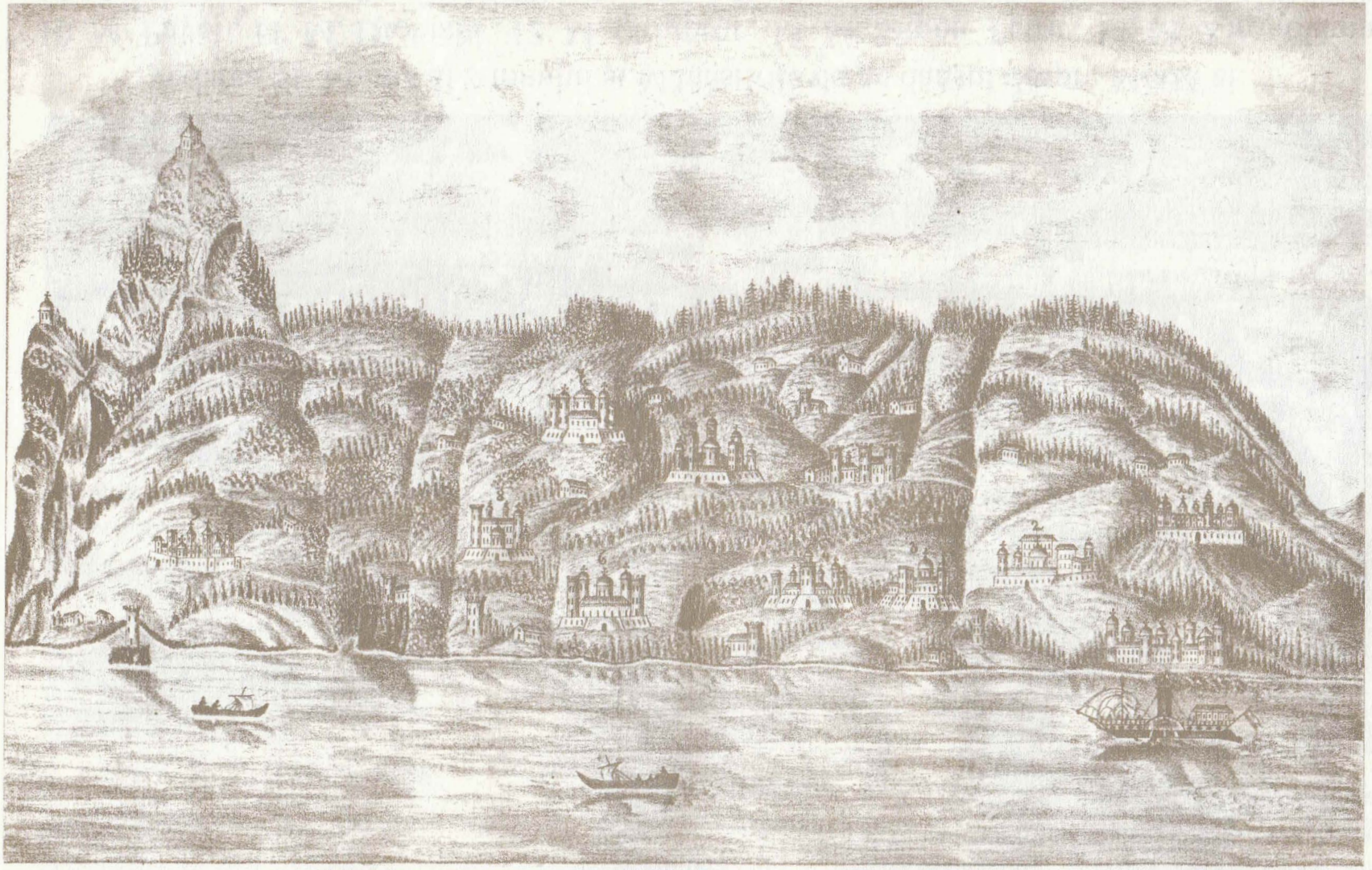

Кѹвінє сє кѫ ѧдевѣрѫт ѧтє феричій прє тѝнє, Нѧскѫтоарє дє Дмнезе́ѹ, чѣ пѫрѫрѣ феричи́тѫ, шій кѫ то́тѫл фѫрѫ прихѧнѫ, шій Ма́йка Дмнезе́ѹлѹй нѫ́стрѫ.

Cuvine se cu adevărat a te ferici pre tine, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea Fericită, şi cu totul fără prihană, şi Maica Dumnezeului nostru.

Vederea Sf. Munte al Atonului şi Mănăstirile de pe dânsul despre Miază zi:
10 M. Pavel , 11 M. Dionisiu , 12 M. Grigoriu , 13 M. Simon Petru , 14 M. Xiropotamu,
15 M. Noa Lavră Rusiku, 16 M. Xinofu, 17 M. Dohiaru, 18 M. Kastamanitu, 19 M. Zugrafu

Vederea Sf. Munte al Atonului şi Mănăstirile de pe dânsul despre partea Miază nopţii:
1 M. Esfigmenu, 2 M. Vatopedu, 3 M. Pantokratoru, 4 M. Stavronikita, 5 M. Kotlumuş,
6 M. Iviru , 7 M. Filofteu , 8 M. Karakalu , 9 M. Lavra Sf. Atanasie , 20 M. Xilindaru.

În numele Sfintei Treimi şi al prea curatei Fecioare Născătoarei Cuvântului şi întrupatului Fiiu al lui Dumnezeu, care s-a născut din sângiuirile fecioreştii ei mitră: luămu îndrăzneală a convorbi cu domniavoastră scumpi conpatrioți pentru muntele Atonului, şi a vă descoperi daca nu cu deplinătate, cel puțin istoriceşte o adevărată înțelegere.

Sfântul munte al Atonului se poate despre o parte a se socoti şi a nu se socoti ca o jumătate de ostrov: pentru că, de către trei părți se înconjoară de apele Arhipelagului; iar despre miază-zi cu mărginile Makedoniei, care mărgini sânt tăete de împăratul Ksercs, când a avut bătălia cu Grecii şi le-au abătut în partea Sf. munte prin canaluri, spre lesnicioasa trecere a flotelor. Întinderea sau mărimea Sf. Munte se socoteşte în lungime de către observatorul Ieroshimonah al Rossiei de 80, iar după părerea mai multora de 126 verste (28 ceasuri), care cu picioru se poate călca 5 verste într-un ceas; iar în curmeziş este de asemenea verste 20-28, - însă pe alte locuri sânt mai multe sau mai puține. Înălțimea cea mai mare sau vârful muntelui, este de o întindere în sus nu mai mult ca de 3500 paşi, începutul vinelor lui se tragu de la țărmurile Makedoniei şi a Tesalonicului, pe care a umbla cineva cu totul este cu neputință, decât numai prin potecuțele ştiute, fiind că vârful lui totdeauna se acopere de nori despre cari frigul domneşte totdeauna în furia lui; iar pe la poalele lui aproape de mare este căldura cea mai potrivită până pe la zece zile Dekembrie, însă despre crivăț este mai răcoare, şi despre miază-zi peste măsură căldură şi zăduf.

Acest Sf. Munte al Atonului este ştiut din veacuri nepomenite. Până la naşterea lui Hristos veneau aici, asemenea precum şi acum mulțime de închinători, numai cu această deosebire, că atunci se săvârşeau prăznuiri păgâneşti şi arderea jertfelor se aducea aici înaintea turnatului de aur idol al lui Apolon, ce-l

aveau în respectul cel mai mare şi chiar pe însuşi vârful muntelui celui înalt al Atonului, care adese-ori se acoperea de nori. Iar în zile senine când soarele se ardica în parelel cu înălțiea vecinătății Țarigradului, şi strălucitoarele raze loveau pe centrul Atonului, atunci se vedea acest idol de aur tocmai din Țarigrad; care tot asemenea se vede şi acum această cetate când se pleacă soarele spre apus în zile senine. Demonul ce locuia în idolul acela a fost dând închinătorilor lui răspunsuri prevestitoare, cu care a tras aici turme de superstițioşi cinstitori ai lui Apolon. Iar când lumina evangheliceştii propoveduiri a răsărit ca fulgerul la întunecatul Aton, degrab după ce s-a întâmplat atunci; ne vom îndestula din tradițiile ce ne spun de dânsul cu încredințare.

Când sfinții Apostoli erau în Ierusalim cu maica Domnului, au aruncat sorți, ca să vază fie-care ce parte de loc îi va cădea spre propoveduirea evangheliei: atunci ca ceea ce era cu dânşii prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu, a bine-voit a lua parte întru ale lor ostenele, şi a poruncit să arunce şi pentru dânsa sorți. Sorții ei au căzut pe pământul Ivirului (care acum se numeşte Gruzia), prea sfânta s-a bucurat de partea sa, şi căuta tot de odată să poruncească într-acolo; însă îngerul Domnului arătându-i-se i-a zis ei: nu te depărta din Ierusalim, că țara ce ția-a căzut se va lumina mai pre urmă şi se a împuternici protecția ta atunci, iar acum să priimeşti îngrijirea altui pământ întru care te va orândui Domnul Dumnezeu! Şi astfel s-a supus celei de mai sus porunci, şi a rămas în casa prea iubitului ucenic al lui Hristos Ioan Feciorelnicul, la care nu mult timp a petrecut; iar plecarea după chemarea de sus i-a fost astfel: Lazăr cel ce de patru zile a fost înviat de Iisus şi hirotonisit de apostolul Varnava Episcop la ostrovul Kiprului, a dorit din toată inima ca să vază pre prea curata maica lui Dumnezeu, căci de mult nu o văzuse; dar nu îndrăznea a merge la Ierusalim de frica jidovilor, şi scriind către prea curata maică ca să vie ea la dânsul, şi înțelegându-i cele scrise, i-a răspuns ca să-i trimiță o corabie,

cu care să vie la dânsul. Lazăr priimind o asemenea îndatorire cu toată bucuria a adus-o la îndeplinire, şi trimeţând corabia către Născătoarea de Dumnezeu, ea a luat pe Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, şi a plecat cu dânsul la ostrovul Kiprului fiind şi alţi ucenici împreună. După ce încă nu înnotase nici cale de un ceas, a început a sufla un vânt îngrozitor şi înspăimântător astfel încât corabia a fost împinsă la poalele muntelui Ascalon. Aici se înţelege că a fost locul cel însemnat prea curatei de către înger. Dar muntele Atonului întru acea vreme era plin de idoli şi de capişti ce se afla pe vârfurile lui, dintre care cel mai mare era a lui Apolon: la care lumea curgea spre a i se închina şi a-şi priimi fiecare la întrebarea sa răspuns proorocitor ori pentru ce ar fi întrebat. Însă numai cât s-a apropiat la limanul muntelui prea sfânta de Dumnezeu Născătoare, toţi demonii au început a ţipa şi a sbera către oamenii cei înşelaţi de Apolon, zicându-le: oamenilor! Alergaţi la limanul lui Kliment şi priimiţi pre Maria, muma marelui Dumnezeu Iisus; fiind că demonii ce erau prin idoli contra voinţei lor, au fost siliţi de puterea lui Dumnezeu a prevesti adevărul şi nevrând. Poporul mirându-se cu înspăimântare de cele ce auzea de la draci, a pornit cu grabă la limanul mării cel de skele, unde astăzi se află mănăstirea Ivirului; şi văzând corabia şi pre maica lui Dumnezeu, ei o au priimit pre dânsa cu mare cucernicie, întrebânduo: cum a născut ea pre Dumnezeu şi cum îl chiamă pre dânsul? Iar sfânta fecioară le-a descoperit lor cele pentru Iisus Hristos, şi toţi căzând s-au închinat Dumnezeului celui ce s-a născut din sângiuirile ei, arătându-i cele mai vii recunoştinţă; şi crezând s-au botezat sfărâmându-şi toţi prin toate părţile capiştele şi cu îngreţoşare asvârlindu-şi zeii lor: arătânu-le atunci şi prea curata minunile sale. Tot atunci maica lui Hristos Dumnezeu le-a spus după ce se botezaseră astfel: că acest loc o să fie al meu după sorţii ce mi-au căzut, fiind că-mi este mie dat de către Fiiul şi Dumnezeul meu. Carea tot în acea vreme a lăsat ca învăţător pe unul din cei ce venise cu dânsa. Cerească stăpână

bine-cuvântând pre noul popol a şi grăit cu veselă precuvântare zicând: „Să fie darul lui Dumnezeu la locul acesta şi asupra celor ce vor vieţui aici cu credinţă şi cu bună cucernicie şi a celor ce vor păzi poruncile fiiului şi Dumnezeului mieu! Şi toate cele ce se ating de viaţa pământenească le vor avea cu îndestulare, şi cu puţine ostenele; viaţa cerească li se va dărui lor, şi mila fiiului meu nu se va rădica de la dânşii până la sfârşitul veacurilor. Locului acestuia eu voiu fi apărătoare şi fierbinte mijlocitoare pentru dânsul către Dumnezeu, şi pentru acei ce vor petrece aici". După acestea întovărăşită fiind de rugăciunile gloatelor, s-a îmbarcat pe vasul din care le-au blagoslovit, şi s-a înapoiat la ostrovul Kiprului, unde au povestit Sf. Lazăr toate câte s-au întâmplat la Muntele Atonului.

Înălţimea Atonului este cu greu de hotărât după geometricească adeverire: vestitul observator Gumbold socoteşte măsurătoarea lui proporţie a înălţimei de 2065 metre, după dânsul călugării sfetagoreţi iar mai cu deosebire acei Ruşi zic, că după a ochilor măsurare s-ar socoti înălţimea lui ca de 15 ½ verste**, iar autorul acestor descrieri zice că, din partea sa nu poate spune nimic despre Aton în desbaterea acestor împrejurări, ci numai atât că, cu totul îşi prejudecă, că Muntele Atonului în felul însuşirilor sale, este munte, şi pe lângă acestea sfânt munte, întru care cel mai întâiu pustnic ce a vieţuit în acest sfânt munte, a fost Sf. Petru om cu cea mai plăcută şi împodobită fisionomie, încoronat cu tot felul de daruri şi cu o barbă până la pământ; peştera întru care a sihăstrit el, se află tot într-acea stare, care şi până astăzi trage mirarea tuturor. După mutarea unui asemenea sfânt cuvios la locaşurile cele vecinice, sfântul Munte a renăscut nespuşi asemenea lui Sf. bărbaţi, cu care se şi proslăveşte astăzi ca un raiu roditor de fii vrednici şi conrăspunzători vieţii îngereşti, şi precum acela, aşa Atonul*

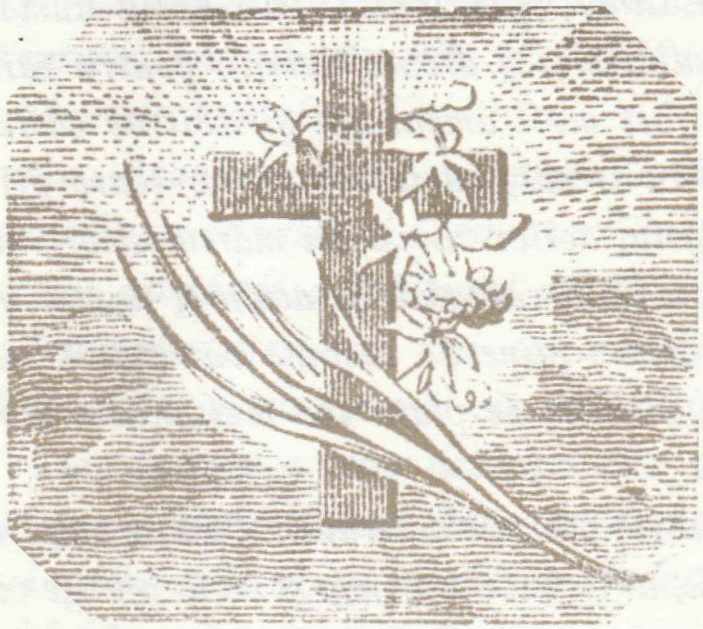
* *Metrul este de doă şi ¾ arşini ruseşti.*

** *O verstă este de 500 de paşi.*

răvarsă puterea darurilor celor bune asupra nenumăraților călugări, ce şi-au afierosit şi-şi afierosesc şi până în zioa de astăzi rămăşița vieții lor, întru care toți câți cu sufleteasca dorință s-au retras în sânul lui, şi au păzit pravoslavnica mărturisire drept după biserica răsăritului mai curat decât în toate părțile lumii; ei numai au ştiut a apăra religia ortodocsă pe timpurile când toate celelalte popoare se fulgeraseră de eresuri, şi apusana biserică s-a despărțit de a răsăritului, care şi este vrednică de compătimire, căci a căzut. Iar muntele Atonului numai, a fost şi va fi neatins de neghina relei credințe, mai mult şi decât Ierusalimul şi Bizantia. Într-ânsul numai s-a păstrat curățenia credinței şi a dreptei religii, pentru care în cele din urmă şi el a fost mult amenințat şi isbit de către tot felul de goane, dar l-au trecut, cu iscusința sa, toate primejdiile prin vărsarea sângelui acelor adevărați mărturisitori, şi peirea celor abătuți din credință călugări. Şi acum el numai în fața sa are întristare şi ofilire pline de suspine văzându-se încunjurat de necredincioşi, şi zleit de plata cea mult numeroasă a dajdiilor sau a birului.

Amănuntele însă ale acestui Sf. Munte când va sta cineva ca să le descrie, ar trebui mult timp şi nu ar ajunge viață nici unui om, stând ca să descrie şirul veacurilor; dar pentru o mai-luminată ştiință ce trebue să aibă fie-care, vă încunoştiințăm şi despre aceasta: că în timpul de demult a avut Sf. Munte mult mai mulți convieţuitori părinți, decât acum, şi au fost mai cu multe sf. locaşuri înfrumusețat, şi care în veacul al zecelea avea până la una sută optzeci de mănăstiri; dar cu toate acestea trebue să nu trecem cu vederea şi răsboaele cele neținute de minte ale Greciei cu păgânii, supt a cărora fulgeroase arme au căzut mii de mii de Greci şi nu mai puțini supt jugul robiei. Cu toate acestea acum la Sf. Munte ecsistă doă-zeci mănăstiri împărăteşti şi patriarhiceşti, şi trei-spre-zece schituri cu încăperi de chilii pustniceşti până la opt-sute după numerația găsită în Ruseşte, iar după a altora

cinci sute afară de colibi şi peşteri populaţia călugărilor se poate închipui de ori care, ca până unde să se urce. În vremea de demult covârşa numărul de astăzi până la trei-zeci mii de părinţi, de unde se înţelege că acum la Sf. Munte nu sânt atâţi călugări, cum au fost în vremurile de demult. Iar vrând cineva a afla poate să socotească după suma arătatelor feluri de locuinţi.*

* *Aici chiliile nu trebue a se socoti astfel precum se află pe la mănăstirile tuturor părinţilor, adică numai o odae, ci toată curtea cu câte se află în lăuntrul ei, şi care are şi paraclis, iar la din potrivă neavând aceste de mai sus, şi pe lângă acestea nici vie cu pometuri sau pădurile, atunci cât de strălucită să fie, nu se socoteşte chilie, ci colibă; de unde se înţelege că, convieţuirea ori-căruia ar fi, are supt-împărţiri: şi pe lângă acestea având în cunoştinţă că feluritele naţii ce se urcă până la optu daca nu şi mai multe. Atunci se înţelege câte feluri de minuni se pot întâmpla; însă despre nişte astfel de veţuitori prin asemenea chilii, sânt foarte de mirare sihastrii cei cu viaţă înaltă şi plăcută lui Dumnezeu, măcar că ei sânt neatârnaţi, ce petrec după voinţa lor ca de sineşi, se sârguesc foarte către suişurile cele din înălţime.*

Монастірея есфігменѹ (лîнгъ маре).

Monastirea Esfigmenu (lângă mare).

1. Mănăstirea Esfigmenul cu hramul Înălțarea Domnului Iisus Hristos

Această mănăstire este chinovia cea din tâiul clas în Sf. Munte. Ctitorii care au făcut-o au fost Teodosie cel Mic, Markian şi sora lui Teodosie împărăteasa Pulheria carea a zidit-o la anii 445, şi o au înzestrat cu neprețuite odoare şi cu o însemnată părticea din dătătoarea de viață Cruce a Domnului, iar alți împărați tot Greci o au dăruit cu părticele a feluri de sf. moaşte, în numărul cărora se află şi o cruce trimeasă de către Ecaterina a doa împărătească a Russiei numai de aur şi împodobită cu pietre de preț foarte însemnat, încă şi o sf. Evanghelie de către marele prințu Mihail Pavlovici.

Pre acest sf. locaş l-a prefăcut cu totul din nou Mitropolitul Tesalonicului Kir Daniil, împreună cu Arhiepiscopul Kasandriei Kir Ignatie la anul 1808, fiind foarte dărăpănat. Biserica este destul de mare, pardosită cu marmură albă şi vânătă, deasupra are şease turle pe 12 stâlpi de marmură, preste tot în lăuntru este zugrăvită prea frumos, iar tâmpla covârşaşte pe ori care altă iscusită săpătură, împodobită asemenea cu polială de aur, tetrapodul sau strana pe care stă icoana hramului este îmbrăcată toată cu sidif în mici şi nenumărate bucăți. Pe sf. masă este chivotul întru care se păstrează sfintele taine făcut de somakiu foarte iscusit; icoanele împărăteşti precum şi a hramului sânt îmbrăcate cu argint şi lucrate cu o iscusință din cele mai fină a Sant-Petersburgului, astfel şi policandrul este de greutatea a cinci sute de ocale şi ardicat pe unsprezece lanțuri tot de alamă, asemenea şi vestmintele sau sfitele preoțeşti sânt de stofe prea frumoase şi acestea trimise tot de către evlavioşii creştini ai Nordului. Învălitoarea bisericii este de plumb, iar cetatea în lăuntru este aşternută cu lespezi de

piatră, şi la uşa altarului este un foişor făcut pe opt stâlpi de marmură şi cu havuz sau sternă în mizloc pentru sfinţirea apei la zioa Bobotezii. Altă sternă pentru sfinţirea aghiasmei pe la zilele cele întâiu a fie-căreia luni, care tot-deauna stă în advonul de din afară a uşii bisericii de-a dreapta, lucrată toată de porfir; asemenea mai sânt şi alte paraclise nuoi făcute cu cheltuiala Patriarhului Antim însă nesfinţite. Trapeza are o zugrăveală de tot învechită, iar de jur împrejur este înfrumuseţată de copaci lămâi şi portocali. Clopotniţa este nouă şi foarte înaltă, pe din afară zugrăvită, iar în catul de sus are ceasornic ce bate ceasurile într-un clopot de o mie şeapte oca, sferturile însă le bate în alt clopot mai mic, acestea sânt trimise de la Russia toate. În clopotniţa aceasta este şi un paraclis cu hramul Înălţării Cinstitei Cruci din nuou târnosit. Deasupra foişorului bisericii cei mari este biblioteca clădită pe 16 stâlpi de marmură şi se păstrează în lăuntru mulţime de cărţi greceşti şi ruseşti, cele mai multe manoscrise, regulate şi păstrate într-o arhivă foarte împodobită. În faţa acestei zidiri sânt portreturile: de-a dreapta al Patriarhului Antim al Bizantiei, şi de-a sânga uşii intrării al Mitropolitului Veniamin al Moldaviei, acesta este în toată uniforma zugrăvit, adică, cu decoraţiile câte le-au avut date de către Monarhul Russiei ca unul ce a rămas şi epitrop.

După corespondenţiile ce are Esfigmenul cu Russia, se recomandă acum cea mai întâiu mănăstire în Sf. Munte, după cum am zis: cauza aceasta i se pricinueşte din trimiterea nenumăratelor milostenii de la Rossia, care au îndemnat de a se mai mări cetatea încă cu 80 stânjeni împrejur, adică îndreptând muntele despre mare cu 32 stânjeni, despre Vatoped 32, şi cu 16 stânjeni despre Zugravu; în lăuntrul căriea acum sânt multe încăperi de chilii, şi 9 paraclise netârnosite încă, dintre care unul s-a hărăzit pe seama ruşilor întru onoarea tuturor sfinţilor Kievo-Pecerskii Lavre, iar altul pentru Româno-Moldoveni în onoarea sfântului care şi-l vor alege însuşi ei, fiindcă casele sânt după planul cel din urmă cu câte patru şi cinci caturi sau rânduri, dovadă că are unde să însinueze

doritori şi dintre fraţii Moldo-Români.

Din vechime mănăstirea aceasta şi-a redobândit numirea din Simane în Esfigmenul, ca una ce ea n-a fost în locul care se află astăzi, ci era mai departe de mare, adică mai spre mănăstirea Hilindarului cale ca de 500 stânjeni unde astăzi se află aria mănăstirei Esfigmenului, a căriea ruinuri dovedeşte înaltul Pirg rămas din zidurile cetăţii cei vechi şi până astăzi. Iar pricina pentru care s-a strămutat din întâiul loc, unde acum este chiar lângă mare, se povesteşte de către venerabilii şi cuvioşii părinţi, că în timpurile acelea în mai multe nopţi li se arăta părinţilor chinovioţi atunci semne prin sunetul unor loviri de toacă, la care eşiau atât fraţii cât şi egumenul şi-l ascultau; atunci a întrebare, că ce să fie! a răspuns (în cele din urmă) eclisiarhul zicând: simane, adică a tocat, şi astfel urmându-se în mai multe nopţi pe malul mării eho de toacă, s-au deşteptat cu toţii astfel încât într-o unire au strigat: îngerul Domului este care ne arată printr-aceasta poziţia locului cea mai frumoasă dintre giganticii 3 munţi şi întinderea vetrei cea mai potrivită. Drept aceea smerita frăţime supuindu-se îndemnurilor prea nemărginitului întru milostivire Dumnezeu, au şi început pe acest însemnat loc a zidi mănăstirea numindu-o Simane, adică a tocat, după eho sau sunetul tocii, pe care îl auzise în multe nopţi.

Cu această întâiu numire a fost până acum în urmă mai bine de doă sute de ani; când atunci trimiţându-i-se de evlavioasa Russie multe odoare scumpe şi sume de bani, care din nedormirea trimişilor, a intrat în mâinile proestoşilor mănăstirei lui Simon Petru, care se asemăna cu cea a lui Simane numire. Atunci soborul mănăstirei Simane cercetând, a pus pe trimişii din partea Russiei ca să cerceteze în urmă, căriea anume dintre aceste două mănăstiri sânt trimise darurile, căci se crede că au a fi pe a Simanelor iar nu pe a lui Simon Petru. Şi viind cu răspunsul a şi învinovăţit pe cei întâiu megalo-proestoşi, de la carii abia a putut scoate numai sfântul epitafion şi perdeaoa care se pune până în zioa de astăzi numai la zioa învierii în pridvorul din

mizlocul bisericii, iar suma banilor nu s-a putut scoate cu nici un fel de judecată. Epitafiul sau aerul însă, este foarte încărcat cu mărgăritaruri şi pietre scumpe, precum şi perdeaoa este toată cususă cu fir de aur curat şi împodobită cu nespuse feluri de flori de către iscusitele meştere a împărăteştii familii. Şi după astfel de întâmplare sinodia Simanelor şi-a schimbat numirea în Esfigmen, ca să nu se asemene cu mănăstirea Simono-Petra: căci după poziţia locului care în Greceşte se zice Esfigmen, iar în Româneşte strâmtorat, căci întru adevăr se strâmtorează din toate părţile despre învecinaţii munţi, precum şi despre mare, de talazurile ce cu repeziciune se asvârlu asupra zidurilor cetăţii. În preajma ei pe valea măslinilor despre Vatoped isvorăşte apa carea cu minune este descoperită de către Sf. Grigorie Palama prin închinătorul ce l-a trimis însuşi el din Tesalonic pentru acest sfârşit, şi care izvor încă nu este pus în descrierea vieţii a acestui Sf. Palama, fiindcă, această minune s-a făcut în timpurile cele din urmă, după cum de către toţi cei de loc se mărturiseşte. Iar despre apus pe valea mai sus numită supt zidurile cetăţii sânt două grădini pentru zarzavaturi, şi despre amiază-zi, în dreptul mănăstirei Zugravului pe coasta muntelui sânt viile cu multe rânduri de ziduri spre apărarea apelor ce curg dintr-a munţilor înălţime. În sânul acestora este şi kimitirul încunjurat cu smochini, vii şi alte pometuri, care pe lângă toate celelalte îndestulări chinoviaceşti, aduc şi acestea destulă mângâere la un număr de sfinţi părinţi nu mai puţini de o sută treizeci.

Însă cu toate acestea găsim de bună cuviinţă a vă arăta şi aceasta o compatrioţi adevăraţi! Că îndestulătoarea hrană şi avantajurile ce are mănăstirea Esfigmenul în susţinerea naturei şi care isvorăsc fără încetare de la mitocul Floreştii ce l-a dăruit vrednica de fericire şi toată cinstirea Prea-sfinţitul acum răposatu, Mitropolit Veniamin al Moldaviei, are numai epitropi în oraşul Alecsandria din judeţul Teliorman, care mizlocesc strângere de milostenie pe seama mănăstirei, şi pe care în toţi anii o trimit prin

credinciosul orânduit din partea ei trimis călugăr; faptă întocmai ca a fericiților moskviteni.

În lăuntrul acestei mănăstiri sânt şi doă paraclise: cel întâiu în onoarea Cinstitei Cruci, şi cel de al doilea este întru a sf. Grigorie Palama; iar sfinte moaşte 7 părticele: sfântul cap al sf. Apostol Iacob Alfeul, piciorul drept al sf. Mariei Magdalini, o parte de cap al sf. Partenie episcopul Lampsacului, o parte de cap a sf. Atanasie Patriarhul Țarigradului, a sf. mucenic Mercurie o părticică, capul sf. sfințitului mucenic Haralambie, şi alte părticele ale noului mucenic Agatanghel, asemenea şi o cutie cu alte sfinte moaşte.

Spre lauda şi slava acestei sfinte mănăstiri se mai recomandă şi alți sfinți, care s-au sfințit într-această chinovie, cel întâiu să socotim pe cuviosul părintele nostru Antonie: el se trage din națiune Slaveano-Rusă, prin care Dumnezeu a binevoit în zilele dreptcredinciosului Domn Vladimir Sveatoslavici țarul Rusiei, ca să arate pre luminătorul bisericii ş-al monahilor povățuitor, pre acest de Dumnezeu însuflat părintele nostru Antonie. Cetatea întru care s-a născut luceafărul acesta este în Russia oraşul Moțin Gubernia Vitevska, departe de Moskva la 841 verste, care crescându-l întru frica lui Dumnezeu l-a făcut să părăsească lumea şi să se îmbrace în chipul îngeresc; Dumnezeu carele caută asupra celor blânzi şi smeriți cu inima, i-a însuflat ca să iasă din hotarele patriei sale, şi să vie în părțile Greciei, unde acolo va priimi după dorința sa shima călugăriei; nimic nu-l a împedecat întru aceste ale sale şi de Dumnezeu plăcute cugetări, pentru care înstreinându-se a venit la Țarigrad; de unde tot atunci şi la Sf. Munte al Atonului, pre care răsbătându-l cu umbletele sale, şi închinându-se pe la toate sfintele mănăstiri, a străbătut cu luare aminte viețuirea sfinților părinți, cea întocmai cu a îngerilor lui Dumnezeu, şi aprinzându-se de îndoită râvnă, ca, cum să se învrednicească şi dânsul de o asemenea convieţuire cu acei sfinți părinți? a venit în cele din urmă la aceasta a Esfigmenului, şi rugând pe egumenul ei să binevoiască a-l învrednici şi pre dânsul celorlalți frați; iar egumenul ca un

prevăzător de cele ce era să se săvârşească printr-însul, nimic nu i-a făcut împedecare ci învoindu-se la rugămintea lui, l-a prenumărat în staulul cel de Dumnezeu ales, şi-l a călugărit, povăţuindu-l cu tot felul de învăţături morale, asemenea şi la orânduelele chinoviaceştii călugării. El însă mai cu covârşire întrarmându-se cu supunerea, tăerii voii sale şi desăvârşita ascultare, a tras asupra sa dragostea tuturor. Şi astfel petrecând nu puţină vreme în sf. Munte cu bună cuviinţă şi fapte bune, a plăcut înaintea celor din înălţime, care pentru aceasta s-a şi născut; şi făcând ştire egumenului prin vis, că a sosit timpul să sloboază pe cuviosul acesta la Russia patria lui; şi chemându-l egumenul i-a arătat: ca după voinţa lui Dumnezeu să se întoarcă îndărăt la Russia, ca acolo să fie povăţuitor şi conducător celorlalţi de Dumnezeu pregătiţi fraţi: şi iată va fi cu tine blagoslovenia Sf. Munte.

Atunci cuviosul Antonie suspinând din adânc, au primit aceasta ca din gura lui Dumnezeu, şi luând blagoslovenie, s-a pornit la Russia, unde mai întâiu s-a dus la cetatea Kiovului, şi umblând prin mănăstirea ce atunci începuse a se zidi de monahii cari veniseră de la Ţarigrad cu Mitropolitul Mihail spre a boteza populaţia Russiei, se socotea unde să petreacă, căci vedea că aceşti călugări veniţi pentru o asemenea misie nu conrăspundea aşezămintelor Sf. Munte, şi n-a voit a rămânea nici într-o casă de ale lor spre sălăşluirea sa, ci eşind a început a umbla prin văi şi dealuri, încât a ajuns la Vereznoe, unde aflând o peşteră săpată de Nemţo-Gali, acolo făcând rugăciuea s-a liniştit într-ânsa, petrecând în post şi în privigheri; iar sosind ceasul mutării la cele vecinice a binecredinciosului Cneazu Vladimir, a luat stăpânirea Kiovului neândumnezeitul şi ticălosul Sveatopolk, care mai întâiu a omorât pe fraţii săi, a muncit pe sfinţii mucenici Boris şi Gleb. Atunci cuviosul Antonie văzând astfel de cruzime şi nelegiuire, s-a întors din nou la Sf. Munte şi s-a liniştit în peştera de la Samaria cea de lângă mănăstirea Esfigmenul. Iar în urma lui a făcut Dumnezeu în curând isbândire păgânului Sveatopolk, dându-l supt biruinţa

credinciosului Iaroslav care a stăpânit scaunul lui; acesta iubind locul sălăşluirei sf. Antonie din Bereţnov: a zidit biserică deasupra acei peşteri întru onoarea sfinţilor Apostoli, şi a aşezat preoţi pentru săvârşirea orânduelilor şi a jertfei cei fără de sânge. După toate acestea Dumnezeu iarăşi a arătat egumenului în vis, ca să trimeaţă din nuou la Russia pe Antonie, şi chemându-l i-a propus şi această a doa chemare care îi face Domnul Dumnezeu.

Văzând cuviosul Antonie că este iarăşi chemat la Russia, cu supunere blagoslovenia egumenului şi a tot sfântului munte priimind, a venit iarăşi la Kiov, şi s-a suit deasupra munţilor unde acum să săpase de către un cuvios Iarion o peşteră ca de doi stânjeni, şi plâcându-i locul acela, s-a rugat cu lacrămi înaintea lui Dumnezeu zicând, să fie Doamne la locul acesta blagoslovenia sf. munte al Atonului şi rugăciunea părintelui meu acelui ce m-a tuns în călugărie, şi pre mine să mă întăreşti în vieţuirea care m-ai chemat. Astfel rostindu-şi rugăciunea plină de umilinţă, s-a sălăşluit în trânsa ca cum nu ar fi avut desălăşluirea cea lăsată la sf. munte, nici cea mai puţină deosebire, ci încă pe aceasta a mai mărit-o cu însuşi ostenelele sale, şi pe lângă care adunându-se numeroasă frăţime a fost silit ca să zidească o biserică; şi începând, a zidit mănăstirea cea mare a Lavrei din Kiev, întru care toată sfânta frăţime a bine plăcut prea puternicului întru toate Dumnezeu, încât spre proslăvirea prea sfântului său nume se află moaştele tuturor mult mai multe decât prin toate mănăstirile din lume.

Acum să ne întoarcem şi la peştera care este săpată de acest sfânt Antonie, în scala de pe malul mării de la Samaria sfântului Aton, deasupra căriea acum este din nuou zidită o prea frumoasă biserică, cu hramul numelui acestui cuvios pustnic, prin stăruinţa cuvioşiei sale Arhimandritul Agatanghel, ce s-a şi târnosit în anul 1850 iunie 10 de către Prea sfinţitul Episcop Antim. Tâmpla este prea frumos împodobită şi adusă de la Petersburg de Ieromonahul Abgustatie călugărit în lavra sf. Alecsandru Nevskii, şase candele mari de argint precum şi toate vestmintele preoţeşti de mare

preț asemenea sânt aduse tot de la Russia; într-această biserică se săvârşesc sfintele jertfe de către Greci şi Ruşi, are şapte chilii arhondarie şi trapeză pentru părinții locali, această peşteră vine despre răsărit ca la 500 de paşi de mănăstirea Esfigmenul, alături este şi altă peşteră întru care au sihăstrit şi alți părinți tot de aici: din fața cărora se întinde spre marea Arhipelagului cea mai răsfățată privelişte, de unde asemenea se văd multe ostroave de ale boazului: cu un cuvânt se recomandă de cel mai ales loc în Sfânta-Agură şi de un aer prea plăcut, pentru că iarna trage căldurile de pe mare, iar vara suflă zefirul cel mai încântător.

Iar ce se aținge de locuința sf. Antonie în sf. munte şi mai cu deosebire într-această peşteră, nu este nici o dovadă temeinică, atât numai este cunoscut că el a venit aicea şi s-a sălăşluit în peştera aproape de Esfigmenul pe la sfârşitul veacului al zecelea, pe când era egumen cuviosul Teoctist, starețul sf. Antonie, şi ale căruia mirositoare oase le-am aflat eu nevrednicul când am prefăcut zidul de sprijinea fața peşterii despre mare, dărâmat fiind de vărsarea apelor unui potop ce a fost în anul 1855 de la 9 Genarie până la 22 zile, pe care ascultare cu drag săvârşinduo m-a învrednicit pre bunul Dumnezeu de l-am găsit subt zidul cel vechiu, în care perete am îngropat o lespede cu inscripție în limba românească, şi iscălitul celui mai mic al tuturor „Varnava Monahul".

Ca să nu avem nici o îndoială de mântuirea acestui cuvios stareț, ne ajunge în cauza aceasta îndemnurile ce a făcut cuviosul Antonie prin descoperirea lui Dumnezeu, în doă rânduri, ca mergând în munții Kiovului să împrăştie lumina vieții întru toate laturile întinsei şi binecuvântatei Rossii cu care chipu muntele Atonului şi-au răvărsat rostul întâiului conducător de ruso-duhovniceştii fii tainele sale şi straşnica punere de legi. Drept aceea şi Russia din partea sa, spre semn de recunoştință şi de datorie, nu se îngreuiază a-i arăta cele din parte-i comunicații duhovniceşti şi a-i trimite neîncetat faceri de bine, şi nu va înceta de a mai face, care spre dovadă de îndelung timp vor sluji documentele cele împărăteşti, care mai toate mănăstirile le

au şi până în zioa de astăzi. Însă decât toate celelalte, mănăstirea Rusikul şi Esfigmenul se foloseşte cu mult mai multe avantajuri, pentru a lor strâmtorată poziţie de loc.

Cereasca providenţă a întemeiat această încredere încă pe la anul 1845, când întru acest sf munte a fost venit împărătească sa înălţime marele ducă Constantin Nicolaevici pe la 16, 17 şi 18 zile Iulie, care vizitând cele mai însemnate sfinte locuri, a mers şi la Esfigmenul, unde aruncându-şi compătimitoarea sa privire, a binevoit a aduce înaltul său respect şi scărilor, întru care este săpată peştera rămasă ca un monument şi dovadă pustniceştilor nevoiţi a prea cuviosului Antonie al Pecerskii, şi pe care nu o a trecut cu vederea, căci strălucitul visitator a binevoit a da deslegare stareţului Agatanghel spre a merge în Russia pentru strângere de milostenie de pe la voitorii de bine creştini, şi care după priimirea unei asemenea înalte deslegări a mers la Russia în anul 1847, luând cu dânsul sf. cruce toată din dătătoarea de viaţă sfântul lemn dăruit de către împărăteasa Pulheria acestei de dânsa zidită mănăstire a Esfigmenului. Cuvioşia sa Arhimandritul Agatanghel pe cât a putut s-a silit şi în curând timp s-a întors după ce şi-a împlinit misia sa iarăşi la sf. munte. Întru adevăr că, acest cuvios bărbat au adus bogate daruri şi însemnată avere locaşului Esfigmenului, căci el tot deodată cu predarea lor s-a simţit foarte mult recunoscător către Russia şi către a ei înrudire şi părtinire compătimitoare ce a arătat ei asupra acestei mănăstiri. Pentru care tot credinciosul sobor şi cei care vieţuiesc în liniştita singurătate, în peştera prea cuviosului Antonie, cei de pe malul Samariei şi tot ce este zidit asupra peşterei, nu vor înceta a rădica fierbinte rugăciuni către Dumnezeu pentru buna fericire a Russiei, şi asemenea pentru fiecare creştin, care a jertfit şi vor dori pe viitorime să mai jertfească, precum şi pomenirea la sfintele liturghii a răposaţilor rudelor lor vor rămânea în pomelnicul sf. mănăstiri, ca Domnul Dumnezeu să fie cu milostivire asupra acei patrii şi care cu creştinească unire este asupra sf. munte al Atonului, care şi el totdeauna este credincios

*pustniceştilor sale datorii şi se jertfeşte pentru de a păzi sfânta credință ortodocsă.**

Pe când se zidea biserica deasupra peşterii sf. Antonie la 1843, s-a văzut o astfel de întâmplare care este vrednică de însemnat, pentru căci se cunoaşte a fi vederată minune a acestui sfânt. Un copil ce umbla prin mizlocul meşterilor zidari şi se părea că le ajută, s-a povârnit de pe înălțimea peşterii carea era o înălțime ca la 26 stânjeni, şi căzând până jos, nu puteai auzi altceva decât vaetele a tuturor lucrătorilor, carii credeau că s-a smăcinat pântre petre, necum ca să-l mai vază viu; şi pe când toți cu compătimire îl căinau, văzu pe copil că se ardică şi cere să-l ajute ca să vie iarăşi la ei sus pe scheli; ce a rămas dar să mai socotim? În asemănarea peşterii sf. Antonie se mai află şi alte peşteri ca la 250 de paşi mai sânt încă trei chilii pustniceşti, care au fost întru dânsele nu puțini pustnici împodobiți cu fapte mai strălucitoare decât diamantul, după a cărora viețuire acest munte al Samariei s-a vestit în tot sf. Munte, că nu numai are un nepovestit miros bun, ci şi multe sfinte moaşte nedescoperite încă de Dumnezeu.

După cel întâiu sfânt, a fost Atanasie care la anii 1290 a fost pus întâiu Patriarh la Constantinopolu: tot el a fost şi a doă oară în zilele împăratului Ioan Cantacuzin la 1342 şi fiindcă viața acestui sfânt Ierarh este tipărită pre larg la mineiul lunii Octombrie în 28 zile, nu l-am adaos nimic aici lăsând ca doritorii să se îndestuleze de acolo.

Iar după acesta a fost sf. Grigorie Palama Mitropolitul Tesalonicului. Carele după aspra sa viață ce a arătat din copilăria lui, şi mai cu deosebire în viața pustnicească care o a petrecut în peştera de supt marele Aton mai sus de lavră, şi care şi până astăzi este în ființă: i-a încununat vrednicia ce l-a chiemat mai întâiu a fi egumen la Esfigmenul a căruia alegere s-a făcut de către sinodul de părinți. Sfântul Grigorie după darul cel dat lui de la Dumnezeu, a făcut cu rugăciunile sale în vreme de nerodire a copacilor de măslini de au

---

* *Luată din citirea numită Voscresnoi ctenie, No. 14 traducătorul.*

rodit pentru ținerea și hrana părinților mai cu îmbielșugare mult mai mult decât într-alți ani, și spre pomenirea acestei minuni i s-a făcut un stâlp de piatră în locul acela, precum și trei chiparișisi s-au răsădit de curând împrejuru-i foarte frumoși. Asemenea și când l-a vestit eclisiarhul că sterna care păstra totdeauna untul de lemn, s-a deșertat, a făcut ca necredința eclisiarhului să mărturisească minunea, când s-a întors și a găsit-o plină de unt de lemn, care sternă spre pomenire se află și până atăzi. După o atât de minunată viață, Dumnezeu l-a chemat și la scaunul de Mitropolit al Tesalonicului, și aprinzându-se de râvna casei lui Dumnezeu, lumina într-ânsa ca un soare, și cu tot felul de dovezi dumnezeești înfrunta rătăcirea ereticilor, atât cu cuvintele precum și cu nenumăratele minuni ce le-au făcut spre proslăvirea numelui lui Hristos Dumnezeu și a dogmelor bisericii ortodocse, după cum arată cărțile de dânsul compuse, care sânt și în limba noastră tipărite. Mutarea lui din viață a fost la 14 Noembrie, fără a fi scrisă viața lui la mineiu, decât se află la Sinacsar. El a strălucit pe la anii 1340.

Sf Grigorie și după mutarea la lăcașurile cele vecinice, n-a trecut cu vederea lipsa și nevoia ce avea mănăstirea Esfigmenul în care fusese egumen; că încă din vremea vieții sale această mănăstire avea în curtea sa numai un puț, dar nu ajungea la toate cele trebuincioase, încât de multe ori nu se afla apă de ajuns; și pe când chinoviții nu știa ce să facă, se pomenesc cu un negutător trimis de către sf. Grigorie acum pristăvit; că în loc să se ducă spre închinăciune, după hotărârea ce pusese, la sf. mormânt, el i s-a arătat acestuia în vis zicându-i: tu te gătești să mergi la Ierusalim, dar eu îți zic să te duci mai bine la sf. munte, unde se află o mănăstire Esfigmenul la care eu am fost egumen, ea are o mare lipsă de apă, deci acolo ducându-te să cheltuești banii ce i-ai gătit pentru Ierusalim, la facerea și descoperirea isvorului pe care eu însumi îți voiu arăta, și crede că însutită plată vei avea de la Hristos Dumnezeu pentru aceasta, decât ce ai nădejdui de la călătoria la Ierusalim.

Deci deşteptându-se neguţătorul acela şi mulţumind lui Dumnezeu şi sfântului că i-a descoperit asemenea lucru şi lesne de nemerit la locul care i l-a arătat, a păzit în taină de către toţi ai săi, şi viind la sfântul munte, a aflat şi la mănăstirea Esfigmenul, întru care după datorie închinându-se prin toate locurile, a eşit spre partea mănăstirei cea despre Vatoped pe valea măslinilor şi măsurând locul după spusa sfânului, a început a săpa cu toată sârguinţa şi dragostea, care nu s-a ostenit mai mult decât până a ajuns la măsură de un stânjen şi jumătate adâncime şi s-a pornit un astfel de isvor, încât de atunci şi până astăzi nu se află la nici o mănsătire asemenea îmbielşugare de apă, despre a căriea bunătate şi gust poate fiecare să-şi închipuiască; iar de la noi alt nu ni se cere decât a slăvi pe fondatorul şi pe plăcutul său cel atât de ascultător: căci de atunci mănăstirea priveşte marea minune care se revarsă prin şanţul său cel de piatră până în lăuntrul mănăstirei, cu a căruia repeziciune neîncetat umblă moara, se îndestulează orice grădină la răsădirea tuturor zarzavaturilor şi câmpul preste care se revarsă. Prea frumosul şi cu minune aflatul acesta izvor este în depărtare numai de 200 stânjeni de la zidurile mănăstirei, iar din matca lui 15 paşi în laturi este o râpă nu atât de adâncă în care clocoteşte astfel apa că, omul nu poate suferi sgomotul; cu un cuvânt a arăta toate ce se atinge de acest izvor nu ne ajunge cuvinte.

Cuviosul Damian esfigmeneanul ce s-a sfinţit în muntele Samariei. Acesta după vieţuirea sa cea sihăstrească, a bine plăcut ziditorului şi răscumpărătorului nostru Hristos Dumnezeu, căci spre adeverirea sfinţeniei lui, tradiţiile spun astfel, că ducându-se odinioară la duhovnicul său ce-l avea la Hilindar, soarele s-a plecat spre apus, şi el ca cel ce nici odată la nici o parte de loc noaptea nu-l odihnea, a plecat fără mulţumirea chinoviaşilor de acolo, carii îl silea să petreacă acea noapte cu dânşii, el însă a plecat; iar pe la jumătatea drumului când era, s-a făcut o furtună atât de îngrozitoare şi întunecoasă, încât spăimântându-se şi necunoscând ce alt să facă, şi-au rădicat ochii minţii către maica luminii şi a

sf. munte Patroană, rugânduo să-l ajute şi să-l isbăvească de acea primejdie atât de îngrozitoare. Încă el acestea grăind, deodată se vede răpit şi adus înaintea uşii chiliei sale, iar după mutarea sa la vecinicie, a mirosit valea în preajma mănăstirei până la 40 de zile, fără să se priceapă cineva din părinți, din cotro ese şi vine astfel de frumoasă mirosire, decât atunci când din întâmplare umblând l-a aflat pristăvit, şi încredințându-se că este plăcut al lui Dumnezeu, cu cinste l-a îngropat, însă până acum nu s-au descoperit sfintele lui moaşte; viața sa cea sihăstrească şi-a petrecut-o nu departe de peştera sf. Antonie ce se crede a fi nu mai mult de cât 250 de stânjeni în dealul Samariei.

Sfânta aceasta chinovie a Esfigmenului s-a proslăvit şi în timpurile cele mai de pe urmă, cu sfântul cuviosul mucenic Agatanghel din Ianis, care a vieţuit la anul 1821 şi a căruia scurtă istorie se arată în chipul următor:

În anii copilăriei fiind silit de către turci la Islamism a fost într-asemenea rătăcire până la vârstă de 19 ani, când atunci viindu-şi întru cunoştință, s-a adus la monastirea Esfigmenu, ca să-şi plângă păcatele care l-a înstreinat de la adevărata credință. El, în cele din urmă, după toată asprimea vieții, a priimit treapta călugăriei şi îndoita râvnă către suişurile cele mai înalte ale faptelor bune; însă petrecerea lui cea neprecurmată la rugăciuni şi priveghere precum şi cea nespusă postire, nimic n-a putut linişti cugetul lui. Întru tot înduratul şi nemărginitul întru milostivire Dumnezeu care priimeşte în brațele sale pe tot cel care într-adevăr se întoarce cu din inimă pocăință, n-a trecut cu vederea pe acest redobândit, şi făcându-i mai de multe ori îndemnuri către patimile mucenicești, s-a învoit cu întru tot înalta bunăvoință, şi arătându-se Egumenului i-a spus cu hotărâre că va să meargă la Smirna, ca să mărturisească prin viu şi de toți auzit graiu, în chiar locul acela unde s-a lepădat de fiiul lui Dumnezeu.

Atunci priimind şi marele chip îngeresc al shimii, a plecat dimpreună cu un duhovnic ca să-i fie de mângăere şi întărire în

călătoria sa. Şi într-adevăr că cu vitejie tânărul mucenic a mărturisit pre Domnul Iisus înaintea întregului divan al Smirnei, înaintea căruia s-a înfăţişat în haine turceşti; Agatanghel lepădându-şi dupe dânsul cealmaoa şi călcându-o cu picioarele a strigat cu glas: că creştin sânt şi cu puterea crucii lui Hristos toţi vrăjmaşii lui se vor risipi. În zadar s-au ostenit turcii ca cu momeli să-l aplice la a doua lepădare, şi aruncându-l în temniţă, el nu ş-au schimbat nimic din înfocata răvnă şi deasa repetare că, Hristian sânt. Când în cele din urmă scoţându-l i-au tăiat cinstitul capu înaintea nenumăratei mulţimi de noroade. Şi care de către creştini în taină au fost luate sf. lui moaşte; despre care să ascultaţi cea întâiu minune făcută de dânsul.

La 1844 adică după 33 de ani s-a făcut sfat obştesc de către chinoviaţii Esfigmenului ca să trimiţă după sfintele lui moaşte care se credeau a fi la Izmir; şi căzând soarta pe cel de acum arhimandritul Macarie s-a şi dus ca se le aducă întru acest sf. locaşu ca pe unul ce se trăgea din numerul chinoviaţilor Esfigmenului. Care după ce au aflat întocmai după cele chibzuite, au luat numai cinstitul lui capu şi câteva părticele de la măini şi de la picioare precum ş-o costiţă, pre care luându-le le-au adus la Esfigmeniu. Iar tot sfântul lui corpu l-au poprit creştinii de acolo, ca aseminea să se folosească şi ei de facerea minunelor lui. Când însă această neprețuită comoară de sfinte moaşte au sosit: atunci spre slava nemărginitului întru milostivire Dumnezeu şi cinstea noului mucenico-shivnic, sau cântat cântarea psalmului: „Fericit bărbatul, care n-au umblat în sfatul necredincioşilor" şcl. Şi fiecare apropiindu-se cu cuviincioasa evlavie au sărutat capul şi celelalte părticele ale sfintelor noului mucenic moaşte. În intervalul acesta un Ieromonah din părţile vecine cu munţii carpaţi, şi care acum este Duhovnic, cu numele Gherasim din mănăstirea Cernica călugărit, s-a îndoit în credinţa sa atât, încât au cutezat a grăi, zicând: că, „de unde s-a ivit şi acesta care mai alaltă-eri era*

* *Care acum este egumen la Trisvetitele din Iaşu capitala Moldaviei*

paratrapezar şi acum iatămi-l sfânt". Care Ieromonah a făcut să vază toţi cea întâiu minune a sf. Agatanghel în mănăstirea Esfigmenul asupra lui, căci el până să ajungă la chilie, l-a ajuns o negrăită şi aducătoare de spaimă durere la amândoi ochii, încât nu era în stare să se socotească că-i mai are, şi suferind durere ca de o înfricoşată contuzie făcea pe toţi să simtă aceeaşi ca şi dânsul, însă nu i-au mizlocit înaintea sf. ertare hulii, carea i-au pricinuit schimonosirea ochilor pe jumătate eşiţi, ci atunci tocmai când şi-a cunoscut semeţia Agatanghel că am greşit, însă crez că cu adevărat mărturisitor al lui Hristos te-ai arătat; cu smerenie şi adevărată evlavie închinându-mă, iartă-mă să sărut sfintele tale pătimitoare moaşte. Şi îndată a simţit uşurinţă durerilor şi vindecare ochilor întru aceeaşi noapte; decât spre ecsemplu i-au rămas şi până astăzi ochii lui eşiţi oarecât afară. El atunci ca unul ce s-a asemănat necrediciosului apostol, a făcut pe toţi mai siguri şi neîndoită credinţă să aibă asupra sf. Agatanghel. Şi precum acela atunci ne a dovedit învierea lui Hristos, asemenea şi acesta ne a adus dovadă de mucenic după lege şi plăcut înaintea lui Dumnezeu. Însă purtarea lui ca de toţi plăcută şi vrednică de respect, l-a adus în treapta de duhovnic înaintea căruia mulţi înfăţişează astăzi grelele sarcini redobândite din bubele păcatelor, şi ca de Dumnezeu însuflat el le pune alifia sufleteştilor rane. Asemenea este până acum în viaţă şi stareţul sf. Agatanghel cu numele Rafail, care până să meargă la propoveduire muc. Agatanghel, el era trapezar mare, iar sfântul paratrapezar precum şi alţi mulţi din vremea acestui mucenic se află trăind şi care toţi îl cunosc cu desăvârşire.

După trecere de doi ani iarăşi din numărul părinţilor Esfigmenul, a eşit la propoveduirea de Dumnezeu cuviosul mucenico-shivnic Timoteiu.

Acesta a fost pe urma mucenicului Agatanghel mărturisitor de Hristos, căci şi Timoteiu în vârsta copilăriei lui a fost silit cu tot felul de îngroziri ca să cunoască de proroc al lui Dumneze pe Mohamet; el, când deodată cu vârsta ajungând la bărbat desăvârşit,

n-a trecut cu vederea rătăcirea care îl apropia de peire, şi alergând pe aceleaşi urme ca şi Agatanghel, că după ce s-a învrednicit de sfântul şi marele chip al schimniciei, şi pregătindu-şi sufletul cu tot felul de fapte bune, a eşit în numele celui care l-a chemat la lumina cunoştinţei şi s-a dus la Adrianopol unde se lepădase de dulcele nume al lui Hristos, acolo l-a şi mărturisit în auzul tuturor, şi astfel şi-a răscumpărat sfântul său suflet cu vărsarea sângelui mucenicesc iar moametanii luând cinstitele moaşte le-a aruncat într-o gârlă foarte mare la Adrianopol care încă nu s-a aflat până acum. Sf. Timotei a fost mai preurmă cu doi ani adus la propoveduire tot de acel duhovnic care a adus şi pe muc. Agatanghel, cel întâiu la 1821, iar acest de al doilea la 1823. de aceea buna cuviinţă a cerut ca chipurile amândurora să se zugrăvească amândoi pe o icoană ca nişte fraţi tot dintru această mănăstire chinovicească.

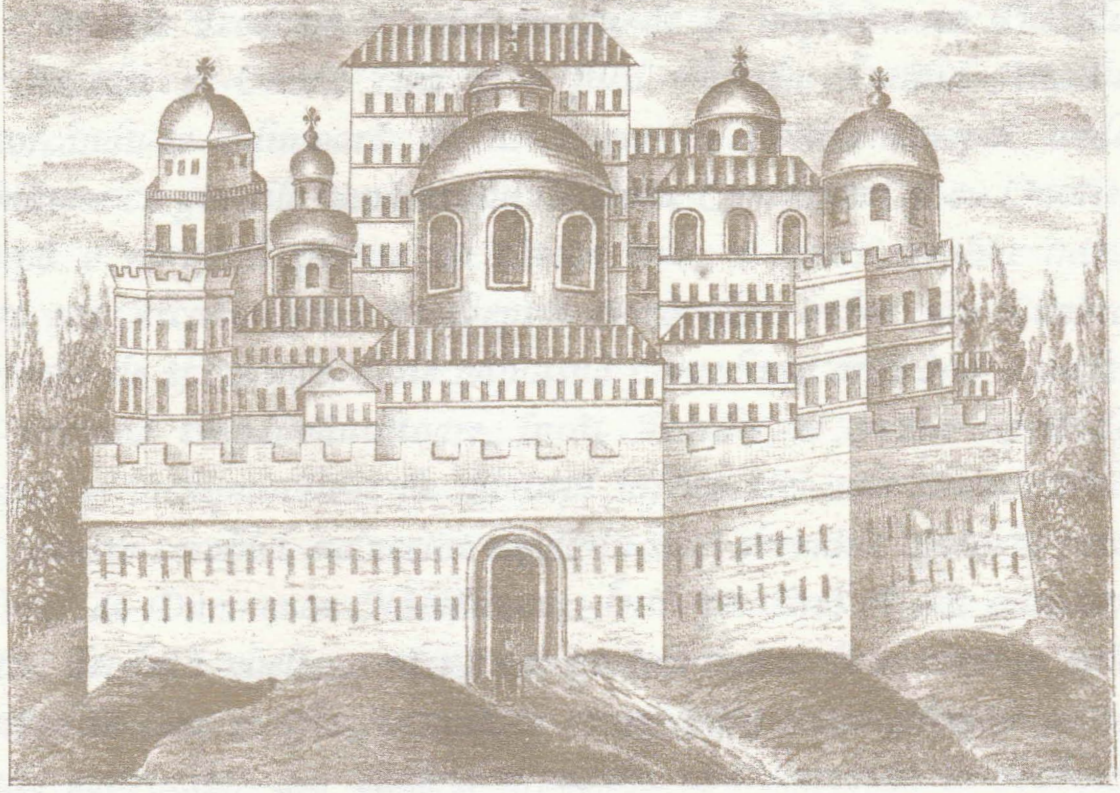
2. Mănăstirea Vatopedu

3 ceasuri departe de Esfigmen

Întâiul începător care a zidit această mănăstire, a fost marele Constantin, iar preînoitorul care a prefăcut-o după dărămarea ei de către lepădatul de Dumnezeu Iulian Paravatul, este Teodosie cel mare, pe la anii după Hristos 379, adică cu 19 ani pe urma spurcatului Paravat. Vatopedu este zidită întru cinstea bunei vestiri a maicii lui Hristos Dumnezeu, şi astăzi este cea mai bogată întru tot muntele Atonului; atât numai că este afară de mănăstirile chinoviceşti adică de sine, ce la sf. munte să zice diortimă. Întru dânsa cei de acum 200 călugări trăesc de sineşi toţi câţi se află în cetatea ei, şi precum lor aşa şi celor ce se socotesc pe seama bisericii, li se plăteşte simbrie fără escepţie de ascultătorii cei de obşte; pentru convieţuirea acestor părinţi încă mai de mult a zis observatorul

Бунавестіре. *Bunavestire.*

МОНАСТІРЪЛ ВАТОПЕДЪ.

Monastirea Vatopedu.

G. Danilov Rusul, că a văzut pe mulți stareți rumeni și veseli, și n-a greșit acest înțelept, căci și acum poate fiecare judeca că oricât numai se va auzi că cutare mănăstire este de sineși, acolo nu este cu putință ca călugării de acolo să conrăspunză asprei viețuiri chinoviceşti, precum întru aceasta cei mai mulți proigumeni trăesc din averi dobândite, fără să știe pentru ce sfârșit li se dau unor asemenea sfinte locașuri de către acei evlavioși compatrioți, care dacă s-ar putea să învieze, ar vedea ce fel de diortimo-trântori se resfață din veniturile însemnate mai în urmă.*

Vatoped se înțelege în limba noastră în doă chipuri: copilul din rugi sau copăcei înghimpoși, pentru că cuvintele grecești, vatos însemnează rug înghimpos (de asemenea ruguri înghimpoase prea adevărat este bogat sf. munte), iar παιδιον se zice copil, însă de s-ar scrie la cuvântul pedion în locul literilor αι numai curat, atunci ar eși o câmpie întinsă și plină de copăcei înghimpoși, tradițiile ce sânt aici însușesc Vatopedului cel întâiu semn sau minune, adică copilul în rugi, și iată cum se esprimă istoria.

Marele Teodosie a avut doi fii de la împărăteasa Plakilla pe Arcadie și Onorie cum și o fiică Plakida. Întâiul Arcadie întorcându-se odinioară de la Roma la Constantinopol unde rămăsese cu ginerile împăratului Teodosie Constantin și cu Onorie. După o norocită plutire de câteva zile, a ajuns corabia întru care era Arcadie până în dreptul ostrovului Imbro sau Limbro aproape de sf. munte, și de năprasnă provedința ardicând o astfel de furtună înspăimântătoare, încât Arcadie se credea lipsit de viață, și închipuindu-și de minutul înfricoșatei sale peiri, umbla pe coverta corabiei, neîncetat rugându-se și chemând ajutorul prea sfintei de Dumnezeu Născătoarei. Însă pe când el era oarecum pitit, deodată vijelia a răsturnat pe toți matrozii și corabia spre partea în care se afla Arcadie ce acum arăta toate silințele ca să ajute matrozilor, dar văzând primejdia că-i amenință în deobște, Arcadie a vrut ca să s-arunce spre partea înălțată a corabiei, însă

* *Când mai vârtos cineva va voi esplicația, să citească pentru nişte asemenea Diortimi în procuvântare cărții sf. Teodor Studitul, la fața a 3-a și-i va ajunge.*

împedecându-se de nişte funii, a căzut în furia valurilor ce-l trăgea spre înecare şi peire. Iar cei ce plecaseră cu Arcadie cărora el le-au fost încredinţat, le venea să-şi iasă din simţiri de spaima cea atât de înfricoşată, temându-se de mânia împărătească, socotindu-se această învălmăşeală pentru peirea fiiului de împărat; fără veste se pomenesc pe malul Vatopedului, şi eşind îndată la uscat, unii din trânşii după întâmplare s-au aruncat între mărăcinii de pe lângă margine, unde au zărit aceea ce nu spera; supt umbra mărăcinilor cunosc pe al lor Ducă, înmuiat cu totul în apă şi dormind foarte liniştit, al căruia dulce zâmbet juca pe buzele lui; iar aceia înspăimântându-se de o asemenea minune, încetinea s-au depărtat de lângă adormitul Arcadie, şi întru o unire cu toţii plini de negrăită bucurie şi recunoştinţă către provedinţă, au slăvit pre Dumnezeu şi pre împărăteasa cerului. Când în cele din urmă deşteptându-se tânărul prinţ, a început a spune tuturor cum l-a auzit maica lui Dumnezeu şi-l a scăpat de peire. Iar acum pe locul minunatei lui odihne şi cu chip nepriceput scăpat întru care loc de atunci încă a fost şi este un puţ, care după ce s-a zidit biserica, el a rămas în oltar pardosit cu peatră şi acoperit cu lespezi de marmură. După toate acestea marele Teodosie, întru semn de mulţumire către prea sfânta de Dumnezeu născătoare, carea cu minune i-a scăpat pe fiiul său Arcadie de moartea cea năprasnică, au mai mărit mănăstirea, preînoinduo şi înfrumuseţânduo mult mai mult după cum fusese înainte, la a căriea târnosire a venit chiar însuşi Arcadie dinpreună şi cu patriarhul Ţarigradului Chir Nictarie, care a fost pe la anii de la Hristos 380 iar Arcadie se împărăţise pe la 395.

După toate acestea, mănăstirea cea atât de împodobită şi înfrumuseţată după puterea marelui Teodosie şi a toatei familiei lui, n-a ajuns cu a sa podoabă până la timpurile noastre, căci după ce a zidit-o, a avut norocire a se săvârşi jertfa cea fără de sânge nu mai mult ca 465 de ani, iar astăzi din odoarele cele atât de scumpe sânt rămase numai nişte antichităţi de sfinte monumente. Pentru că pe la anii 860 sculându-se sirieneştii buduni, sau hoţi

mai bine, au venit la sf. munte şi jefuind averile mănăstirilor, au venit şi la Vatoped, unde puind foc, au prefăcut în cenuşe atât zidurile cât şi cele din năuntru lucruri sfinte şi locaşuri, luând cu dânşii tot ce au putut, şi pe călugării cei bătrâni i-au omorât, iar pe cei tineri i-au luat robi. De atunci a fost ruinată până în timpurile sf. Atanasie care pe la veacul al 10-lea a fost patriarh, atunci s-a zidit din nou de către acest lucrător dumnezeesc prin minunea chibzuită de provedință. Că arătându-se odinioară la sf. Atanasie trei lăcuitori de clasa întâiu ai cetății Adrianopolii, care se numeau Atanasie, Antonie şi Nicolae, i-au propus lui scopurile ce aveau de a se face călugări, şi pentru aceasta vor să întemeeze undeva numai cu a lor cheltuială o mănăstire. Iar sf. Atanasie i-au întrebat: aveți pentru aceasta bani de ajuns? Ei au răspuns că până la 900 arginți. Ca să zidiți din nou mănăstirea şi să asigurați ținerea fraților întru dânsa, eu socotesc că banii voştri sânt puțini, dar mai bine întrebuințați-i la preînoirea mănăstirei Vatopedului ce este dărăpănată de atâtea veacuri de către barbari, şi credeți că Dumnezeu nu vă va lăsa nerăsplătiți. Această sfătuire priiminduo cu toată mulțumirea Adrianopolității s-a şi învoit. Vatopedul s-a preînoit încă mai frumos după cum astăzi se vede. Afară din aceşti ctitori, după nişte hrisoave se mai găsesc şi alți oarecare împărați Greci, că ar fi făcut mari faceri de bine mănăstirei Vatopedului. Poziția locului acestei monastiri este împodobită de însuşi a sa natură, ea se află spre partea nord-răsăriteană, din câte trele părțile o înconjoară înălțimile vecinătății ei. Tot despre partea răsăritului se revarsă lățimea unei ape, prin prejurul ei are tot grădini cu măslini şi alte pometuri. Cetatea ei este în trei cornuri sau unghiuri, de care cea mai aproape este Kareea cale de 3 ceasuri.

Sobornicească biserică a Vatopedului este foarte frumos împodobită şi încăpătoare, peste tot zugrăvită, deasupra coperişului stau şapte turle pe câte patru stâlpi turnați de felurite metaluri trimişi din Roma de către Onorie împăratul; aceşti neprețuiți fenomeni încununează privirea cea încrucişată. Pe din afară toată

galleria este aşternută cu marmură, şi pereţii asemenea sânt foarte frumos zugrăviţi după stilul bizantic. La dreapta şi la stânga spre căpătâiul apusan al soborului sânt băşci cu paraclise, cel întâiul cu hramul sf. Nicolae, iar al doilea cu hramul sf. muc. Dimitrie, asupra căruia iarăşi este o bisericuţă a Născătoarei de Dumnezeu despărţită, cu numirea în Greceşte (παραμυθία) iar în înţelesul românesc mângâerea, fiindcă în năuntru se află făcătoarea de minuni icoană a prea sfintei Maicii, pentru care vom vedea mai la vale.

După cum am zis mai sus că în başca părţii din stânga este paraclisul sf. Dimitrie, de cuviinţă este să încunoştiinţăm pe cei evlavioşi cititori, că în năuntrul lui este o icoană a prea sfintei de Dumnezeu Născătoarei, şi care este zugrăvită în peretele despre miază-noapte cu frumoasă mozaicească zugrăveală pe din afară, înaintea căriea arde ne încetat candelă cu cea mai plăcută şi duioasă lumină. Despre această icoană iată cum se esprimă tradiţiile: „Pe când fiica marelui Teodosie, Plakida, soţia lui Constantin care împărăţea la Roma, a dorit ca să vie la Constantinopol să se vază cu fratele său Arcadie (în anul 382) tot deodată cu aceasta ea, şi-a luat voea soţului său ca să vie şi pe la sfântul munte al Atonului, iar mai cu deosebire să vază mănăstirea Vatopedului. De bună seamă, că până întru acea vreme ori că încă n-a fost acolo poprită intrarea părţii femeeşti, sau că el a avut din natura sa ale sale hotară, căci Plakida când a venit la Vatoped, au priimit-o cu mare paradă şi ţeremonie în mănăstire; ea acum ori că din smerenie s-a socotit nevrednică, ori că după iconomia cea neajunsă de minte a providinţei; dânsa a ajuns până în pridvorul bisericii cei mari cu hramul Bunei Vestiri, însă nu prin cele mari, ci prin cele de la altă parte uşi, înfăţişearea ei era plină de umilinţă şi adâncă smerenie, iar cu toate acestea când ea acum se socotea să păşească din pridvor în însuşi sfânta biserică, de odată a răsunat de sus un glas îngrozitor zicând: opreşte-te muere! Nici un pas mai înainte, dacă-ţi vrei ţie bine! Înspăimântata Plakidă căzând de frică şi

spaimă lângă pragul ce vrea a-l pâşi, a început a se ruga cu faţa la pământ, cu înfocate lacrămi strigând: milueşte-mă şi mă iartă maica Domnului. Pe care rădicânduo a întors-o înapoi, şi atunci ea spre pomenirea unei asemenea minuni dumnezeeşti, a rugat să se facă acolo deosebită bisericuţă întru onoarea numelui sf. Dimitrie al Tesalonicului cu a sa cheltuială, şi tot într-acel loc unde a auzit tainicul şi înfricoşătorul glas, a poruncit să zugrăvească chipul maicii Domnului ca pe ceea ce din parte-i s-a făcut neaşteptata minune, şi a lăsat cu legământ ca să lumineze înaintea ei neîncetat o candelă. Pe această icoană aici o numesc vie, iar în cea rusească, mângâere sau de bucurie o a socotit.

*Minunea acestui glas poruncitor a fost de mare folos şi nepovestit bine, nu numai pentru Vatoped ci şi pentru tot sfântul munte, căci după ce a ajuns Plakida la Constantinopol, şi spuind fratelui său Arcadie cele ce s-au întâmplat cu dânsa la sf. munte, el, pe lângă celelalte neprețuite dăruiri, a mai dat Vatopedului aici în Constantinopol şi cinci prăvălii pentru tot felul de negoţ cu hrisov întărit cu însuşi mâna sa, asemenea să priimească şi leafă pe tot anul din veniturile împărăteşti doă-spre-zece litre de aur şi şapte-spre-zece de argint. Iar părinţii Svetagoreni în cele din urmă au legiuit îndată, ca mai mult să nu fie slobod părţii femeeşti a intra la sf. munte, care s-a şi păzit întocmai până în luna lui Aprile anul 1854, când atunci după înalta slobozire a cerescului şi pământescului împărat al tuturor împăraţilor, s-au rădicat înverşunate cete de vrăjmaşi asupra creştinilor de prin prejurul Atonului convețuitori, şi fără milostivire jefuindu-i şi dând foc averilor lor nemişcătoare, precum şi cu întru care azil au scăpat nu numai bărbaţii ci şi muerile lor povățuite de mâna iubitorului de a sa moştenire întru tot înduratul Dumnezeu.**

Tot în paraclisul sf. Dimitrie în unghiul cel despre răsărit,

---

* *Aceasta am văzut cu însuşi ochii mei precum şi toţi ai sfântului munte, că la 29 Aprilie 1854, adunându-se de prin cele mai multe sate mulțime de popol la capul sf. munte numit Kumița, a şi năvălit spre a se ascunde prin orice feluri de locuri precum bărați, copii, aşa şi femei au umplut tot sf. munte.*

mai este şi altă făcătoare de minuni icoană a maicii Domnului numită Înjunghiată, pentru care numire zic tradiţiile că-şi a luat-o din următoarea întâmplare. Un irodiacon îndatorat cu ascultarea eclisiarşiei, el se ocupa după datorie cu cele ce aduc la buna orânduială trebuinţele bisericeşti adică mai cu deosebire curăţenia, despre care tot deauna mergea la trapeză când cu vreme când fără vreme, însă totdeauna pe urma tuturor. Odată, zăbovindu-se în biserică tot în chipul acesta a venit la traeză cerând să-i dea să mănânce; trapezarul însă deşi-l cunoştea, i-a răspuns: că trebuie să vii la masă când vin toţi fraţii, după cum chinoviceasca rânduială astăzi se ţine. Eclisiarhul supărându-se pentru căci îl nedreptăţeşte astfel, i-a cerut mai cu stăruinţă însă tot aceeaşi i s-a propus, adică nu are nimic ce să-i dea de mâncare. Flămândul aprizându-se de mânie a eşit ca un lunatic din trapeză, şi gândurile unul după altul turburându-l au început a aţăţa inima lui cea înfierbântată de cugete viclene, şi întorcându-se în biserică, gândurile răsbunării nu numai nu l-au lăsat, ci mai cu furie a năvălit asupra inimei împâclată, şi în desperarea cea mai de pe urmă viind, s-a apropiat către icoana maicii Domnului şi, stând înaintea ei a început cu împutăciune a zice: până când îţi voiu sluji ţie Născătoare de dumnezeu? Pentru care osteneală nu numai că nu am nimic pe lângă mine, dar nici o fărâmă de pâine măcar; rostind vorbele acestea, el a apucat cuţitul cu care mai nainte curăţise ceara de pe sfeşnice, şi cu iuţimea cea mai puternică a lovit în umărul obrazului ei răsbindu-o până la ceilaltă parte (că este zugrăvită pe muşama); şi îndată sângele ca din carne a început a curge din rană, şi pe însuşi dumnezeeasca fisionomie a acoperi-o, acele semne care se văd în faţa celui ce moare de tăere şi stropit de sânge. Pe luptătorul de icoană s-au mai bine pă ucigătorul de icoane, pe loc l-au trântit cutremurul la pământ, şi coprinzându-l nespusă frică, el se vedea ca un eşit din minte; mădulările lui i-au slăbit; el tremura ca Kain ucigaşul, jos lângă icoana ei, care ucigaşul au batjocorit-o. Pă dată s-au înştiinţat toţi*

* *De ce şi până acum nu s-a păzit această sfântă numire? Pentru ca să avem noi drept a zice astăzi: păcat că este Diortimă! Bucureşteanu.*

ai mănăstirii de această înfricoşată minune. Iar când au intrat în Biserică starețul şi fraţii, de odată spaima i-au coprins, căci sângele încă nu se svântase din faţa Născătoarei de Dumnezeu, ci spre mirare tot curgea. Însă ucigaşul tot deodată au şi orbit şi s-au zmintit cu desăvârşire. Evlaviosul Egumen pătrunzându-se de mila lui până la suflet, au şi început sobornicească rugăciune de toată noaptea pentru al erta ş-al milui luminata Maică a fiului lui Dumnezeu; dar cu toate acestea în curs de trei ani întregi nenorocitul a rămas întru acea osândă, a tot trupului tremurare şi a ochilor orbire. În sfârşit după ce s-au isprăvit acel soroc, mângâitoarea celor ce se pocăesc prea sfânta de Dumnezeu născătoare, s-a arătat ca aevea în somn egumenului, şi i-au zis că, pentru a le lor fierbinţi rugăciuni şi mijlociri, ea iartă pe nenorocitul ucigaşul şii dărueşte tămăduire şi sănătate, însă mâna lui cu care a îndrăznit a-şi bate joc de chipul ei, va fi judecată la a doua venire a lui Hristos şi întru adevăr că a doua zi de dimineaţă pătimitorul lipsit, se înţelepţise şi-şi venise în firea cea din nainte, asemenea şi vederea ochilor şi însănătoşarea mădulărilor tremrătoare. Multă vreme el a plâns cu amar pentru a sa nebunească faptă, numindu-se pe sineşi tot ucigaşul, şi toată viaţa lui ş-a petrecut-o înaintea acei icoane întru oftări şi căinţă simţitoare, pentru a sa neroadă iuţeală şi mânie nedreaptă. Pentru care fierbintea mijlocitoare a zaroviţilor cu inima păcătoşi, nu l-a lăsat fără mângâere şi pre dânsul, căci cu câteva zile mai nainte de mutarea lui dintr-această viaţă l-au bucurat cu din parte ertăciune, înştiinţându-l pe lângă acestea că, îndrăsneaţa lui mână trebue să simţă de înfricoşata judecată la a doua venire a fiului ei Hristos Dumnezeu. În sfârşit pocăitul au adormit somnul morţi cu pace, şi când svetagoreţii după obiceiu de acolo au dezgropat oasele lui după trei ani; toţi fraţii ce-l priveau s-au coprins de spaimă, văzând că toate oasele păcătosului ertat, au fost luminate ca o dovadă de a lui Dumnezeu milostivire. Iar dreapta lui mână cu care a îndrăznit a face înfricoşata lovire, a rămas neputrezită şi neagră ca tăciunile, pe care puindu-o într-o cutie s-au păzit şi se păstrează înaintea

sf. icoane tot astfel de neagră până în zioa de astăzi. Pe care un închinător din nerozia lui socotind că această mână pentru a sa sfințenie stă neputrezită, cu un chip secret a pişcat din trânsa o părticică pentru sineşi, care pă dată acea mână s-a răsipit însă palma cu degitile stau întregi, şi negre ca cărbunii. Pre mâna aceasta şi acum o arată închinătorilor celor ce vin spre aducerea aminte a înfricoşatei batjocoriri, şi pomenirea unei asemenea întâmplări ne auzite, carea din partea omeneştelor noastre răutăți s-a pricinuit precum şi neajunsa de minte bunătate şi dragoste din partea prea sfintei fecioare a Născătoarei de Dumnezeu ci este gata a erta pe toți cei ce o vor măhni s-au o vor supăra cu voe ori fără de voe. Pentru care dar această sf. icoană cu cuviință să zice şi până acum înjunghiată, de când lăcueşte şi va lăcui într-această mănăstire, cu nevindecatul de a supra sa semn al ranei şi al sângelui ce a eşit din ia. Iarăşi acum vro câțiva ani sânt, de când un preot voiajor viind spre închinăciunea acestei icoane, dar nu este însă dovedit că în adins ori spre cercare, s-au atins de rana ei, şi pă dată sângele din ia l-au stropit, căci după aceasta l-au ajuns şi năprasnica moarte pă acest preot, pe când abia ajungând în advonul bisericii a şi căzut mort dându-şi duhul său, minunatului şi ne tălmăcitului întru judecăți Dumnezeu.

Baldohina cea mai mare a acestui sobor să sprijină pă patru stâlpi de porfir. Aceşti stâlpi sânt trimişi din Roma de către Onorie, şi se socotesc de foarte mare preț, pentru că această piatră de porfir, după socoteala răsăritenilor, nu se compune din metaluri, ci din feluri de materialuri turnate; căci ea este mai tare de cât granitul, sânt pestrițe la vedere şi fără asemănare frumos zmălțuiți. Lungimea lor de doi stânjini, iar grosimea de zece palme pretutindeni pe din năuntru Biserica aceasta conrăspunde întocmai ca şi cele lalte mânăstiri; spun că, întru început acest locaş a fost pardosit cu închipuiri mozaiceşti; a cărora semn şi-acum se pot cunoaşte; însă în vremea năvălirii barbarilor toate s-a fost stricat, de mistuitoarea flacără a focurilor.

Înăuntru oltarului sânt iar doă Icoane ale maicii Domnului foarte însemnate, din care una se numeşte ctitoră, şi stă în jeţul cel mare din oltar: pe această sfântă icoană în vremea năvălirii barbarilor Sarachineni la 862 după cum s-a arătat mai sus, până încă să se apropie de Vatoped, a luat-o mai întâiu pre la Eclisiarhul Savva Ierodiaconul, şi o a ascuns (pe pomenita icoană numită ctitoră, asemenea şi o Cruce toată de sfânt lemn) în puţul care se afla supt lespezile oltarului, atârnând înaintea lor o candilă aprinsă, şi acoperindu-le pe deasupra cu lespede de marmură potrivită celorlalte, căutând a fugi mai curând, dar nu avu timp, căci barbarii l-au şi prins: şi în cele din urmă l-au vândut unora din ostrovul Kritului sau Kandia. Acolo nenorocitul sclav s-au rob s-a pedepsit 70 de ani: iar în sfârşit după milostivirea lui Dumnezeu ş-a dobândit slobozenia. Atunci elu cu mare nerăbdare şi cu nespusă bucurie a alergat către sf. munte patria sa, unde acum începuse a înflori sfintele lăcaşuri ca şi mai înainte; acolo însă în gigantecele ruini ale Vatopedului, el a aflat o mică adunare de fraţi, cari şi preînoiseră dărămatele ziduri atât de demult ruinate, şi care conviețuia întrânsele. În cele din urmă el şi-a adus aminte pentru ascunsele odoare adică icoana de Dumnezeu Născătoarei şi de dătătoarea de viaţă Cruce, şi întrebând de dânsele pe cel de atunci Egumen Nicolae şi pre fraţi, nimeni n-au putut ca să-i răspunză cu îndestulare la acest fel de întrebare. Aşa dar el ca să nu rămâne în pământ aceste sfinte şi dumnezeeşti comori, numitul eclisiarh le-a arătat lor locul întru care el ascunsese sf. icoană şi crucea în vremea năvălirei barbarilor carii l-au robit atâţea ani, şi poftindu-l ca să le arate lespedea cea de supt temeiul oltarului, el fără îndoială a priimit, dar ce? Când au rădicat lespedea au aflat întru adevăr în puţul acesta icoana prea sfintei Născătoarei de Dumnezeu şi dătătoarea de viaţă cruce, înaintea cărora ardea candela după cum a lăsat-o mai înnainte cu 70 de ani, aşa şi până acum arde turnându-i untdelemn, şi îngrijindu-o călugării din neam în neam, sau din generaţie în generaţie, pentru care de crezut poate

fi că, ea va rămânea acolo până cât va fi mănăstirea aceasta, căci ea este într-ânsa ctitoriță de atunci de când încă era chinovie.

Vrednic de luare aminte este nespusa şi multa îngrijire ce au avut cei din vechime împărați asupra sf. munte, în cât nu numai ai răsăritului ci şi ai apusului, între care mai încoace şi cei de la miază-noapte sau nord, au hrănit în cugetele lor deosebite orânduiri, şi s-au arătat către dânsul cu comunicația cea mai mare ale cărora dovezi despre acestea sânt hărăzitele lor hrisoave. Iar în timpurile de acum răsăritul şi apusul sânt streine de către sf. munte, ci numai binecuvântatul nord, conrăspunde la duioasa lui nădejde şi-i sprijineşte atât toate drepturile precum şi neajungerile cele de neapărat.

*Între antichitățile şi odoarele cele mai neprețuie, care are Vatopedul, este cel mai însemnat brâul Maicii Domnului, cine din dumneavoastră prieteni evlavioşi, n-ar dori să vază acest odor al cereştii împărătese şi a noastră, cel atât de gata şi învederată mijlocitoare? La noi în sfântul munte, brâul Maicii lui Hristos!.... O neprețuită sfințenie! Moştenirea noastră clironomisită de la Maica lui Dumnezeu! Brâul acesta se vede a fi negru şi care trebue a fi socotit deopotrivă cu părerea acestora de aici, carii zicu că este lână; fiindcă pe calitatea cea adevărată, mulțimea veacurilor a făcut să-şi prefacă felul materiei; drept aceea întunecimea lui nu lasă ca cineva să-l poată nemeri, dacă e de lână sau de mătase brâul acesta. Dintr-ânsul este tăiată o parte cu care călugări orânduiți umblă pentru strângere de milostenie prin lume.**

Iar dintre toate celelalte neprețuite materialuri de aici, trage mai mult luarea aminte, păharul dăruit mânăstirii de către Grecescul împărat Manoil Komnino ce au fost pe la anii 1343, fiind patriarh al Țarigradului Mihail al 2-lea. El este din piatră numită Iaspis, pestriți la vedere şi lustru aurit; vrednicia acestui păhar o spun că este de o putere tămăduitoare de orice boli, numai

---

* *Lucru de mare mirare, să mai umble şi după milostenii, pe când este cea mai bogată şi cu atâtea venituri, vezi la sfârşitul acestei descrieri.*

cât să bea aghiasmă sfințită cu dânsul, şi fără îndoială că se face sănătos; el asemenea ş-au însuşit daru de vindecare pentru orice otrăvi materialiste. Tradițiile spun că, el se alcătueşte de toate mecaniceştile metaluri compus de către doftorii cei mai iscusiți ai veacului lui Manoil şi se numeşte de Iaspis, de la zicerea ἰάω tămăduesc. Într-adevăr, că această raritate s-arată în privirea fiecăruia ca un ce vrednic de mirare.

Aici se află părticele a multor sf. moaşte, o parte din dătătoarea de viață cruce a Domnului, şi alte cruci împodobite cu pietre de preț mai mic, şi icoane din timpurile celor mai din vechime creştini. Iar mai cu deosebire sânt vrednice de luare aminte, icoana Maicii Domnului, şi alta a sfintei Treimi îmbrăcată cu argint şi lucrate cu pietre strălucite, care mai înainte de căderea Bizantiei, în frumusețau pompoasa şi vestita Sofie. Asemenea în rândul acestora sânt icoane, trimise şi din Rusia de către obraze împărăteşti: Evanghelii scumpe şi veşminte de mult preț. Iar de către împăratul Andronic este trimisă o icoană a sfinților Apostoli Petru şi Pavel, asemenea şi din partea împărătesei Teodora, o icoană a Maicii Domnului numită Kukla care se deschide în doă părți însă pe o parte are pe prea vrednicul ei fiu, iar pe ceialaltă prea curata sa maică, toate acestea înviază credința şi înveselesc pe cei ce le cinstesc.

Ca să vă mai dau ceva în cunoştință despre făcătoarea de minuni a Maicii Domnului icoană numită înjunghiată, adaog şi aceasta, ia îşi are înfățoşarea totdeauna într-un chip de compătimitoare dragoste şi simțită bună aplecare: Blândețea şi milostivirea dupre gura ei linişteşte pe tot cel ce va căuta mângâerea sa. Din potrivă înfățoşarea chipului şi Dumnezeescului Prunc ce se ține de brațul ei nu este aşa; fața lui este plină de înfricoşare, mişcarea mâniei este cunoscută întru toate trăsurile: iar căutătura plină de înfricoşare şi ne înduplecată judecată.

În paraclisul de deasupra pridvorului este iarăşi o icoană făcătoare de minuni tot a maicii Domului, care într-o vreme

cunoscută numai de atotştiitorul Dumnezeu viind asupra Vatopedului o ceată de hoţi-tâlhari, şi înconjurând mănăstirea, aştepta ca deodată cu zorile când şi poarta se deschide, atunci să intre şi s-o jefuiască de avere. Însă apărătoarea a tot sf. munte, prea sfânta fecioară de Dumnezeu Născătoare, n-au lăsat ca barbarii să-şi desăvârşească ticăloasa precugetare. Căci în următoarea demineaţă, după eşirea utreniei, când toţi fraţii să împrăştiase pentru o puţină odihnă pe la chiliile lor, Nostoiateliu sau egumenul lor au rămas în biserică, ca să-şi mai facă oarecare rugăciune din partea sa nedesăvârşită: însă deodată aude de la icoana prea sfintei de Dumnezeu Născătoarei un glas: „Nu deschideţi astăzi porţile mânăstirii, ci suiţi-vă pe ziduri şi împrăştiaţi hoţo-tâlharii." – Înspăimântatul egumen au aţintat ochii si la icoana Maicii Domnului, de la care auzise acest glas, şi atunci i s-au descoperit o mai înfricoşată minune. El a văzut, că chipul Maicii Domnului era ca viu, asemenea şi al pruncului Iisus ţinut în braţul ei, că şi-au întins dreapta şi astupa gura Dumnezeeştii sale mume, şi tot de odată întorcându-se către dânsa cu faţa sa i-au şi zis: nu, maica mea, nu le grăi lor acestea: lasă-i ca să fie pedepsiţi! însă de Dumnezeu maica, silindu-se a sprijini cu a sa mână pe mâna fiului său şi Dumnezeu, şi abătându-şi faţa de către dânsul spre dreapta, din nou a repetat a doua oară tot aceleaşi cuvinte: „Nu deschideţi astăzi poarta mânăstirii şcl." Coprinsul de spaimă despre această înfricoşată minune Egumenul, îndată au adunat pe toţi fraţii şi le-au istorisit lor cele întâmplate şi cuvintele Dumnezeeştei Maice care lui i-au grăit, şi pe însuşi cuvintele Domnului Iisus, rostite către dânsa; şi toţi au văzut cu mare mirare, că chipul Maicii lui Dumnezeu şi al Domnului Iisus, şi în deobşte trăsurile acei Icoane s-au prefăcut într-altă asemănare celii întâiu care avea. Atunci ei spre semn de recunoştinţă şi vie simţiciune, a bine cuvântat apărarea şi îngrijirea pentru dânşii a prea sfintei de Dumnezeu Născătoarei ş-a Domnului care pentru dânsa i-au miluit; tot deodată

urcându-se pe zidurile mânăstirii şi cu cele ce le aveau şi le au şi până astăzi tunuri, au împrăştiat şaica sau grămada hoţilor. Şi de atunci şi până în vremile de astăzi, această icoană făcătoare de minuni a maicii lui Dumnezeu este cunoscută pacolo supt nume de bucurie sau mângâerea, şi eczistenţa chipului maicii lui Iisus Hristos Dumnezeu stă tot într-aceiaşi chiar vedere, întru care ia s-a preschimbat prin întreita glăsuire, auzită de Egumenul: adică Dumnezeiasca maică, aplecată cu faţa la dreapta întinsa dreaptă, a prea vecinicului ei prunc şi Dumnezeu, ce se silea a o abate de la gura sa, ca cu lesnire să prevestească scăparea primejdiei ce amerinţa pe aleşii săi.

Pă lângă acestea mai este şi altă icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului, care stă la cămară, aceasta în vremea secetii a făcut mari minuni, au înmulţit untul de lemn în mănăstire, şi copacii de măslin a covârşit cu roade pe anii cei roditori.

Însă între toate celelalte odoară mănăstirea aceasta mai are ş-o parte din trestiia cu buretele care au adăpat în timpul muncilor pe Hristos Dumnezeu.

În năuntru acestei sf. mânăstiri Vatopedul se află încă şi 17 paraclise.

Cel întâiu al sfântului marelui mucenic Dimitrie, al sf. ierarh Nicolae, al adormirii, al sfintei Treimi, al sf. Arhangheli Gavriil şi Mihail, al sf. Apostoli Petru şi Pavel, al sf. mare mucenic Gheorghie, al sf. Apostol Andrei cel întâiu chemat; al sfântului Ioan Botezătorul, al sfântului mc. Teodor Tiron şi Teodor Stratilat, al sf. doftori Kozma şi Damian, al schimbării la faţă care este în culanău sau Pirgu al sfinţilor trei ierarhi, al sfântului Apostol Toma, al sfântului Ioan Gură de aur, al sf. Ioan cuvântătorului de Dumnezeu, şi al 17-lea al naşterii maicii Domnului la Pirgul vechi sau cula. Părticele mici şi mari de ale sfintelor moaşte, sânt 11 şi anume: A sfântului mc. Modest al Ierusalimului, a sfântului noului cuvios Evdochim, sau Nicodim din Vatoped: iar din moaştele sf. Arhidiacon Ştefan este un umăr, asemenea o mână a sf. marelui

muc. Panteleimon, un picior al sfântului Apostol Vartolomei, alt picior al sf. muc Ermolae, ş-a sfintei Paraschevei cei vechi iarăşi un picior, a sf. Grigorie Decapolitul o mână, ale sf. Ioan Botezătorul un deget. Capul sfân. Iacob Persianul, şi iarăşi capul sf. mc: Teodor din Țarigrad, precum şi cotul sf. marelui muc. Mercurie.

Iar sfinții prea cuvioşi care a postnicit într-această sfântă mănăstire, pe cât s-a putut a dovedi sânt aceştiia: Cuviosul Ghenadie Dohiarul, cuviosul Neofit Prosmonarul care a fost şi egumen în vremea când a auzit glasul Născătoarei de Dumnezeu după istoria mai de sus; acesta este pus la csinacsaru lunii Ghenarie 21, Sfântul Savva eclisiarhul care a îngropat icoana şi crucea de care s-a arătat mai sus. Cuviosul mucenic Eftimie egumenu care cu 12 ucenici călugări a mărturisit credința scaunului cuvenit răsăritului iar nu după a Papii pretenție, şi s-au ars în pârgu mănăstiri de către Latini, Sfântul Nicodim Dascălul bătrânul, sf. Agapie ce a petrecut toată viața sa în pustnicie la un colț al Vatopedului. Întru cinstea cărora tuturor acestora sfințenii Vatopedul are spre vecinică pomenire închinate de către ai Moldaviei Domni cea întâiu mânăstirea Goliei şi cea a Barboiului în oraşul Iaşi, în ținutul Tecuciului pe mânăstirea Râchitoasa, şi mănăstirea Mera pe râul Milcovul între munți, cu foarte nespuse venituri. Iar cele până la 40 de moşii ce le are în Basarabia ştie unul numai Dumnezeu ce venit le mai aduce.*

---

* *Acest Ghenadie s-a învrednicit a vedea chiup deşert că a izvorât unt de lemn prin minunea icoanei de Dumnezeu Născătoarei cei din cămara mai de sus şi s-a săvârşit cu pace la 17 Noembrie, fără viiață la Mineiu ci supt zacială este pus.*

1. Schitul Vatopedului

În depărtare de jumătate ceas de la Muntele Vatoped, este schitul ei cu hramul sf. mucenic Dimitrie Tesalonicul.

Această de mizloc biserică s-a zidit la anul 1777 de către rudeniile acestui sfânt Dimitrie tesalonichean, a împodobit-o prea frumos, şi astăzi are în lăuntru icoana acestui mucenic făcătoare de minuni, prin prejurul bisericii sânt opt chiparişi, iar din naintea ei are un puţ cu o apă foarte minunată. În preajma ei sânt 25 chilii cu paraclisele lor. Întru care locuesc părinţi mai bine de 50 cu numărul, hrana lor, nu-şi o capătă de nicăiri, fără numai după lucrul mâinilor lor, pe care obiecte şi le vând la Kareea şi-şi cumpăr neapăratele producte. Ei toată săptămâna îşi fac pravila orânduită prin chiliile lor, iar în dumineci şi prasnicile cele mari se adună toţi la biserica Kiriaki. Între călugării de aici sânt şi vreo 12 părinţi Români, carii la un loc după analogie plătesc mănăstirei Vatopedu imbatic.[*]

2. Schitul Vogorodiţa

Astfel numit în deobşte iar în limba noastră al Născătoarei de Dumnezeu, în depărtare de un ceas de la schitul sf. Dimitrie mai sus arătat.

---

[*] *Iată ce va să zică mănăstiri Diortime, adică numai să ia, dacă e de cuviinţă să se bucure de a lua plată şi de la semenii lor.*

Într-acest schit din vechime au locuit călugări numai Ruşi, de unde se derivă şi numirea mănăstirei Rusicu, căci în vremea de mai nainte tot mănăstire a fost, iar acum schitul Vogorodița, care, de cine să fie zidită nu se ştie, atât numai că este foarte veche, clădirea şi-o are pe o coastă de munte adâncată, şi care îşi are privirea spre mare numai despre răsărit, iar despre celelalte părți este închis. Biserica mare are hramul Adormirea Născătoarei de Dumnezeu, de la care se şi zice după limba Rusă Vogorodița, a căriea icoană împodobeşte foarte mult biserica; tot aici este şi a doa biserică sfințită întru cinstea sf. Ioan Rilskii, destul de frumoasă după caracterul Bizantiei. În biserica Adormirei este făcătoarea de minuni icoană a maicii Domnului supt numirea Glikofilusa, adică Dulce sărutare. Pe dânsa pruncul Iisus Hristos este închipuit cu capul aplecat către fecioara maica sa, care cu cea de mumă delicateță fragetă strângându-l la piept, sărută pe dumnezeescul ei fiiu zâmbetul dragostei îngereşti odihneşte pe gura ei. Însuşi Domnul cu strălucită căutătură, plin de înțelepciune şi compătimire, tot cu acelaşi zâmbet de dragoste către a sa fără prihană mumă se uită, asemenea se uită cu priincioasă uitare şi către cei ce se apropie a săruta picioruşul lui de prunc. Icoana este de o măsură destul de mare şi după stilul grecesc. Întărirea cetății de jur împrejur cu ziduri tot astfel ca şi ale mănăstirilor celor mari, întru care călugării sânt numai Bulgari cu viață kinovicească şi oameni cu caracter foarte plăcut, starețul lor astăzi este basarabean cu numele Nichifor; şi care mica obşte de şi se socoteşte pe proprietatea mănăstirii Rusiko, precum şi supt a lor ocrotire, dar nu le pretinde nimic această mănăstire, ca pe unii ce sânt în cea mai de pre urmă sărăcie; cunoscându-i bine că le ajunge suferințele ce au cu strângerea milosteniei, cu care abia îşi susțin aceşti numai 18 părinți.

În biserica adormirii sânt şi 14 părticele de sfinte moaşte, adică ale sf. Ieremia, ale sf. apostol Toma, ale sf. sfințit mucenic Ignatie, ale sfinților trei mucenici nuoi de la schitul Ivirului, ale sf. Ioan cel milostiv, ale sf. cuvios Ignatie, ale sf. Pantelimon, ale sf. Ioan Gură de Aur, un deget al sf. marei mucenițe Varvara din Kiev, ale sf. Ioan

Kolibaşul, ale sf. mucenițe Marinii, ale sf. marelui muc. Gheorghie, ale sf. Ioan Persianul, şi ale sf. Ioan Vladimirovici craiul Bulgariei.

3. Schitu Proorocului Ilie

Un ceas de la Vogorodița

Acesta este pe moşia sau proprietatea Pantocratorului, singuratic şi departe de mare către partea răsăritului de mează noapte a sf. munte, pe coasta unui munte din cele mai adânci pustietăți, atât numai că priveşte spre Nord, iar din toate celelalte părți încunjurat de înălțimele învecinate. Schitul acesta şi-a însuşit astăzi numirea de chinovie, pentru că, nu numai legătura dragostei cei duhovniceşti dintre părinții frați, este în gradul cel mai plăcut şi dorit, dar şi frumusețea cei din nou zidite cetăți, care după iconomia înaltei provedințe cea întâiu minune s-a făcut cu venirea într-ânsul a starețului cel de o limbă cu a conviețuitorilor călugări ruşi: adică prin ostenelile unui astfel de iscusit ocârmuitor care a ştiut a trage asupra sa dragostea nu numai a 60 de chinoviați, ci şi a multor obraze de clasa întâiu atât boereşti cât şi acelor mai bogați neguțători din Odesa, care l-a ajutat prin tot felul de mijloace de a preînoit zidurile cetății şi biserica a înfrumusețat-o cu din nou; catapeteazma, sau tâmpla lucrată şi zugrăvită în Russia, icoanele împărăteşti îmbrăcate cu argint, precum şi un număr de veştminte foarte însemnat tot de acelaşi nespus preț trimise de către ai lor compatrioți. Acesta este cuviosul Paisie ce au fost eclisiarh în zilele răposatului Arhiepiscop Dimitrie, de națiune bulgar din Kişinov, şi care trecând cu vederea

slava lumii şi a sineşului iubire a venit aici, unde în curs nu mai mult de 19 ani a păşit către suişurile faptelor bune astfel, în cât cereasca Provedenie i-au blagoslovit faptele duhovniceştelor sale nevoinţi şi ostenelile răvărsate la zidirea cetăţii cu doă caturi şi a Giganticii clopotniţe, faptă ce au pus în mirare pe toţi svetagoreţii, mai cu deosebire când eho răsună despre sunetul înspăimântătoarelor clopote aduse din Russia.

Schitul acesta pe de altă parte este vrednic de însemnat şi cu aceasta, că aici au pusnicit, cel mai de pre urmă Arhimandritul Paisie, care s-a ocupat cu tălmăcirea cărţilor din elineşte în limba slavonă, una a lui Isaac Sirul, iar alta a iubirii de bine, şi pe care cel din înălţime chemându-l în partea Moldaviei l-a învrednicit a fi cel întâiu stareţu al chinoviei mânăstirii Neamţului, iar în chilia întru care a sihăstrit el, pă urmă-i s-a ocupat de către părintele Anikita fostul şi vestitul cavalerist cneaz sau prinţ al Rusiei S. A. Şahmatov-Şirinschii, ale căruia blagoslovite oase aicea zac într-un prost coşciug în chimitir.

Prin curtea schitului numai copaci de lămâi, portocali şi chiparoşi, iar pe din afară de jur împrejur vii. – Plăcuţi smochini şi mulţime de chiparoşi care toate aceste plante înfăţoşază frumuseţea raiului.

*Provizia păinţilor, între care sânt şi vreo câţiva besarabieni, este cea mai îndestulătoare despre peştele care priimea de la călugării orânduiţi într-această ascultare la ostrovul Sf. Gheorghe ce au avut lângă Dunăre.**

Acest schit are şi 2 paraclise, cel întâiu al Bunei vestiri, al doilea a sf. Mitrofan.

Şi sfinte moaşte, un picior al sf. Apostol Andreiu, şi părticele ale Noilor trei sfinţi mucenici din schitu Ivirului.

---

* *Însă acum nu de mult pre această silită ascultare a călugărilor ruşi, luându-o în băgare de seamă sf. sinod al Rosiei, au făcut întrebare stareţului ca ce venit aduce ostrovul acesta mânăstirii sau schitului; şi a răspuns ca 400, de carbo: - Cu hotărâre le au hărăzit să-şi priimească 600 din haznaoa Russiei, numai să nu mai iasă părinţii acestui schit la lume. Căci relaţiile lor şi petrecerea cu lumenii, i-ar putea lesne aduce la slăbiciuni scandaloase.*

М. ПЯНТОКРЯТОРЪ (лîнгъ маре).

M. Pantokratoru (lângă mare).

3. Mănăstirea Pantocratorul

De la schitul proorocului Ilie jumătate ceas.

Aceasta are hramul schimbarea la față a Domnului Iisus Hristos, zidită pe o scală de lângă malul mării despre partea mezului nopții, încunjurată acum cu ziduri foarte vechi şi Diortimă, în năuntru biserica este frumos zugrăvită, are lângă dânsa schele cu magazii şi kaice micşoare; pentru amenințări vrăjmăşeşti se păstrează câteva corăbioare care să le înlesnească scăparea vieții. Are o icoană făcătoare de minuni a maicii Domnului foarte veche, s-a îmbrăcat peste tot cu argint de Filaret mitropolitul Moskvii şi se numeşte bătrâna. Pe lângă aceasta mai are şi antica evanghelie foarte mărunt scrisă de sf. Ioakim Kolibaşul. Ctitorii acestui sfânt locaş au fost patriarhul Alekşie Studitul, iar acum de vreo câțiva ani epitrop al acestei mănăstiri este arhimandritul Kalinik Boțeanul din mănăstirea Neamțului, om foarte învățat în limbile Ruso-romano-elinească. Iar părinții care astăzi viețuiesc în încăperile din trânsa sânt până la o sută.*

În lăuntru acestei cetăți sânt spre a ei podoabă şi 8 paraclise, cel întâiu al naşterii de Dumnezeu Născătoarei, al sf. Ioan Botezătorul, al sfinților Voevozi Mihail şi Gavriil, al sf. mare muc. Gheorghie, al sf. Apostol Andrei, al sf. Ierarh Nicolae, al sf. Panteleimon şi al sf. cuvios Ioanikie cel mare.

Întru care se păstrează şi şapte părticele de sfinte moaşte, o parte de cap al sf. Apostol Andrei, asemenea şi capul sf. Ioanikie, o părticică a sf. Ioan Botezătorul, a sf. Ignatie, a sfintei Iulitei, a sf. Haralambie, a sf. muc. Panteleimon şi alte mai multe.

Iar sfinții care s-au nevoit într-această mănăstire sânt: sf. cuvios Teona ierarhul, sf. cuv. Teofil izvorâtorul de mir de la Kilci,

---

* *Această sfântă icoană este întocmai după măsura statului maicii Domnului, se priveşte stând în picioare asemenea după cum a fost în viață, şi de aceea se zice bătrână ca una ce din vremea sf. Apostol Luka s-a zugrăvit*

sf. Vasilie pe pe moşia Pantocratorului, sf. ucenic care a vorbit cu arhanghelul Gavriil şi i-a lăsat înscris pe piatră: cuvine-se să te fericim şcl., sf. cuviosul Pavel care şi a făcut mănăstirea din temelie.

Această mănăstire are în Romănia mănăstirea închinată Kăşcioarele în judeţul Vlaşca, cu un venit însemnat.

4. Mânăstirea Stavronikita

De la Pantocrator un ceas cale.

Aceasta are hramul sf. Ierarh Nicolae lângă malul mării şi este diortimă. Însă ea este cea mai mică din toate mănăstirile, la început şi-a avut hramul sf. Ioan Botezătorul; iar după cea venit icoana sf. Nicolae, l-a schimbat întru cinstea lui: venirea aceştei minunate icoane este în chipul următor: După cum avea părinţii obiceiu a arunca mreaja ca să prinză peşte din mare, astfel şi într-acea vreme aruncând, în loc de peşte a scos această minunată icoană a sf. Ierarh Nicolae, având pe fruntea chipului lipită o scoică de mare, care şi până în zioa de astăzi se cunoaşte locul întocmai ca atunci: minunea ce a făcut această icoană se asigură că pe locul care a priimit-o mai întâiu din apă, s-a deschis un izvor făcător de minuni; pe care Icoană a îmbrăcat-o evlavioşii din Rossia peste tot cu argint, şi a împodobit cu pietre de rubin toată coroana.

Această sfântă icoană aruncată în mare de către luptătorii de icoane, s-a aflat în vremea când sf. Patriarh Ieremia 1-iu, începuse să pre noiască această mănăstire. Mai sus de mănăstire, izvoraşte dintr-o scală apa găsită prin minunea Sf. Ioan Botezătorul.*

Stavronikita se tâlmăceşte, Crucea Nikitii, iar după cum glăsueşte tradiţia, numirea aceasta o are mânăstirea în chipul următor: pe locul acesta a vieţuit un săpător de cruci acest sihastru al încrucişatelor pustietăţi, a înălţat cu ale sale mâini o cruce, de

* *Care a fost pe la anii 1520, pe când şi Stavronikita era chinovie.*

Sf. Nicolai.

МОНАСТІРЕА СТАВРОНІКІТА (лîнгъ маре).

Monastirea Stavronikita (lângă mare).

unde se deriviază crucea Nikitii. Ctitorul ei au fost patriarhul Țarigradului iarăşi Ierimia, însă nu se dovedeşte de adevărat acesta sau altul căci trei Ieremia au patriarşit. Cu toate acestea pentru fericirea a ori căruia ar fi fost, aceşti ai ei de acum 50 de părinți trimit către cel din înălțime jertfa laudii, pentru vecinica lor pomenire.

Iar înăuntru are şase paraclise:

Cel întâiu al sf. mare mucenic Gheorghie, al sf. Haralampie, al sf. apostoli Petru şi Pavel, al sfinților Arhangheli Mihail şi Gavriil, al sf. Ioan Botezătorul, şi al Adormirii maicii Domnului.

Întru care se păstrează şi câteva părticele de sfintele moaşte: mâna sfintei Anei, altă mână a sf. Elefterie, şi din ale sf. trei ierarhi o părticică. Întru cinstea cărora este închinată cea din oraşul Bucureştii mănăstirea sf. Apostoli cei zic şi Arhimandritu.

4. Schitul Saraiul

un ceas şi jumătate de la Stavronikita

Numirea aceasta este otomană, iar după înțelesul limbii noastre palat prea frumos întru care sânt doă bisericuțe cea din tâiu cu hramul sf. Apostol Andrei, iar a doa întru onoarea acoperământului maicii domnului, ale cărora fondatori şi epitropi au fost avut pe oarecare călugări din mănăstirea pustietăților Rusiei numiți de la Țărmurile Albe, întru care şi până astăzi sânt numai Velikorosieni sau din Russia mare. Călugări nu sânt mai mulți ca la 30, ei se mulțumesc numai din productele ce le rodeşte o parte de pământ nu atât de cuprinzătoare şi pe care au şi frumoase

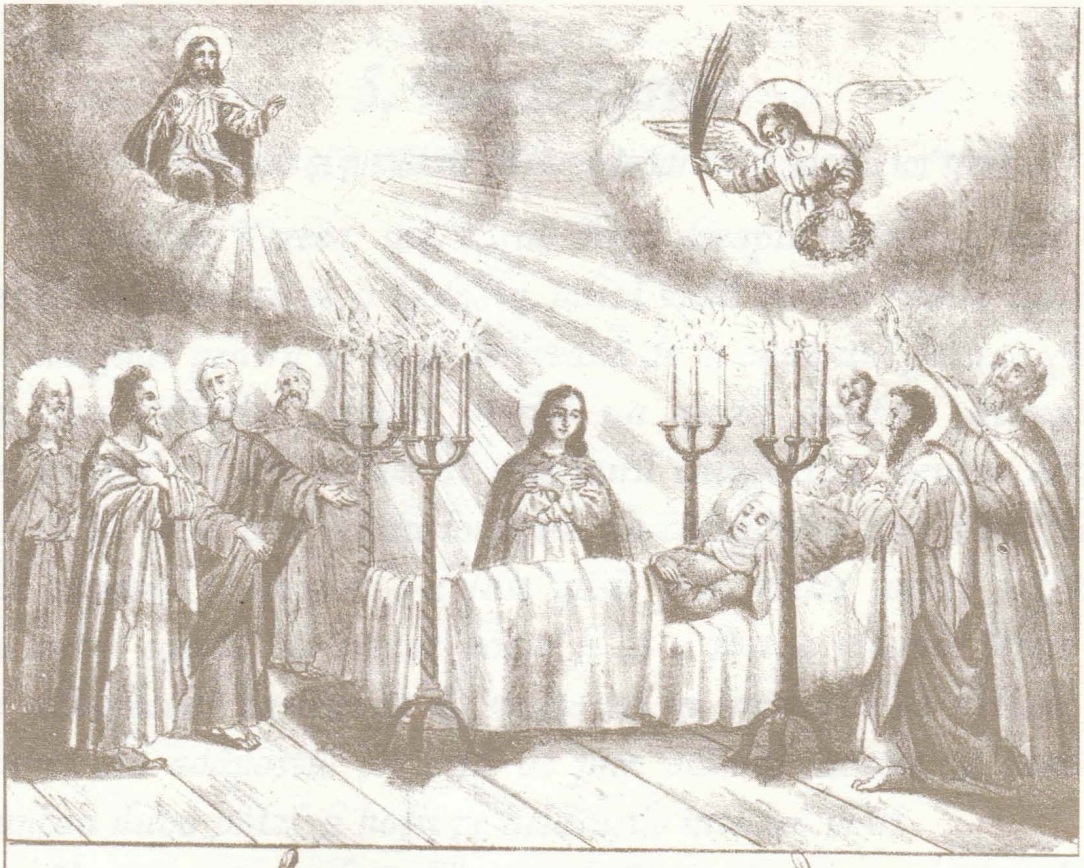
*vii destinate pe seama lor; aceşti chilioţi ce sânt ca nişte mlădiţe ale tulpinei sf. munte sânt şi pilde sau ecsemplu cu viaţa lor cea smerită, precum şi cu naturala lor dragoste către priimirea de străini şi de oaspeţi mai vârtos de Ruşi. Ei sânt înzestraţi cu cel mai plăcut daru de înţelepciune şi cu caracter conrăspunzător la toate trebuincioasele aproapelui lor. Rânduiala cea bună şi-o păzesc atât între convieţuitori, precum şi către cele ce se cer de către obşteasca renăscătoare maică a sufletelor noastre. Podoabele şi scumpele veştminte ale acestor luceafere-lună bisericuţi sânt toate aduse din Russia. Obşteasca lor trapeză care este cu doă caturi şi cu câteva chilii acum nu de mult făcute de către ctitorul cel întâiu, care şi astăzi este al lor îngrijitor vrednicul de fericire Andrei Nicolaevici Muraviev din viteazul şi vestitul lor neam în Russia, care şi locol sau vatra schitului tot dânsul a cumpărat-o de la Vatoped.**

Întru slava şi neîncetata cântare a prea veşnicului observator ochiu, aici comandează cu toată scumpătatea amândoă stranele tipicarul Sofronie care şi în lavra mănăstirei Neamţului a fost asemenea ostenitor.

Într-acest sfânt jertfelnic se află şi trei părticele de sfinte moaşte: ale sf. nuoului muc. Eftimie din satul Dimiţana din Amoreea, a sf. nuoului muc. şi cuvios Akakie din Tesalonic, şi ale sf. nuoului muc. Ignatie din Eşki-zagara din schitul Ivirului.

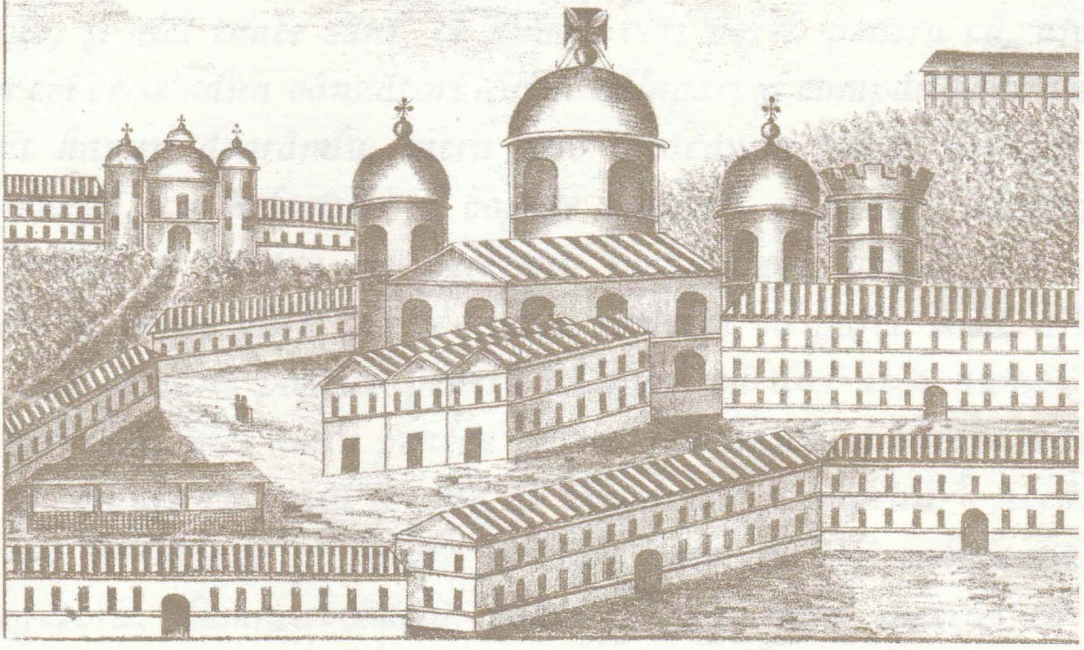
---

* *La fundul altarului acestui schit este un kiparis înaltu pe tulpina căruia este săpată o iconiţă a Maicii Domnului cu înscripţie în limba rusească. Iată ctitor de Dumnezeu încă aici proslăvit! Şi a căruia cunună i s-a împletit din chiar florile raiului, pentru înfocata lui râvnă cea către limpezirea tuturor sfintelor locaşuri de prin toate locurile. Acest viteaz pe când a venit la sf. Aton şi a văzut feluri de oameni şi de obiceiuri, numai cu trei cuvinte a făcut pe mănăstirea Zugravul să-şi spele numele de Diortimă şi să se hotărască pe vieţuire chinovicească dacă voesc să mai priimească pe viitor veniturile ce are în Basarabia. Atunci ea s-a făcut chinovie.*

Адормірea Маічіĭ Домнулуі.

Adormirea Maicii Domnului.

МОНАСТІРЕА КАРЕĬА.

Monastirea Kareia.

5. Târgul Kareea

Un ceas şi jumătate de la mare iar de la Saraiu un sfert

Cuvântul Kareea, sau Kiria, după dreapta judecată, mai tot aceeaşi însemnează ce şi Golgota, adică locul cel din frunte sau cea din margine: pentru că ea se derivează de la cuvântul grecesc χάρη cap, sau scăfârlia capului. Astfel s-a numit capitala Atonului, sau puntul cel din mijloc al stăpânirii călugărilor, pentru aceea, zic, că pe când cele întâiu locuinţe ale călugărilor care s-au făcut prin săparea temeliilor, s-a fost găsit prin multe locuri scăfârlii sau curat capete, de crezut poate fi că a fost a vreunor jertfe de ale sălbatecilor barbari ce de multe ori în vremurile de demult sf. Munte era adăpostul lor eşiţi de prin adânca Arabie, şi carii se aruncau după prăzi şi hoţii pe delăturile întinsei mări.

Kareea mai cu deosebire are de însemnat aceea, că întrânsa se face bâlciu sau târg numai de călugări în fiecare Sâmbătă, cine ce are din lucrurile mâinilor, sau de cele ce au trebuinţă, vin acolo, şi aici toate sânt, ce numai veţi pofti, pentru că, afară din cei ce se adun vânzători dintre călugări şi cumpărători, aicea sânt hanuri dearându, întru care totdeauna trâesc neguţători mireneşti, cu îndestule şi bogate magazii şi pentru lăcuitorii Atonului şi pentru cei care vin închinători, astfel încât de toate se poate găsi; tot ce numai sufletul va pofti, însă, afară de cele ce sânt poprite pentru călugări că aici atât numai nu e, nici duh, nici auzu pentru partea femeească, a cărora venire la sf. munte cu totul le este ne îngăduită şi poprită. Această oprire se întinde şi asupra turcilor, care au aici poliţienească dregătorie, dumneavoastră, poate vă veţi mira, auzind că sf. munte este până acum neatins de umbletele părţii femeeşti; însă*

* *Zice scriitorul Rusiei care cu adevărat că aşa a fost până când el a venit prin Svetagora, şi care aici în Rusik s-a mutat către Domnul mai înainte de a ajunge anul 1855 şi după cum am zis pentru mueri la faţa 36, că a intrat în sf. munte.*

aceasta este cunoscut din istoria ficii împăratului Teodosie ce au întâmpinat la Vatoped când a vrut să intre în biserică; şi de năprasnă glasul maicii lui Dumnezeu o a înfricoşat zicându-i: la ce ai venit? Aici sânt călugări iar tu femee, pentru ce vrei să dai pricină vrăjmaşului de a lupta pe turburatele lor cugete? Nici un pas înainte! depărtează-te, dacă-ți vrei ție bine. Cuprinsa de spaimă prințesă, tăcând s-a depărtat din mănăstire şi de la sf. munte. Iar spre pomenirea acestii întâmplări, a rădicat biserică întru cinstea numelui sf. marelui mucenic Dimitrie (aceasta s-a întâmplat în anul 382), alături cu icoana, de la care a fost eşit Glasul maicii lui Dumnezeu. Iar pentru cele urmate vezi mai sus la Vatoped.

Kareea este urzită spre răsăritul de miază noapte supt poalele muntelui; poziția locului este foarte plăcută, despre miază zi în fața Kareei, se ardică înălțimile însuşi muntelui Aton întru a sa măreață împărăție; pe a căruia costişi sânt mulțime de chilii pustniceşti şi câteva mănăstiri aruncate pe nedescrisele vecinătăți ale Kareei.

Întru însuşi începutul ei a fost schit; însă în timpurile cele mai de pe urmă a căderii Greciei, când din 180 de mânăstiri, cu care se împodobea sf. munte în veacul al zecelea, iar acum numai 20, şi când schitul Kareei n-a avut ale sale misloace şi putere pentru susținerea vieții cu sfatul a tot sf. munte n-a fost orânduit, ca să se înființeze din trânsul un fel de bâlci sau târguleț, întru care să se adune la zile de Sâmbete toți sihastrii şi pusnicii spre a-şi vinde rocodeliile lucrate de mâinile lor care sânt cruciulițele de inorog, lingurile ş.c.l. de unde asemenea să-şi cumpere trebuincioasele obiecte pentru lesnicioasa viețuire supuse naturii. Şi întru care să aibă şederea ocârmuitoarei stăpânirei precum a Atonului astfel şi cea turcească care prin tr-acest fel de chip au întrodus din chiliile schitenilor conace pentru mânăstirile câte erau rămase, şi pentru totdeauna s-a hotărât, ca în loc de protas, să fie cel de căpetenie Nacealnic al sfântului munte, cu nume de Protat sau cel întâiu judecătorie, întru care să se cerceteze toate lucrările, atingătoare numai de fața

sfântului munte, jelbele convieţuitorilor lui, şi căruia să i se trimiţă poruncile Porţii şi ale Patriarhului Constantinopolului.

Aici totdeauna eczistă trimisul din partea strălucitei porţi un agă otoman cu slugi numai doă care strânge haraciul fiecăruia an, şi observează controboiturile măcar din partea oricui ar fi, el se întereseză de tot ce ochiul său a zărit, încât şi până la mărfurile unui număr de o sută prăvălii ale Kareei pline de tot felul de lucruri atingătoare de trebuinţele tuturor în deobşte.

Aici sânt şi fierari meşteri, asemenea şi cismării.

Hramul acestii mânăstiri este Adormirea maicii Domnului, ea este mai veche şi mai întâiu zidită de către ctitorul ei marele Constantin la anii 337 după Hristos, iar la anii 361 când era patriarh Evdocsie Arianul, s-au ars de către ne îndumnezeitul Iulian Paravatul, pre a căruia păreţi şi astăzi se vede fumegarea flacărilor ce au mistuit podoaba unicii sfinţenii de ale sf. munte, care nu are nici turle, nici tencuială pe pereţii de pe afară, ci asemenea unei sărace case. Sfântul Atanasie, fiiul ei cel adevărat a compătimit cu adevărat din tot sufletul său, el a acoperit cu plumb peste tot, dar curând provedinţa chemându-l, d-atunci până în zioa de astăzi se săvârşaşte Dumnezeiasca jertfă în dărăpănatele şi vrednicile de compătimire ziduri ruinate împrejurul căriea sânt 120 de chilii cu biserici sau paraclisele lor, întru care slujitorii sf. oltar, adică preoţii, ierodiaconii şi toţi ceilalţi ascultători priimesc de la protat, lefuri din veniturile mănăstirii Cotrocenilor din Bucureşti, şi a sfinţilor trei ierarhi cei zic tresfetitele din Iaşi capitala Moldaviei.

De mare interes poate fi desluşirea cu deamăruntul a acestor ocârmuiri din doă părţi din Kareea; dar unde văzu că se istoriseşte tot de proistoşi, am socotit să rămâe cunoscuţi numai acelora într-a cărora limbă autorul a vorbit. Noi să ne întoarcem la cele ce se ating de folosul sufletelor şi desvoltarea credinţii.

În sfântul oltar al acestii biserici deasupra scaunului celui de sus, se află făcătoarea de minuni icoana maicii lui Dumnezeu;

numită „Ἄξιον ἐστιν" (cuvine-se cu adevărat) pentru care zic predaniile păstrate pentru călugării svetagoriți; că un stareț pustnic, trăind cu ucenicul său în chilia care este în depărtare de Kareea nu mai mult ca jumătate ceas, valea acestui loc este proprietatea mănăstirei Pantokratorului plină de chilii călugăreşti; deci într-una din chiliile acestea cu paraclisul Adormirei Doamnei de Dumnezeu Născătoarei locuia un stareț ieromonah, carele prea rare ori eşea din singurătatea sa, doar când avea vreo neapărată trebuință. Odată i s-a întâmplat astfel, că dorind a asculta spre o Duminică privigherea în sobornicească biserică de la Kareea, a şi plecat într-acolo, iar ucenicul lui a rămas acasă, care obiceiu se ține şi până astăzi de a fi totdeauna spre dumineci privighere. Necărturarul, însă evlaviosul şi osârdnicul tânăr cu totul nu putea a se conforma lui cu cântările duhovniceşti, cu care să-şi reverse înaintea lui Dumnezeu ale sale prea simțitoare datorii, de aceea s-a încredințat pe sineşi mai cu deosebire mijlocitoarei Maicii lui Dumnezeu, şi aşa el către dânsa alerga şi pre dânsa o lăuda în inima sa cea fără prihană, deşi nu cunoştea nimic din aceste cărți, asemenea şi într-această dată după ce se văzu rămas singur, şi dacă a socotit seara şi noaptea, a început cu neprecurmare a cânta înaintea icoanei a împărătesi cerului cântarea bisericii alcătuită de sf. Cosma făcătorul de cântări, adică: „Ceea ce eşti mai cinstită decât heruvimii şcl." nealăturând mai mult nici un fel de laude, decât pre umilința sufletului.*

Pe cât tânărul frate cânta mai mult, pe atâta se înveselea, pe atâta sălta inima despre recunoştința ce simțirile îl îndemnau a avea către lăudata de puterile cereşti şi a noastră apărătoare; smeritul lui glas resuna în pereții săracei chiliuțe, şi se revărsa din ison în ison şi din sunet în sunet, nepricepându-se însuşi că felul cântării lui a răsbit în ceru şi s-a auzit până la acea slăvită acolo de angeli. Maica lui Dumnezeu cu dragostea cea de mumă căutând asupra cântărețului

* *Această întâmplare este tipărită şi în cartea grecească numită Νέον Μάρτυρολόγιον.*

ei, tot atunci pe când simțirile în chipul acesta încânta inima acestui evlavios fiiu al pustiului Sfetagorei, deodată i se înfățişează un tânăr prea frumos, între care s-a început conversația: ce faci tu? Întrebă pe călugăraş cel ce i s-a arătat; iată cânt: ceea ce eşti mai cinstită, i-a răspuns acela din curățenia sufletului; apoi, ia mai cântă să auz şi eu cum cânți tu, a mai adaos cel ce i s-a înfățişat. Singuraticul frate neschimbându-şi nici simțirile nici glasul, a început a cânta cu o umilință pornită şi ştiută de dânsul cântare: „Ceea ce eşti mai cinstită decât heruvimii." Apoi tu aşa cânți frățioare, şi nu după cum cântăm noi? Cu mirare se uita ce aştepta pe fratele să-şi sfârşească cântarea. – E .... apoi la noi nu laudă astfel pe maica lui Dumnezeu, dar cum? a întrebat spăimântatul singuratic, iată cum întrebându-l din vorbă cu cântarea cel ce i se arătase: „Cuvine-se cu adevărat a te ferici pre tine Născătoare de dumnezeu, cea pururi fericită şi cu totul fără prihană şi maica Dumnezeului nostru;" şi după această cântare noi atunci alăturăm şi cântarea „Ceea ce eşti mai cinstită" au zis prea frumosul oaspe, şi a tăcut. Pentru Dumnezeu iartă au început atunci singuratecul frate. Că eu astfel m-am învățat a cânta de la starețul meu, şi până acum încă n-am auzit asemenea cântare, Cuvine-se. Bine ar fi dacă mi-ai scrio tu mie: eu a-şi tipărio în minte; iar aminterea eu n-am ținere de minte, căci atât sânt de nevoiaşi încât nimic nu pot ținea minte pă din afară de înscris, tot ce aşi învăța, într-acel ceas uit, „poftim, frățioare; dă-mi hărtie şi cerneală; că-ți voi scrie a ținea minte cântarea noastră. Iar fratele învârtindu-se să afle, n-a aflat nici picătură de cerneală dar nici fărimiță de hârtie, şi cu mâhnire îi spuse oaspelui său, ca cei ce se îndeletnicesc numai cu răgăciunea şi lucrarea mâinilor, rare ori au trebuință ei de hârtie şi de cerneală, pentru care nici nu le avem acum la îndemână. – Dar ce să fac eu acum? Răspunzând fratele celui ce i s-au arătat; de neapărat că trebue să învățu, cunosc bine, iar când e vorba că fără înscris, eu uit îndată." Dacă este astfel, apoi nu te întrista frate, a răspuns acela, eu îți voiu scrie ție spre aducerea aminte această cântare iată scriu pe această piatră, şi tu o vei învăța pre dânsa, singur tu astfel

cântându-o, o şi spune tuturor hristianilor, ca astfel să slavo-cânte pe prea sfânta de Dumnezeu Născătoare. Aici tânărul ce s-a arătat s-a apropiat de lespedea unii pietre aici aşternută, şi a început a scrie cu degetul toată cântarea Dumnezeeştii Născătoare, întocmai ca ceara era de moale piatra supt mâna tainicului oaspe: scrierea degetului lui lăsa adânci urme, şi cuvintele cele mai lămurite s-a tipărit pă piatră. Şi a mai adaos necunoscutul ce s-au arătat călugăraşului a zice: nu uita însă să-i spui că de acum înainte toţi astfel să mărească pă maica lui Dumnezeu, şi ca un fulger s-a ascuns din păruta lui căutătură. Spaimă plină de bucurie a cuprins pe ucenic, văzând scrisa lespede; pe care cu neîncredere o au pipăit de câteva ori şi, citindu-o, a şi întipărit-o în minte cuvintele minunate ale asemenea minunatului tânăr, şi până pe la răvărsatul zorilor acum şi răsuna Dumnezeeasca cântare în gura singuratecului deştept în privigherea sa, care au petrecut toată noaptea fără de somn, întru semn de recunoştinţă către Dumnezeu şi prea curata lui maică; iar stareţul întorcându-se de la Kareea, l-a găsit cântând descoperita cu minune cântare. De a căriea noutate ce ucenicul a aflat-o, a pus pe stareţul în uimire.

– „De unde ai învăţat tu asfel a cânta?" – a întrebat stareţul pe ucenicul său; iar el i-a povestit cele ce s-au întâmplat cu dânsul, arătându-i minunea după piatră, scrise de mâna necunoscutului oaspe. La mult ceas a stătut asupra pietrii uimitul stareţ, cetind mai de multe ori Dumnezeeasca cântare, şi cercetând cu luare aminte scrisoare de deget omenesc, şi nu înţelegea minunea ce s-a făcut. Tu pentru ce n-ai întrebat pe tânărul ce ţi s-a arătat ţie: cine e el şi cum i-a fost numele? A zis în cele din urmă după multa gândire stareţul ucenicului său. Iartă-mă părinte, că eu am şi uitat despre aceasta: atât numai îmi aduc aminte, că el s-a numit pe sine Gavriil. Şi tu nici n-ai înţeles, ce fel de Gavriil a fost la tine în chilie? A adaos stareţul zâmbind, şi stând înaintea icoanei maicei Domnului, pe locul acela chiar, în carea cântat „cuvine-se" pomenitul tânăr, vărsând lacrămi din adâncul inimii umilite şi pline de recunoştinţă încântătoare, lăudând pre maica lui Hristos

Dumnezeu, în alăturare cu ucenicul său; şi cine poate să descrie cu deplinătate a lor sihăstrească bucurie într-astfel de vălmăşală? Întru aceiaşi chiar zi starețul s-au dus la protat sau decasteria Kareei întru care prezidează proistoşi de pe la toate mânăstirile, şi au spus câte s-au întâmplat cu ucenicul lui în vremea când a fost singur; înfățoşindu-le şi piatra spre încredințarea tuturor mădularilor acestii sinodii, carii cu o gură şi cu o inimă a proslăvit pre Dumnezeu, şi au cântat noua cântare „cuvine-se cu adevărat" acei ce l-a născut pre dânsul prea bine cuvântata fecioara Maria. În urma acestora au reportat prea sfințitului Patriarh şi împăratului, despre minunea făcută de sfântul Arhanghel Gavriil înaintea icoanei şi a ucenicului svetagoreț, şi spre întărirea adevărului, au alăturat pe lângă înştiințare şi însuşi piatra, scrisă cu minunea mâinii. Iată din ce vreme a început a răsuna şi răsună în gura bisericii lui Hristos cântarea de bucurie „cuvine-se" vrednicii de laudă şi dumnezeeştii slave, pururea fecioarei Mariei maica Dumnezeului nostru.

Iar pe sfânta icoană înaintea căriea s-a făcut minunea, a adus-o de la acea chilie părinții la sobornicească biserică pe care aşezându-o în locul sus pomenit în care şi până astăzi stă acolo, iar chiliei i-a rămas numirea de Acsion, adică, Cuvine-se, în care şade un ieromonah totdeauna, vezi pomenirea minunei este pusă la mineiul lunei lui Iulie în 13 zile, numită Soborul Arhanghelului Gavriil. Chipul după această sf. icoană este întocmai după cum se arată în gravura de la începutul acestui proschinitar.

Aici la mitocul Hilindarului din Kareea se mai află o icoană făcătoare de minuni a maicii Domnului, cu numirea: hrănitoarea cu lapte, după spunerea din gură a Sfetagorenilor şi scurte tradiții, iată ce se vorbeşte pentru dânsa: mai întâiu ea s-a aflat în lavra sf. Savva sfințitul, departe de Ierusalim cale de trei şi jumătate ceasuri,*

* *Mulți poate se vor mira de numirea acestei icoane, dar nu este cu anevoe de înțeles, fiid că închipuirea îi este astfel de demult, atunci se zugrăvia în multe feluri maica Domnului, asemenea a zugrăvit şi pe aceasta cu gura prea vecinicului ei fiiu la țâța sa, de unde s-a luat a-i zice Hrănitoarea cu lapte. Pre carea o am şi pus în rând spre îndestolarea tuturor.*

aşezându-o pentru întâiaşi dată la răsărit marele puitor de temelie sf. Savva cel sfinţit, care mai înainte de a sa mutare din viaţa această vremelnică, Prooroceşte a grăit fraţilor carii încunjurau patul morţii lui: că după o vreme va cerceta lavra lui oarecare cu numele asemenea Savva moştenitor al Împăratului Serbiei, căruia această icoană a Născătoarei hrănitoare cu lapte să-i fie dăruită lui de către lavră ca un semn de blagoslovenie. Pe la al 4-lea veac sf. sfinţitul Savva cu pace s-a mutat către Domnul, întru al 4-lea an al împărăţiei lui Iustinian cel mare. După care trecând mai mai bine de 6 veacuri, această icoană s-a păstrat în minunata lui lavră nemişcată stând la al său loc întru aşteptarea împlinirii proorociei celii înaintea morţii diată făcută de sf. Savva prin viu graiu, care a trecut la cei din lavră din gură în gură ca o tradiţie din veac în veac. În sfârşit pe le al 12-lea veac să arătă şi aşteptatul cuvios Savva, căruia i-a fost predat prooroceasca diată de către sf. sfinţitul Savva şi pe făcătoarea de minuni icoană a maicii lui Dumnezeu numită Hrănitoare cu lapte. Asemenea şi pe altă făcătoare de minuni icoană tot a maicii Domnului, numită cu trei mâini, ce era adusă de sf. Ioan Damaschin. Într-acest chip aceste icoane s-a luat de cuviosul ieromonah Savva întemeietorul chinoviei mănăstirei Rusikului, şi viind de la Palestina cu aceste doă sfinte icoane drept la muntele Atonului, de unde acum Nemanei tatăl său care-şi avea numele din călugărie Simeon, isprăvise de zidit mănăstirea Hilindarului, a lăsat pe cea numită Hrănitoare cu lapte în paraclisul mitocului ce este pe seama mănăstirei Hilindarului aici la Kareea, iar pe cea numită cu trei mâini a luat-o cu sine şi a dus-o la patria sa Serbia unde acolo s-a făcut arhiepiscop, iar câtă vreme a petrecut, nu se ştie, căci turburările ce s-au fost rădicat într-acea populaţie, l-a fost silit ca să chibzuiască oarecum scăparea acestei neprețuite comori ce pe lângă dânsul nu era cu putinţă a o păstra, şi cu sfat sinodicesc, a pus-o pe dobitocul a căruia istorie s-a pus pe larg la Hilindar, şi însuşi abia apărându-şi viaţa, a eşit din Serbia în secret,*

* *În care sf Savva a fost egumen*

şi viind spre părţile Dunării, s-a făcut la Târnova mare mitropolit, în care cetate a zidit frumoasa biserică, iar după mutarea sa în vecinicile locaşuri, s-a şi îngropat într-ânsa, cu toate acestea acum este geamie turcească. Însă vrednic de luare aminte este şi aceasta, că icoana hrănitoare cu lapte este pusă contra obicinuinţei obşteşti care are biserica noastră a răsăritului de a fi pe tâmplă nu în partea stângă de uşile împărăteşti ci în partea dreaptă, unde pretutindeni este obicinuit a se pune icoana Mântuitorului: iar aici Mântuitorul stă pe partea stângă de uşile împărăteşti la tâmplă, adică acolo unde s-ar fi cuvenit a fi icoana Născătoarei de Dumnezeu. Desenul acestei minunat zugrăvite icoane şi al ei dumnezeesc prunc sânt prea frumos închipuite şi curat după stilul apostolului Luca, care ajunsese prin şcoalele Bizantiei a fi obicinuit astfel, încât acum într-această vreme nici că se mai găseşte chip aşa de frumos.*

*Orânduiala ce trebue a se păzi într-această chilie de către cei ce vor locui într-ânsa, sf. ierarh Savva a scris pentru cinstea acestei icoane, ce este lăsată aici, tipic cuprinzător de toate cele ce se atingu de viaţa pustnicească, şi în care zice: ca toţi cei ce vor fi într-această sfântă cu bisericuţă chilie, în care este aşezată icoana Hrănitoare cu lapte ce este făcătoare de minuni, să păzească întru toţi vecii tipicul adus de la lavra sf. sfinţit Savva pe care şi însumi l-am păzit. Iar carii vor rămânea întru nepăsare şi despreţuitori unei asemenea orânduieli ce dânsul a scris-o în tipic şi căruia a fost următor, acela să nu fie ertat de împărăteasa cerului, nici într-această viaţă curând sburătoare nici în cea nădejduită a vecii vecilor.***

Sfântul Savva se iscăleşte în original astfel:

anul 1199 cel mai de pe urmă decât toţi Savva păcătosul

---

* *Întru cinstea sf. sfinţit Savva, de la a căruia lavră a luat sf. icoană. Într-acest oraşu pe la anii 886 a fost domnind ţaru Ioan al Bulgariei, care a şi trimis multe odoare mănăstirii Zugravului.*

** *Tot acestaşi tipic chinovicesc a lăsat şi în mănăstirea Hilindarului pe care părinţii după vreme l-au prefăcut după gustul lor cel de sineşi sau ediortim.*

Arhiva sau biblioteca Kareei se socoteşte cea mai îmbogăţită cu secrete şi antichităţi d-ale sfântului munte, dar nu are niminea voe măcar de ar avea şi ferman, spre acest sfârşit tot nu-i foloseşte: căci întru dânsa să păstrează multe acte şi hârtii de ale sfinţilor Patriarhi şi împăraţi, care se ating de locuinţa şi convieţuirea Se hastroobştească-chilioticească şi a diortimilor călugări a sfântului munte, drept aceia nu pot fi arătate interesaţilor strănepoţi a sfintei moaşe Eva.

Iar în şcoala Kareei făcută înadins pentru dezvoltarea tinerilor călugări, nu vei vedea decât o jalnică şi zădarnică în deprindere, iar la început a răsunat de Academie, iar mai pre urmă şi chiar şi acum n-a eşit mai mult decât o şcoală mică. Însă cu astfel de osebire, că în ia se învăţa şi teologia şi limbi streine. În care aşezământ este pusă şi limba franţeză. Iar după băgarea de seamă ce a făcut autorul Russiei, şi a altora spuneri, „elevii, ca unii ce sânt toţi călugări le este prea greu de a se şi învăţa, pentru care înţelepciunea nu le poate intra în capul lor.." Ci numai o pricină de cheltuială şi a profesorilor boda broste.

Într-ânsa sfinţii care s-a sfinţit pe când Kareea era chinovie, a fost cel întâiu, cuviosul Nectarie, al doilea sf. cuvios Nichifor care din latin a priimit dreapta slăvire; şi sfântul Teolipt a fost şi arhiereu Filadelfie.

5. Mănăstirea Kotlomuşulu

De la Kareea un sfert de ceas.

Aceasta s-a zidit în veacul al 12-lea întru cinstea schimbării la faţă a Domnului Iisus Hristos de către grecescul împărat Alecsei Komnin al 2-lea, aproape de Kareea. Întâmplarea pentru care şi-a însuşit această numire Kotlomuş, nu se spune tot într-un fel. Zidarii cei ce lucrau această biserică, s-au ostenit multă vreme ca să întărească întocmai după cum modelul sau planun cerea, însă turnul ei de câte ori îl isprăveau de atâtea ori se risipea,

МОНАСТІРЕА КОТЛОМУШЪ.

Monastirea Kotlomuşu.

şi aceasta au pătimit-o în mai multe rânduri. În cele din urmă d-abia făcu ce făcu cu această turlă, isprăvind şi însuşi vârful a şi rădicat deasupra crucea, atunci de bucurie că cu norocire au isprăvit lucrarea, meşterul mai mari başa, cu ne asemănare plină de bucurie a strigat turceşte: Kurturmuşu Kurturmuşu! (acum se înțelege că am scăpat de sgomot) alăturând şi ceilalți frați pe lângă a aceluia bucuria lor, şi spre pomenirea unii asemenea întâmplări, au şi numit Kurtumuş, iar prostul norod au prefăcut dintru aceasta în cele din urmă numirea sa în Kotlomuş, ne având nici cea mai mică asemănare la sunetul pronunții cuvântului Kotlomuş cu Kurturmuşu. Din contră, alți spun şi de crezut poate fi, că în vremea năvălirii barbarilor asupra sf. munte, când celelalte mănăstiri au fost jefuite şi dărăpănate şi când acum aceşti barbari au fost aproape de Kotlomuş, pe dată s-a lăsat împrejurul ei o negură atât de groasă încât ticăloşii abia putea să se vază unul pe altul când se depărtau un pas măcar unul de altul. În astfel de înprejurare aflându-se ei lângă chiar Kotlomuşu şi rătăcindu-se prin toate împrejmuirile ei, şi neputând nici măcar să o zărească, s-au şi depărtat fără de a pricinui cel mai mic rău atât mănăstirii precum şi călugărilor. În urmarea unei astfel de întâmplare, mănăstirea se numi Kurturmuş sau Kotlomuş, adică scăpat de primejdia amerințatei jefuiri.

Iar ce se atinge de aceea că, pentru ce s-a numit ea în limba turcească, aceasta este ştiut că foarte mulți Greci cunosc limba turcească mai frumos şi decât a sa; iar unii şi chiar pe cea naturală a sa cu totul nu o înțelege, fiindcă părțile Anatoliei sânt cu desăvârşire streine de limba grecească, de şi sânt pe acolo mulți Greci locuitori. Spun că Sultanul Selim, prin fermanul său din veacul al 16-lea, cu înfricoşare de moarte a fost poprit a se mai întrebuința vorbirea limbii greceşti prin toată Anatolia, pentru aceasta şi acum a rămas p-acolo naturalizată vorbirea Otomană.

Kotlomuşul nu este în numărul mănăstirilor chinoviceşti, ci de sineşi sau afară de stat după cum pe acolo se zice Diortimă,

şi pentru aceasta nici nu are respect mai cu deosebire, sau merit conrăspunzător de pustniceasca viaţă a sf. Aton. Afară de aceasta şi chiliile îi sânt foarte strâmtorate şi nici are vreo privire cu plăcută podoabă prin prejurul ei. Cu toate acestea nu este de tăgăduit, că poziţia locului Kotlomuşului este rară după frumuseţea sa şi cu lesnire despre partea iconomică. Aproape de această mănăstire este şi hameiu prăsit, pe care la vremea sa îl duc la Russia pentru cvas sau bere, care la sf. munte cu anevoe şi cu totul nu poate fi Grecilor suferit, fiindcă deprinşi numai cu roada viţii de Ambrozie, ca pruncul cu laptele mumei sale. Împrejurul mănăstirii sânt numai vii şi livezi cu măslini.

Între sfinţitele antichităţi ce are Kotlomuşul, se află o parte de moaşte ale sf. muc. Ebstratie, un deget al sfintei muceniţe Marinei, ale sf. muc. Kiric o parte de picior, şi din ale sf. Efstatie Plachida mâna stângă, asemenea osul unui picior de mărime destulă al sf. Alipie Stâlpnicul, este şi capul sf. Haralambie precum o mână şi o falcă, o parte din piciorul drept al sfintei Annei muma prea sfintei Născătoarei de dumnezeu, asemenea mai este şi o însemnată părticică din lemnul Crucii cei dătătoare de viaţă.

Biblioteca Kotlomuşului nu prea este de mirare, fiind că toate bibliotecile Atonului, pe cât putinţa a ertat să se vază de către mai mulţi, sânt în cea mai rea stare şi nebăgate în seamă, afară numai de biblioteca Rusikului a Zugravului şi a Esfigmenului. Călugării Atonului ca cei ce de cultivare sânt nenorociţi, pentru vechimea unor asemenea cărţi şi a celor scrise de mână mai multe pe pergament, nu gândesc ca asupra unor antici şi neprețuite alcătuiri acei învăţate mume din vechime, ci se uită la ele ca asupra unor netrebuincioase cârpe, care numai în zadar prindu loc prin biblioteci. Nu este mirare după toate acestea, dacă s-ar întâmpla a vedea p-aici oarecare foi lipite pe la geamuri: dar de unde putem şti că cupicul acesta nu se vor fi prăpădit de asemenea antichităţi sfinte ale cărţilor teologice; şi câte încă vor fi putrezit din nepăsare şi din umezeala aerului celui ce de supt bolţi. Spun că încă s-ar fi vândut dintr-aceste cărţi

de aici la apuseni o mare cătățime de prin biblioteci, însă de şi nu va fi fost până acum una ca aceasta, dar acum desigur pentru lăcomia banilor se poate întâmpla cu despreţuita rămăşiță a cărților atât de scumpe în timpul nostru, căci numărul a 110 călugări viețuiesc astăzi aici nu ajung mintea până unde se poate urca prețul lor mai cu vreme.

Paraclisele cele din lăuntrul Kotlomuşului sânt 7: cel întâiu numit Acatestul prea sfintei Născătoarei, al sfinților trei Ierarhi, al sfinților doctori Cosma şi Damian, al Bunei Vestiri, al sf. Ioan Botezătorul, al Isvorului Maicii Domnului şi al sfinților Arhangheli Mihail şi Gavriil, întru a cărora cinste sânt închinate cele doă mănăstiri din Valahia: Clocociovul şi Slatina în județul Oltu.

Iar cel întâiu sfânt ce s-a sfințit într-acest sfânt locaş al Kotlomuşului a fost cuv. Muc. Kiprian.

Schitul Kotlomuşulu

jumătate de ceas

Are hramul sf. muc. Panteleimon, destul de mare după numirea ce-i este dată, adică biserică a duminecilor. Ctitorul ei a fost ieromonahul Haralambie care a făcut-o şi care a petrecut viață de 62 ani. Schitul acesta are chilii cu biserici 16, într-ânsul se nevoesc ca 40 de părinți pustnici, a cărora hrană este din agoniseala lucrului mâinilor lor, din care se cunosc siliți a-şi plăti şi birul sau imbaticul către mănăstirea Kotlomuşul. Biserica

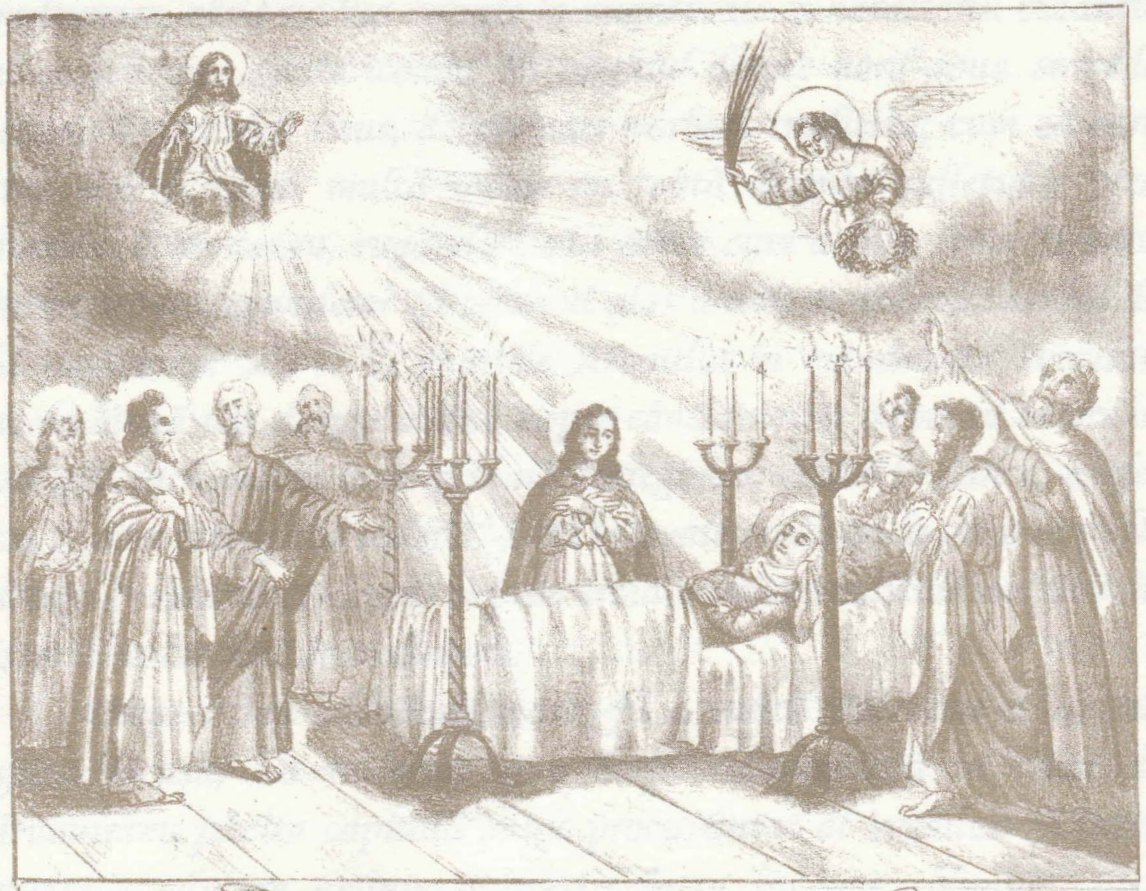
*numită Kiriaki este prea frumos zugrăvită, înaintea uşii sânt doi chiparişi de o minunată înălţime, pe supt carii curge isvorul numit al sf. Panteleimon. Într-acest schit călugării sânt Greci şi Români.**

6. Mănăstirea Ivirului

Un ceas cale de la schitul Kotlomuş lângă mare

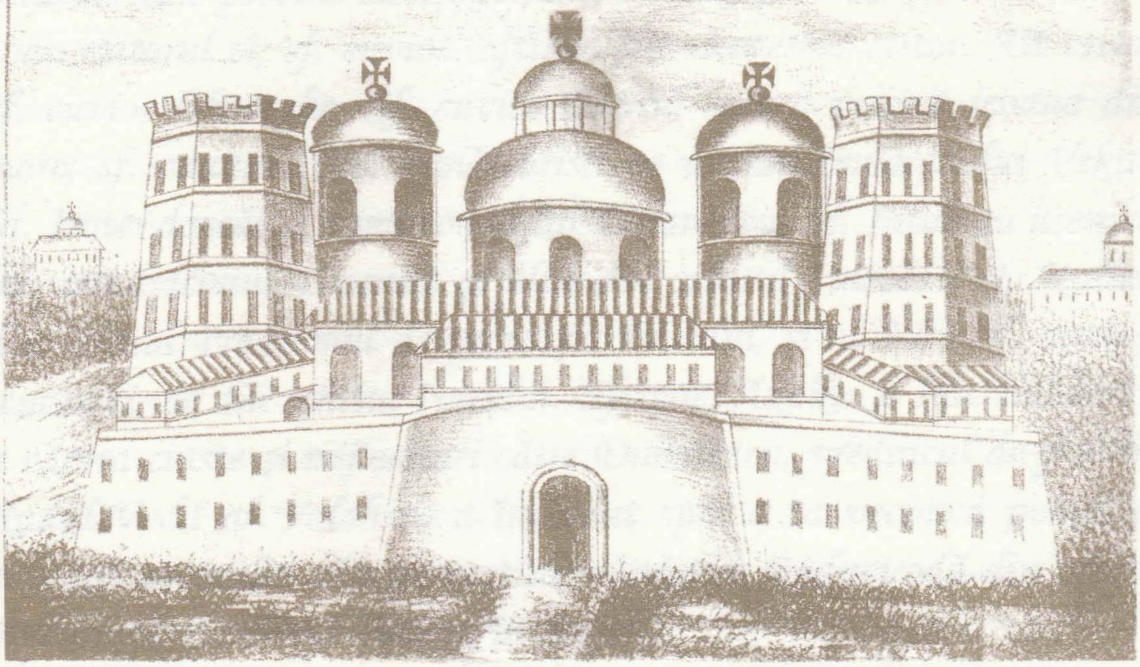
Această mănăstire stă pe marginea mării despre miază noapte a sf. munte, şi se socoteşte cea mai întâiu decât celelalte mănăstiri, însă cu bogăţia al doilea după Vatoped; Hramul bisericii este Adormirea Maicii Domnului, destul de mare şi împodobită foarte frumos despre bogaţii ei fii din Moscva, carii o au împodobit cu tot felul de odoare scumpe. În mijlocul bine regulatei şi frumoasei curţi, stă trapeza cea mai gigantică între conrăspunzătoarele ei clădiri din care sânt neapărat ei trebuincioase, adică chelăria, bucătăria şi pităria sau brutăria. Despre care bielşug în viaţa pusnicească să află mult mai îndărăt, de nu mai mult de cât toate, cel puţin a celor mai multe mânăstiri, să lăsam pentru vieţuirea obştească, care cu asprimea vieţuirii şi împlinirea chinoviceştilor legiuiri covârşesc pe ceilalţi, asemenea acestora scoşi din ştat sau diortimi după cum am zis că trăesc de sineşi. Numărul acestor ambiţioşi şi iubitori că trăesc de sineşi părinţi, despreţuitori de fraţi streini să urcă până la 200. Şi carii de a pururi se cunosc siliţi a-şi îndeplini impusa datorie pentru buna fericire a ctitorilor ei, care au fost, Ioan, Eftimie şi Gheorghie născuţi în părţile Gruzii. În paraclisul care se prăznueşte hramul numit cu numele făcătoarei de minuni Icoană a Ivirului, carea şi portăriţă se zice, să pricinueşte o nespusă, fiecăruia sufletească

* *Pentru ce cinstitul protat nu uşurează astfel de greutate a acestor vrednici de compătimire fraţi în Hristos din fondurile ce pentru nişte asemenea căzuţi sânt jerfite în numele a 20 de mănăstiri ale sf. Aton. Cotrocenii cu atât de amare de venit şi asemenea şi mănăstirea Trisfetitele din oraşul Iaşii pe nişte asemenea schituri ar trebui să le înlesnească a-şi plăti imbaticurile.*

Адормірea Маїчіі Домнулуї.

Adormirea Maicii Domnului.

МОНАСТІРЕА ІВІРУЛ (лîнгă мaре).

Monastirea Ivirul (lângă mare).

mulțumire, când va lua aminte la zugrăveala şi haracterul bizantic al aceştii prea sfinte icoane. În unghiul despre nord-apus, se vede icoana Domnului Iisus, despre care vorbesc tradițiile; cum că oare cine s-ar fi rugat multă vreme cu toată dorința sufletului prea bunului Dumnezeu, rugându-l să-i arate cum a fost Iisus Hristos în întrupata sa vedere? Şi secretul glas a arătat nedepărtatului de la rugăciune: „du-te la muntele Atonului în mânăstirea Ivirului, acolo lângă uşa despre miază nopte când intri în advonul bisericii, vei afla închipuirea mea în toată întregimea; caută la dânsa; astfel am fost în întrupata vedere!" Iată ce poate credința la orice ar pofti dreapta noastră credință, şi prin urmare toate tradițiile nu sânt în istorisrea lor fără încredințare.

Drept aceea adevărați mosco-fii a maicii Patroane a acestui sfânt lăcaşu, i-a închinat spre drept recunoştință în chiar de Dumnezeu păzita capitală mitoc procuvântat al Ivirului. Şi întru vecinica aducere aminte a aceştii întru început chinovie, prea vecinicul Dumnezeu, spre a sa Dumnezeească glorie-mulțumire, a proslăvit-o cu nişte astfel de consfințite documente, încât a lor întărire sânt pecetea cuvioşilor care s-au sfițit aici. Sfântul cuvios Ioan ctitorul ei, sf. cuvios Eftimie fiu al acestui ctitor. Alt ctitor sf. cuvios Gheorghe, Sf. cuvios Gavriil care a priimit icoana din mare; sf. mucenic care a mărturisit pe vremea împăratului Vekul. Sf. Irotei dascăl şi numit omul lui Dumnezeu, Sf. Iacob cu ucenicii lui, ierodiaconul Dionisie şi alții din schitul Ivirului, sf. Kallist din schitul Prodromul de pe moşia Ivirului, şi al 9-lea sf. cuvioşi mucenici iar din schitul Ivirului, Eftimie, Akakie şi Ignatie. Întru a cărora cinste şi mijlocitori către Dumnezeu, vrednicul de fericire Radul-Vodă al Valahiei, a închinat spre a sa vecinică pomenire şi a tot neamului său pe vestita mănăstire Radu-Vodă din oraşul Bucureşti, şi schitul Tutana în Argeş.

Iar sfinte moaşte se află 9 părticele, ale sf. apostol Luca, ale sf. apostol Vartolomei, ale sf. arhidiacon Stefan, ale sf. muc. Haralampie, ale sf. muc. Mihail Sinaitu şi Vasilie, ale sf. muc.

Gheorghie purtătorul de biruință, ale sf. doctori Cozma și Damian, a cuviosului Lazăr, și al 9-lea al sf. apostol Petru Sângi.

Să venim și la istoria icoanei portărița.

Pe când împăratul Teofil luptătorul de icoane a poruncit ostașilor săi, ca să cerne prin toate cetățile și orașele de se vor afla orice fel de icoane, atunci e să aibă tot dreptul a le arde; drept aceea întru una din cetățile Nikeii, s-a aflat oarecare văduvă cu fiul ei unul născut, carea pe lângă celelalte averi, era bogată și de fapte bune, căci după a sa multă dragoste către Dumnezeu, își avea bisericuța ei, întru care păstra pe lângă celelalte icoane și pe a Maicii de Dumnezeu Născătoare înaintea căria își răvărsa în toată vremea cele mai ferbinți rugăciuni. Despre o asemenea evlavioasă femee aflând tiranii aceia au și poruncit, că dacă ea nu va arăta această icoană, atunci să o răscumpere cu bani, căci într-altfel, după cum ei au poruncă, cu pedepse o vor omorî. Înțeleapta de Dumnezeu sirmană le-a făgăduit pentru a doa zi că le va da destui bani și astfel liberându-se a alergat dimpreună cu iubitul ei fiu în sf. bisericuță și ardicând mâinile și ochii către ceru, s-a rugat cu fierbinți lacrămi pentru ajutorul cel mai grabnic și apucând icoana pe care o iubea mult, au cerut ca de la stăpâna a toatei lumii să o izbăvească de urgia cumplitului împărat, precum și pe această a sa icoană pe care o aduse la mare, să fie păzită de batjocură. Acestea rostindu-le din adâncul inimii a slobozit-o pe mare, iar icoana sprijinită fiind de nevăzută mână, călătoria nu ca cum ar fi fost pe apă, ci stând drept în sus mergea către apus.Privind muerea cu fiul ei la o asemenea minune a rămas plină de încredințare și bucurie căci a bine plăcut Maicii Domnului fapta ei. După acestea întorcându-se către fiul său i-a zis: tu fiul meu prea iubit, apucă mai curându spre Elada, și ajutorul prea Sfintei Maici va fi cu tine, iar eu ca parte femeiască nu poci eși nicăiri, ci cu dragoste mă voiu jertfi, pentru acela ce s-a pironit pentru mântuirea noastră, și sărutându-l cu îmbrățișare de mumă, s-a ascuns unul de către altul; tânărul apucând spre Tesalonic, de unde a venit și drept la sfântul

munte la mănăstirea Ivirului, unde călugărindu-se după puțină vreme s-a mutat către Domnul, pe carele din tinerețile sale l-a fost dorit, toate acestea s-au lucrat după iconomia lui Dumnezeu ca să fie cunoscută Ivirenilor întâmplarea sfintei icoane.

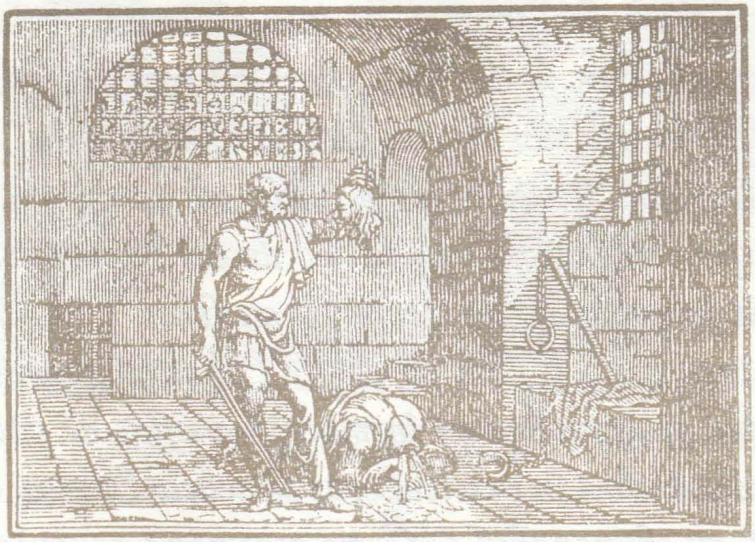
Noi să venim la istoria icoanei și să întrebăm: cum s-a păzit pe sine în mare atâta vreme? Cine poate a descoperi tainele celui ce știe toate ascunsele, și face lucrurile cele mai înfricoșate? Tradițiile ne încredințează astfel: că odinioară vorbind între sine oarecare părinți Ivireni despre mântuirea sufletului, au zărit fără de veste un stâlp de văpae că se ardică după mare, și cu vârful atingea cerul; atunci ei sculându-se plini de spaimă au început a zice: Doamne miluește, la care minune a chemat pe toți monahii de au văzut un astfel de lucru înspăimântător pe lângă cei locali s-au adunat și de la învecinatele mănăstiri, adică de la Vatoped, de la Esfigmen și alți mulți carii au văzut sfânta icoană a Maicii lui Dumnezeu și pe care se sârguiau a o apuca, iar ea se depărta de la dânșii. Atunci egumenul poruncind, s-a adunat toți frații în sfântul lăcaș și căzând cu lacrămi, ca să se învrednicească de o asemenea sfânta icoană a o avea la vreuna din lăcașurile ce va binevoi a rămânea, și astfel și-au dobândit dorința Dumnezeu ascultându-i.

Și iată minune vrednică de ascultat.

În timpul acesta pe când toți în deobște se rugau preasfintei de Dumnezeu Născătoarei, monahul Gavriil al aceștii mănăstiri, nevoitor din tinerețele sale spre a bine plăcea lui Dumnezeu, cu tot dinadinsul se ostenea în post, în rugăciuni neîncetate și în viețuirea cea mai aspră, a fost dormitat puțin, și în dulcele lui somn, vede pe prea sfânta de Dumnezeu Maică, încungiurată de strălucire și mărire negrăită zicându-i, mergi de vestește pe egumenul vostru, că voesc, după dragostea lor cea multă să le fie dată spre ajutoru și acoperemântul lor această icoană a mea. Pe care vedenie descoperindu-o îndată starețului, care plin de toată încrederea a adunat sobor mare de părinți, și eșind cu smerenia cea cuvenită unei astfel de țeremonie, s-au coborât la mare

având toți făclii și cădelniți cu tămâe de bună mireazmă la locul acela în dreptul căruia aștepta icoana prea sfintei de Dumnezeu Născătoarei, către care plecându-și genunchele lor, au voit a se apropia de mal, și eșind cel cunoscut de plăcut al ei, cuviosul monah mai sus pomenit, o a priimit cu cuviincioasa îndrăznire, și atunci simțindu-se toți împliniți de sufleteasca încurajare s-au închinat ei pre rând, fiecare sărutându-o. Și pornind spre sfânta mănăstire cu duhovnicească pompă, au așezat-o în partea cea mai din lăuntru a oltarului, în a căria vedere s-au săvârșit și sfânta liturghie, după care toți luându-și sfânta blagoslovenie de la prea sfânta Maică s-a dus fiecare pe la locurile sale. Iar când fu la miezul nopții, zilii celii următoare Eclisiarhul cel îndatorat, spre a îngriji de sf. icoană, viind în lăuntru, vede că sf. icoană lipsește din locul care se așezase, și înspăimântându-se a căutat-o prin tot locul, dar când acum toți a aflat și cuprinși de mirare înspăimântătoare, au eșit pe din afara zidurilor, și o văd stând într-un loc mai înalt pe poarta mare, asupra căria să ținea de nevăzută mână, și luându-o iarăși au adus-o la același loc, de unde ia asemenea a urmat a eși de mai multe-ori. Numai rămăsese credință veselă în cuvioșii părinți, ci spaimă și întristare; atunci prea sfânta s-a arătat ca mai înainte în vedenii aceluași sihastru, i-au zis, lăsați-mă deasupra porții; nu vă mai osteniți a ținea icoana mea în biserica mare, că nu voi o să mă păziți pe mine, nici pentru aceasta am venit la voi, ca să mă păziți; ci eu o să vă păzesc pre voi; lăsați-mă dar în pace. Și din ceasul acela n-a mai adaos mai mult a se apropia, ci alături cu poarta a făcut un paraclis, în cinstea sf. Icoane Portărița întru care până astăzi stă locală. Numirea acestei icoane a Ivirului, Portărița, i s-au însușit pentru aceea, că ea însuși a binevoit a se afla stând deasupra porții mănăstirești; pentru care vorbesc oarecare tradiții, că această icoană, în vremile cele mai de pre urmă, adică mai nainte de a doua venire a Domnului, va eși de aici la cel întâiu al ei loc, adică la Iviriea sau la Gruzia împărăția

Rossiei. Iar la malul mării pe locul unde s-au priimit sf. icoană este bisericuță prea frumoasă cu un izvor de apă minunată, pe care în vremea hramului prea sfintei Născătoarei o i-au ca pe o aghiazmă sfântă. În preajma ei sânt şi vreo câteva chilii, care astăzi într-una din ele vieţuieşte sfinţia sa ieromonahul Isidor, fostul slujitor la paraclisul cu hramul Pocrovu Maicii Domnului din casa întru care a trăit răposatul întru fericire Arhiepiscopul Dimitrie Sulima din oraşu Chişinovului.

6. Schitul mânăstirii Ivirului

Jumătate de ceas de la mănăstire.

Acest schituleț cu hramul Tăerea Capului Sf. Ioan Botezătorul vine în cale despre Kiriaki, nu departe de la mănăstire, făcut de un călugăr la anul 1779, cu foarte frumoase podoabe. Sihastrii de aici se iconomisesc pentru a le susținerii lor, cu lucrul lor, care trec cu număru de 30, într-o încăpere de 15 chilii.

Într-acest schit sânt şi şase părticele de sf. moaşte. Ale sf. mare muc. Panteleimon, ale sfinților doftori Kozma şi Damian, ale sf. muc. Mercurie, ale sf. muc. Hristofor, ale sf. muc. Trifon.

Schitul acesta s-a proslăvit foarte mult pe la 1816, când cuviosul shimonah Grigorie prin Duhovniceştile sale talente, a ştiut să aducă la cunoştința adevărului, pe ai săi trei ucenici ce

i-au priimit din rătăcita lor tinerețe către islamizmu; şi în cele din urmă prețuindu-şi părinteasca religie, s-au învrednicit de adevărata pocăință prin acest cuvios schimnic, împodobit de Dumnezeu pe lângă toate celelalte daruri, şi cu o fizionomie încununată de o barbă prea rară între muritori, şi care i-au adus de ş-au pecetluit dreapta lor pocăință cu sângele mucenicii lor. Pentru a cărora foarte plăcută şi întinsă istorie, o am pus după descrierea mănăstirilor la mănăstirea Hilindarului iar aici ajunge ca schitul Ivirului să se cunoască, că are pe un astfel de plăcut lui Dumnezeu, bătrân încuviințat, şi într-a căruia chilie cu paraclis târnosit întru cinstea noilor trei sfinți cuvioşi mucenici, s-au pus atunci când şi fratele său cel din călugărie Patriarhul Grigorie mai are urmă într-a doa înscăunare s-a trădat de către arhidiaconul său înaintea porții oblăduitoare, şi în loc de a-l osândi însuşi, l-a dat în despoziția jidovilor de l-a necinstit cu feluri de batjocoriri până când dintr-ânşii când îl târa pe ulițile Constantinopolului scoțând i-a tăiat capul şi aruncându-l în mare, s-a aflat de către corăbierii greci, carii aducându-l în vestitul oraş de schele Odessa, l-a îngropat. Acesta, însă, cu shimonahul Grigorie care până acum trăeşte a adus şi aduce numitei chilii înfrumusețată într-al doilea cat şi cu alt paraclis întru cinstea sfântului ierarh Nicolae, podoaba schitului Iviru, şi mireazma cea bine mirositoare; de la păstratele într-ânsa moaşte, a comorilor şi a sf. noi mucenici, cel întâiu Eftimie, de la Amoreia patria sa, din schitul Dimițeana; cel al doilea Agapie din Tesalonic, şi al treilea Ignatie de națiune bulgar de lângă Târnova de la Eşkizagara.

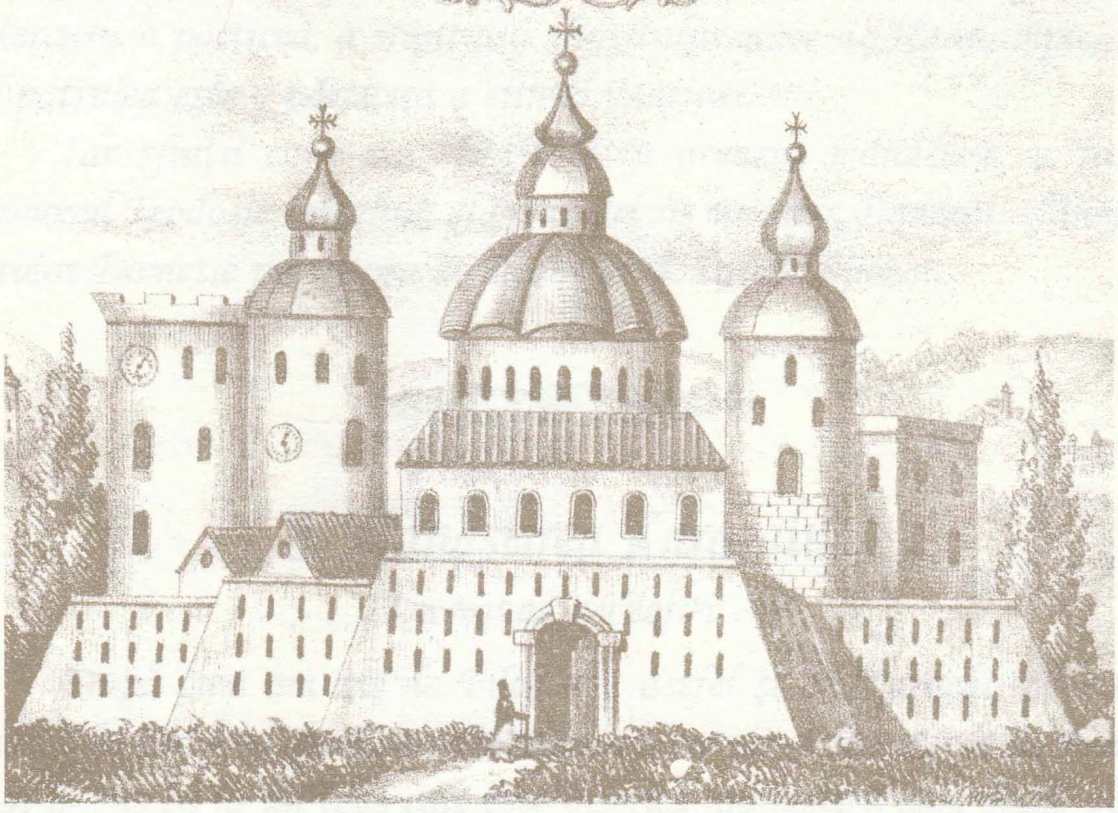
7. Mănăstirea lui Filofteiu

Un ceas şi jumătate de la schit.

Această mănăstire şi-a însuşit numirea după numele fondatorului ei sfântul Filoftei convițuitor în muntele Atonului şi care făcând această mănăstire întru cinstea Bunei Vestiri; aceasta

Бунавестіре. *Bunavestire.*

МОНАСТІРЕА ФІЛОФТЕѢ.

Monastirea Filofteu.

este asemenea ca şi a Karacalului, pe un loc foarte frumos încunjurat de livezi, cu copaci de măslini, din care se folosesc ostenitorii părinți care ajung la număr de 80. Într-această mănăstire se află icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, care în vremea împăratului Teofil luptătorul de icoane, a fost aruncată în mare; şi prin ce locuri a fost ascunsă numai Unul Dumnezeu ştie, căci când a binevoit ea a arătat-o prin venirea minunată ceea ce a dovedit mergerea pe apă cea din dreptul locului aceştii mănăstiri, în care loc după spusa povestirilor se zice că a fost în vremea Elinilor o capişte din cele mai mari a idolilor. Care şi aceasta este idiortimă, adică de sine cârmuită.

Într-această mănăstire sânt şi şase paraclise, adică al sf. Arhanghel Mihail şi Gavriil, al sf. Ioan Botezătorul, al sfintei Marinei, al sf. Ioan Gură de Aur, al sf. ierarh Nicolae, şi al tuturor sfinților.

Înăuntru cărora să păstrează şi patru părticele de sfinte Moaşte: Mâna dreaptă a sfântului Ioan Gură de Aur, a sf. muc. Mercurie o părticea, a sfântului sfințitului mucenic Haralampie, şi al patrulea este o părticică a sfintei Marinei.

Iar sfinții carii s-a sfințit întru această mănăstire, a fost cuviosul Teodosie Ierarhul, sfântul cuvios mucenic Damian, sfântul cuvios Dometie purtătoru de semne şi sf. cuvios Simeon.

8. Mănăstirea Karacalu

Un ceas de la Filoftei.

După cum am zis de Filofteiu, astfel şi de Karacal, că este zidită la un prea frumos şi încunjurat cu vii şi livezi, de la mare mai în sus ca la un ceas cale este biserica mănăstirii cam mică, dar zugrăveala îi aduce o privire ca cum ar fi din cele mai vechi; în rândul chiliilor deasupra este o plăcută trapeză, înaintea porții

*are astfel de culă*mare şi frumoasă încât întrece pe a le tuturor celorlalte mănăstiri. Ctitorul ei cel întâiu a fost un oarecare Antonin Karacal împărat roman, care a împărăţit la anii 211 după Hristos, cu al căruia nume să numeşte şi mănăstirea. În cele din urmă, Karacalul s-a preînoit de Petru un boer al Valahiei, care s-a şi mutat din viaţa aceasta în orânduiala de călugăr numindu-se din Petru Pahomie. Hramul ei este al sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel: supt a cărora îngrijire vieţuiesc părinţii într-această chinovie ca la 70 iar pentru metocul care îl are la cetatea Izmailul din Basarabia, nu s-a putut afla de cine şi când i s-a închinat.*

Paraclisele aceştii mănăstii sânt 7.

Al sf. Mucenic Panteleimon, al sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil, al sf. Ioan Botezătorul, al sf. Marinei, al sf. Ioan Gură de Aur, al sf. ierarh Nicolae, şi al tuturor sfinţilor.

Iar părticele de sfinte moaşte sânt 5.

Al sf Apostol Vartolomei, o părticea a sf Mercurie; ale sf Ioan milostivu asemenea, ale sf Marinei, şi ale sf marele mucenic Panteleimon o părticică, şi altele.

Chilia Duhovnicului Teofilact

Un ceas şi jumătate de la Karacal.

Această chilie are un paraclis întru cinstea tăerii capului sf. Ioan Botezătorul, ea este ca o proprietate a lavrii, numită Probata, pe care o a cumpărat numitul duhovnic spre a sa liniştită nevoinţă sihăstrească. El a introdus după râvna sufletului său cea mai regulată şi de toate zilele orânduială în tocmai după tipicul sf. noastre biserici. Prin prejurul ei are răsădite pometuri şi vii, pe care cu ale sale osteneli ce altul nu-l întrece în nepregetarea sa, ele însă îi răsplătesc nişte asemenea suferinţe a pătimitoarei lui vieţi, cu aceea că rodurile devenite ale smochinilor, a vinului şi al untului

* *Culă, este aceea ce are supt acoperământ puţ sau fântână precum şi pe la ale noastre mănăstiri din Moldo-Rumânia.*

Сѵ. апостолі Петрѳ ші Павел.

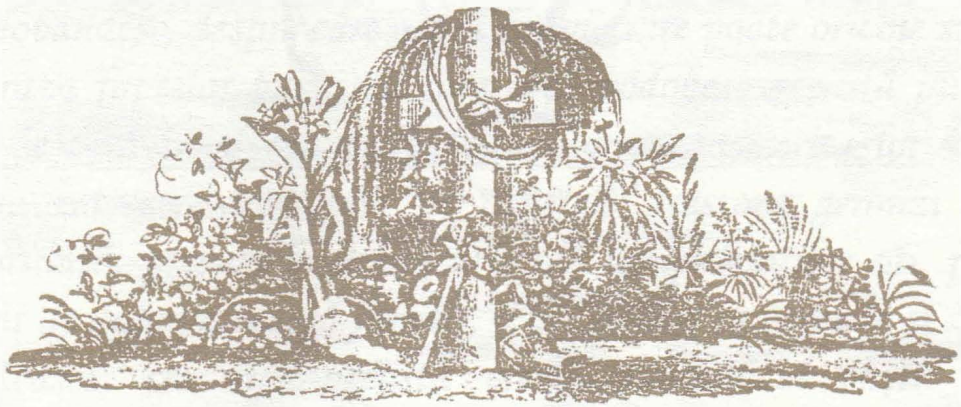
S. apostoli Petru şi Pavel.

М. КАРАКАЛЪ.

M. Karakalu.

de lemnu din trânsele, el cu cea mai mare dragoste le dărueşte totdeauna întru cinstea sf. mare mucenic Dimitrie săracului şi de toate mijloacele lipsit, schitului Lacu, întru care se mântuesc fraţi de aceeaşi patrie, fiindcă şi cuviosul părintele Teofilact, ca cel ce de la mănăstirea vestitei lavre a Neamţului duhovnic a venit, aşadar şi este dintr-o ţară; asupra cărora arată cea mai adevărată compătimitoare dragoste şi legătura cea întocmai după duhul sfintei şi Dumnezeeştei Evanghelii; căci toate trebuincioasele naturii omeneşti de prin asemenea pustie le trimite şi-i îngrijaşte mult mai mult decât un egumen pe Idiortimii săi.

Sf. Mucenic Dimitrie.

СКІТЪ ЛАКЪ. (*românesc*).

Schitu Lacu. (*românesc*).

7. Schitu Lacu

*Acesta este al Românilor. Un ceas şi jumătate de la Teofilact şi de 2 de la Karacal, pe moşia sf. Pavel**

*Acest schituleț are hramul sfântului marelui mucenic Dimitrie, zidit de către împărăteasa Elisabeta a Rossiei. În trânsul vieţuiesc ca la 32 părinți de naţiune curat română din Cernica şi Căldăruşani, între care astăzi sânt şi 4 basarabeni, însă chilii sânt cinci cu paraclisele lor şi 16 colibi,** biserica Kiriachi este mare şi foarte frumoasă; iar soarta acestor cuvioşi părinți, este vrednică de toată compătimirea, fiindcă îndestularea hranii trupeşti cu mare greutate şi-o dobândesc, despre care aspră convieţuire poate oricine socoti că este raza faptelor bune, cu care ei împodobesc această pustietate atât de rară în sf munte; pe lângă acestea smerita lor vorbă şi dulcea petrecere împletesc pe capetele acestora geronzi cununi de biruinţă, precum şi vecinică laudă compatrioţilor săi, pre care număr de duhovnicească familie, îl are supt a sa ocrotire şi dragoste sufletească, cel dintr-această vreme duhovnicul obştii mănăs. Rusicu, cuviosul Ieronim; acesta se arată cu nepovestită dragoste asupra lor numai şi numai pentru căci îi vede conrăspunzători întru toate orânduelile tipicului chinovicesc, cât pentru supunere şi gata la ascultări sânt cei mai însemnați, după cum toți părinții care umblă în toate duminicile la a lor mare biserică o mărturisesc.*

Chilia duhovnicului Leontie din Lac

Are hramul Adormirea Maicii Domnului. În sânul căria s-au răsădit patru odrasle cuvântătoare de Dumnezeu, Atanasie, Dositei

* *Care sf. chinovie numită a lui Pavel nu le pretinde nici un fel de imbatic pentru schitul acesta.*

** *Vezi pentru colibi în urmă desluşiri.*

şi Vlasie mult ascultătorul, câte patru aceştia sânt de naţiune Română. Poziţia acestui loc încântă foarte mult odraslele pustietăţii cei mai întâiu în sf. munte, şi pe care mulţi o socotesc, ca temniţă. Aceşti chinoviţi în astfel de număr mic, se sârguesc ca în toate de Dumnezeu lăsatele zile să se săvârşească sfânta cea fără de sânge jertfă, nebăgând seamă că lipsa hranei şi a celorlalte trebuincioase, devin de către ostenelele celorlalţi împreună vieţuitori, dintre care dacă nu s-ar osteni cel de al patrulea, n-ar avea niminea milă despre ostenelile răvărsate ale celui înfăţoşat cu milostenia de pre la toate locurile compătimitoare. Dintre care aceştia sânt călugării Ruşi din mănăstirea Rusicul, şi Moldoromânii din schitul Lacu, ca unii ce cunosc, că acolo Dumnezeeasca leturghie se săvârşaşte cu toată osârdia şi râvna sufletului. Ei nu se cunosc obosiţi măcar de şi pe lângă toate aceste suferinţi au şi privegherea de 13 sau 14 ceasuri care îi îngreuiază; totuşi se cunosc recunoscători înaintea celor ce le-au hărăzit măcar câtuşi de puţin lucru. Ei spre săvârşirea orânduitului tipic au cărţile în limba naţii tipărite la mănăstirea Neamţului, aceşti Româno-moldoveni de prin prăpăstioasele sihăstrii ale poalelor sf. munte, văd în zi de vară soarele numai două ceasuri tocmai ca aceia de prin temniţi; şi atâta le şi este mângâerea lor. Aceştia măcar de şi întrec cu răbdarea suferinţelor pe toate cele înavuţite chinovio-idiortime mănăstiri, dar pe lângă acestea încurajata credinţă şi dragostea cea conrăspunzătoare moralului, nimic nu-i înfricoşază de a nu pomeni pre ortodocsul împărat şi toată familia Greco-rusă. De către care niminea n-au aşteptat ca în contra tuturor naţiilor care se află în sf munte să fie atât de gata spre a se jertfi pentru neprețuita şi prea sfânta lor însărcinare.

După a acestuia laudată chilie, este şi a sfinţiei sale părintelui Dionisie ce a studiat în socoteala împărăteştii haznele la seminarul din Chişneu capitala Basarabiei, care se află într-un loc foarte falnic după a lui înălţime şi podoaba ce-i aduce gigantecul chiparis de la spatele plăcutei lui chilie. Numitul în lume Hondrea (şi după mai sus pomenita cheltuială, care de la început cu fii părţii duhovniceşti

hăznaoa împărătească cheltueşte, şi de a cheltui întru toţi vecii nu va înceta) îşi are numirea de Bursac ce încântă pe proslăvita patrie cu talentele redobândite de la monarhiceasca milostivire, şi cu care aici astăzi se recomandă mica chinovioară, că el ascultă cu mai multă luare aminte glasul celui ce zice: „Iubeşte pe vecinul tău ca însuţi pe tine."

Spre mai multă proslăvire a sihastro-pustnicilor acestor vecinătăţi, se mai recomandă şi chilia ieromonahului Lukian numită Morfano, într-această chilie se află paraclis cu hramul sfinţilor trei Ierarhi, şi întru care cuviosul duhovnic Lukian, după a sa îmbunătăţită viaţă sihastro-pustnicească, ce din tânăra sa vârstă a bine plăcut înaintea ziditorului a toate Dumnezeu, se proslăveşte şi aici la sf. Aton ca o mlădiţă din blagoslovita ţară a Moldaviei ce mai întâiu l-a cultivat mănăstirea patriei sale vestita lavră a Neamţului, pe care Dumnezeu vrând să-l slăvească, chemându-l aici, i-a orânduit locuinţa în astfel de chilie mult plăcută şi mai îmbelşugată decât toate asemenea ei în sf. munte după venitul fiecăruia an ce-i aduce vânzarea untului de lemn, a vinului, a smochinelor, a alunelor şi a altor asemenea. Din vechime pe locul acesta a fost mănăstire întru cinstea sf. Ierarh Nicolae, dintr-ale căreia ruine şi până astăzi sânt rămase după focul ce a ars-o din porunca papii, care a vrut să se recunoască şi de către cuvioşii acestei chinovioare părinţi. Chilia dar rămânind în stăpânirea lavrei, a vândut-o şi pe aceasta cu aceeaşi condiţie, adică cât va trăi cumpărătorul, şi după a lor mutare din viaţă urmează a se găsi alţi muşterii. În astfel de soartă văzându-o acest cuvios duhovnic Lukian, care pe când a luat-o şi pe cât va fi în viaţă, faptele dragostei şi ale iubirei de streini nu se vor precurma de deasupra călătorilor ce trecu pe lângă sălaşul acesta asemenea cu al patriarhului Avraam, căci pe acolo umblă drumeţii de la lavra la Kareea şi prin prejurul sf. munte, spre mulţumirea cărora el nu cruţă producturile rodite acolo mai sus pomenite, ci jertfeşte tot*

* *Adică loc foarte frumos.*

ce providința îi dărueşte, fiindcă aici sosesc călugări voiajori, şi persoane însemnate din partea otomană, precum şi populație de tot felul de relegie, pe care îi hrăneşte şi-i adapă cu o deosebită dragoste. Pe când alte locuri se scapă cu cuvântul: nu ştiu ce să fac, şi mă mir cu ce să-ți slujesc, de pe la nişte asemenea locuri fiecare şi fuge. În vreme ce de Lukian sânt întâmpinați astfel, încât din adânc suspină, că poate nu i-au găzduit după gustul şi plăcerea lor. Cu adevărat lucru foarte rar, între alți bărbați. Binecuvinteze a tot ziditorul ca nişte asemenea înzestrați cu talente, să mai aibă lavra sf. mănăstiri Neamțul.

Izvorul Maicii Domnului

Un ceas de la Morfano.

Pe când sf. Atanasie îşi isprăvise lavra sa atunci duprin toate laturile începu a curge mulțime de călugări, pe carii el îi priimea pe lângă sine cu toată dragostea, şi se învoia cu ei la toate ascultările. Iar odată cu a lui Dumnezeu Iconomie s-a întâmplat că într-un an atât de mare secetă şi foamete a fost, încât toți ai

lavrii fii, nemaiputând suferi asprimea zădufului şi lipsa hranei, care ajunseseră şi pe lavră ca o ispitire: a început unul câte unul a eşi şi a se împrăştia, astfel încât în cele din urmă rămăsese numai sf. Atanasie şi pe lângă acestea şi fără nici o fărâmă de pâine, aşa că cât a fost el de tare în străşnicia vieţuirii şi mărinimos cu Duhul răbdării, dar foametea l-a covârşit şi pe dânsul şi astfel dacă a văzut că puterea duhului, se amerinţă, s-a hotărât să lase şi el lavra şi să se ducă în alt oarecare loc. Iar a doua zi când sf. Atanasie şi-a luat toiagul cel de fer care era de doi coţi şi în patru muchii, şi a plecat cu duhul însă foarte turburat, pe calea care mergea la Kareea. Pe când abia făcu într-această călătorie ca doă ceasuri, se ostenise, şi numai cât a apucat să şează să se odihnească, pe dată se arată o femee supt o îmbrăcăminte albastră carea se părea că vine spre întâmpinarea lui. Sf. Atanasie spăimântându-se şi necrezând ochilor săi, s-a însemnat cu semnul crucii. „De unde a eşit aici parte femeească? Întrebându-se pe sineşi, umblare femeilor pe aici nu s-a pomenit." Deci mirându-se de o asemenea vedere, a plecat spre a întâlni pe necunoscuta.

Unde mergi tu bătrânule? A întrebat cu blândeţe necunoscuta pe sf. Atanasie întâmpinându-se cu dânsul.

Sf. Atanasie privindu-o cu băgare de seamă de la picioare până la cap pe necunoscuta, s-a uitat şi în ochii ei, în cele din urmă îi zice: cine eşti tu şi cum ai venit aici? Necunoscuta îi răspunse: şi pentru ce voeşti să ştii unde mergu eu? Sfântul adaogă, tu vezi că sânt călugăr de pe aici, ce vrei mai mult? Dacă tu eşti călugăr, zise necunoscucuta, apoi ţie-ţi trebuie altfel să fii, iar nu ca oamenii cei de rând, şi a răspunde şi a fi fără de răutate în suflet, încrezător şi blând în înfăţişare iar nu cu astfel de semeţie, căci eu îţi ştiu amărăciunea ta şi toate ce se urmează cu tine, şi pociu ca să-ţi ajut, dar mai întâiu voesc să auz în cotro ai plecat tu.

Mirarea conversaţiei cu asemenea secretă necunoscută, a făcut pe sf. Atanasie a-i spune ale sale greutăţi.

– Şi tu atâta n-ai putut suferi? A adaos necunoscuta, şi

pentru cea de toate zilele fărâmă de pâine tu îți lepezi mănăstirea ta, care trebue să fie preaslăvită din neam în neam, după duhul călugăriei este fapta ta? Unde îți este credința? Înapoiază-te a repetat ea, eu îți voiu ajuta; toate îți vor fi cu îndestulare dăruite, numai nu lăsa singurătatea ta care se va proslăvi şi va lua locul cel întâiu mai mult decât celelalte mănăstiri de aici.

– Cine eşti tu? A întrebat iarăşi Atanasie.

– Aceea, într-a căriea nume tu ai sfințit locaşul tău, căriea ai încredințat soarta ta şi chiar mântuirea ta. Eu sânt Maica Domnului tău, a răspuns cea necunoscută de dânsul.

Sfântul Atansie cu neîncredere şi prepus s-a uitat la ea şi a început a grăi:

– Un ce mă face a nu crede, dar mă tem şi a crede, pentru că şi vrăjmaşul se închipueşte în înger luminat, cu ce mă vei îndupleca în adevărul cuvintelor tale? A adaos bătrânul stareț.

– Vezi această piatră, a răspuns necunoscuta: loveşte în ea cu toiagul tău, şi atunci vei cunoaşte cine grăeşte cu tine. Dar să ştii, că din minutul acesta eu voiu rămânea pentru totdeauna îngrijitoarea lavrei tale.

Atanasie lovind în piatră, şi ca de fulger despicându-se, din care despicătură a izvorât apă cu repeziciune răvărsându-se prin scăli la vale până chiar în mare. Sf. Atanasie înspăimântându-se de o asemenea minune şi uitându-se îndărăt ca să cază la picioarele dumnezeeştii necunoscute, însă acum ea nu se afla, căci ca fulgerul s-a ascuns de la privirea celui plin de mirare. De atunci din isvorul acela şi până acum curge apă tămăduitoare de toate neputințele credinciosului, şi care se cheamă Isvorul Maicii Domnului, depărtarea lui de lavră numai doă ceasuri. După o astfel de înfricoşată minune sf. Atanasie s-a înapoiat la lavră, unde acolo a întâmpinat mai cu asupră minune, căci după cum prea sfânta Maică i-a făgăduit că ea va să fie iconoamă, jitnițele se şi umplură de grâu, vasele cu unt de lemn, şi celelalte toate câte le lipsea.

Iar lângă acest minunat izvor este încă de sf. Atanasie un

paraclis făcut întru onoarea Prea-curatei Fecioare, şi alături de paraclis este iarăşi un foişor întru care se păstrează o ladă de fier pentru ca să se pue de către cei avuți pâine şi să se ia de către cei lipsiți de dânsa. Aici se umbresc orice fel de călători, şi se recoresc cei însetați de apă, iar cei bolnavi de neputințele lor, care tot de sfântul Atanasie este aşezată în chipul acesta.

Iar pe icoana prea Sfintei de Dumnezeu Născătoarei numită Iconoama după buna voință a Dumnezeeştei sale milostiviri, se vede închipuirea astfel, ea stă în jețu, pe brațul ei este prea vecinicul prunc, din dreapta parte a jețului, sf. Nicolae, iar despre partea stângă sf. Atanasie; amândoi în chip de rugători, cel din urmă îşi ține pe mâini închipuirea lavrii sale. Această icoană stă în paraclisul de lângă poarta mănăstirii, deschisă de doă părți, înaintea căriea arde o lampă neîncetat, şi luminează înaintea închipuirii Dumnezeeştei iconoame.

9. Mănăstirea Lavra

Depărtare de la Izvor este ştiută adică 2 ceasuri

Această întâiu şi vestită lavră şi-a avut din început hramul Bunei Vestiri, precum şi ocârmuitori aleşi de Dumnezeu, despre care predaniile arată că, acei întâi aleşi au fost Atanasie şi Pavel; dintre care cel din urmă se trăgea chiar din familie împărătească. Cel întâiu sălăşluindu-se la povârnirea muntelui despre răsărit supt poalele Atonului, iar Pavel la ost-răsărit adică spre miază zi unde-şi avea a sa mănăstire zidită, precum şi Atanasie lavra, care amândoi s-au legat între dânşii astfel, adică: să măsoare între aceste doă mănăstiri atât locul precum şi poenile muntelui şi atunci să se cunoască a fiecăruia proprietate sau vatră până unde să stăpânească. Învoirea le-a fost într-acest chip, ca în zioa de dânşii însemnată când vor fi să iasă, într-aceste doă lăcaşuri să se slujească sfânta leturghie, după care eşind în orice ceas al dimineții, să iasă la măsurare nu

cu alt ci cu picioru care cât va călca al lui să fie, adică Pavel către lavră, iar Atanasie către a lui Pavel mănăstire, şi acolo unde ei se vor întâlni, să fie hotarul părţilor lor de pământ. Această desfacere pornită din dragoste, a folosit în cele din urmă pe lavră cu o foarte mare întindere de pământ al Atonului, iar sfântul Pavel a rămas foarte strâmtorat; pentru că sfântul Atanasie, de şi i se părea că scopurile lui sânt după sfânta învoială, însă tot el a făcut ca astfel să iasă lucrurile, căci sculându-se la rugăciune foarte de dimineaţă încât până la zori a eşit de la sfânta leturghie şi a şi plecat, pe când sf. Pavel a eşit mai târziu; celălalt cu sfoara paşilor lui se urcase pe înălţimile muntelui, şi acum se şi cobora despre înălţimile ce era până aici ale mânăstirii sfântului Pavel când s-a întâlnit Pavel cu dânsul. Şi astfel din minutul acelii întâlniri s-a hotărât şi s-a pus un astfel de hotar: că pe dinăuntru se împletecesc scrisele nume ale închinătorilor ce trec pe acolo, în numărul cărora sânt multe nume şi de ale compatrioţilor ce nu le-au plăcut mai mult apusul decât răsăritul.

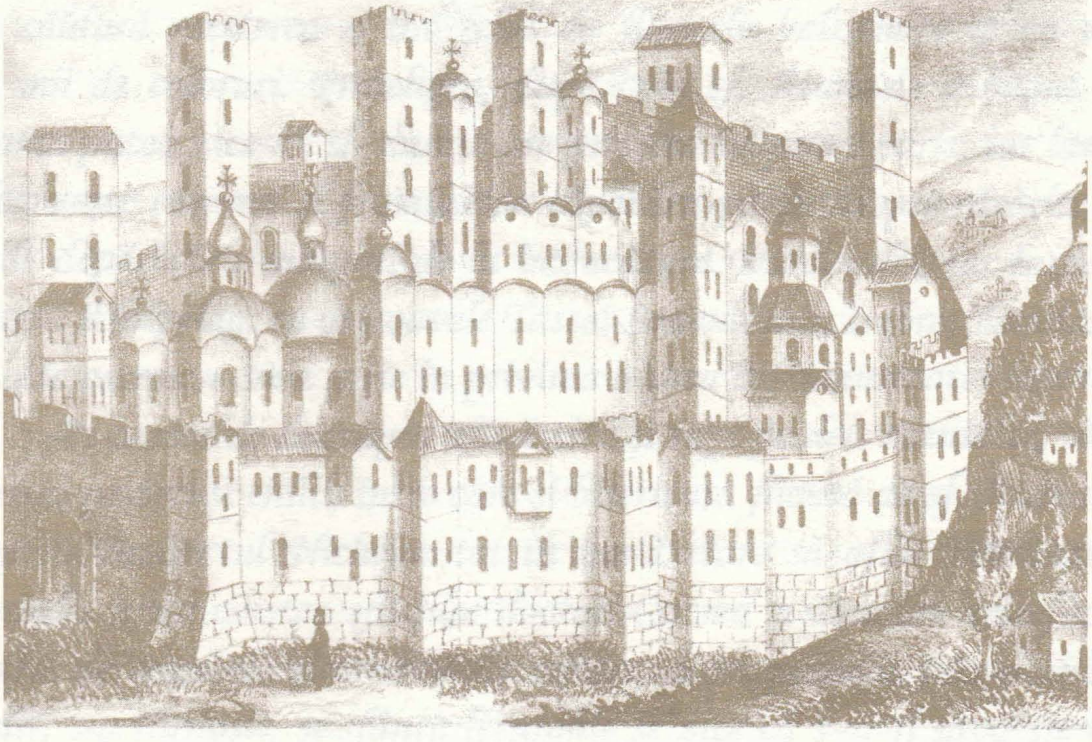
Poziţia locului pe care lavra este zidită se înfăţişază cea mai frumoasă şi plăcută, atât vederilor precum şi lesnicioasele tribute pentru susţinerea tuturor convieţuitorilor pe dânsa. Ea stă la tulpina sau poalele Atonului după cum s-a zis despre partea răsăritului. De aici spun că adeseori se urca sf. Atanasie la înălţimea Atonului pentru a rămânea întru rugăciuni singuratice şi viaţă pustnicească, numai cu toiagul său cel de fier care şi până astăzi se păstrează deasupra mormântului lui.

Lavra aceasta a fost cea mai pompoasă, şi decât toate mănăstirile mai bogată, care dintr-acele timpuri şi până astăzi îi merge numele de frumoasă şi cu deosebite podoabe; iar de când s-a pus în rândul de idiortimi, sau de sine cârmuită, abia s-a norocit a se preînoi numai cu o zugrăveală, din pricina simţitoarei sărăcii, care de nu şi-ar fi păstrat odoarele ce le are din vremea Papii aduse, fiind acesta venit în sf. Munte, ca spre a-şi semăna neghina relelor sale eresuri, şi care unde vedea împotrivire le-a jefuit mănăstirile de

Кунавестире.

Bunavestire.

М. ЛАВРА, А С. АФТАНАСІЙ (лîнгѣ маре).

M. Lavra, A S. Aftanasii (lângă mare).

*toate sfintele şi nepreţuitele odoare, adunându-le şi grămădindu-le aici în lavră, căci numai ai ei călugări nu i s-a împotrivit de a nu-l cunoaşte de locţiitor al lui Hristos, cărora drept respect şi el le-a hărăzit toate acele bogate şi sfinţite odoare hrănite de la toate celelate mănăstiri ale sf. Munte, astăzi nu ar avea decât monumentele rămase din timpurile sf. Atanasie, precum între toate celelalte este vestita trapezărie cu 34 de mese de marmură pe care se hrănesc numai ochii părelţilor; iar înaintea Bisericii cei mari stau doi chiparişi sădiţi încă de sf. Atanasie, foarte gigantici şi de plăcută frumuseţă, asemenea nu mai puţin şi foişorul cu apă ce curge din scala unei marmure acoperit de un învălişu sprijinit de 16 stâlpi tot de marmură pentru sfinţirea apei; convieţuitorii părinţi care sânt la număr 130, priimesc lefuri asemenea ca şi pe la alte idiortime, căci de la aceşti lavrioţi s-a început traiul de sine şi legiuire de a-şi avea frâul slobod pe gât.**

Prin prejurul acestii sf. lavre sânt crescute pe minunata şi frumoasa poziţie a locului, pometuri şi livezi tot cu măslini, clima cea neschimbată ce în tot cursul fiecăruia veac, pricinueşte cu a sa căldură creşterea a tot felul de floricele balzamite şi cu mii de mii de coloruri. Priveligea, după cum sf. Atanasie a băgat de seamă putea zice că sf. munte are privirea în patru părţi; iar lavra alcătueşte cununa şi frumuseţea căpătării părţii despre răsărit. Se vede depărtatele mărgini de la îmbucătura Dardanelii, iar încoace marea Arhipelag, cu ostroavele Tassa, Samodranii, Imbro, Limnosul şi alte ostroave sânt puse în privirea a prea înfrumuseţatei lavre.

Pe coasta de deasupra mănăstirii şi supt poalele muntelui, sânt numai peşteri şi chilii, între care şi bisericuţa făcută de sf. Atanasie pentru împăratul Nichifor tot în bună stare să află. Minunatul paraclis întru cinstea sfinţilor doctori Cozma şi Damian este făcut astfel de temeinic şi vrednic de mirare, acest paraclis într-o zi s-a zidit, s-a târnosit, şi sfânta leturghie se zice că s-ar fi săvârşit tot întru aceeaşi zi, iar în peşterile care a sihăstrit sf. Grigorie Palama,

* *Dovada acestora o vedem în vlăstările ajunse prin feluri de locuri.*

şi sf. Ian Cucuzel, se nevoesc alţi pustnici călugări.

Pe lângă toate acestea de cuviinţă este să arătăm şi pricina pentru care hramul Bunei Vestiri s-a schimbat, din timpuri neţinute de minte, la acest locaş s-a prefăcut veche prăznuire întru a prăznui zioa sf. Atanasie când se făcea pomenirea cea mai pompoasă întru tot sf. munte, însă astfel de schimbare, ca într-un an să se săvârşească privighierea de toată noaptea întru a lui cinste, iar în viitorul an, ce o să urmeze întru cinstea sf. prooroc Ilie să se facă privigherea.

Iar ceea ce se atinge despre aceea că, lavra prăznueşte astăzi regulat pe sf. Atanasie, şi-a lăsat hramul Bunei Vestiri; predaniile povestesc că însuşi Maica Domnului a bine voit a-şi descoperi voinţa sa, unuia din cei mai dinainte egumeni al lavrii pe când era chinovie.

– De acum, a zis ea, să nu mai săvârşiţi prăznuirea întru cinstea mea, pentru că pre mine mă fericesc toate neamurile şi pretutindeni de către cei drep-slăvitori numele meu se proslăveşte, ci prăznuiţi pomenirea plăcutului meu Atanasie, care mult mi-a slujit şi mult s-a ostenit în locaşul acesta. În urmarea acestora, lavra a început a se numi lavra sf. Atansie, şi pomenirea lui se săvârşaşte la 5 Iulie cu o deosebită dragoste şi laudă a sfântului munte întru semn de recunoştinţă pentru regulata vieţuire a obştii, măcar că chiar lavra şi-a călcat diata marelui său fondator şi s-a abătut în numele celor idiortime adică de sine cârmuite mănăstiri, unde voile lor rămân caracteristice vieţii pustniceşti.

Înlăuntrul acestei sfinte lavre sânt 18 paraclise: al sfinţilor 40 de mucenici, al sf. Ierarh Nicolae, al sf. Atanasie, al sfinţilor doctori Cozma şi Damian, cel în cinstea Icoanei Portăriţa care a dat sf. Ioan galbenu, a Adormirei Maicii domnului, al sf. Arhidiacon Stefan, al sfintei Treimi, al sf. muc. Gheorghie, al sf. Ioan Botezătorul, al sf. Vasilie cel mare, al sf. muc. Teodor Tiron şi Teodor Stratilat, al sf. Mihail Sinaitul, al sf. sfinţitului muc. Modest al Ierusalimului, al sfinţilor doctori Cosma şi Damian, iar

la bolniță al sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, al sf. cuvios Onufrie pustnicul și al sf. Ierarh Nicolae, iar între aceste sfinte hramuri se află și 9 părticele de sfinte moaște: o parte de cap a sf. Vasilie cel mare, a sf. Mihail Sinaitul o părticică, a sf. Efstratie, a sfintei muc. Minodora, a sf. muc. Mercurie, a sf. muc. Haralampie, a sf. muc. Hristofor, a sf. cuvios Nil isvorâtorul de mir și cea de a noa o mână a sf. Ioan Gură de Aur; însă mai mici de asemenea părticele se află păstrându-se prin mai multe cutii și neștiute.

Ale cărora sfinte rugăciuni, au ajutat la a se învrednici și a se consfinți aceşti 11 cuvioşi mucenici, atât în sfânta lavră precum și prin țermurile sfântului Aton: cel întâiu sf. Atanasie, sfinții cuvioşi Petru și Grigorie din Bizantia pe moșia lavrei, precum și a sf. cuvios Macsim, tot pe moșia lavrei și cuviosul Nifon, sf. Akakie cu trei ucenici cari s-au învrednicit de cununa muceniciei: Pahomie, Nicodim și Romano de neam rus, cuviosul Nil tot pe moșia lavrei, astfel și cuviosul Damaschin se socoteşte lavriot, sf. Ioan Cucuzel și sfințitul muc. Costantie iarăşi de neam rus.*

Ale tuturor acestor sfinte și prea sfințite rugăciuni mijlocesc către a toate văzătorul ochiu, să nu fie trecuți cu vederea vrednici de fericire ai acestor hramo-lavre ctitori, care au fost împărații Constantinopolului Nichifor, Foca și Ioan Țimischin, și pe la anii 963 a împărățit când era patriarh Vasilie 1-iu Scamandrinul.

În sfârșit pe lângă toate aceste atât de prea sfințite odoare și neprețuitei comori ale lavrei, ea mai are și altă atracție mult mai dulce pentru observatori, într-ânsa se află icoana Maicii Domnului numită Iconomița, și a lui Cucuzel, a cărora istorie sânt de mare interes, pe care le vom spune și dumneavoastră scumpi cititori.

În lăuntru lavrei când intri lângă poartă despre partea dreaptă este paraclisul prea sfintei de Dumnezeu Născătoarei, întru care stă numita icoană a Dumnezeeștii icoane, și a sf. Ioan Cucuzel care,

---

* *Cuviosul Macsim Kabsocalibitul a sihăstrit pe la anii 1320 și în mineele ce s-au tipărit acum în tipografia Nifon Mitropolitul în București este pus supt zacelă la 13 zile ale lunei lui Ianuarie.*

de la dânsa a priimit cerescul metal şi blagoslovenia puternicii sale mulţumiri, prin punerea galbenului în mâna lui. Însă ca să aveţi toată îndestularea despre a lui Cucuzel icoană trebue să cunoaştem cine a fost el.

Ioan ce se zice Cucuzel s-a născut în veacul al 12-lea la Diralhia. Din pruncia sa a fost rămas sărman de părinţi a intrat în cele din urmă la şcoala ce era pe seama familii împărăteşti, unde după delecateţea glasului, şi înfăţoşarea nobilii fisionomii, precum şi a talentului celui atât de covârşitor, a tras asupra sa luarea aminte a împăratului (Komnin) şi a tot palatului său, degrab a întrecut pre toţi şcolarii cei cu dânsul tovarăşi, cu un cuvânt s-a făcut şi cel întâiu cântăreţu al palatului. Tânărul Ioan era semănat de către toţi cu laude şi dezmierdări pentru cea atât de dulce cântare şi blândeţe; însă inimea lui întru toate acestea era apăsată de un ce neprevăzut şi disgust către toate dulceţile ale aceştii vieţi. El deşi în palat dar pătimea în mijlocul tuturor veseliilor, cu o închipuire pentru viaţa cea viitoare nesocotea tot şi se îngreţoşa de orice fericiri, se mâhnea mai mult că nu avea către cine să se descopere şi să ia parte la ale sale tainici cugetări şi care să poată a-i mai îndulci amărăciunea vieţii pătimitoare. Dar când a văzut că împăratul care îl iubea ca pe sineşi caută a-l îndupleca spre însurătoare, atunci mai mult i s-a adăogat pătimirea inimii. Însă cugetul, că pentru vremelnicile fericiri, se poate pierde bucuria împărăţiei lui Dumnezeu până întru atâta l-a turburat pe tânărul Ioan încât el s-a hotărât ca negreşit să fugă din capitală şi a se ascunde în oarecare depărtată pustietate. Dumnezeu i-a văzut curăţenia cugetelor lui şi însuşi a grăbit împlinirea acestora.

Când feciorelnicul Ioan se îngreuese de viaţa sa în palatu împărătesc şi-a închipuit feluri de mijloace ca să se scape de el; atunci viind la Constantinopol Egumenul lavrii de la sf. munte Atonului pentru împărteşi trebuinţi şi mănăstireşti. Ioan a văzut din întâmplare pe stareţul, şi îndată tânăra lui inimă s-a aprins de bucurie. El cu toată gingăşimea copilării a iubit pe venitul

svetagoreț, s-a apropiat de dânsul; i-a descoperit gândurile și dorințele sale, cerându-i pentru toate povața lui. Atunci starețul nu numai că i le-au îmbunătățit ci i le-au și bine cuvântat pre ele, iar Ioan pă dată urmând după dânsul, s-a făcut nevăzut din capitală și în chip de strein s-a arătat la sf. Munte la poarta lavrii. Deci întrebându-l portarul, cine este, de unde este și ce caută? – El a răspuns, că este un prost cioban și că voește a se face călugăr.

– Încă ești tânăr, i-au zis portarul. – Iar el cu blândețe a răspuns: în tinerețe este și mai bine a lua asupra sa jugul Domnului. Și a început a-l ruga cu dinadinsul să spue egumenului despre dânsul.

Portarul a înștiințat despre acest necunoscut pe Egumen și pe frați, carii toți s-a bucurat de dânsul, fiind că ei avea trebuință de cioban pentru țapii care-i avea mănăstirea prin pustietate. Ioan a fost priimit și prenumerat între frați; l-a călugărit și i-au încredințat turma dupe poenile muntelui.

Această ascultare de sine se înțelege că îi era cea mai întâiu, dar prea mult s-a bucurat cântărețul de voe înjosorat până la cel de pe urmă sărăcie, și tot deodată s-a și afundat cu turma sa în adâncimea pustietăților sf. Aton, prin care se îndeletnicea cu plăcuta sa rugăciune și gândire de Dumnezeu.

În urmarea acestora înștiințindu-să împăratul pentru lipsirea iubitului său, foarte s-a amărât pentru aceasta, și trimițând prin toate părțile să-l caute cu tot dinadinsul pe scumpul său cântăreț; dar acoperitul de Dumnezeu, Ioan a rămas cu totul necunoscut și nedovedit, măcar deși trimișii împărățești a fost la sf. Munte și chiar și în lavra sf. Atanasie.

Pașnic și liniștit se strecurau zilele și anii lui Ioan, în pustnicească și aspra sa viețuire; El nu se putea sătura de starea în care se afla. Odinioară însă, mișcându-se de gândurile ce-l urmau, iar mai vârtos când acum ședea lângă turma ce se păscuse; ideile i se împrăștiase asupra trecutului său, vine și inima recunoscătoare

către încântata convieţuirea precum şi învioiciunea redobândită despre înalta provedinţă ce i-a mijlocit lui într-acest fel de chip. Şi pe lângă acestea ştiind că nimeni nu este printr-acea pustie, asemenea iarăşi ca să-l audă, a început a cânta dintr-ale sale cântări dumnezeeşti care le ştia, şi glasul lui cel îngeresc împrăştiind ecoul sau resunetul în depărtare precât atingea înălţimile Atonului cu ale sale melodioase sunete. Mult cântând astfel cu dulceaţă umilitul Ioan, nu vedea nici auzea că un pustnic ascuns lângă dânsul în selbatecele prăpăstii ale scălilor, l-a ascultat. Răsunarea cântecelor de la un cioban a răsbit inima pustnicului, l-a umilit până la lacrămi şi i-a întipărit în sufletul său o aprindere ca de un dor dumnezeesc. Pe când Ioan a cântat, pustnicul nu-şi a luat privirea ochilor de la dânsul, neînţelegând de unde s-a luat în pustietate astfel de glas îngeresc şi astfel de necrezut cântăreţ. Mirarea pustnicului se făcuse mai presus de putere, când mai cu deosebire luând aminte că şi ţapii nu păştea supt armonioasa răsunare a cântecelor şi că însuşi vietăţile amuţindu-şi suflarea îşi încunjurau pe păstorul lor, stând nemişcate înaintea lui, nici îşi întorceau nesimţitoarea privire a ochilor de la dânsul, ci sta ca cum erau înţepenite, şi ca cum ar fi fost ameţite de îngerescul lui glas. După aceea pe dată pustnicul a plecat la lavră şi a arătat egumenului despre minunatul păstor şi pentru angeliceasca lui cântare. Ioan a fost chemat din ascunsa pustietate, şi nevrând, l-a jurat cu numele lui Dumnezeu; atunci s-a descoperit egumenului că el este care a fost vestitul cântăreţ Ioan al palatului împărătesc; şi căzând se ruga cu lacrămi ca să-l lase tot la această ascultare de păstorie, egumenul l-a şi lăsat, însă abia aducându-şi aminte că acesta este tânărul care l-a întâlnit şi i-a binecuvântat dorinţa sufletului, s-a pătruns de durerea care cunoştea că împăratul s-a lipsit de dulcele şi nepreţuitul său cântăreţ, şi îndată s-a înfricoşat ca nu cumva auzindu-se cu vreme să fie învinovăţit, pentru care a şi plecat însuşi la Constantinopol ca să înfăţişeze înaintea împăratului, care nu putem a-l hotărî care Komnino, fiindcă cinci împăraţi de asemenea familie au fost pe

vremurile acelea; însă starețul necunoscut cu dovezi care anume a fost, ajungând la Constantinopol s-a şi adresat către acel Komnino cu ecspresiile următoare:

– Milueşte împărate pre robul tău, a grăit starețul căzând la picioarele împăratului său: în numele lui Dumnzeu celui ce voeşte mântuirea tuturor de obşte şi fiecăruia din noi, rogu-te pre tine, ascultă părinteşte ruga mea, împlineşte ruga mea, împlineşte-o pre dânsa, ca şi Dumnezeu să împlinească cu fericire dorințele tale!

Pătrunsul la cele din lăuntru de credincioasa supunere a smeritului staeț, cu împărăteştile sale mâini rădicându-l de la pământ şi cu blândețe l-a întrebat:

– Bunul meu părinte, ce vrei tu de la mine?

– Iartă-mă împărate, că dacă nu-ți va părea că eu sânt îndrăsnescu înaintea mărirei tale. Rugăciunea ea nu însemnează nimic înaintea acelui ce o poate îndeplini; ție aceasta ți se poate şi nimic nu însemnează despre partea ta, decât numai fie zis un cuvânt al tău, dar pe lângă toate acestea a ei îndeplinire va întraduce mângâere şi bucurie însuşi îngerilor şi fericire lavrei mele.

– Ce vrei tu? Spune, eu toate îți voiu împlini, blând şi lin a grăit împăratul.

– Cuvintele împărăteşti sânt sfinte, s-a socotit venerabilul egumen: şi că ele sânt nestrămutate.

– Aşa, aşa părinte, îmbrățişând pe împăratul, învinsul de nevinovăția starețului, iar întrebă ce vrei tu de la mine?

– Dărueşte-ne noă pe unul din supuşii tăi, care caută a sa vecinică mântuire şi se roagă pentru împărăția ta, mai mult nimic, zise Egumenul, şi a tăcut.

– Poftim, zimbind a răspuns împăratul: numai spune-mi cine este el, şi unde este?

– La noi este acum, încă şi în îngerescul chip, cu frică răspunzând starețul: numele lui este Ioan Cucuzel.

– Cucuzel! A apucat numai să zică împăratul şi lacrămile şi nevrând eşau din ochii lui şi-i uda împărătescul pept.

Atunci egumenul a povestit cu deamăruntul toate cele pentru Ioan. Împăratul ascultându-l cu luare aminte şi în sfârşit cu înţelepciune a strigat:

– Durere-mi este pentru unicul cântăreţu! Săgeată m-au străpuns pentru Ioan! Iar dacă este acum astfel, că el s-a şi călugrit n-am ce face! Mântuirea sufletului este mai scumpă decât toate. Lasă să se roage pentru mântuirea mea şi pentru împărăţia mea.

Stareţul a bine cuvântat pre Domnul şi pre milostivul său împărat, şi cu bucurie s-a întors la lavra sa. După acestea Ioan a rămas liniştit prea mult; şi a zidit luişi chilie cu biserică în numele sfinţilor Arhangheli, şi după liniştirea fiecăror şase zile venea la biserica cea mare Duminicile şi alte praznice şi se punea la strana dreaptă, şi cu cea mai simţitoare umilinţă cânta pântre alţi cântăreţi ai chinoviei.

Odată, asemenea cântând spre Sâmbătă Acatestul, după privighere el s-a pus pe jeţul Stranei în dreptul icoanei Maicii Domnului, înaintea căria să cântase acatestul, şi un somn uşor i-au liniştit ostenelile sale simţiri.

– Bucură-te, Ioane! Îndată aude zicându-i un glas supţire. El se uită, în strălucirea cereştii lumini să arătă înaintea lui Maica lui Dumnezeu.

– Cântă şi nu înceta de-a cânta, a zis ea, eu pentru aceasta nu te voi lăsa.

Totodată cu cuvintele acestea Maica lui Dumnezeu i-a pus în mâna lui un galben şi s-a făcut nevăzută. Înspăimântându-l de simţire şi de nespusă bucurie plin, deşteptându-se, şi văzând că cu adevărat în mâna lui cea dreaptă este galben şi cerească monedă. Lacrămile l-au şi prididit de recunoştinţa cea din lăuntru; cântăreţul Ioan spălându-se cu lacrămi a bine cuvântat nespusa milostivire şi blagoslovenia ce i-au arătat împărăteasa cerului.

Acest metal sau galben l-a atârnat la icoana Maicii lui Dumnezeu, a aceleia înaintea căriea i-a cântat acatestul şi din naintea căriea s-a învrednicit de vedenie cerească. De atunci şi până

astăzi s-a făcut de la acea icoană şi galben multe minuni. Care icoană stă în paraclisul de lângă poartă în lavră iar despre galben nu rămâne alt ce a crede, că cu dânsul până în zioa de astăzi multă suflare se hrăneşte, căci adeseori se trimite după milostenie. Aşa Ioan de atunci mai cu multă râvnă a început a merge la ascultarea stranii lui, şi pre cât la cele tainice orândueli din chilie, pre atâta şi la lungile privigheri ale bisericii stătea în picioare, din care pricină, i s-a rănit tălpile picioarelor din care năbuşau viermuleţi, însă nu prea mult Ioan a pătimit. Lui i s-a arătat ca şi mai înaintea Maica Domnului,şi cu liniştit graiu i-a zis: „De acum fii sănătos!" şi îndată i s-a vindecat ranele; şi până întru atâta i se luminase simţirile duhului încât s-a învrednicit a-şi cunoaşte ceasul şi zioa sfârşitului său întru care dacă a ajuns şi a cerut cu toată umilinţa ertăciune de la toţi fraţii ce se strânsese prin prejurul lui şi poftind ca să înmormânteze pământul cel cu oase alcătuit în biserica cea de dânsul făcută a sf. Arhangheli, cu zâmbet ceresc şi cu rugăciunea în gură s-a mutat către Dumnezeu cel ce atât de învederat l-a proslăvit.

Iar pentru ani câţi a avut la a sa mutare nu se ştie, atât numai se ştie că când s-a călugărit a fost de 19 ani.

8. Schitul Prodromul sau a Mergătorului înainte

Un ceas şi jumătate de la lavră.

Acesta are hramul sfântul Ioan Botezătorul de la care i s-a însuşit şi numirea astfel, este chinovioară pă seama curat a călugărilor din Moldavia, el este lângă Peşterea cea mare a sf. Atanasie în capul muntelui despre miază zi şi care trage asupra sa oarecare podoabă însă nu despre poziţia locului, ci despre multa râvnă a chinoviţilor care tot deauna păzesc rânduelile chinoviceşti şi bisericeasca slavoslovie de toate nopţile. Cu toate că nu prea de mult timp focul dragostii a adunat pe lângă această ceată de

cuvioşi; care în sălbatecul şi nesuferitul acesta loc nu le făgăduieşte nici un fel de mijloace întru ale convețuirii, ci se folosesc numai cu venitul ce priimesc din partea noului lor ctitor prințul Grigorie Ghica şi alți lui asemenea făcători de bine ai Moldaviei, căci pe cât ochiul poate vedea pe atâta să zăresc numai scăli şi pietrişuri atât de nesuferite încât degrădează mai mult decât pe oricare asemenea lui sihăstrie în muntele Atonului.

Iar pustnicii sau orice convețuitor de această națiune câți se află în partea acestui loc, ca unora ce nu le poate aduce nici un fel de mulțumire limba celorlalte chinovii domnitoare; ei se cunosc a nu fi decât nişte oameni vrednici de toată compătimirea; dar acum aceşti dintr-acest loc a întrodus pentru a lor cât şi pentru a tuturor celor ce vor voi a asculta sufleteasca mulțumire şi a slavoslovi pre ziditorul a toate Dumnezeu în limba acestei nații, şi astăzi în schitul Prodromul toți compatrioții lor într-o unire rădică fierbintele lor rugăciuni către cel prea înalt Dumnezeu, atât pentru a lor patrie precum şi pentru ortodocsul acestei religii ocrotitor pravoslavnic împărat. Adunarea acestei cete de frățime este vrednică de a fi privită ca nişte vinovați căzuți în osândă pentru alți osândiți, măcar de şi se încânt despre mulțumirea că nu cinci sau zece ci până la 20 sânt adunați astăzi, spre proslăvirea vrednicilor de fericire ctitori ai lor care întâiu a fost preosfințitul Veniamin mitropolitul Moldaviei care în unire cu a lui sufletească râvnă şi Ieromonahul Iustin din lavra mănăstirei Neamțul cari la anii 1816 au răscumpărat locul de la lavrioți, şi pe cât s-a putut a înzestrat-o, iar cei de al doilea astăzi sânt: Grigorie Ghica cel de acum prinț al Moldaviei şi Mitropolitul Sofronie, cu înaltele familii Nicolae Roznovanul şi Teodor Balş. La acest acum din nuou schituleț pe icoana sfântului Ioan cea a hramului o a îmbrăcat peste tot cu argint înălțimea sa, şi spre mai multă podoabă l-a îmbogățit şi cu câteva părticele de sfinte moaşte.

Sfântul Ioan Botezătorul

Schitul Prodromul

Peştera cea mare

Lângă această sihăstrie se mai află în apropiere şi o peşteră cu paraclise, cel întâiu întru cinstea acatestului Sâmbetei a cincea din postul mare şi al doilea întru cinstea sf. Ierarh Nicolae, într-această peşteră îşi avea sf. Atanasie liniştea sa; iar prin prejurul schitului Prodromului şi a acestei peşteri vieţuiesc părinţi sihastri, pe la care sfinţite peşteri vinu a nume preoţi Ieromonahi, nu poftiţi ci de sine porniţi pentru dragostea de aproapelui, şi slujesc spre mulţumirea lor sf. liturghie, ca la unele ce se află sfânta masă.

Puţul sau sterna de pe la locul care au cântat sf. Ioan Cucuzel

De la Prodromu un ceas cale.

Care ca drept vecinic monument ce de atunci de când a cântat el pe vârul muntelui stă până în zioa de astăzi spre aducere aminte şi a proslăvitului lui talent împodobit pe lângă acestea şi cu o sfântă cruce de o însemnată mărime, iar de aici spre partea despre miazăzi se încep oarecare peşteri până jos la malul mării; între care este şi peştera Sfântului Petru cel întâiu sihastru al Atonului; al sfântului Nil pe care după a lui mutare, Dumnezeu i-au proslăvit moaştele lui cu izvorâre de sfânt mir făcător de minuni şi care a tras aici din cele mai depărtate locuri a le răsăritului celui încântător. Iar din pricina mândriei ucenicului lui care să mândrea cu minunile acestui sfânt mir, s-a precurmat şi pentru totdeauna a secat, înălţimea aceştii peşteri de la mare în sus vârful unei scăli, ca de 40 de stânjeni este.

9. Schitul Cabsocalib, sau coliba arsă

De la peştera sf. Nil o jumătate de ceas

Acest schitişor cu hramul sfintei Troiţe sau a Treimei, are chilii 36, sihastrii sânt uneori mai mulţi alte ori mai puţini, însă acum sânt 64 fiindcă adânca prăpastie, sau asprimea locului nu le înlesneşte ca după lucrul mâinilor să-şi dobândească hrana vieţii pe lângă acestea să plătească şi haraţi impus de către lavrioţii de acum, şi despre acestea sânt siliţi a se muta pe la alte locuri, iar statornica aşezare a vreo 8 călugări ruşi zidesc dărăpănarea nestatorniciei nu numai a Elinilor dar şi a zece călugări Moldovo-rumâni, care toţi cunosc între dânşii pe călugărul numit Dichiu, ales numai ca să îngrijească de milostenia ce se adună de pe la Evlavioşi şi asemenea să priimească pe orice musafir, pentru că aici n-au fost obiceiu ca să fie stareţ, şi de aceea el ţine loc spre apărarea de orice griji ale chinoviaşilor, mai cu deosebire din iconomiile întâmplate pe fiecare an; însă când din întâmplare să nu se ajungă această economică aducătură a cutiilor; atunci sânt datoria lor de 6 mii lei către lavră. Poate odată ochiul cel a toate văzătoriu va privi şi asupra acestor martiro-cuvioşi de aici; şi cari nu uitu pe fondatorul care le a lăsat asemenea sf. lăcaşu, tot deodată şi de mână ducător la calea vieţii cei asemenea ctitorului lor sfântul Macsim cuviosul; carele în viaţa sa a avut doă obiceiuri, dintre care pe unul vrem*

* *Iată şi sf. lavră după ce fapte meritează de a fi în zioa de astăzi sfântă.*

ca să-l ştiţi şi Domnia voastră. „El de câte ori îşi preînoia coliba cea de crăci şi de frunze, îşi săpa şi mormântul, la mare în fiecare zi mergea şi-şi plângea înmormântarea, şi cu amar plângând se culca în groapă, cântându-şi ca după eşirea sufletului cântarea cea deasupra mormântului: Bine eşti cuvântat Doamne învaţă-mă îndreptările tale ş.c.l. şi astfel mângâindu-şi dorinţa sufletului, eşa din mormânt, şi dedea foc colibii, după care într-altă zi asemenea loc îşi făcea până când, zilele l-au apropiat de astfel, a şi rămas ca plăcut al lui Dumnezeu, întru-una din trânsele.

Pre acest acum ca 60 de ani în urmă, l-a preînoit alt ctitor Ieroshimonahul Timotei.

Şi întru care s-a sfinţit cuviosul Akakie cel ce prin sfintele sale rugăciuni a scos izvor de apă ce până în zioa de astăzi curge de supt scala cea ca de trei azvârlituri de piatră mai deasupra schitului şi care se revarsă pe la toate chiliile prin uluce înadins făcute.

Întru acest schit chiliile mai sus însemnate sânt fiecare cu paraclisele lor; dintre care şi trei colibi.

Iar sfinte moaşte sânt părticele de sfinte moaşte. Ale sfântului Nil, al sf. Neofit, ale sf. Akakie, ale sf. muc. Trifon, ale sf. Haralampie, ale sf. muc. Mercurie, ale sf. Damian, şi ale sf. Evstratie.

Iar de la schitul Capsocalibul spre vârful muntelui cale de 2 ceasuri este o poiană cu livezi şi câteva chilii pustniceşti a cărora numire se zice Kirişa de la pometurile cireşilor.

De aici vrând a cunoaşte chiar şi însuşi vârful Atonului vezi la mănăstirea Hilindarului întru care se descrie pe larg.

După o distanţă de la Kiriş cale de un ceas, este peştera Karulea, într-un astfel de aspru şi înalt loc, care şi se socoteşte din faţa ei ca 150 de stânjini drept în jos. Dar cu toate acestea tot oarecine se găseşte de a ocupa această înfricoşată pustietate, carii pentru adevărata dragoste către a toate ziditorul, ei se mulţumesc despre ale susţinerii vieţii trupeşti, cu cele ce priimesc de pe la

mănăstiri uneori, iar mai multe ori de la cei ce vinu cu corăbii şi caice creştineşti pe lângă sfântul munte, căci rari sânt care nu ştie în această pustietate cu robo-pustnici ai lui Dumnezeu. De aceea fiecare căpitan sau corăbier, cât numai s-au apropiat de Karulea, pun pâine şi ori ce vor voi în panerele odată şi pentru totdeauna atârnate asupra mării, şi tot orice alt le va însufla Dumnezeu în cugetul fiecăruia, şi vieţuitorii acestei pustietăţi, coborându-se la marginea mării, îşi iau din trânsele ceea ce iubitorii de Hristos şi de omenire le-au fost pus.

Astfel este ţinerea vieţii la Karulea, ei trebuie să fie cu mare iconomie şi răbdare, până când asemenea corăbii le vor aduce trebuincioasele, însă suferinţa cea mai covârşitoare o au despre apă, căci întru o asemenea înălţime nu este chip de a isvorâ apa, şi pentru această pricină sânt siliţi a se păstra de apă cu mare anevoinţă în tot cursul anului numai din ploaia ce le umple sternele. Karulea nu însemnează alt decât o eşită scală asupra prăpătioasei mări a Arhipelagului despre partea miază-zilei a sfântului munte; aici este zidită mică bisericuţă întru cinstea sf. marelui muc. Gheorghe, prin prejurul căriea sânt şi câteva chilii. Cel din începutul acestei pustietăţi a fost un tâlhar sau hoţ, care şi-a ales loc de pocăinţă. Iar pe la 1744 observatorul Baschii a găsit într-acest loc aspru şi de nimeni cu înlesnire umblat pe un corsar adică hoţ de mare. Pe lângă acesta şi un al doilea rusienesc observator pe la 1849 a aflat nevoindu-se pentru a sa mântuire pe un Arhimandrit Onufrie, Rus. Iar acum într-această vreme se sihăstreşte pentru Domnul un Shimonah Pahomie tot rus, din mănăstirea Rusicul care îşi are mulţumirea atât din cele dobândite de la coşniţa de jos precum şi în roadele smochinilor arăpeşti.

10. Schitul Sfintei Anei

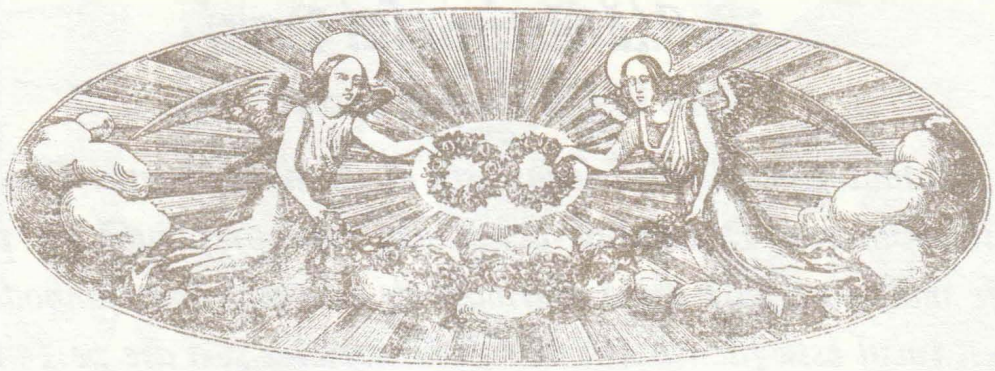
Cale de un ceas de la Karulea.

Biserica dintr-acest schit are hramul sfintei Anei muma prea sfintei de Dumnezeu Născătoarei, din vechime ea a fost mănăstire cu hramul sântului Elefterie, şi viind asupra ei barbari hoţi o au jefuit astfel încât părinţii ce se mântuiau întrânsa văzând că au rămas numai zidurile goale, s-au răspândit care pe unde au putut; Atunci lavra cu electrica sa urmare de ochi, au tras-o supt a ei stăpânire, şi de atunci până în zioa de astăzi trage din sânul convieţuitorilor părinţi un venit asemenea unui bir.

Această atât de frumoasă şi mare biserică, are alăturea şi un paraclis cu hramul sf. Haralampie, întru care regulata şi sihăstreasca convieţuire ce în vremea privigherii de 14 ceasuri, îşi încântă sufletele lor obosite de zăduful zilii, şi aspra viaţă ce în loc de vreun dobitoc sânt siliţi părinţii după obiceiul din vechime a-şi căra cu a lor spinare productele atingătoare de hrana vieţii, care ei mai mult o întâmpină după lucrul mâinilor lor, fiindcă ei neavând voe de a ţinea vreun dobitoc potrivit cu alte locuri, sânt foarte siliţi a grăbi asprimea locului care de-abia poate cineva cu piciorul să-l calce. Unirea şi dragostea cea atât de dulce între sihaştrii schitului sf. Anei dă dovadă de traiul cel de câte doi şi trei ce şedu în câte o chilie ne eşiţi în toate zilele unei săptămâni. Iar la cele neapărate trebuinţi ei esu sâmbetele cele mai arareori la Kareea, unde atunci îşi vând lucrurile mâinilor sale şi anume: Cruciuliţe, fesuri, linguri şi

engolpioane, după care abia potu a-şi iconomisi zilnica hrană, când tot dintr-acestea trebuie să-şi plătească şi birul de 12 mii de lei pe an lavrii. Aicea este icoana sfintei Anei făcătoare de minuni, carea la multe femei care nu năştea a deslegat nerodirea prin apă sfinţită cu picioru sfintei Anei. Asemenea este tot aici mai sus la deal şi aghiazma sfântului mucenic Panteleimon. Chilii însă se află ca la 48 cu bisericuţele lor, şi întru care numărul de o sută treizeci şi doi părinţi înalţă sfintele lor rugăciuni către tronul celui din înălţime, pentru fericiţii ctitori. Ieromonahul Filoftei care din temelie a zidit-o, iar al doilea patriarhul Kiril care anume nu se ştie, căci de la cel întâiu, a mai fost vreo câţiva Kirili patriarhi, atât numai că a zugrăvit pe din lăuntru prea frumos. Întru care schit astăzi se luptă cu vitejia duhului vrednicul de pomenit cântăreţul Nectarie monahul, venit din Moldavia de la sf. Mănăstire Neamţu, care cu talentul şi sfântul daru de cântări ce provedinţa l-a înzestrat, aduce în timpurile noastre mângâerea cea mai nepovestită pre care cântăreţ atât de necrezut astăzi în sf. Munte toţi îl socotesc al doilea Cucuzel; faţa lui oacheşe, smerenia cea mai plăcută şi conversaţia lui cea atât de dulce trage asupra sa dragostea tuturor, pentru că dovada tuturor darurilor lui este îmbrăcămintea cea mai sărăcească şi de toţi folositoare.

Iar sf. moaşte are 18 părticele dintre care cel întâiu: Piciorul sfintei Anei care face multe minuni. Şi părticele ale sf. mucenic Mercurie, ale sf. doctori Cozma şi Damian, câteva părticele de ale mucenicilor 20 de mii, ale noului mucenic dintr-acest schit Macarie, ale sf. Vasilie cel Mare, al sf. Trifon, ale sf. muc. Teodor Tiron, ale sf. Haralampie, ale sf. muc. Panteleimon, ale sf. Ioan Gură de Aur; ale sf. Gheorghe purtătorul de biruinţă, ale sf. Trei mucenici din schitul Ivirului, ale sf. mucenic Artemie, ale cuviosului Nil. Ale sf. muc. Marinei, ale sf. muc. Macarie tot din schitul sf. Anei şi un deget de la sf. mucenită Varvara, care tote mici părticele sânt.

Schitul numit Nea

O jumătate ceas de la sfânta Ana.

Biserica acestui schit numită Kiriaki cu hramul Naşterea Maicii Domnului este lângă malul mării, însă prea frumoasă, părinții care sânt numai greci, se chivernisesc din ostenitoarea lucrare a mâinilor; mângâerea lor este făcătoarea de minuni icoană a Maicii Domnului, care în vremea năvălirii hoților carii au fost jefuit schitul de orice odoară avea, necruțând a lua şi părticelele sfintelor moaşte, până şi pe această iconiță ce se păstra întru aceeaşi cutie, şi când barbarii vrând acum să iasă din biserică, întru tot milostiva Maica lui Hristos Dumnezeu nu i-au îngăduit a eşi. Ținuți fiind de puterea cea nevăzută, şi adunându-se părinții la vremea rugăciunii de miază-noapte, i-au aflat plini de spaimă şi cutremur, pe a cărora hrănire de lucruri atât de sfinte luându-le înapoi, i-au gonit şi s-au dus ruşinați. Ctitorii acestui schitişor sânt plăcuți lui Dumnezeu robi, arhimandritul Antim şi un arhiereu Isaia, Români din Valahia; iar împrejurul lui sânt 16 chilii cu bisericuțe şi 10 colibe, întru care împreună viețuiesc până la 56 părinți.

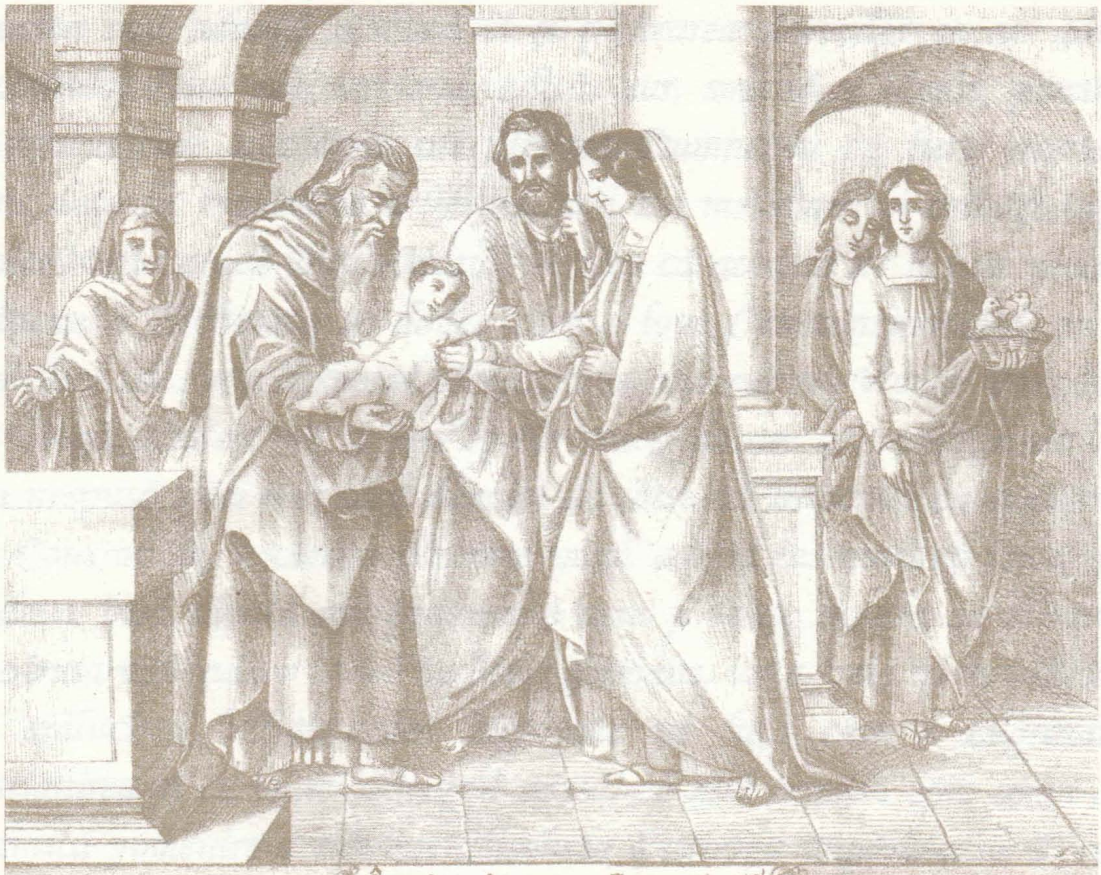
Sfinte moaşte ce sânt în număr de 6 părticele, care se şi păstrează în cea mai frumoasă stare, a sf. muc Teodor Stratilat, ale sf. Mihail Sinaitul, ale sf. Ioan Damaschin, ale sf. muc. Haralampie, ale sf. muc. Teodor Tiron şi ale sf. noului muc. Gheorghe.

10. Mănăstirea lui Pavel

De la schit jumătate de ceas.

Hramul acestui sfânt locaş este al sf. marelui muc. Gheorghie şi Întâmpinarea Domnului, acum din nou prefăcută pe partea despre miază-zi, care după mărimea ei, este şi frumos împodobită, căci cu totul este făcută din marmură, temelia şi-o are pe 14 stâlpi de aceeaşi piatră, iar deasupra are trei turle gigantice, însă pereţii pe din nauntru ofiliţi se uită asupra celor ce nu se îndură a-i pune tencuiala, fiindcă de a se crede să se şi mai zugrăvească cu totul prevăd că nu s-au născut unii ca aceia. Tâmpla este tot cea veche, doară atât numai că o împodobeşte acele două icoane împărăteşti, pe lângă care străluceşte cea a hramului adică a sf. Gheorghie şi a sf. Ioan Botezătorului, ca unele ce sânt prea mult frumoase şi mai nuoi, iar şi policandrul cel de alamă cu anticele sfeşnice îndeamnă pe oricine a zice că pe la alte mănăstiri nu sânt asemenea. Ecsistenţa acestei mănăstiri de supt mitrasul sau fundătura Atonului despre miază-zi a malului mării păstrează şi până astăzi plăcuta numire de chinovie, măcar de şi se înţelege că toate troenile zăpezii fiecăriea ierni vitejaşte le supun supt diamantecele lor picioare cu care calcă rostogolirea sloiurilor de gheaţă ce se reped de pe însuşi vârfurile Atonului până la temeliile lăcuinţelor lor, şi carii ar avea tot dreptul să suspine asupra fericirei vecinilor de la schitul sfintei Annei nu mai departe decât un ceas, ci aceia răsuflă totdeauna aerul iernii ca al verii şi simt gerurile ca căldurile din lunile Aprilie şi Mai. Dar cu toate acestea, aceşti bine-cuvântaţi chinovioşi ne dau a înţelege că s-a obicinuit astfel de bine, încât puţin le pasă de zefirul care orice vecinătăţi cu plăcere îl răsuflă.

Drept semn de falnică mulţumire a acestei chinovii antice ne recomandă: că în lăuntrul hramului se păstrează făcătoarea de minuni icoană a Maicii Domnului, despre care iată ce zicu predaniile sau povestirile: cum că împăratul Teofil care a fost pe la anii 829

Întîmpinarea Domnului.

Întâmpinarea Domnului.

M. ПАВЕЛ (лîнгъ маре).

M. Pavel (lângă mare).

luptător de icoane ar fi aruncat-o în foc şi nu s-a ars! Pe lângă aceasta mai adaogă mărirea ei şi păstrarea darurilor ce au adus Domnului Iisus acei trei crai, adică: aur, smirnă şi tămâe, precum şi trestia care a adăpat pre Hristos Dumnezeu cu fiere, acestea sânt date de împărăteasa Maria, ce-i zic metoharii şi ceilalți toți, Kala-Maria adică Bună-Maria; se zice că aceasta ar fi fost muma sultanului Mohamed al doilea care a luat Constantinopolul, ea a fost fiica lui Iuria despotul sârbesc, zice autorul rus Vasilie Barschii. Pe lângă acestea are şi trei sfinte cruci, fiecare cu neprețuirea lor cea nespusă, căci doă sânt dăruite de către cel întocmai cu apostolii sf. Constantin, a cărora păstrare până astăzi însemnează ceva; pe a doua însă săpată are praznicele care şi trage asupra sa mirarea fiecăruia văzându-o scrisă cu litere germane, iar a treia îți ia vederea cu srălucirea brilianturilor îngropate pe fața care e zugrăvită răstignirea şi cu mare iscusință scrisă, că este trimisă spre semn de vecinică pomenire a slăvitei Elisabeta Petrovna împărăteasa Rusiei ce a fost la anul 1741. Cetatea prin prejur s-a prefăcut toată din temelie, ctitorul cel întâiu i-a fost sf. cuviosul Pavel cel Scopit, iar cei de al doilea vestiții despoți ai Serbiei Simendrin şi Iurie tatăl mai sus pomenitei Kala-Maria. Iar ce se atinge de viața cuviosului ctitor sf. Pavel nu se dovedeşte alt decât că cinstitele lui moaşte nu se ştie unde sânt înmormântate, întâmplându-i-se pristăvirea în călătoria drumului, ce iar nu este cunoscut pe care drumuri.*

Într-această mănăstire viețuiesc împreună 130 părinți, pentru a cărora susținere au în Romănia închinata lor mănăstire numită Jitia în județul Dolj.

Într-acestă mănăstire sânt şi 7 paraclise, al sf. Gheorghie în care sf. Pavel slujea totdeauna, al sf. şi cuviosului Pavel, al sf. Ierarh Nicolae, al sf. muc. Gheorghie alăturat de biseica cea mare, al sf. Grigorie Teologul, al sfinților împărați Constantin şi Elena şi al sf. Antim.

---

* *Pentru scopirea lui iată cum se grăieşte, că tatăl său a fost împărat, şi rămâind mic moştenitor, unchiul lui ca să nu rămâe împărat, l-a scopit, el însă când a venit în vârstă şi cunoscând pricina s-a depărtat de lume, şi viind la sfântul munte s-a călugărit.*

Întru acest sfânt locaş pe lângă cele 12 părticele de sfinte moaşte se află şi neprețuitele odoară adică 62 de boabe din smirna şi tămâia aduse de cei trei crai lui Hristos în mărimea alunei, înşirate pe sârmă, precum şi 14 bucățele de aur în asemănarea de trei degete, după acestea şi un picior al sf. Ioan Gură de Aur, asemenea şi alt picior al sf. Grigorie Teologul, o mână a sf. Macsim Mărturisitorul, capul sfintei Agatiei, fluierul unui picior al sf. Trifon, un picior al sf. muc. Modest al Ierusalimului, capul sf. Teodor, părticele din moaştele sfinților împărați Constantin şi Elena, moaşte ale sf. Silivestru papa al Romei care a botezat pe sf. Constantin, o altă cutie cu moaşte de ale sf. Haralampie şi a altor sfinți, a treia cutie tot cu moaşte ale sf. Andrei episcopul Kritului.

11. Mănăstirea Dionisiu

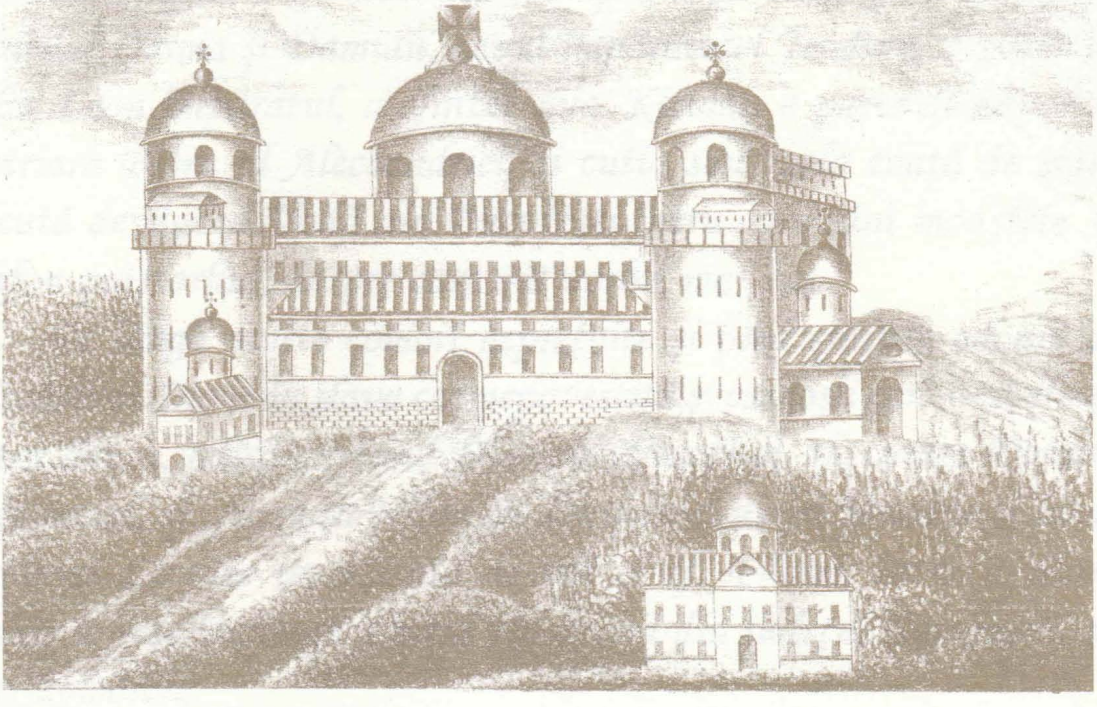
Cale de un ceas de la mănăstirea lui Pavel

Această chinovie cu hramul sf. Ioan Botezătorul este întemeiată pe o scală asemenea lângă malul mării despre miază zi, de şi este mult veche dar pe din afară este prea frumoasă, ctitorul ei a fost Alecsei Komnin 1-iu din Konstantinopol, întru care el a fost începător de viață obştească. Această mănăstire se proslăveşte cu iconița mică a Maicii Domnului carea a făcut minuni într-acest chip.

Oarecând năpădind aici nişte tâlhari, nu s-au mulțumit până n-au luat şi această iconiță, cu care ducându-se la acel ostrov, unde se afla un călugăr din Dionisiu fără nici un căpătâiu iar acesta cunoscându-o, asemenea i-a pândit şi a furat-o de la ei, cu care s-a făcut nevăzut. Iar ei văzând că icoana şi călugărul lipseşte, s-au luat după dânsul, şi pe când era să-l ajungă acei barbari, a strigat acesta: Maica Domnului ajută-mi că eu voiu a mă duce la mănăstire cu însuşi iconița ta, atunci deodată fără să înțeleagă se pomeneşte în mănăstire. Într-această mănăstire

Сѳ. Іоан Ботезаторѹ - *Sf. Ioan Botezătoru.*

Монастирея Дионисіѹ (лынгъ маре).

Monastirea Dionisiu (lângă mare).

s-a mutat la vecinicele locaşri şi sf. Nifon patriarhul care a fost mitropolit în principatul Romano-Valahiei în oraşul Târgovişteа. Într-această chinovie viețuiesc astăzi părinți până la 120, pentru a cărora trupească mângâere le este închinat schitul Hotăranii din Valahia județul Romanați. Paraclisele din lăutrul ei sânt 8: cel întâiu întru cinstea prăznuirei Isvorului Maicii Domnului din săptămâna luminată, al sf. Ierarh Nicolae, al sf. Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, al sfinților doctori Cosma şi Damian, al sf. muc. Gheorghie, al sf. Ioan Gură de Aur, al sf. Nifon patriarhul, şi al tuturor sfinților, întru care se păstrează şi 20 părticele de sfinte moaşte, cea întâiu mâna dreaptă a sf. Ioan Botezătorul, capul sf. Ioan al Kragandei, o părticică a sf. Modest patriarhul Ierusalimului, a sf. Ioan patriarhul Alecsandriei cel milostiv o mână, a sf. muc. Hristofor un dinte, o parte din lanțul sf. Apostol Petru, o părticică a sf. apostol Luca, mâna sfintei mucenițe Paraschevi, mâna dreaptă a sf. Vlasie, asemeea tot mâna dreaptă a sf. Ioan Colonistul, o părticică a sf. muc. Mercurie, a sf. mucenic Stefan, a sf. muc. Haralampie, a sf. Ioan Gură de Aur, a sfinților Cosma şi Damian, capul împărătesei Teodora, o părticică a lui Leon împăratul, a sfintei muc. Kiriaki, o parte de cap a sf. patriarh Petru al Alecsandriei, şi cutia sau racla toată de sidef, făcută de Radul Vodă din Bucureşti întru care sânt moaştele Sf. Nifon patriarhul, despre care s-a vorbit mai sus.

Pe lângă aceste comori neprețuite şi prea sfințite odoare ale mănăstirei Dionisiu slava cea nepovestită şi cuvioşii cari s-au sfințit întru dânsa, adică cuviosul Dionisie ctitorul ei, sf. cuvios Dometie Egumenul, sf. patriarh Nifon cu doi ucenici ai lui Macarie şi Iosaf, cuviosul Leontie isvorâtorul de mir şi sf. Filotei, întru a cărora cinste le este închinat schitul Hotăranii din județul Romanați, tot din România.

12. Mănăstirea Grigoriu

Un ceas de la Dionisiu

Hramul acestei mănăstiri este sf. Ierarh Nicolae, deşi cam mică, însă este o chinovie prea frumoasă despre miază zi, poziția locului nu mai puțin dă laudă sclaei care este zidită lângă mare şi aduce mulțumirea sufletelor afierosite pentru numele lui Dumnezeu în toată vremea; aceşti părinți de acum mai bine de optzeci urmează cu toată scumpătatea urmelor sfințitului Grigorie care a sihăstrit nu departe de mănăstire, şi peştera lui precum şi mănăstire zidită de mâinile sale vor fi vecinice monumente.

Paraclisele din lăuntru sânt 5: al sfintei Anastasii râmleneanca, al sf. muc. Dimitrie isvorâtorul de mir, al sfinților voevozi Mihail şi Gavriil, Izvorul tămăduirii al Maicii Domnului şi al sf. Grigorie, întru care sfinte moaşte se păstrează numai trei părticele, a sfintei Anastasii râmlenencii, a sf. Haralampie şi al sf. Grigorie Teologul şi alte mai mărunte. Iar sfinții ce s-au sfințit într-această chinovioară sânt: s. Grigorie vechiul ctitor, asemenea şi ctitorul mănăstirei Simon Petru, cuviosul Simeon isvorâtorul de mir, întru a cărora le este închinat schitul Spirea cu hramul sf. Spiridon de pe dealul Spirii lângă oraşul Bucureşti.

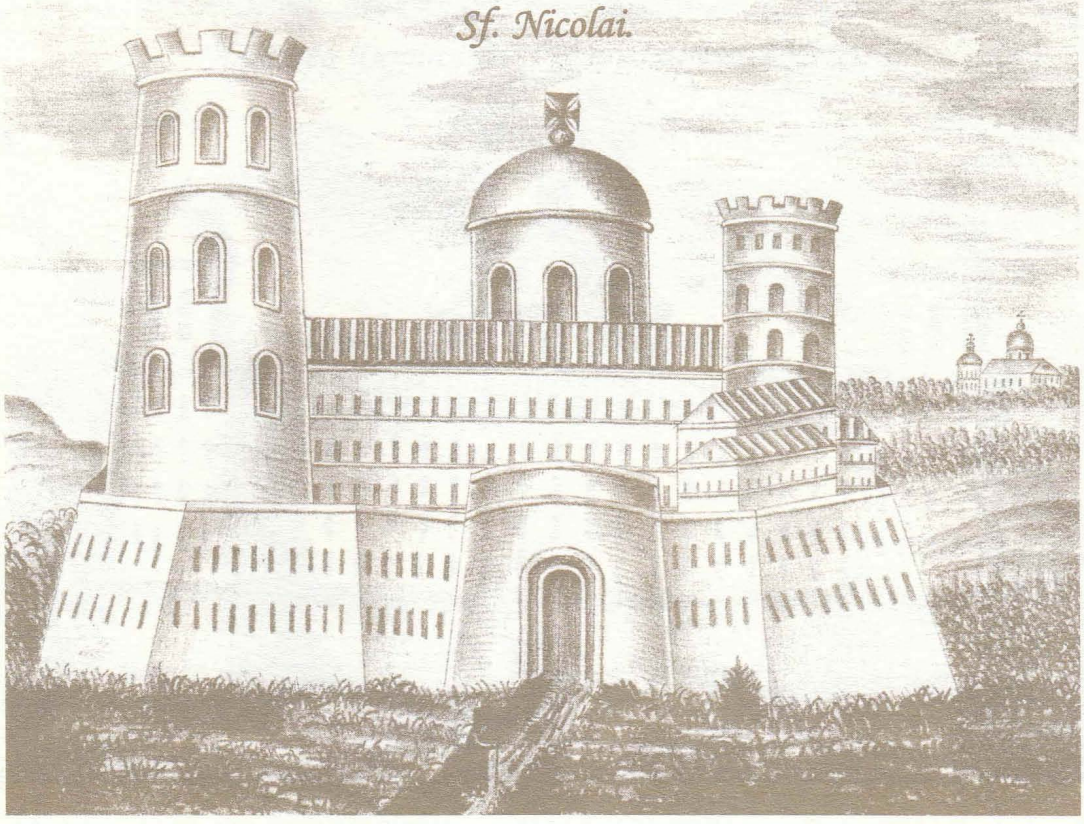
13. Mănăstirea Simon Petru

Un ceas de la Grigoriu asemenea şi de la mare

Prăznuirea acestui sfânt locaş este Naşterea Domnului nostru Iisus Hristos. Zidirea acestei mănăstiri s-a făcut cu minune, că vrând cuviosul Simon pe când sihăstrea aproape de locul acesta să-şi zidească luişi biserică, s-a rugat mai întâiu lui Dumnezeu ca să-i arate lui locul potrivit dorinței sale, a căruia rugăciune fiind bine priimită, i-a lăsat Dumnezeu în vederea ochilor o stea

Sf. Nicolai.

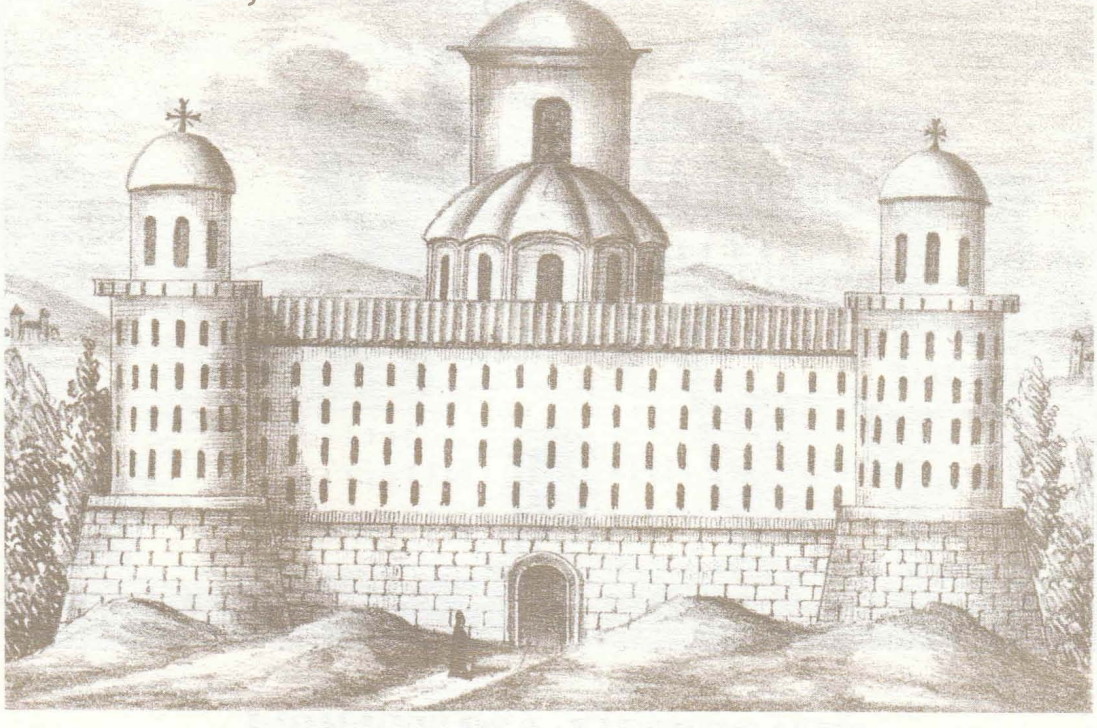
МОНАСТІРЕА ГРІГОРІЎ (лîнгă маре).

Monastirea Grigoriu (lângă mare).

Нaстерeа Домнyлyї нострy їисyс Хрістос.

Naşterea Domnului ✝ nostru Iisus Hristos.

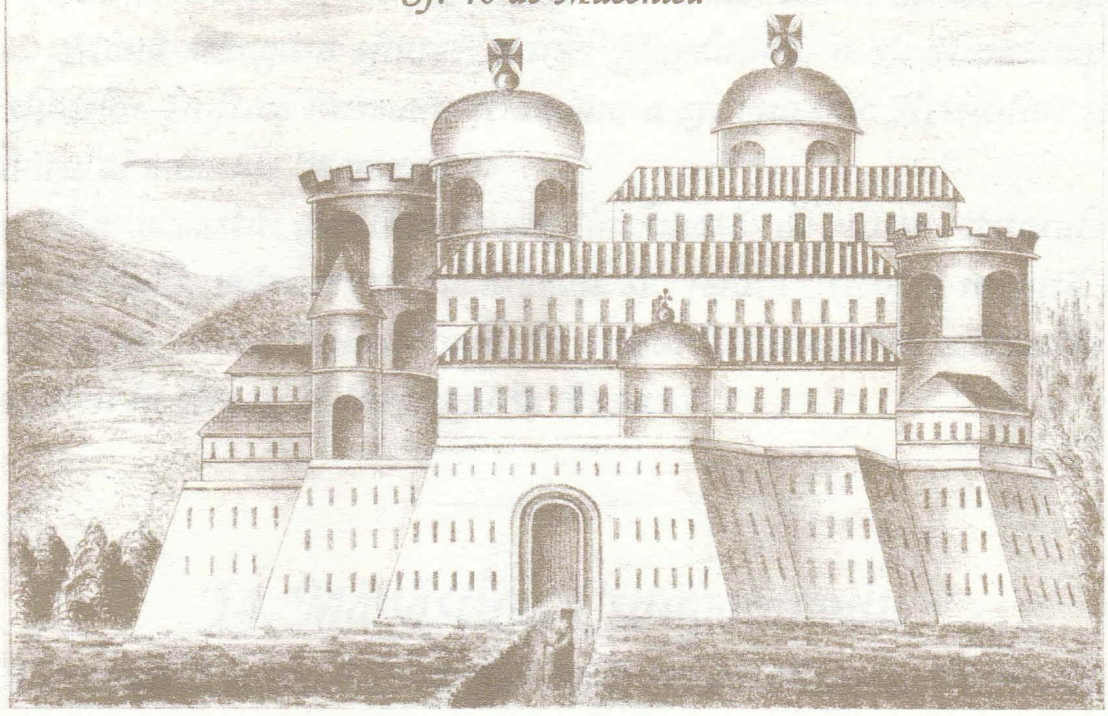
М. СІМОН ПЕТРУ.

M. Simon Petru.

Сѡ. 40 де мученічі.

Sf. 40 de Mucenici.

МОНАСТІРЕА ХІРОПОТАМѢ.

Monastirea Xiropotamu.

asupra locului unei scăli foarte înaltă, pe care cu toată bucuria sufletului său a zidit mănăstirea numită după numele lui cu cetate împrejmuită pe care le acopere unul şi acelaşi acoperişu; Ia, după cum buna-voinţă a înaltei Provedinţe a însemnat locul, este pe vârful acelei scăli, cât se poate de temeinică care este şi adevărată chinovie.

Înăuntru ei se păstrează făcătoare de minuni Icoană a Maicii Domnului, care se povesteşte c-a venit de sine de la Vatoped. O cruce cu lemn sfânt. Iar peşterea cuviosului Simon Petru care are un paraclis, este lângă mănăstire, într-o scală; a cărora ctitorul a fost acelaşi sfânt. Întru care lăudată chinovie se mântuescu aproape de 100 părinţi sihastri.

Şi în năuntru ei are 4 paraclise.

Al sf. mare mucenic Georghie, al sf. mucenic Haralampie, al sfintei cei întocmai cu apostolii Marii Magdalinii, şi al Adormirii Maicii Domnului.

Asemenea şi aici se păstrează cinci părticele de sfinte moaşte.

Mâna stângă a sfintei Mariei Magdalinii, a sf. Haralampie, a sfinţilor Doftori Cosma şi Damian, a sf. mucenic Hristofor, şi a sfântului mucenic Mercurie.

La această mănăstire este închinată de către ctitorul ei Mihai-Vodă, mănăstirea cu hramul sf. Ierarh Nicolae numită cu acest nume al lui Mihai-Vodă, în oraşul Bucureşti cu schiturile ei Beşteleu în Argeş, şi Isvoranii în Buzău.

14. Mănăstirea Csiropotamulu

De 2 ceasuri de la Simon Petru. Aici este limanul corăbiilor şi al vapoarelor.

Al acestei sf. Mănăstiri este hramul 40 de Mucenici. De sineşi sau Idiortima; însă biserica este mare şi zugrăvită prea frumos, întru care se află o cruce făcută toată dintr-o parte a dătătoarei de viaţă cruce a Domnului, mai mare decât oricare s-ar afla în

toată lumea, căci şi semnul pironului ce ţintuise pe una din palmele îmbrăţişetorului neamului omenesc se coprinde în lungimea ei cea de 10 parmace, şi se păstrează într-un toc de argint împodobit cu rubinuri trimise de la Rossia. Şi iarăşi cu lemn sfânt mai sânt şi alte doă cruci mai micşoare. Lângă poarta mănăstirei este un advon de o rară frumuseţe întru care se cântă sfinţirea apei, care este sprijinit de opt stâlpi de marmură zugrăvit pe din năuntru. Însă isvorul ce îndestulează şi mănăstirea, este vecinica minune a sfinţilor mucenici, carii se laudă cu netăcute cântări de către numărul a o sută douăzeci părinţi de deosebite naţii. Csiropotamul se derivează în înţelesul nostru râu uscat, care şi este cu drept cuvânt, căci cum putea fi cu apă pe o astfel de înălţată costişă a muntelui, nu mai puţin o mie de paşi până la mare despre partea mezu-zilii. Fericiţii ei ctitori au fost Roman împăratul grecesc pe la veacul al 10-lea şi sfânta împărătească Pulheria, care tot ea a făcut şi Esfigmenul.

Paraclisele din năuntru ei sânt 8.

Al sf. Gheorghie, al sf. Dimitrie isvorâtorul de mir, al sf. Nicolae, al Înălţării sf. Cruci, al sf. Ioan Botezătorul, al Născătoarei de Dumnezeu, şi altul la Adormirea ei, şi al sfinţilor Doftori Cosma şi Damian.

Întru care se păstrează şi 4 părticele de sf. moaşte. A sfinţilor 40 de mucenici, a sf. Mercurie, a sf. Teodor Stratilat, şi a sf. mucenic Teodor Tiron, şi altele.

La această mănăstire este închinată mănăstirea Plumbuita, de lângă Colintina, oraşulu Bucureşti în Ilfovu.

15. Mănăstirea numită Rusicul

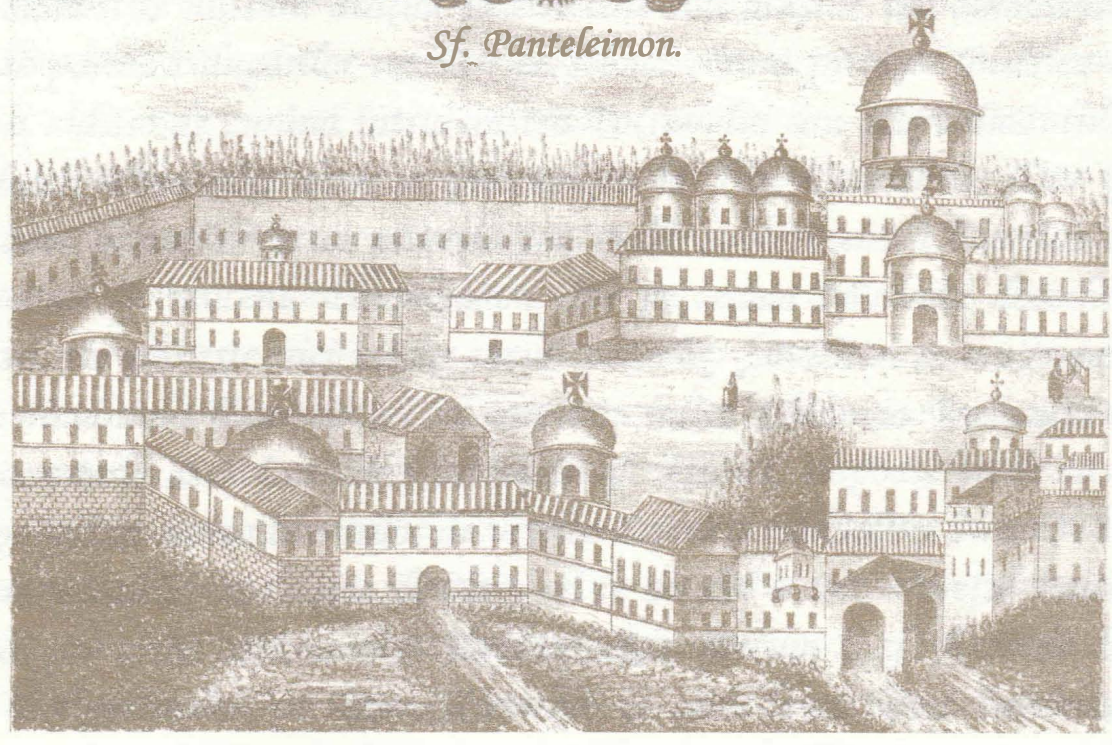
Un ceas de la Csiropotam.

Curgerea Istorii acestei mănăstiri nu poate nimini atât de cu amăruntul să-i o descrie; ci noi ne vom îndestula de aceea care s-a putut descoperi şi s-a văzutu de ochii celui ce a petrecutu întrânsa

Сѵ. Пантелеймон.

Sf. Panteleimon.

Монастїрea Нoa Лaвpa Pyсїкѹ (лїнгѣ маре).

Monastirea Noa Lavră Rusiku (lângă mare).

şi după câţiva ani s-a mutat din ceata chinoviaţilor mănăstiri Rusicu, la vecinicile lăcaşuri a cetelor prea-cuvioşi Ieroshimonahi din patria care l-au născut şi de către academia Sant-Peterburgului s-au luminat cu înalte ştiinţi, şi s-au desăvârşit întru adâncimea Dogmelor Paravoslavnicii Ortodocse priimită de la cel întâiu al Atonului cuvios pustnic Antonie alu Pecerschii, al căruia următor s-a făcut şi vrednicul de aceiaşi fericire Ieroshimonahul Serafim, Profesorul şi autorul acestor observaţii a tot sf. Munte. După a căruia drum descris amu luat curaju a păşi şi noi, cei care trebuie să ascultăm de cele ale lui întocmai descoperiri care şi eu le măsturisesc a zice că mănăstirea Rusicu este astfel. Ea din vechime ţine regulile chinoviaceşti, precum şi hramul ei de la început tot al sfântului mare mucenic Panteleimon. Însă cu o deosebire, fiind că suma părinţilor care astăzi sânt adunaţi din câteva naţii, adică pe lângă ruşi sânt, Greci, Serbi, Bulgari, Moldavo-Români şi doi din vechiul Izrail-botezaţi care în deobşte completuesc număru de 350. Nici la o mănăstire nu sânt atâţia. Dintre care toţi aceştia, cea domnitoare este partea călugărilor rossieni pe seama cărora priveşte Biserica ce şi-a zidit-o de curând întru cinstea Pocrovului sau acoperământului Maicii Domnului care se prăznueşte la 1-iu Octombrie. Dar pe seama părinţilor greci priveşte cea veche sobornicească Biserică cu hramul sf. mucenic Panteleimon. Iar pe seama celorlalte deosebite naţii nu priveşte nici măcar vreun paraclis, fiindcă ei se mulţumesc de rânduiala Bisericii ori în care vor intra. Chinovia Rusicului se recomandă astăzi cea mai întâiu în sf. Munte, se poate crede că se apropie cu starea lucrurilor de vestita Lavră a mănăstirei Neamţului, întemeiată în Moldavia de către cel ce de aici a eşit, stareţul Paisie, mai pre urmă arhimandrit Slaveano-Rus; precum şi sf. Antonie din a Esfigmenului, pe lavra Kievului, şi carii le-au lăsat întrânsele acesteaşi aspre reguli chinoviceşti. Sobornicească Biserică a Rusicului se sprijină pe din năuntru de 10 stâlpi de marmura cea mai frumoasă, asupra acoperişului are 8 turnuri şi peste tot învălită cu plumbu.*

* *Aici trebuie să se socotească că precum toate mănăstirile sunt învălite cu plumbu aşa şi toate în de obşte chiliile sau orice zidire sânt acoperite cu lespezi de piatră.*

Catapeteasma sau tâmpla este lucrată în Rossia; şi zugrăvită la locu aşezat, zugrăveala de prin iscusita ei săpătură este nedescrisă de frumoasă, iar Icoana hramului e îmbrăcată peste tot cu argint proba 14 poliită cu aurul local şi împodobită cu tot felul de pietre scumpe triimise din Rosia. Obştia aceştei chinovii învrednicindu-se de venirea în sânul lor a Ieromonahului şi Duhovnicul anume Ieronim, care cu talenturile şi prea rarele lui daruri, s-a însânuit nu numai în sufletele chinoviaţilor, ci şi în sânul Mosco-Petersburgului şi-a celor mai însemnate oraşe de ale Rossiei. De pe la a cărora revărsare de milostenii, ce i-au jertfit întru cinstea mănăstirii Rusicului, sume de bani însemnate şi neprețuite daruri, pe care toate acestea le-au adus cu pericole de viaţă, şi, încredinţându-le mâinelor chinoviei; iar cu acestea au putut a aduce la îndeplinire tot ce a cunoscut mai de neapărat de trebuinţă: precum spre pildă, au rădicat unu rând de chilii în lungime de 100, iar în lăţime de 30 coţi, înălţimea se poate socoti când la al şaselea catu sau rând a ajuns de a i se pune învălitoarea. S-ar mira oricine când dintru al şaselea catu aru privi Biserica cea cu hramul mai sus pomenit, că dă o privelişte asupra mării astfel de încântătoare, încât nu te poţi îndestula uitându-te prin 12 ferestre aşa de mari încât cele asemenea 6 ferestre despre munte, chiamă la a asculta privighetorile ce neîncetat cântă în contra a 20 de cântăreţi călugări ruşi. Această trupă de Octavi, tenori şi dişcanţi, nu va putea zice niminea că voiu veni mâine să-i ascultu, atunci când a lor organică armonie opreşte pe corăbieri de a se apropia cu corăbiile şi ascultă conţertu în loc de chinonic „Doamne mântueşte pre împăratul." Ia nu numai cu sfânta regulă ce o păzesc cu mare străşnicie covârşaşte pe toate celelalte chinovii, Dar şi cu scumpetea tâmplii, a numeroaselor veşminte şi-a altor odoară aduse toate de la St. Petersburgu, prin sârguinţa mai sus pomenitului Duhovnic. Obiceiul acestor chinoviaşi este mai presus decât a tuturor regulilor celorlalte mănăstiri; la dânsii privegherile sânt cele mai adeseori, şi nici mai puţin decât 16 ceasuri la un loc cu liturghia, care se socoteşte şi cu a trapezii, pe când la alte lăcaşuri

nu să urcă mai sus de 14 sau 15 ceasuri. Acest fel de oameni au pus în mirare pe toți convieţuitorii sfântului munte. Ei, pe seama mănăstirii nu au nici cel mai mic venit, ci trăesc cu milostenia care providința le va trimite-o, nu ştiu ce va să zică averea după mănăstirea închinată, sau mitohuri. Însă astăzi după îmbielşugarea ce o au, şi după urmele conrăspunzătoare chinoviceştelor orândueli şi a tipicului Lavra sfântului sfințit Savva, cu drept cuvânt poate zice cu proorocul, că, bogații au sărăcit, şi au flămânzit, iar cei ce caută pre Domnul, nu se vor lipsi de tot binele Ps. 33. st. 10. Rusicul dar, este astăzi, care cu chinoviceasca supunere şi ascultarea legilor Domului, este chemată în locul celii întâiu, Lavra Rusicului, după meritul însuşit sineşului ei din iubirea cea în de obşte şi a feririi de rău, căci ia ştiind a face binele s-au făcut şi stejarul tuturor nemernicilor şi casa sațiului.

Însă cu întâmplările din Orient şi a toatei Europei resculare asupra împărăției Rosiene, au retras cei mai mulți din cuvioşi chinoviați sau Lavrioți la Lavra patrii lor Rossia; în urma cărora multă suflare suspină şi oftează din care mai cu deosebire sihaştrii ce nu cunoştea pe când era ei nici un fel de neajungere. Acesti părinți sihastro-pustnici lipsiți astăzi de convieţuitori cei care le îndulcea amărăciunea lor, vor fi cu glasuri mai resunătoare la urechia celui ce ascultă suspinul săracului şi şterge toată lacrăma de la ochii celor ce-l chiamă pre dânsul întru adevăr.

Ca să aducem o mai îndestulătoare mulțumire cititorilor carii iubesc desluşirea fiecărui lucru, adăogăm şi din băgare de seamă a observatorului conductor la toate comorile de dânsul descoperite; şi ca spre a fi istoriile Atonului mai temeinice, nu-l vom trece şi la întrebarea, pentru cel ce a fost întâiu călugăr la Rosico. Iată răspunsul obseratorului mai sus arătat, carele zice: că fiul şi moştenitorul lui Stefan Nemanei, cel întâiu încoronat la scaunul împărăției sărbeşti, fiind în floarea tinereților, şi în slava lumii, a nesocotit toate acestea ca nişte deşertăciuni, şi tăinuindu-se a fugit de la tatăl său la sfântul munte, care l-a ascuns într-ale sale

încântătoare pustietăți; însă liniştea cea mai cu deosebire a rusicului a întrodus tânărului lui suflet nădejdea bucuriei cea mântuitoare către călătoria vecinicii vieți.

Tânărul moştenitor s–a hotărât a se înjuga cu jugul călugării în vechiul acesta schit Rusicu. Iar Stefan tatăl lui aprinzându-se la cele din lăuntru, a vrut ca prin trimişii săi să-şi răsbune asupra sfântului munte Aton; prin trimiterea într-adins a gonacilor, furioşi, căci îngrab s-au făcut sunet de la unu căpătâiu până la celălalt căpătâiu al sf. Munte pentru tânărul ducă, pe care l-au şi înconjurat de trimişi ca pe un prinț al Serbii. Însă el ca cel ce de abia ajunsese în schitulețul acesta Rusicul, au mijlocit toate chipurile ca doară aru putea să se scape de casa părintească, şi înduplecându-i a rămas până a doa zi aceşti aspri cetățeni. Iar el cât numai a sosit noaptea şi aceia s-au adâncat în dulcele somn, după simpla tratație a pustnicii, tânărul Savva şi-a adus la altarulu lui Dumnezeu, înaintea îngerilor şi-a fraților călugări, făgăduințele inimii, şi într-acea noapte au priimit asupra sa chipul monahicesc căruia din Ştefan i-au pus numele Savva care a doa zi de dimineață închizându-se într-un pârgu sau foişor, încât de acolo, şi-a aruncat împărăteştile sale haine trimişilor lui Nemani, tot deodată poruncindu-le să spue tatălui său, că de acum mai mult el nu mai are fiu. Înfricoşare şi nepovestită spaimă a copris pe inima lui Ştefan Nemanei, când a auzit o asemenea tristă înştiințare; care în fierberea mănii celii asemenea Gonciului Savlu, el s-a şi pornit însuşi către sf. Munte, cu jurământ, ca să spulbere ca praful şi să răstoarne singuraticele lăcaşuri. Însă tot aceiaşi întru toate lucrătoare Provedință, ce a întors pe neastâmpăratul Savlu întru smerit bine-vestitor al Evanghelii, şi pe aprinsul de mânie Stefan l-au împăcat cu monahiceasca viețuire, prin Angheliceştile înduplecări ale tânărului lui fiu Stefan, în cele din urmă, cu pace a dormit întru domnul în cea de dânsul zidită mănăstire a Hilindarului, unde îşi făcuse o prea frumoasă gropniță, întru care s-a şi îngropat

ca ctitor al acestui sfânt lăcaşu; numele lui din călugărie, este Simeon.

Asupra căruia mormânt să răsfiră sau se întinde o vecinică tămăduitoare viță de vie, eşită de sineşi, sau din porunca înaltei provedințe.

După acesta fiul împăratului Amurat,după luarea împărăției greceşti, vrând ca să înfricoşeze şi pre Svetagoreți, a trimis pe nelegiuiții săi ostaşi asupra sf. Munte. Care trimişi îndată pre mănăstirile cele mărginaşe despre partea apusului prefăcându-le în cenuşe, au înfricoşat pe toți Stareții care întărea mănăstirile, afară de a Rusicului, aceia însă îndată s-au şi adus spre a i se închina lui Baiazet ce atunci era la Filipopoli, în urmarea aceasta şi-au priimit ferman ca să nu mai fie amerințați de primejdii în sfântul munte, ci a rămânea ca mai înainte în hotărâtele hotare ale pământului lor. Pe toți acei stareți i-au trecut în catastiful de supuşi ai Turcii; iar ca unii ce pe al Rusicului, nu-l au înduplecat a merge să se închine lui Baiazet, a rămas şi până în zioa de astăzi ne trecută între celelate înscrise în obştească catagrafie. Dar cu toate acestea Rusicul tot n-a scăpat de ruşinosul haraciu sau bir, din pricina intrigelor svetagreților Protat, iar nu după împunerea legiuită a strelucitei porți. După băgarea de seamă ce trebue a face asupra trecutului, Rusicu în chiar anii ce se cutremura Europa a fost mănăstire rusească nu mai puțin şi pe atunci cu avere însemnată şi slăbită oarecât mai mult decât altele. Iar când a început a se aduna întrânsa mai multe nații de oameni, care şi din clasa celor mai întâiu venea întru numele celui prea înalt, pe care în loc de al slăbi, au început întru sineşi despotism şi a căuta ei să fie slăbiți, asemenea vicleni având în mâinile lor ocârmuirea mănăstirii, pe care o a făcut să rămăe cea mai scăpată şi lipsită de toate mijloacele atingătoare de susținerea omenirii, căci ce era să se aştepte de la atâțea decasterioți ci s-a purtat în voia gusturilor sale, trebuia negreşit să se respândească şi să lase obştea zleită după cum au şi făcut.

Însă bunul şi înduratul Dumnezeu n-a trecut cu vederea această zdruminare şi derăpănare ce au făcut acei Simovitori mărşavi proistoşi. Şi ca temeliile celor întâiu ctitori consfinţite pentru cinstea plăcutului său marelui mucenic Panteleimon, să nu se ruineze. A însuflat în inima voevodului Moldavii Scarlat Calimah, ca să-şi aducă aminte de acestu ruinat lăcaşu al Rusicului. Dar ca unul ce acum nu se mai putea a o mai meremetisi despre cea de isnov a aceştei mănăstiri ruinare. Numitul Calimah a ziditu alta din nou tocmai lângă mare cu toate acestea mai mare mult decât cea întâiu, căci simţită strâmtorare mai după vremi a făcut pe acei Părinţi a se retrage şi a-şi zidi lăcuinţi într-acest de acum plăcut şi foarte încântător loc; tot deodată aruncându-şi de pe tronul cugetului şi rău auzita numire de Idiortima, care îngropându-o întru acele vechi ruine, au reeşit întru această de acum consfinţită tot întru cinstea sf. mucenic Panteleimon şi întru a prea dulcelui sunet care şi prea plăcut este tot auzului de viaţă chinovio-obştească.

Cu toate acestea trebue a reduce începutul tuturor acestora pe când s-a făcut cunoscut de către sinodul sau protatul svetagoreţi prea sfinţitului Patriarh al Constantinopolii, despre cea din urmă risipire a mănăstirii Rusicului. în raportul sau arătarea aceasta protatul s-a rugat cu un înţeles echivoc, ca ori să desfiinţeze cu totul mănăstirea, sau, la întâmplare de oarecare împrejurări asupra aceştei propuneri s-o facă chinovie. Ca să se îndemneze la cea din urmă a lor vicleană cugetare, protatul a şi recomandat patriarhului pre Savva pustnicul schitului vrând cu aceasta a da dovadă de a lor dreaptă dorinţă, şi ca să se întâmple din partea patriarhului oarecum a crede că protatul nu este greşit întru sfânta lor învoire şi sigură nădejde. Şi întru adevăr că sorţii aruncaţi au fost priimiţi şi de către patriarhul fiindcă lui îi era cunoscut recomanadatul Ieromonah Savva, şi îl şi cunoştea pre acest starеţu. De unde se înţelege că spre mărirea şi slava Patrii Rossiei, sfântul Patriarh d-atunci a fostu cu dreaptă judecată şi-a socotit ca de către acesta să se şi însuşească această chinovie, cu acea numire care nici nu nădăjduia Protatul. În

*urmarea cărora i s-au poruncit numitului protat ca pe recomandatul sihastru Savva să-l şi trimeaţă la Constantinopoli. Aceasta a fost în veacul când tânărul Savva strălucea cu faptele pustniceştei vieţuiri, care a şi venit la Constantinopoli după chemarea ce i s-au făcut, şi arătându-se Patriarhului, numaidecât s-a sculat din jeţu, puindu-şi mantia şi omoforul cu care întâmpinându-l a şi început rugăciunea către Dumnezeu, ca şi a lui voinţă să fie asupra începerii sf. Savva în mănăstirea Rusico, viaţa chinovicească, căruia drept semn de dreapta dorinţă a poruncit ca să i se adune mijloace de câţiva bani, şi care întru adevăr că mulţi evlavioşi i-au jertfit sume mari, şi cu care drept sfântă blagoslovenie s-au şi înnapoiat la a sa de Dumnezeu însemnată Lavro-chinovie, împodobindu-o cu cele mai întâiu meremeturi şi adunare într-ânsa de numeroasă frăţime.**

Însă cea întâiu al ei fondator sau ctitor a fost prinţul Lazar al Serbiei, iar cel de pe urmă Scarlat Calimah care strămutându-o din vechiul loc, o a făcut cu totul din nou lângă mare. Iar ceia ce se atinge de suferinţele călugărilor ruşi în mănăstirea veche a Rusicului pe vremurile d-atunci, cine va avea cartea autorului Vasilie Varschii sau o va putea afla, acolo va vedea toate amăruntele întocmai cum au fost, fiindcă timpul de acum nu ne iartă pe noi a descoperi cruzimea faptelor celor de pe atunci Creştino-Elini.

În năuntru aceştei mănăstiri sânt şi 6 paraclise.

Cel întâiu este ca sobor întru cinstea punerii veşmântului Maicii Domului; al sf. Mitrofan al Voronejului; al sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil; al sfântului marelui Mucenic Dimitrie; al sfinţilor împăraţi Constantin şi Elena; al sf. Antonie şi Teodosie ai Pecerschii, şi al sfântului Serghie al Radonejului, care acestea sânt numai pe seama ruşilor călugări.

Iar pe seama părinţilor greci sânt 5.

Cel întâiu sobornicesc cu hramul sf. mucenic Panteleimon; al Născătoarei de Dumnezeu; al sfântului Ierarh Nicolae; al sfântului

* *Acesta este care s-a dus la lavra sf. Sava după proorocia lui, şi a adus acele doă făcătoare de minuni icoane ale Maicii Domnului.*

Savva cel sfințit; al sfântului Ioan Botezătorul şi al sfântului Haralampie.

Întru care toate acestea se află şi 4 părticele de sfinte moaşte. Cel întâiu, capul sfântului mare mucenic Panteleimon; capul sfântului noului Mucenic Stefan, şi a sfintei muceniţe Paraschevii a celii vechi o părticică: a sfântului şi dreptului Iosif o părticea, iar mult mai mici sânt mai multe.

Pe lângă vrednicile chinovii ale Rusicului găsim de cuviinţă a arăta şi schitul nu de mult făcut de către al ei fiu Arhimandritul Ambrosie, care întru început s-au făcut îmbrăţişetor al jugului lui Hristos în lavra Kievului, de unde a sa stăpânire cunoscându-l vrednic de a împlini impunerea pe partea politică, l-a şi orânduit în misia la cetatea Constantinopolii, întru care petrecând vreme îndestulă, şi-a priimit feluri de cavalerii, precum şi drept de a sluji în vremea sfintei liturghii cu mitră. Care după toate acestea alegându-şi mai mult decât toate slavele lumii şi-a împărăţii pământeşti, s-a hotărât în cele din urmă a bine plăcea lui Dumnezeu care încoronează cu mărire neveştejită pe acei ce se hotărăsc a-i sluji şi lui ca Împărat al tuturor împăraţilor. El a venit la 1853 în chiar obştea mănăstirii Rusicul, întru care deprinzându-se şi întemeindu-se întru toate regulile vieţii chinoviaceşti, s-a hotărât pentru mai bine a-şi cultiva sufleteasca grădină, răsădită cu seminţele rânduelelor pustniceşti, întru o deosebită sihăstrie, care şi-a ales-o spre înălţimea muntelui de la Rusicu jumătate de ceas mai sus. Acolo zidindu-şi chilii atât de pompoase şi cu falnice numeroase încăperi în catul sau rândul al doilea, astfel încât Biserica clădită întru cinstea tuturor sfinţilor Kievului, încântă pe tot fiul ei, pe lângă care alăturându-se şi părinţi ca vreo 12, astăzi această chinovioară întocmai conrăspunzătoare dorinţei fondatorului lor într-o unire slovoslovesc pe prea-vecinicul a toate ziditor; ca unii ce s-au folosit, nu numai de faptele numitului stareţ, carele este atât de înzestrat de la natură cu talente şi conduită conrăspunzătoare înfricoşatelor legiuiri pustniceşti, precum şi milostiv fără asemănare veacului de astăzi,

căci de a tăgădui adevărul ne împotrivimu provedinții. Drept aceea spre folosul compatrioților nu vom tăgădui, că el întru cea întâiu a lui venire a adus mănăstirii Rusicului peste zece mii de ruble argint, şi pe lângă acestea şi odoară de acestaşi preţu din sânul patrii sale. Pe a cărora dreaptă dăruire o dovedesc pustniceasca şi aspra lui vieţuire, cu care încântă pe cei lui asemenea chinovio-pustnici, carii din falnica poziție a locului întru care eczistă, privesc aceea ce ochiul omenesc foarte rar poate vedea, fiindcă ei se uitu asupra mării Arhipelagului şi-a tuturor celorlalte ale ei ostroave. Şi în sfârşit dovada cea mai de pe urmă este că el cu zidirea atât a chiliilor şi-a bisericuții, precum şi cu provizia pentru susținerea tuturor acestor de pe lângă dânsul sihaştri, a cheltuit ca la trei sute de mii de lei, şi spre înfrumusețarea grădinii viilor, a copacilor roditori, de lămâi şi portocale, nu cruță ale sale stăruinți şi cheltueli. Despre care ajunge să înțeleagă fiecine că aceasta s-a retras din valurile lumii numai şi numai pentru mântuirea sufletului său, şi care nesocotind tot, a ales viața sihastro-pustnicească. Precum am zice tras de înalta provedință cu însuşi undița crucii sale, ce a văzut că va să conrăspunză după dorința sa, şi care în de obşte ne arată că nu va moartea păcătosului.

Pe o asemenea consfințită chinovioară nu spre respectul sf. Munte, o am arătat şi pentru altceva, căci de a le descoperi pe toate nu este cu putință, ci numai pentru aceasta, că asemenea rară ființă, se pare în ochii fraților chinoviați mai folositoare şi mai întemeetoare de credință. Fiindcă atât ei precum şi toți în de obşte sihastro-chilioți, pe nişte asemenea obraze de însuşi a lor bună-voință retrase şi dezbrăcate de slava şi deşărtăciunile lumii, îi privesc înmiit mai cu plăcere decât pe cei care viind din lume pe la mănăstirile îngăduitoare de orice plăceri, să lustruesc şi se îngânfează prin tot felul de scumpetii ca unii ce se simt a avea pe seamă-şi comoara, care şi se înfățoşează în vederea acelora ce pe nişte aseminea n-au crezut să întâmpine, mai cu deosebit pe la sfântul munte al Atonului.

12. Schitul Csinofu

Cale de un ceas de la Rusicu.

La schitul acesta să prăznueşte hramul Buna Vestire, depărtarea lui de mare este cale de un ceas, p-o coastă d-ale muntelui despre miază-zi, care se şi uită numai spre miază zi, fiindcă despre celelalte părți este înconjurat de înălțimi. Într-ânsul se află sihastri greci şi Modavo-români, care mult se strâmtorează şi suferu neajungeri despre orice mijloace atingătoare de ținerea vieții lor, încât d-abia şi-o întâmpină după lucrul mâinelor lor, ce sânt lingurile de tisă şi altele.

Iar chilii cu paraclise sânt 12, şi colibi 6, întru care viețuesc mai mult de trei-zeci şi doi de părinți. Ctitorul acestui schit a fost Csinofont, carele au făcut şi mănăstirea Csinofu.

În de obşte pentru toate schiturile să poate zice, că viața lor este supusă multor greutăți trupeşti, ca să-şi dobândească neapărata bucată de pâine a fiecăruia, şi pentru nevoințele cele duhovniceşti, n-avem ce să zicem: Ei mai cu deosebire sânt osârdnici în viața călugărească. Însuşi poziția locurilor tuturor schiturilor le arată dovadă la întocmai a lor aspră

viață, pentru că şi toate sânt aşezate prin cele mai adânci singuratice, şi depărtate de comunicația mănăstirilor. S-a băgat de seamă şi aceasta, că pe închinători şi streini mai cu mare mulțumire sufletească şi plăcere îi primesc prin schituri, decât prin mănăstiri. Iar mai cu deosebire prin cele Idiortime carei priimesc foarte cu despreț şi vrednicia celii din lăuntru priimire de streini. Chinoviile, adică mănăstirile cele cu viață de obşte, altfel: acolo sânt întocmai ca întru a raiului viață, căci toți şi fieştecare se aseamănă cu duhul singuaticelor Apostoli printr-acestea sânt numai conrăspunzători la acea dragoste a Patriarhului Avraam priimitorul de streini.

16. Mănăstirea Csenofu

Un ceas de la schit.

Într-această cetate sânt doă biserici, a cărora hramul le este sfântul mare mucenic Gheorghie precum la cea veche, asemenea şi la cea noă; pe care le încoronează numirea de chinovie, şi singurateca ei poziție de lângă malul mării, o recomandă că are cel mai încântător loc. Mănăstirea cea veche este, mică, iar cea noă trage asupra sa dreptatea de a zice că este mai frumoasă şi mai mare decât toate mănăstirile; cei zece gigantici stălpi de marmură care sprijinesc bolta ei, şi pe opt turle de deasupra acoperişului, trag privirea fiecăruia de a nu se uita la pereții de pe din afară netencuiți. Iar dintru toate acestea tâmpla ca ceea ce este mai frumoasă decât multe şi numai de marmură cu feluri de culoare, dovedeşte că cu vreme toate se vor înfrumuseța. Zidurile cele nuoi de prin prejur şi atât de temeinice trag asupra lor mirarea şi mulțumirea, când în lăuntru spun că păstrează neprețuitele şi sfintele doă Icoane în biserica cea veche. Una a sfântului marelui mucenic Gheorghie, şi alta a sfântului marelui mucenic Dimitrie, care pe lângă nespusa frumusețe a chipurilor bine alcătuite din

pietre, şi împodobite prea frumos strălucitoare. Iar pe lângă acestea se mai păstrează şi chiupul pe care minunea Maicii Domnului cu nepovestit chip, l-au umplut cu unt de lemn şi vin. În faţa Bisericii cei vechi stau chiliile, cu trapeza şi arhondaricul pentru mosafiri despre partea mării.

Ctitorul aceştei mănăstiri a fost întâiu Csenofont, ştiutul viteazu al Grecii, care în cele din urmă şi-a sfârşit viaţa sa, la un loc cu fiii săi Ioan şi Arcadie în lavra Sf. Savva sfinţitul la Palestina; iar preînnoirea ei pe la 1545, o descriu că s-a făcut de către Duca şi Radul, boeri din Romănia; a cărora vecinică pomenire se face neîncetat, şi acum de către cuvioşii părinţi care au trecut cu număru de 120 şi carii asemenea pomenesc şi pe cel mai de pe urmă al lor ctitor Egumenul Ninifor, care cu atât de demult pe biserica mare o au zidit şi care încă trăeşte până acum. Mănăstirea aceasta de la început a fost ocupată de sârbi, iar după vremi când împrejurările stâmtorase cutremuratul răsărit, ei şi-au lăsat a lor sălăşluire, şi, în locul lor s-au sălăşluit părinţii greci, care şi până acum de dânşii se stăpâneşte. Afară de ale sale sfinţenii şi vechi antichităţi, trage asupra sa mai cu deoseire luarea aminte numirea de chinovie sau viaţă obştească.

În respectul aceştei mănăstiri este închinat schitul Roaba din prinţipatul Românii, judeţul Doljii.

Chinovia aceasta are în năuntru şapte paraclise.

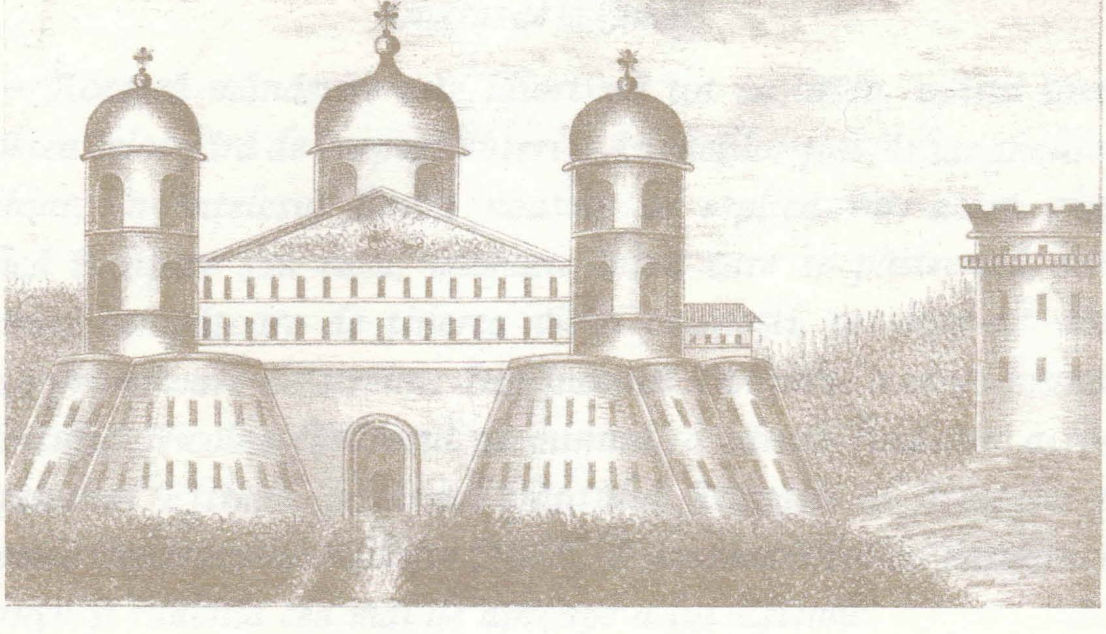
Al sfântului mucenic Gheorghie, al sf. mucenic Dimitrie, al sf. Lazăr, al Adormirii Maicii Domnului, al sf. Ioan Botezătorul, al sfântului Eftimie cel mare, al sfinţilor Cozma şi Damian.

Întru care se păstrează şi 5 părticele de sfinte moaşte; capul sfântului mucenic Trifon, o părticică a sfintei Marinii, a sfântului Arcadie ctitorul o părticică, o bucată de piatră de la mormântul Domnului, şi a sfinţilor doftori Cozma şi Damian o părticică, precum şi alte mai mici părticele.

Aici între altele se mai recomandă că sobornicească biserică cea noă este sfinţită întru cinstea sfântului marelui mucenic

Sf. Gheorghie.

Монастіреа Кгінофѹ (лîнгъ маре).

Monastirea Xinofu (lângă mare).

Gheorghie, tâmpla sau catapeteasma de marmură cu prea frumoasă lucrare şi polială, mai frumoasă şi de cât cea a balaclii Biserica din Constantinopoli. Această tămplă a csenofului este ca o raritate sau antică de felul acesta în tot sfântul munte, şi se preţueşte de înfrişat preţu. Cu toate acestea nişte asemenea tâmple pe la muntele Atonului sânt foarte vătămătoare în însuşi vremea ernii, fiindcă au aşternutul şi pereţii tot de piatră trage nesuferit miros şi răceala cea mai subţire, despre care să întâmplă adeseori răceli şi mai cu deoasebire junghiuri şi durere de picioare. În raport cu economia celorlalte mănăstiri, csenoful are avânt mai mult decât toate cele din Aton sfinte mănăstiri, fiindcă are în năuntru ei moară asupra izvorului, ce curge prin curmezişu a toată mănăstirea, îndreptat de către apus spre răsărit cel de iarnă. Numai puţinu şi altu curge pe lângă dânsul despre apus; care foarte curăţă stomahul şi are mai cu deosebire atracţie asupra fierii şi a splinii. Izvor cu apă făcătoare de minuni.

17. Mănăstirea Dohiarul

Un ceas de la Csinof.

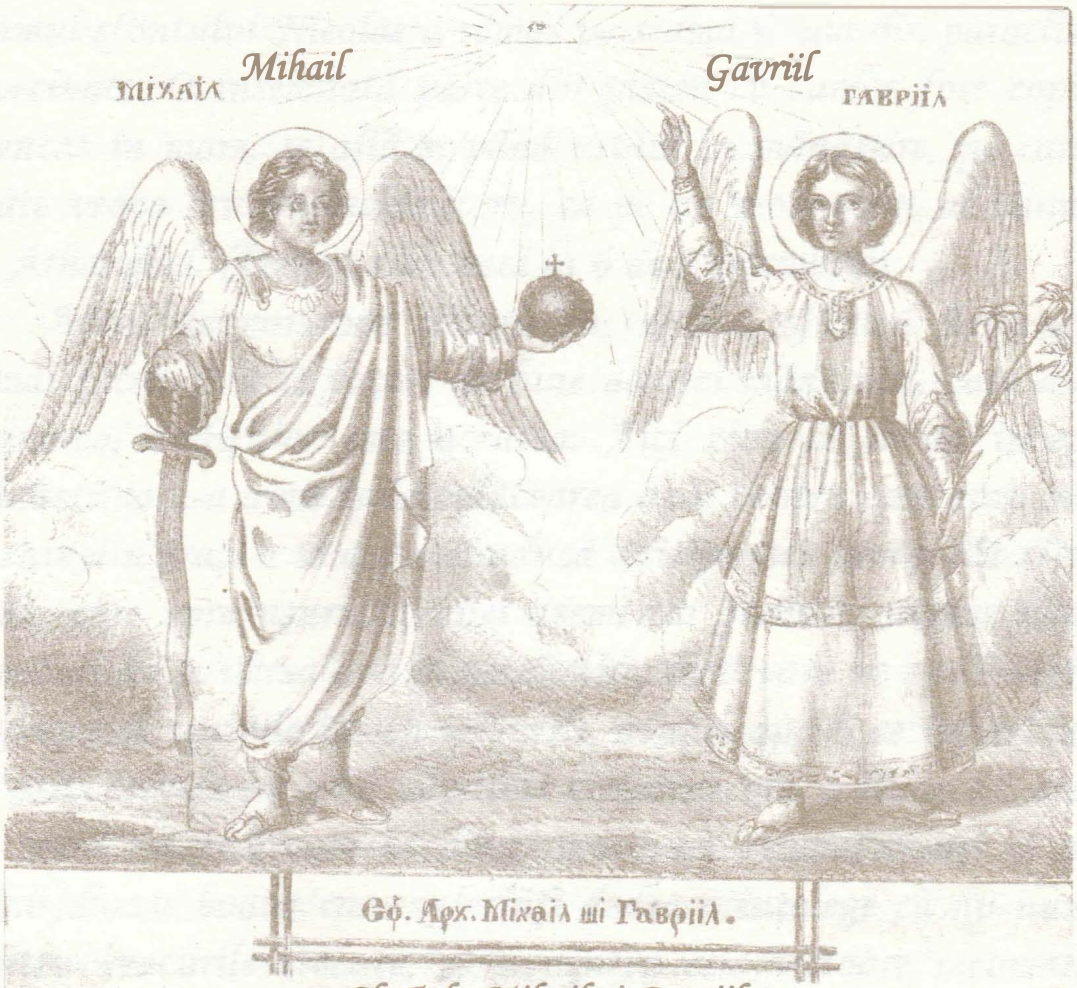
Această mănăstire este idiortimă tot ca lavra, zidită întru cinstea celor fără de trupuri puteri a Anghelilor şi-a Arhanghelilor. Dihiar, în înţelesul limbii noastre se esplică într-acest chip, adică încăpere sau casă, magazie întru care se păstrează orice lucruri atingătoare de ţinerea vieţii omeneşti, iar într-alt chip casă priimitoare de streini. Din început Dohiarul a avut hramul sfântului Nicolae făcătorul de minuni, a căruia fondator a fost Egumenul Eftimie, prietenul sfântului Atanasie al Atonului pe vremea împăratului Nichifor (1078). Asemenea Nicolae Parijanicu, Prinţu şi rudenia cea mai de aproape a lui Eftimie.

Într-această din început chinovie a Dohiarului s-a făcut de către sfântul Arhanghel Mihail, următoarea minune asupra

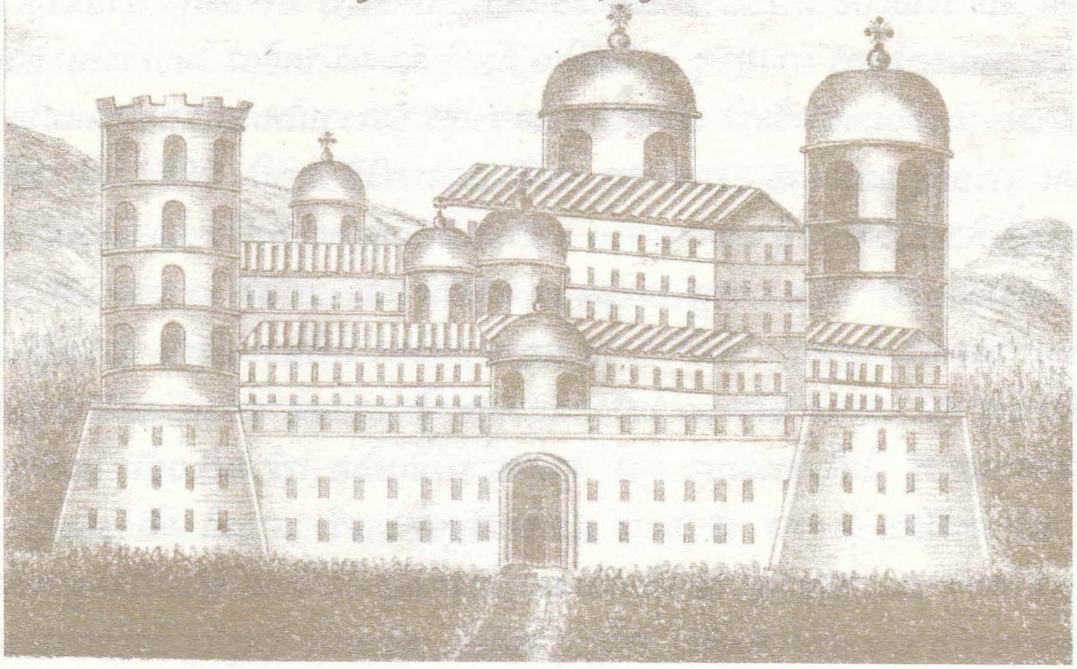
copilandrului, care când venea cu gând să se prenumere între fraţii aceştei mănăstiri, i s-a înâmplat a afla în ostrovul din dreptu scurgerii sfântului munte o comoară. Şi lăsându-o a venit şi au descoperit-o mai întâiu egumenului, care îndatorând pe doi fraţi călugări ca să meargă cu noul prenumerat frate la acel loc, şi scoţându-o să se înapoieze.

Aceştia socotind ca să le rămâe comoara într-a lor stăpânire şi să păgubească darul ce nevinovatul tânăr l-a hărăzit Dohiarului, i-au legat de gât o piatră care să-l poată cufunda în apa mării, şi astfel nevinovatul fu aruncat în mijlocul apei; în cele din urmă folosiţii de comoară, după a lor cruzime a arătat Egumenului şi fraţilor în chipul acesta, cum că copilul acela i-au înşelat, şi în loc, ca să le arate comoara s-a făcut nevăzut de la ochii lor.

Însă minciuna nu s-a tăinuit în delung; Dumnezeu a descoperit nelegiuirea şi însuşi comoara cu chip minunatu.Atunci pe când junele a fost aruncat în mare şi se lipsise de simţiri, îndată i s-au înfăţişat doi tineri luminoşi carii da astfel de frumuseţe strelucitoare încât el a cunoscut pe Arhanghelul Mihail şi pe îngerul său păzitor. Acest din urmă întorându-se către voevodul cereştilor puteri, i-au zis: Dacă tu binevoieşti, Arhanghele, scapă din înnecare pe acest nevinovat. Şi-n însuşi vălmăşala aceasta tânărul s-a simţit în Oltarul bisericii Dohiarului, pre care găsindu-l acolo udat şi cu apăsătoarea piatră de gâtul lui, într-ast fel de stare încât nenorocitul de-abia a putut vorbi. Pe când copilul în fiinţa Egumenului şi-a tuturor părinţilor au istorisit despre scăparea lui din înnecare de către cei ce i s-au arătat, sfinţi arhangheli, atunci s-au descoperit ucigaşii întru fără de legea lor şi au adus Egumenului aflata de dânşii comoaă. Junele de atunci a rămas pentru totdeauna în mănăstirea Dohiarului, unde au priimit schima şi în cele din urmă şi egumen s-a făcut acestei mănăstiri avându-şi numele Varnava. În urmarea acestei minuni săvârşite de sfântul Arhanghel Mihail, mănăstirea atunci

Sf. Arh. Mihail şi Gavriil.

МОНАСТІРЕА ДОХІАРУ (лîнгъ маре).

Monastirea Dohiaru (lângă mare).

s-a consfințit întru cinstea celor fără de trupuri puteri. Iar hramul sfântului Nicolae a rămas pe seama unuia din paraclisele învecinate. O însemnată parte din piatra cu care a fost copilul aruncat în mare, se află şi până astăzi în mănăstire, pe care o poate vedea oricare închinătoru, ca pe un monument al minunii sf. Arhanghel. (Pentru care vezi la 6 de Septembrie).

Afară de minunea făcută cu copilul, sfântul Arhanghel a mai făcut şi altă facere de bine aceştei mănăstiri, care după spunerea tradițiilor este aceasta. Aici zicu că de la început mănăstirea n-a avut îndestulătoarea apă, pentru care erau siliți fiecare din frați a se duce să aducă atât pentru sineşi cât şi mai mult, care spre uşurința unei asemenea greutăți aveau făcute canaluri de se vărsa apa în mănăstire; însă vara pe când soarele răzbeşte şi aprinde însuşi ierburile, atunci apa li se înfierbânta şi, strecurându-se prin săpatele canaluri ale scălilor să arăta cu totul vătămătoare la băut, pricinuia reumatismuri şi alte primejdioase boale; care suferinți dedea a înțelege că nu numai pentru veacurile trecute, ci şi pentru cele viitoare recomandă tot aceiaşi, pentru care luându-se măsuri, s-a socotit de către egumenicescul sobor ca să facă odată şi pentru totdeauna canal de olane pentru aducerea apei cei atât de trebuincioasă; aceasta a fost la 1229 după Hristos. Dar cu toate acestea foarte mare cheltuială costisea pe mănăstire o asemenea hotărâtă chibzuire, însă n-avea ce face, trebuința covârşa pre toate împiedecările. La sfatul obştescului sobor s-au şi hotărât unul dintre aceşti călugări ca să se apuce de neapăratul acesta lucru, şi pe când cuviosul Teodul îşi adunase acum tot materialul, şi numai să se apuce de lucru, în următoarea noapte i s-a arătat în vis Arhanghelii Mihail şi Gavriil, zicându-i: „pentru ce vrei tu să te osteneşti, şi pre tine în zadar şi pre mănăstire s-o dărapeni?" Cu blândețe vorbind călugărului Teodul în dulcele lui somn: „voi căutați apa pe departe, atunci când la voi ea se află în ochii voştri şi supt chiar zidurile mănăstirii." Uimitul Teodul

cu spaimă s-a uitat asupra luminaților adevărați îngeri, şi a îndrăznit a-i întreba: dar unde este acea apă Domnii mei? Bine voiți a-mi arăta mie. Poftim, ei i-au răspuns, vino cu noi. Şi luându-l cu dânşii l-au dus spre colțul ost-sud al mănăstirii cei sobornicești; acolo ei s-au părut că lovesc, fiecare în parteşi locu din care Isvorul în colcote eşea din sânul scălii despicată de toegile lor cele de fier fulgerător. A doa zi de dimineață sculându-se Teodul a arăat fraților să sape acolo în însuşi locul în care sfinții Arhangheli lovise întrânsul, carii întru adevăr că au şi aflat astfel de izvor briliantic încât şi până astăzi plăcuta şi sfânta apă dovedeşte minunea ei, cea neîntreruptă, care şi să numeşte aghiazmă sfântă.

Într-această mănăstire să mai află o vrednică de luare aminte făcătoare de minuni Icoană a Maicii Domnului numită grabnică ascultătoare; ia stă în deosebit paraclis, ce este făcut în dreptul uşilor bisericii soborului, pentru care istoriile mănăstirii ne arată astfel: că adică închipuirea aceştei Icoane care mai întâiu a fost în trapeză, şi zugrăvită încă din veacul al 11-lea când sfântul Neofit ctitorul acestui lăcaşu a fost trăind, şi pe care dumnezeiasca Pronie o a păzit nevătămată, până când ea în cele din urmă a trebuit să reverse spre lauda lui Dumnezeu tămăduitoare minuni. Care cea mai întâiu a ei minune s-a făcut cu monahul Nil trapezarul, ce s-a orbit la ochi pentru nepăsarea ce a arătat în vremea când i-au grăit, ca aevea Dumnezeiasca Maică: să nu mai îndrăznească a se apropia cu puturoasa lui afumare ce făcea pe dinaintea feții ei din fumul oare cărora muguri sau seminți de lemn numite didadiu p-acolo, cu a cărora parfum să nu-i afume chipul Dumnezeieştii sale fizionomii, care călugăr nesocotind cele ce auzise asemenea a urmat cu nepăsare, obicinuind ca mai înainte; şi căruia iarăşi glasul din gura acei sfinte Icoane i-au zis: Singuratice călugăr şi nevrednic de această numire! mult o să-mi treci pe dinainte-mi cu asemenea neruşinoasă obrăznicie afumâdu-mi chipul meu. Tot deodată

nenorocitul trapezar au orbit. Pe care mai pe urmă pocăința cea adevărată făcută de dânsul înaintea sf. Icoane, după un îndelung timpu, iarăşi Maica Născătoarea de Dumnezeu ca o bună mijlocitoare a celor ce se căesc, nu i-au trecut cu vederea rugăciunea lui cea înfocată. Şi odată pe când o ruga şi plângea cu amar, aude deodată următorul glas: „Nile! S-a ascultat rugăciunea ta, tu eşti ertat şi vederea ți se dă ochilor tăi. Însă după priimirea unei asemenea tămăduiri ce-ți făcuiu, înştiințează pe frați că eu sânt a lor ocrotitoare şi îngrijitoarea mănăstirii afierosită întru cinstea Arhanghelilor! Să se întoarcă fiecare în vremea necazurilor sale către mine şi eu nu voi lăsa pre niminea; tuturor voiu fi mijlocitoare, drept aceia de acum se va numi această a mea Icoană de grab ascultătoare (Γοργοϋηκοος), pentru că cu grab, tuturor celor ce vor năzui către dânsa le voi arăta milă şi împlinirea tuturor rugăciunilor ori pentru ce şi le vor revărsa. În urma acestor cuvinte Nil a văzut.

Auzul despre această minunată întâmplare de grab s-a împrăştiat prin sfântul Munte, şi călugării a început de atunci a alerga, şi alergu până în zioa de astăzi, întru această mănăstire pentru închinăciunea făcătoarei de minuni Icoană sau fizionomie a Maicii lui Dumnezeu, precum şi pentru a ruga de la dânsa tot fericitul bine. În urma cărora, după sfatul de obşte, totdeodată frații au hotărât întrare la trapez, şi, foarte strălucitor a înfrumusețat această icoană sfântă, din partea dreaptă a ei, a zidit prea frumos paraclis întru numele prea sfintei de Dumnezeu Născătoarei, de grab ascultătoare. Pe lângă care toate acestea a ales, şi până acum tot asemenea alegu pe unul dintre Ieromonahi, întru astfel de numire Prosmoariu, adecă neschimbat, care şi să fie mai mulți decât ceilalți părinți cuvios şi iscusit, cu îndatorire ca, petrecând întru slujirea acestei făcătoare de minuni Icoană, în fiecăria Mercuri şi Vineri, după isprăvirea vecerniі el totdeauna face obicinuita binecuvântare în năuntru marelui şi celui întâiu hram sfânt;

*din care cu toată cuviința esu toți părinții și frații cu egumenul către sfânta Icoană și cântă înaintea ei canonul cel de umilință al paraclisului, către Maica lui Dumnezeu, cu rugăciune pentru toți pravoslavnicii creștini și pentru pacea a toată lumea. Iar după sfârșitul canonului cu toată smerenia părinții se închină făcătoarei de minuni fizionomie și cu dragoste cadu sărutându-o. asupra acestui Prosmonariu este însărcinarea de a păzi cu mare scumpătate curățenia acestui paraclis al Maicii Domnului. În toată săptămâna să săvârșească de doă ori sfânta leturghie și cu mare luare aminte să îngrijească de nestinsele candele ce sânt atărnate înaintea sf. Icoane grabnică ascultătoare, care de toate sânt zece dintre care una în asemănarea unei corăbii, și care toate sânt jertfite de către acei creștini ce a fost mai dinainte învredniciți sau acum se învrednicesc de primirea dumnezeiescului daru și mijlocirea împărătesii cerului ce grabnic pentru noi se roagă. Aceasta este istoria Icoana dumnezeiești Maice a Dohiarului.**

Poziția locului pe care Dohiarul se află, nu înfățișează vreo privire mai încântătoare, ci prin prejurul ei sânt numai câteva chilii sihăstrești, însă pe lângă chiar mănăstirea umbrașii chiparișii aduc vara cea mai plăcută răcoare, și aduc mănăstirii cea mai deosebită frumusețe precum și chiar împrejmuirilor ei, întru care duhovnicește se răsfață ca la o sută zece părinți, folosindu-se și de venitul ce-l au de la închinata mănăstire Slobozia, din județul Ialomiții și schitul ei Apostolache în Prahova din Prințipatul Valahii.

La mănăstirea Dohiaru a fost și al doilea ctitor un Teofan, arhiereu din Valahia.

---

* *De mirare lucru este aceasta, că în toată istoria sfintelor mănăstiri ce face autorul, nu se vede nici într-o mănăstire de ale chinoviilor să zică, că vreo icoană d-ale Maicii Domnului ocupează sau ține locul egumenic: ci tot numai pe la ale celor Idiortime. Să vede că el vrea să ne dea a înțelege că, dacă frățimea cea Idiortimă s-au învoit a fi o ceată, care de egumen puțin o să le pese, s-a socotit și egumenul ca în locul său să rămâe Icoana Maicii Domnului, căria, și dânsul în alăturare cu toți ceilalți care negreșit că o vor respecta, va lua și dânsul cuvenita supunere.*

Întru această mănăstire s-a sfințit ctitorul ei sfântul Neofit, sfântul cuvios Eftimie, sf. cuvios Teofan.

Iar paraclise are şase:

Al sfinților doctori Cozma şi Damian, al sfântului Onufrie, al Adormirii Maicii Domnului, al sfântului marelui mucenic Gheorghie; al sfinților 40 de mucenici, şi al sfinților Arhangheli Mihail şi Gavriil.

Întru care să păstrează şi patru părticele de sfinte moaşte: O parte de cap a sfântului Ioan Botezătorul, piatră din Golgota, sfântul Cozma şi Damian mărunte părticele, asemenea şi o mare parte din piatra atârnată la gâtul junelui.

18. Mănăstirea Castamanit

Doă ceasuri de la Dohiaru.

Castamanit în înțelesul național însemnează Mănăstire în mijlocul copacilor de castani, carii prin prejurul ei sânt foarte mulți,precum şi izvoare de apă prea plăcute. Iar în înțelesul istoricesc această mănăstire însemnează altceva. Ea despre a sa zidire este datoare recunoştință a aduce fiului marelui Constantin. Adevăru aceştei istorii însemnate adeverează şi cu aceasta încă, căci întru părticelele sfintelor moaşte, aici este un os din umărul celui întocmai cu Apostolii împăratul Constantin, tatăl lui. Însă mănăstirea e sfințită întru numele sfântului Ştefan, întâiul mucenic şi Arhidiacon, a căruia o parte de mână este rămasă aici spre semn de cinstire şi prăznuire a hramului după trei zile de la naşterea lui Hristos, adică la 27 decembrie. Despre vrednicia însă a pustnicii celii mai deosebite a Castamanitului, urmează a spune numai, că ia ca chinovie, păzeşte obşteştele orândueli şi asprele legiuiri ale sf. Vasilie celui Mare. Încă odată mai adăogăm şi aici a vă spune pentru mai luminată înțelegere: cum că pe oricare dintre aceste mănăstiri le veți întâmpina cu numirea de chinovie adică

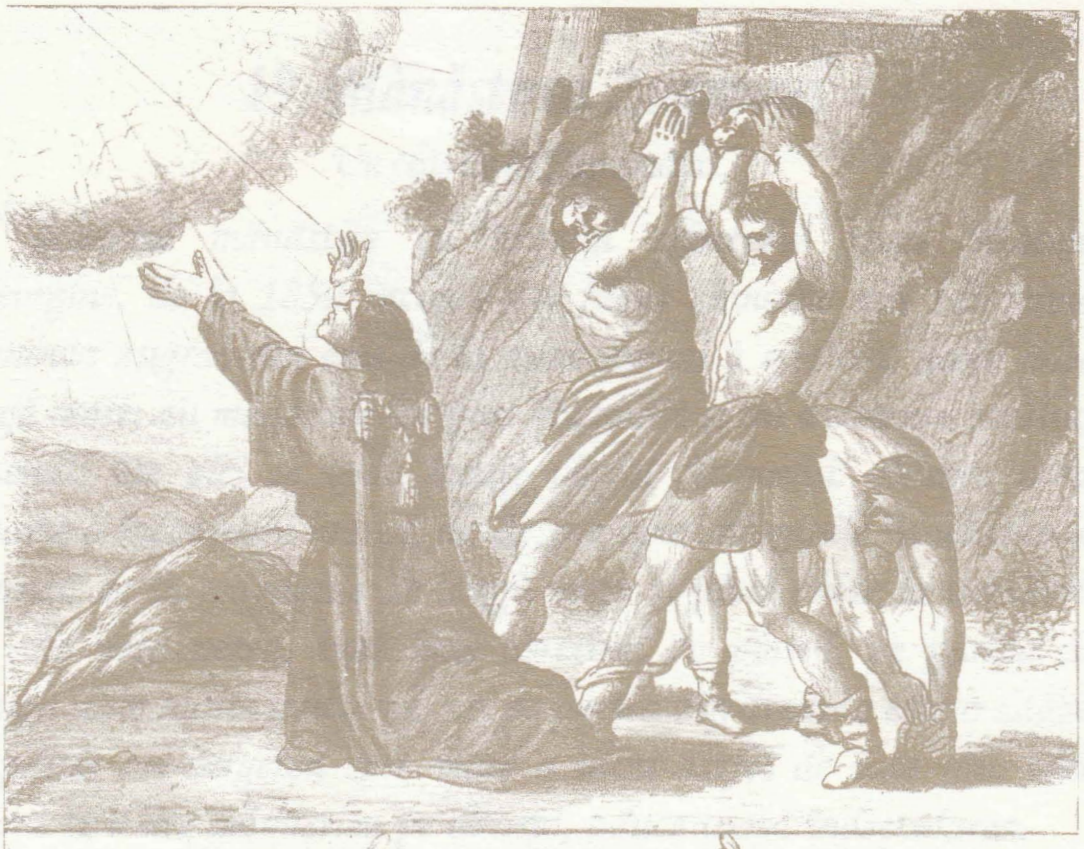
viață de obște; fără nici o îndoială închipuiți-vă în sinevă, că întru dânsele îşi au viață cu desăvârşire îngerească călugării; Iar cele de sine sau idiortime după părerea mai multor autori, în zadar prind locurile aici, pentru că ei în mijlocul lor sânt ca un prisos mai mult decât toți şi strâmtorează chipul iconomic al lucrărilor chinoviceşti ca unii ce şi-au ales numai pentru dânşii soarta atonului supt mască de săraci pentru Hristos. Mănăstirile idiortime nu sânt alt decât o pompoasă orânduială fără a fi împlinită, ei nu se sârguesc măcar câtuşi de puțin la îndeplinirea datoriilor aceştei chemări, ci şi-au luat asupră-şi, şi ca să fie datori a împlini cele ce se ating de făgăduințele lor către Dumnezeu, şi întru conrăspunderea ce se atinge către de aproapele lor.

Şi de aceea nu este cunoscut dacă Castamanitu a avut cândva vreo deosebită putere înnaintea Protatului. Soarta lui este curat călugărească ca una ce de la început n-a avut câtuşi de puțină avere. Şi pentru aceasta, după cum şi pentru toate celelalte chinovii sau viață de obște, trebuie a compătimi cu mirare de chipul viețuirii şi a conduitei frățimei a Castamanitului, carii au ajuns d-abia la număr de 60 părinți.

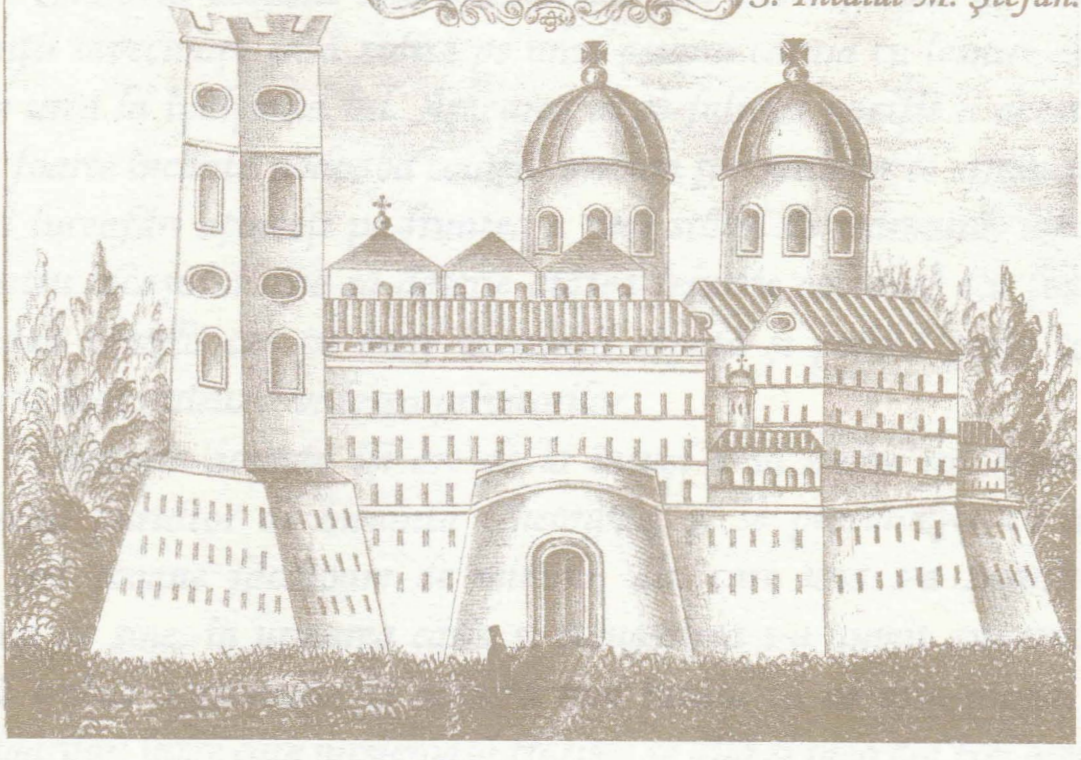
În năuntru acestei mănăstiri sânt 5 paraclise.

Al sfântului marelui mucenic Dimitrie, al sfântului marelui mucenic Gheorghie, al sfinților împărați Constantin şi Elena, al sfinților Voevozi Mihail şi Gavriil, şi al tuturor sfinților.

Întru care se păstrează şi 12 părticele de sfinte moaşte. A sfântului Vasilie cel Mare a sf. Apostol Luca, a sf. Apostol Andrei, a sf. doctori Chir şi Ioan, a sf. Partenie episcopul Lamsacului, a sf. Haralampie, a sf. mucenic Artemie, a sf. prooroc Zaharia, o falcă din numărul celor 40 de mucenici, a sf. Iacob Persul, şi a sf. Ioan Gură de Aur.

Ѳ. ѵтеіѵа М. Стефан. *S. Întâiul M. Ştefan.*

МОНАСТІРЪА КАСТАМАНІТ.

Monastirea Kastamanit.

19. Mănăstirea Zugravul

Un ceas de la Castamanit.

Această mănăstire cu hramul sfântului mare Mucenic Gheorghie, de la 1850 încoace s-a făcut chinovie din Idiortima Chinovia zugravului este de la mare numai 3 sferturi, acolo adecă lângă mare, au magaziile lor prea frumoase şi un asemenea strălucit Arsenal; De aici se vede însuşi vârful Atonului. Despre nordu departe o înconjoară marea, iar despre apus mărginile Machedoniei. Drumul de la magaziile de lângă mare şi până chiar la mănăstire nu este prea neted, însă bine aşternut cu piatră, pe partea din stânga sânt sădite multe vii, iar pe partea din dreapta este o adâncă prăpastie cu curgerea spre mare a unui astfel de iute râu, încât moara ce o are mănăstiea pe dânsul, aduce toată îndestularea.*

Chinovia aceasta este înconjurată din toate părţile de către munţii învecinaţi, însă zidită pe unul asupra căruia cu lesnire este a se urca la înălţimea lui. Aşezarea ei pe falnica poziţie a acestui loc, foarte încântă podoaba cetăţii, precum şi-a turlelor ce strelucesc ca 8 luceafări aţintaţi pe fruntea a zece stâlpi de marmură, iar în lăuntru lăcaşului cine să descrie atâtea felurite coloane? Cu toate acestea tâmpla cea cu mare iscusinţă săpată şi poliită peste tot, foarte îndestulează vederea privitorilor.

Chinovia aceasta îşi are de la însuşi a sa zidire tot hramul marelui purtător de biruinţă Gheorghie, şi se proslăveşte cu ale lui trei Icoane făcătoare de minuni, din care una s-a zugrăvit însuşi de sine, în urmarea căria şi mănăstirea s-a numit zugravul, însă trebue a cunoaşte şi aceasta mai întâiu că ea este numai a Bulgarilor; între care numeroasă frăţime se află şi vreo doi trei greci, câţiva ruşi precum şi vreo 20 de români. Slujba sau orânduelile bisericeşti se săvârşescu în limba slavonească; însă după metodul

---

* *Căria prefacere sânt datori recunoştinţă cneazului şi vestitului General Muraviev, care i-a adus la filotimie a se face chinovie, când a fost la sf. Munte.*

cântărilor greceşti, şi pentru o astfel de rudenie a limbei căriea cărţile conrăspund, ei sânt în deaproape comunicaţie cu chinoviaţii Rusiculi şi a Esfigmenului atât încât toţi se miră de a lor legată dragoste după Dumnezeu.

Cea întâiu făcătoare de minuni Icoană care este şi a hramului, stă în rândul tâmplii despre strana dreaptă, cunoscută după aceea că pe chipul ei este şi până astăzi atârnat vârful degetului, cu care s-a atins de chipul sfântului biruitor semeţul şi necinstitorul de cele sfinte episcopul Grec, venit la sfântul munte cu chip de închinător. Pentru că se împrăştiase vestea pretutindeni despre minunile acestei Icoane, îndată după ce se arătase ea aici, astfel încât oarecare lucrare de minuni ce se făcea cu puterea sfântului Gheorghie a fost mai presus de înţelegerea şi credinţa oamenilor. Din al cărora număr şi episcopul a oarecărei eparhii vecine din Grecia auzise şi se îndoia despre revărsarea minunilor ce se făceau de către acea Icoană a marelui mucenic; şi nici decum nu se putea încrede întru adevărul lor. El mai mult arunca aceasta asupra călugărilor, căci spre a aduna avere, a născocit acestea, ca lavra în zioa de astăzi şi cele asemenea ei idiortime, iar nu că cu puterea lui Dumnezeu ce se proslăveşte întru sfinţii săi. Ca să se încreză în însuşi fapta şi cu ochii săi să vază acea ce auzea. Numitul episcop a plecat înadins la sfântul munte şi a venit la Zugravul. Pre care tot soborul de cuvioşi părinţi l-a priimit cu toată pompa şi cu asemenea alaiu l-au dus la sfântul locaşu ca să se închine sfântului marelui mucenic Gheorghie. El însă de a avea smerenia cuvenită a înaltei lui chemări şi cu din inimă credinţă să se apropie către sfântul lui chip, răspâdindu-şi ochii prin toate părţile bisericii se apropie fără nici o cinstire cuviincioasă şi stă înaintea icoanei sfântului. Ce, aceasta este la voi făcătoare de minuni icoană? Flegmatic a întrebat nenorocitul episcop pe părinţi, îndrăznind încă cu arătătorul său deget a se atinge de nasul mult pătimitorului. Dumnezeu însă n-a îngăduit o astfel de semeţie a episcopului, şi îndată sfântul Gheorghie l-a certat aici pe locul întru care nesimţitorul sta, căci numai cât s-a

МОНАСТІРЕА ЗѪГРАФЪ.

Monastirea Zugrafu.

atins el cu degetul de muceniceasca față i s-a lipit degetul astfel, încât coprinsul de spaimă şi plin de frică se mira. În zadar se silea a-şi trage degetul de la icoană; căci el se lipise astfel, încât durerea îl dărăpăna ca o muncă. Şi în cele din urmă şi nevrând el a fost silit să rabde o mare şi simțitoare nenorocire a lipsirii degetului episcopului pe care l-au tăiat, şi prin care acum cu desăvârşire, şi chiar în faptă el s-a încrezut de adevăratele minuni ale sfântului şi marelui purtător de biruință mucenic Gheorghie. Iar când anume s-a făcut această minune nu vă putem aduce dovezi, fiindcă nici autorul asemenea înscrise predanii n-a aflat în arhiva mănăstiri, ci numai după tradiții verbale şi după semnul ce şi până astăzi stă pe nara sfântului Gheorghie s-a întemeiat, care şi de crezut este.

Această sfântă Icoană o a îmbrăcat peste tot cu foarte frumoasă îmbrăcăminte de argint cei din St. Petersburgului evlavioşi, carii cu blagoslovenia mitropolitului Serafim, îndemnându-se, o a şi supt-scris-o pe marginea de jos a hainii cei de argint, zugrăveala icoanei este întunecată din pricina vechimei, lucrată după stilul bizantic. Această icoană a fost numai pricina de a se numi mănăstirea Zugravul, fiindcă după voința lui Dumnezeu, ea de sineşi s-a desinat sau după cum se zice s-a zugrăvit, pentru care predanile astfel arată, că:

Această Icoană, cu minunat chip al dumnezeieştei provedinte, s-a arătat sau a venit aici de la mănăstirea lui Fanuil, care se afla în Palestina aproape de Lidda, patria sfântului Gheorghie, pentru care însuşi Fanuil egumenul acelei mănăstiri, ce s-a săvârşit din viață aici în Zugravul, se esprimă astfel că: mai înnainte de a ajunge după dreapta lui Dumnezeu urgie, să vază toată Palestina şi împreună cu dânsa şi numita lui Fanuil mănăstire din pricina năvălirii barbarilor, atunci în ochii tuturor fraților şi a părinților chipul dupre icoana sfântului Gheorghie însuşi de sineşi s-a deosebit de la scândura sa, s-a rădicat în sus şi nu s-a văzut încotro a apucat.

Pătrunşii se milă şi înspăimântații de o asemenea minune, toți căți se afla acolo călugări căzând cu amare lacrămi înnaintea lui

Dumnezeu şi rugându-se lui, întru numele plăcutului său sfântul Gheorghie, ca Domnul să le arate unde s-a ascuns de la dânşii minunatul chip al acestui răbdător de chinuri.

Dumnezeu le a ascultat rugăciunea lor, şi sfântul Gheorghie a mângăiat pe Fanuil egumenul aceştii mănăstiri, cu înfăţişarea sa, „Nu vă întristaţi pentru mine, i-a zisu lui cel ce i s-a arătat, eu mi-am găsit mie locaş în căzuţii sorţi ai Maicii lui Dumnezeu, la Aton. Dacă poftiţi, grăbiţi-vă şi voi acolo aşijderea, pentru că răzbunarea dumnezeeştei urgii este gata să se reverse asupra răzvrătitei Palestini!" În urma acestora, toţi călugării acestui lăcaşu împreună cu egumenul lor îndată a plecat la sfântul Munte şi s-au aşezat la Zugravul, unde întru adevăr au găsit chipul sfântului Gheorghie întocmai zugrăvit pe scândură noă, pentru care a lui venire la Aton aici este următoarea conrăspunzătoare predanie.

Întru împărăţia lui Laon înţeleptul, şi a patriarhului Ştefan 1-iu al Constntinopolului, carii au fost la anii 886 după Hristos, a fost trei fraţi anume Moise, Aaron şi Ioan, carii se trăgeau cu naşerea din Ohrid. Aceştia având o mai deosebită dragoste către Dumnezeu, s-au hotărât a lăsa lumea, slava şi strălucirea neamului lor şi să se facă sihastro-călugări; ca mai bine să poată sfărăma cursele Demonului, şi a stinge aprinderea patimilor trupului lor, ei şi-au ales pentru aeasta singurătatea cea mai adâncită din pustietăţile sf. Aton, şi anume aici aproape de ale Zugravului. Îndată după sosirea lor acolo, ei îşi au făcut o mică bisericuţă; şi neştiind în cinstea cui şi al căruia nume dintre sfinţi s-o tărnosească pre dânsa, fiindcă fiecare dintre dânşii propunea pe cutare dintre sfinţi după cum îl avea de plăcut în inima sa. Drept aceea ca să lipsească asemenea neînvoiri şi gâlcevi a frăţeştei dragoste, ei în sfârşit au ales să se întoarcă cu rugăciunile către Dumnezeu şi să-l roage, ca el însuşi să le însemneze, întru a căruia cinste se sfinţească mica lor bisericuţă, şi a căria chip se va zugrăvi asupra scândurii înnadins pregătită, a aceluia să rămâe. Urmând ei unei asemenea chibzuiri, câte trei s-au pus

la rugăcine încă de cu seară, fiecare întru a sa singurătate, în care noapte când se ruga, atunci iată o nobicinuită lumină, şi rază ca de soare, s-a revărsat de a cea de dânşii zidită bisericuță în vecinătatea înnălțimii despre chiliile lor. Ei astfel văzând rămaseră în uimire şi spaimă, dar au petrecut toată acea noapte rugându-se după obiceiu, şi dimineața apropiindu-se de biserica lor, cu cea mai mare mirare ei au văzut acolo asupra pregătitei scândure chipul sfântului marelui mucenic Gheorghie purtătorul de biruință, de către carele întru acea noapte au eşit cereasca lumină şi le-au luminat smerita lor pustietate. Din astfel de întâmplare ei au înțeles şi s-au încrezut, că domnul le-au împlinit rugăciunea lor şi prin chip minunat le-au arătat pre acela întru a căruia cinste a trebuit să afierosească bisericuța lor.

De atunci minunile au început neîncetat a se săvârşi de către icoana marelui mucenic astfel încât noroadele din toate părțile alerga la Zugravul, spre închinăciunea sf. Gheorghie. În cele din urmă s-a împrăştiat şi slava acestor trei frați până la Constantinopolu, care au chemat la ei şi pre înțeleptul Leon. Încântat fiind de umilință, generozitate şi respect, însuşi împăratul s-a hotărât a călători la sf. munte, să vază şi să sărute făcătoarea de minuni icoană precum şi să se îndulcească de convorbirea generoşilor Sihastri ai lui Moisi, Aaron şi Ioan, către carii asemenea toți de pretutindeni chiar şi din cele mai însemnate țări veneau la dânşii. În urma acestora au vizitat pe mănăstirea Zugravu şi țarul Bulgariei Ioan din Târnova, cu a cărora daruri şi bogăție s-au început a pune altă temelie, şi în sfârşit au zidit pompoasă şi mare mănăstire a Zugravului, însă mai pe urmă s-a dărămat de către barbari de au rămas numai ruine. Cu toate acestea cea de acum mănăstire s-a zidit din nou asupra dărămatelor ruine de Ştefan domnul Moldaviei la anul 1502 de la Hristos, astfel încât Zugravul cu mult este mai deosebită decât celelalte mănăstiri ale Atonului cu frumusețea.

Pentru a doa Icoană a sfântului mucenic Gheorghie care este în rândul tâmplii aproape de strana stângă despre care iată ce arată

predaniile; că ia singură de sine a venit aici prin valurile mării din Arabia; o au găsit la limanul mănăstirii Vatopedul. Neaşteptata arătare a aceştei icoane a făcut mare turburare şi sgomot în sfântul munte, pentru că ca fulgerul s-a împrăştiat vestea pentru dânsa şi călugării s-au pornit de pretutindeni ca să vază minunata arătare a icoanei. Pre care fiece mănăstire poftea să aibă această comoară scumpă şi sfinţită, însă Vatopedul îşi însuşea că al ei drept este a lua icoana ca una ce pe limanul lor s-a arătat, dar cu toate acestea stareţii celorlalte mănăstiri nu le-au lăsat-o, şi nu vrea într-alt fel a hotărî soarta icoanei pătimitorului, decât numai prin aruncarea sorţilor, şi astfel vor cunoaşte unde are bunăvoinţă singur sfântul a rămânea. Precât s-a cunoscut Vatopedul de cu putero-protie, după ale sale bogăţii şi în chiar faţa protatului cu întâime; însă glasul obştii, ca cum ar fi glasul lui Dumnezeu, astfel este cu putere. Drept aceia ca să se încredinţeze, întru care anume din mănăstirile Atonului bine-voieşte a rămânea icoana sa, sf. Gheorghie, Stareţii au ales cu hotărâre, să o aşeze pe spinarea unui sălbatec mânzu de asin, care să nu ştie drumurile pustietăţilor Sf. Munte, pe care cu această încărcare sfântă să-l sloboază în voia lui luând aminte de departe după dânsul. Astfel au şi făcut. Mânzul asin de şi sălbatec ca un adus de curând la Aton de la Tesalonic, a plecat cu încetişoru şi paşi liniştiţi, ca cum ar fi simţit şi ar fi înţeles, ce fel de sfânt lucru poartă asupra sa, asinul trecând prin necălcatele altă dată năprasnice locuri şi primejdioase înălţimi, a venit şi a stătut drept la Zugravul, şi în dreptul lui pe frumoasul munte au conăcit. Într-acest fel de chip toţi s-au încredinţat în buna-voinţă a sfântului că acolo voeşte să fie icoana lui. Călugării aceştei mănăstiri cu nespusă bucurie şi fără asemănare duhovnicească dragoste, cu toată ţeremonia au priimitu la dânşii pe cerescul musafir, şi pre icoana sfântului o au pus în biserica mare în rândul tâmplii cea din dreptul străniі în stânga. Iar alesul asin, cât numai a luat dupe dânsul sf. Icoană, în chiar sgomotul acela a perit, şi pre care l-a astupat în însuşi acel loc care a căzut mort. Spre pomenirea

însă a minunatei arătări şi a sosirei iconei sf. Gheorghie, a făcut pe muntişorul acela chilii şi o frumoasă biserică întru numele şi cinstea sf. purtătorului de biruinţă. Întru care chilii, au şcoală numai de limba slaveano-bulgărească. În dreptul aceştei făcătoare de minuni icoane, este şi alta a treia icoană a sfântului Gheorghie, atârnată, în mărime ca de vreo 4 şchioape; pentru aceasta spun predeaniile că pe când turcii cu sălbăticie s-au aruncat şi au înfricoşat Grecia, atunci în Sârbia împărăţea Stefan Duşan care se procuvânta de îngrozitor. Secreta învăpăere şi amara părere de rău ce purta acesta în conştiinţa sa pentru sfintele locuri, sfărămate şi pustiite de către turci la răsărit, care spre vederate compătimire ce purta în sfâşiata sa inimă asupra Grecilor, şi pe care îi iubiea foarte mult, ruga pe atotputernica provedinţă să-l arate mai înfricoşător viteaz, tot deodată să-l şi învrednicească după a sa dorinţă, a-şi răzbuna asupra sălbaticilor eşiţi de prin câmpiile Arabiei, numai pentru vărsarea sângelui şi dărămarea bisericilor lui Dumnezeu; dar puterile lui erau slabe şi viteji puţini. Odată însă rugându-se cu mai înfocate lacrămi către Dumnezeu şi căzând înnaintea icoanei sfântului Gheorghie, care se afla în casa de rugăciune a Maicii lui, se ruga de ajutoru lui asupra vrăjmaşilor crucii lui Hristos. După nişte asemenea înfocate rugăciuni făcute întru pricina aceasta, el s-a adâncat într-un dulce somn, întru care i s-au arătat un tânăr foarte frumos şi cu strelucită îmbrăcăminte; pe a căruia luminată lumină nu o putea privi cu ochii, căci se cunoştea înconjurat ca de a raiului negrăită slavă, şi pe mădulările tot trupului lui le coprinsese cutremur, încât Stefan se simţea cu totul uimit. De ce eşti tu atât de speriat? Au întrebat din parte-şi cel ce s-au arătat lui; ce vrei tu? Pentru ce superi mărirea lui Dumnezeu?

– Îngăduimă să te întreb? Cine eşti tu: cu frică l-a întrebatu Stefan, încrucişându-şi la pieptu mâinile sale.

– Eu sânt purtătorul de biruinţă Gheorghie, i-au răspuns cu blândeţe cel ce i se arătase, ce doreşti tu de la mine, şi pentru ce mă ceri mijlocitor pre mine ca să-ţi fiu înnaintea lui Dumnezeu?

– Împuternicează-mă asupra vrăjmaşilor legii şi a crucii lui Hristos! – cu graiu rugător i-au zis Stefan, tu ştii cum o necinstesc turcii: ei nu cruță nici măcar lăcaşurile lui Dumnezeu şi se îmbată de sângele creştinilor. Eu nu pociu să mă uitu fără a nu mă pătrunde despre acestea şi la mine nu se află astfel de puteri ca să mă lupt în contra lor. Eu voesc să-mi răsbun, să-i nimicnicesc şi să dăbor cetele lor ca pe nişte gunoae, dar nu am astfel de mijloace puternice! – cu smerenie şi blânde vorbe plecându-se Stefan au precurmat convorbirea.

– Dacă tu nu ai atâta putere, apoi la Dumnezeu este multă a zis prea frumosul tânăr; el te va împuternici pre tine asupra acestor barbari, tae, omoară-i pre ei şi îi înprăştie, nimicniceşte mulțimea semeților neîndrăzneți. Eu voiu fi cu tine şi pentru tine, de ajuns îți este a găta? ca să te îmbărbătezu şi să te însufleţezu pre tine şi pre puțin numeroasa oaste cu a mea arătare mai învederată a adăogat sf. Gheorghie ia cu tine icoana mea ce o vezi că este în casa maicii tale, această icoană să-ți fie zălogul biruitor să nu uiți a o duce şi a o lăsa pre dânsa pentru totdeauna în mănăstirea Zugravului de la sfântul Munte al atonului, unde eu am petrecerea cea de totdeauna şi să preînnoeşti lăcaşul meu, să nu uiți! Cu aceste cuvinte s-a isprăvit vedenia.

Stefan încurajeat de arătarea sfântului Gheorghie şi de făgăduințele cereştilor ajutoare, a adunat pe lângă dânsul cunoscuții săi, şi luând cu sine icoana purtătorului de biruință Gheorghie, ca fulgerul s-a aruncat asupra negurii de turci. Patruzeci de ani a disputat el între dânşii cu chip triumfător, şi n-au putut să-l biruiască nimeni, în cele din urmă bine încredințându-se de la turcii care-i robise, că ei vedea întru toate atacurile lor pe un tânăr, astfel de neapropiat încât de frica lui pierdea toate încercările lor; şi când au dovedit că acela era sfântul Gheorghie, n-au mai rămas îndoială că a lui făgăduință şi-au împlinit-o aşa dar şi dânsul trebue să-şi o îndeplinească după cum l-au îndatorat, mulțumind lui Dumnezeu cu toții, i-au trimis această Icoană la mănăstirea Zugravului, căria

i-au şi trimis multe daruri. Chipul acestei sfinte icoane este bine şi prea frumos zugrăvit decât la celelalte; în ochii lui se vede mânie şi înfăţişare bărbătească, care şi se crede că nu este de mult. Câte trele icoanele acestea ale sfântului Gheorghie sânt îmbrăcate în argint şi împodobite cu pietre scumpe, tot de către slăvita pravoslavie a Rossiei, care neprecurmat la toate, cu îmbielşugare revarsă facerile sale de bine la Aton.

Iar Stefan Duşan spre semn de recunoştinţă către mănăstirea Rusicului, a trimis cinstitul capu al sfântului marelui mucenic Panteleimon în arhiva acelii mănăstiri Rusicu şi până astăzi se păstrează câteva hrisoave de ale acestui ţar Stefan al Serbii.

Pe lângă aceste trei icoane ale sfântului Gheorghie făcătoare de minuni, se mai află în lăcaşul Zugravului într-un deosebit paraclis al Maicii Domnului, şi o a patra icoană a preasfintei de Dumnezeu Maică cu închipuirea Adormirei ei, numită însă Acatestul. Aceasta după stăruinţa şi râvna a oarecăruia părinte Savva, s-a îmbrăcat peste tot cu argint şi cu coroană poliită, lucrate în Rusia şi aduse cu a sa cheltuială. Despre această Icoană iată ce spun predaniile.

Mai înainte încă de protivnica lucrare a soborului Florenţei, apusul s-a silit a îndupleca spre unie împărţita de către politica împrejurărilor Greciei; însuşi Mihail Paleologul (1259) care atunci împărăţea, a conlucrat în favorul apusenilor, spre îndeplinirea făgăduinţelor sale date înnaintea Papii Grigorie al 10-lea, (1271) asemenea şi după orbirea lui Ioan Lascar de la care s-a hrănit împărătescul tron, şi care în rândul patriarhilor nu este pus. Aceasta a fost întru al 13-lea veac pe vremea patriarhiei lui Arsenie, iar după a autorului observator, era patriarhul Ioan Veccul, (1274) conlucrători de o potrivă la dorita lepădare de voie şi scopuri rele ale împăratului, care la al doilea sobor al Lionului, a supus biserica răsăritului prestolului papistăşesc sau rămlenesc, ce a şi avut foarte nenumărate urmări primejdioase, pentru că latinii îndemna pe pravoslavnici către unie nu cu puterea evangheliceştilor cuvinte, ci cu întrarmarea paloşului şi a tot felul de cruzimi. Mii de jertfe

au căzut supt fierul barbarii lor, numai ca odată să limpezească răsăritul de cei drept-credincioşi. Însă cu toate acestea sfântul munte a rămas totdeauna şi va rămânea încărnarea corpului pătimitor a bisericii răsăritene, pentru aceasta ca să slăvească temelia întăritei ortodocsii, latinii s-au abătut şi încoace, ca prin feluri de cuvinte să-i amăgească, şi prin vărsarea aurului făgăduit să-i plece de unde nu, să-i înfricoşeze chiar şi cu munci cumplite, ca printr-acest chip să-i facă a cunoaşte şi ai Atonului, stăpânirea rămlenescului Papă nu puțini slabi de inimă şi de credință s-au abătut de îndemnarea metalului, sau pentru frica caznelor şi a morții s-au lepădat de la dreapta credință a părinților celor ortodocşi, însă cea mai mare parte dintre aceşti de aici părinți, au pecetluit cu sângele lor mărturisirea ei, şi cu mărinime de suflet, au înfruntat pe papa care intrase şi jefuise mulțime de lucruri sfinte, tot de odată însuşindu-şi dreptul de locoțiitor al lui Iisus Hristos, care unul numai a şi fost şi este şi va fi capul sfintei lui biserici. Nenorocita lavră şi Csiropotamul vrednicile de compătimire mănăstiri s-au abătut de la a lor părintească învățătură şi au priimit pe musafirii apuseni cu cinste şi predare de frică, mai mult şi pentru aceia, că şi însuşi împăratul lor a acordat latinilor ca să înduplece şi să aplece şi pe sfântul munte către catolicismul papistăşescu; cu toate acestea spre întărirea altora în crediță, Dumnezeu a pedepsit Csiropotamul chiaru într-acelaşi timp, încât numai nenorociții lui călugări la un loc cu apusenii, s-au apucat ca după tipicul papistăşesc şi noă întroducere să săvârşească liturghia. Întărâtatul Dumnezeu a căutat din înnălțimea cerescului său prestol la mârşăvia pustiitoare a acelora ce au coprins oltaru întru care se aducea adevărata şi fără de sânge jertfă a lui, şi pământul n-a putut suferi căutătura făcătorului său, el s-a zguduit şi întăririle mănăstirii Csiropotamului s-au cutremurat din temeliile lor, s-au smăcinat, astfel încât zidurile răsturnându-se au apucat mulțime din partea latinilor şi din desbinații călugări, chiar în însuşi vremea liturghiei, şi astfel au perit propovedutorii sf. papă. Însă rămăşița sosiților din depărtata

Italie nevrând să socotească întru nimic arătatul trăsnet al cerului, pentru a lor semeață răzvrătire, din nou s-a împrăştiat prin sfântul munte, ca să afle alte jertfe pe care să le poată aduce la amăgire şi vecinica lor peire.

Întru această critică stare aflându-se muntele Atonului, ochiul cel a toate strevăzător îşi avea păstrat în trânsul neplăcutul sihastru ce se afla lângă pustietățile învecinate ale mănăstirei Zugravului, care bătrân atât de sporit întru fapte conrăspunzătoare îngereştii sale vieți, avea şi obicinuință, ca în fiecare zi să citească de câteva ori Acatistul Maicii lui Dumnezeu. Înnaintea dumnezeeştei icoanei sale, care o avea în peşterea sa, acesta într-astfel de vreme începuse mai cu înfocată râvnă a se ruga, şi când pe buzele bătrânului suna netăcuta laudă asupra sfintei fecioare Marii, „Bucură-te", de odată elu aude de la această a ei icoană cuvintele: „Bucură-te şi tu bătrânule al lui Dumnezeu!" – Bătrânul s-a înfricoşat de spaimă. – Nu te teme, cu blândțe a adăogat glasul Maicii lui Dumnezeu din icoană eşind; ci mergi curând în mănăstire şi fă cunoscut fraților şi egumenului, cum că vrăjmaşii mei şi ai fiiului meu acum sânt aproape de mănăstirea voastră, cine se simte slab întru duhul răbdării, să se ascunză, până când va trece ispitirea viclenilor înşelători, iar carii doresc mucenicească cunună, să rămâe, grăbeşte însă! Ascultător voinții şi glasului stăpânii cei fără prihană; bătrânul întru acea încântare lăsă chilia, şi, cu toate împiedicările grelei sale resuflări, au alergat în mănăstire, ca să înştiințeze cât mai curând să poată şi frații mai din vreme să se adune cu duhul şi să se gândească fiecare pentru primejdia care-i aşteaptă. Dar până să ajungă bătrânul la poarta mănăstirii, vede, că aceiaşi icoană a Maicii Domnului, înnaintea căria citea acatistul şi auzise glasul, acum din chilia peşterii lui sta deasupra porții mănăstirii. El a căzut înnaintea ei cu cea mai din lăuntru umilință, şi cu dânsa deodată s-a arătat egumenului. Vestea pentru apropierea unei asemenea primejdii, foarte mult a înpăimântat pe toți frații. Cei mai neputincioşi dintre dânşii îndată s-au ascuns prin munți

şi prăpăstii, iar doăzeci şi şase de călugări, în numărul cărora a fost şi însuşi egumenul, a rămas în mănăstire, şi s-au închis într-o culă sau după cum acolo îl numescu pârgu, aşteptând pre vrăjmaşii lor şi mucenicească cunună. Latinii nu s-au zăbovit. Cu toate puterile frumoasei apusieneşti retorici s-au silit la început ca să-i înduplece pe călugări ca doar să le deschiză porţile mănăstirii, ca printr-aceasta să fie cunosccut că capitulează şi cunosc pe papa de cap al bisericilor în toată lumea, tot deodată făgăduindu-le atât milostivirea lui precum şi comoara de aur.

– Dar cine v-a spus voă că papa al vostru este capulu bisericii? Au întrebat pe latinii, cei din pârgu călugări închişi, de unde aveţi voi asemenea ştiinţă?..., la noi capul bisericii este Hristos!... Mai curând vom muri, decât să vă îngăduim a ne întina sfinţenia locului acestuia cu ale voastre răzvrătite obiceiuri şi desghinate dogme, nu vom deschide mănăstirea!... depărtaţi-vă d-aicea!

– Apoi dacă este astfel, periţi aici dar!... au glăsuit pizmaşii împresurători cu papa dinpreună, şi, grămădindu împrejurul acelui foişor vreascuri şi lemne cu grămezi, şi le-au dat foc. Flacăra i-a învăluit şi la înălţimea lui cotropind, călugării nu-şi au pierdut simţirile duhului; binecuvântând pre Domnul, rugându-se pentru vrăjmaşii lor, ei, liniştit şi-au predat lui Dumnezeu sufletele lor neîntinate şi curate ca aurul din ulcea. Aceasta a fost la 10 octombrie anul 1280, adică peste şase ani după complotul celor mai de sus. În sinodicul zugravului şi ceaslovurile Bulgarilor sânt însemnate şi numelele chiaru a însuşi mucenicilor acestora. Însă icoana de la care bătrânul a auzit glasul Născătoarei de Dumnezeu, care a înştiinţat pre călugării zugravului pentru apropierea vrăjmaşilor, a fostu între pătimitorii arşi într-acel foişor, pe care o au găsit în cele din urmă nevătămată supt cenuşea şi ruinatele ziduri ale acelui pârgu. Întru pomenirea acestor minunate întâmplări i-au zidit întru cinstea Adormirii acelui paraclis, întru care o a aşezat ca pe o egumenie, înnaintea căria de atunci şi până în zioa de astăzi îi arde candelă neîncetat.

Chiar această întâmplare este zugrăvită întocmai pe părete îndată cum intri în mănăstire. Dar icoana Maicii Domnului este foarte întunecată, şi măcar că s-au preînnoit îmbrăcămintea de argint de către domnul Comorob din Russia, dar tot mult se cunoaşte că a fost în flacări de foc, ce nu a putut arde (fără de voia ziditorului) chipul Maicii Domnului şi nici măcar scândura. Înnaintea acestui paraclis care păstrează înnăuntru sfânta icoană, sânt lângă uşi doi chiparişi foarte frumoşi.

Pe lângă această a Maicii Domnului icoană, mai este şi alta tot a ei, făcătoare de minuni, care a rostit asemenea glas: sfântul Cozmă zicându-i, că de va eşi la pustie lesne va spori la cele sufleteşti. Aceasta este zugrăvită pe perete în altarul bisericii celii mari.

Iar părinţi care se mântuesc întru numele Domnului în lăcaşulu acesta, sânt atăzi 160, de naţiune curat bulgari, şi după cum s-a mai arătat şi români, întru care este venit şi un diacon din suita arhiepiscopului Irinarh din Chişinău, capitala Besarabiei; Acesta la anu 1850, s-a învrednicit şi de chipul monahicesc, schimbându-şi numele din Costache în Antonie Jelev.

Ctitorii cei întâi ai zugravului, au fost Iustinian cel mare pe la anii 527, Leon al 6-lea Înţeleptul la 886 şi Andronic Paleologul, la 1283 după ce s-a ars de latini.

Iar înzestrată mai cu multă avere şi preînnoirea în mai mare lăcaşu este făcută de către ctitorii al doilea Stefan cel mare voevodu al Moldaviei şi fiul lui Bogdan, precum şi alţi asemenea domni de acolo.

În mănăstiea aceasta s-au sfinţit părinţi cuvioşi, întâiu cei 26 părinţi arşi de papa, sf. Cozma căruia însuşi Mântuitoru i-a spus în hatâru dumnezeeştei sale maice să iasă la lesnicioasa sfinţenie a pustii, acesta a fostu de naţiune bulgar.

Iar lângă această mănăstire într-o mare prăpastie este peşterea sf. Cozma, întru care acum sihăstreşte un pustnic Ieromonah.

Paraclisele din sf. acesta lăcaşu sânt 7.

Al Adormirii Maicii Domnului, al sfinților doctori Cozma şi Damian, al sf. Dimitrie izvorâtoru de mir, al sfântului Ioan Botezătorul, schimbarea la față a Domnului, al sfinților arhangheli Mihail şi Gavriil, şi al Bunei Vestiri.

Întru care se păstrează şi şase părticle de sfine moaşte. A sfântului noului mucenic Stefan, a sf. mucenic Mercurie, a sf. marelui mucenic Gheorghie, a sf. Acsentie, a sf. Apostol Andrei şi a sfântului sfințit mucenic Haralampie.

Mănăstirea Zugravu are închinată mănăstirea Chipriana cu mulțime de sate şi înfricoşate păduri între care şi un schit numit Codrița în Besarabia.

19. Schitul Zugravului sau Cernii-Vir,

Jumătate ceas de la Zugravu.

Schitul acesta este făcut într-o fundătură de ale înnălțimii de lângă pustietatea Zugravului lângă un izvor. Din vechime se cunoaşte c-a fost acolo mulți sihastri judecându după numeroasele ruine ce sânt ale chiliilor, în preajma cărora sânt şi câeva livezi de pometuri. Iar hramul lui este naşterea Maicii Domnului, cu doă paraclise, întru care jertfa cea fără de sânge se săvârşeşte de către un Ieromonah şi patru sihastri de națiune ruşi. Liniştea acestora vine din frumusețea mult înfundatei văi şi a chiparişilor care-i încântă cu plăcuta şi frumoasa lor mirosire. Biserica cea de sobor nu este mare, însă în lăuntrul ei are acele doă paraclise, cel întâiu

sfințit în cinstea tuturor sfinților Chievo-Pecerschii lavre. Iar cel ai doilea întru cinstea sfântului Ioan Rilschii; care atât cea mare precum şi aceste paraclise sânt zidite de către ctitora împărăteasa Ecaterina întâia.

În fața fiecăreia icoane se cunoaşte lucrarea zugravilor din Russia, şi pe lângă aceasta numeroasa lor adunare, dovedeşte spunerile părinților bătrâni, cum că acest schit a fost curat pe seama ruşilor. Convieţuitorii de astăzi sânt foarte rău îmbrăcați şi cu totul în rea stare despre susținerea vieții, cu un cuvânt pe lângă Cernii-Vir, poate să se sihăstrească şi să sufere asprimea trupească numai astfel de ființă, care ar avea cea mai adâncă melancolie şi răbdare flegmatică.

Pe lângă toate acestea fiecare poate să socotească că, în de obşte toți pustnicii pentru liniştea cea singuratecă, îşi alegeau precum şi până acum astfel de locuri frumoase, care cu podoaba lor cea din natură să aducă privirea ochilor trupeşti, încât să privească cu ai minții frumusețea cea duhovnicească a raiului; să le stea cugetele ațintate către lăcaşurile cereşti, şi către Dumnezeu făcătorul lor. De o asemenea pustietate cine nu este dator a se apropia cu inima şi cu toate simțirile sale?

Soarta acestor pustnici este vrednică de toată compătimirea şi pentru lipsa apei care au despre neapărata trebuință a naturii, pentru care cei cu chiliile mai depărtate sufer amara simțiciune în pricina acestui articol atât de neapărat pentru viața omului.

Între peşterile acestor pustietăți, mult aduce mulțumire privitorilor şi peşterea care este sânul înălțatelor scăli ale adâncelor poene din dreptul vederii mănăstirii. Acolo este săpată peşterea întru care s-a nevoit prea cuviosul Cozma al Zugravului, pe la începutulu veacului al 14-lea. Viața acestui pustnic cuvios, este pusă în patericul Atonului, tipărit în Moldavia, şi afară de acela şi în cartea: νέον εκλόγιον.

Sf. Cozma a fost de neam bulgar. Să numără între cuvioşii Zugravului, fără de a-i arăta acolo curgerea vieții după îndemnul

făcătoarei de minuni icoane a Maicii Domnului ce i-au făcut. Drept aceea ca să fie mai pe largu cunoscut în ce chip el s-a învrednicit de asemenea dumnezeească conversație; să arătăm câteva spre mai multă mulțumirea tuturor în de obște și a lui proslăvire.

El, după ce a ajuns la vârsta anilor de bărbat desăvârșit, părinții lui au voit să-l însoare; însă el, având dorință de viața călugărească cu înfocare, s-a ascuns de către dânșii și a fugit în taină la sf. Munte, unde s-a și alăturat pe lângă mănăstirea Zugravului, el aici la început și-a avut ascultarea de paracliser. Însă cei întâi ani ai vieții lui la Aton, sânt mai cu deosebire de luat aminte despre acestea, că maica lui Dumnezeu a binevoit aevea a-i descoperi lui a sa ocrotitoare îngrijire pentru sf. Munte. Aceasta a fost la prăznuirea bunei vestiri, care se săvârșește la Vatoped. În numărul celorlalți frați de ai Zugravului a fost ca de o împărătească frumusețe și mărire, care însuși se îndeletnicea cu toate în de obște și în biserică, cu slujirea, precum și la trapeză. Înfățișarea muerei în mijlocul mulțimei călugărilor, și pe lângă acestea întru a sa însuși stăpânitoare ocârmuire toate foarte a amărât pe noul începător. Cu mâhnire s-a întors către starețul său, la Zugravu, și la întrebarea ce i-a făcut, că pentru ce el este astfel de trist? Cozma i-a istorisit a sa vedere de la Vatoped. – Ce fel de înfățișare avea muerea? Ce fel de îmbrăcăminte era pe necunoscuta, ce fel de muere ți s-a arătat în lăcașul care este consfințit Dumnezeeștei Marii? Aceasta a fost împărăteasa muntelui nostru și a toată făptura.

În cele din urmă, oarecum rămâind el în biserică, sf. Cozma s-a întors cu rugăciune către icoana prea-sfintei Născătoare de Dumnezeu și oftând a zis: Prea sfântă de Dumnezeu Născătoare! Roagă-te către al tău fiu și Dumnezeu, ca să mă îndrepteze pe mine către calea mântuirii!- N-apucă el a rosti aceasta și a și auzit glasul Maicii lui Dumnezeu: Fiiule și Dumnezeul meu! Învață pre robul tău, cum să se mântuiască" care i-a și răspuns la

aceasta: „Lasă să se depărteze din mănăstire la linişte." În urma aceştei asemenea de Dumnezeu voinţă, şi a stareţului blagoslvenie, sf. Cozma s-a depărtat într-una din vecinatele pustietăţi, şi a şi săpat într-o scală peşteră, care să şi vede din ferestrile mănăstirii, spre apus; însă cum s-a nevoit acolo sf. Cozma, a văzut numai unul Dumnezeu.

20. Mănăstirea Hilindarului

Cale de 2 ceasuri de la Zugravu.

Hramul acestui sfânt lăcaşu este Intrarea în biserică a Maicii Domnului. Frumuseţea ei cea din năuntru este nedescrisă, acei zece stâlpi de marmură coloraţi, carii sprijinesc bisericescul acoperământ, trag mirarea tuturor privitorilor cum de atâtea veacuri giganticile 8 turle nu s-au preschimbat din falnica lor strălucire. Această mănăstire stă în depărtare de la mare de jumătate de ceas, în fundul unei văi supt sf. Munte, ca cum spre a da a înţelege, că cu cât va fi mai aproape de lume, cu atât este mai vătămătoare vieţii călugăreşti, şi i se poate pricinui pagubă sufletească. Aerul de aici este greu, localitatea strâmtorată, iar mănăstirea este prea frumoasă, de ar veni cineva ori din care parte îi va plăcea: îşi întipăreşte la cea întâiu a ei vedere frumuseţea cea mai plăcută, despre falnicile ziduri de pe din faţă, iar clădirile cele din fundăturile dostnice, precum şi pârgu lor, au ajuns a fi lăcaşe vietăţilor prăsite din neîngrijire. Iar despre fundătura granesitelor poale ale muntelui, despre răsărit şi apus să revarsă curgerea a câteva Izvoare. Despre toate părţile ea este înconjurată de învecinaţii munţi, însuşi marea s-a depărtat de către locul acesta. Cu toate acestea Hilindarul nu se poate recomanda ca să aibă plăcuta poziţie de loc, fiindcă aerul şi clima cea primejdioasă dă dovadă de cea necurmată moarte între părinţi, într-însa convieţuitorii, carii spre mai multa lor neodihnă sufletească,

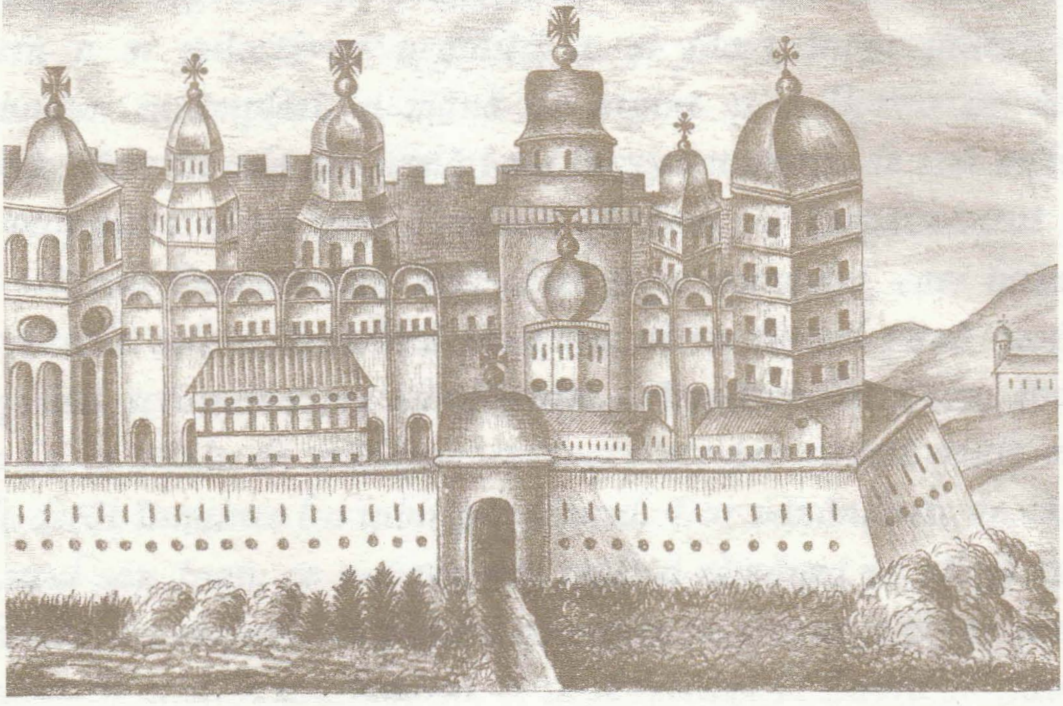
ea este şi Idiortimă; şi care dă a înţelege că numai numirea aceasta rădică mult de deasupra ei destoinicia în chinoviceasca conrăspundere. Lauda ei stă numai întru aceea, că ea se socoteşte în numărul celor mai de frunte şi de un loc însemnat. Dar de s-ar socoti şi în treapta celor mai falnice înnălţimi un asemenea loc al sf. Munte, tot te face a pierde orice respect şi mulţumire, când auzi numita cuvântare că, este mănăstire idiortimă; însă să ne uităm şi la aceea, că nu este vreo orânduială de reguli fără osebire, şi nu este întuneric fără să nu aibă şi scântee de nădejde luminată. Hilindarul în cele din urmă, este cu drept a se recomanda ca şi celelalte mănăstiri, că între numeroasa frăţime a lui nu este Egumen, ci în locul lui este namestnică sau egumeniţă însuşi Maica Domnului cu dumnezeeasca sa icoană, numită astfel Τρέκορος sau cu trei mâini. Despre care iată cum arată predaniile:

Că Icoana cu trei mâini este unită cu soarta vieţii sf. Ioan Damaschin, cunoscutul scriitor de cântări al bisericii noastre. Sf. Ioan, cu mare putere s-a luptat atât prin înscris cât şi prin graiuri împotriva eresului luptării de icoane, pentru care râvnă a sa în pricina aceasta a fost clevetit de către grecescul împărat Leon Isavrineanul (în al 8-lea veac) înnaintea voevodului din Damasc, pe lângă care sf. Ioan ocupa foncţia sau postul cel mai însemnat la cabinetul lui. Acest voevod necercetând pricina şi nepricepând meşteşugita taină a persoanei împărăteşti cea în contra sf. Ioan, a poruncit să i se taie mâna lui, care a scris scrisoare către Leon, cel ce a zis că ar fi fost plină de duhul vrajbei în contra Damascului şi trădătoare de politeca voevodului său. Mâna a fost tăiată şi, spre înfricoşare a tot publicului o a spânzurat în mijlocul oraşului. Iar supt seară, pe când mânia prinţului de Damasc se credea a fi potolită, sf. Ioan a mijlocit prin prietenii săi, ca să fie îngăduit a-şi lua înnapoi tăiata mână ce atârna ca un ciucure. Prinţul înduplecându-se la mijlocirea curtezanilor lui şi ai lui Ioan prieteni, i-a şi înnapoiat mâna pătimitorului. Când

Ѣнтрареа ѣн бісерікѫ амаічі Домнулуі.

Intrarea în Biserică a Maicii Domnului.

Монастірея Хіліндарў.

Monastirea Xilindaru.

însă a sosit noaptea sf. Ioan s-a închis în casa sa de rugăciune şi lipind lângă mâna cea tăiată ciucul mâinii cei moarte, a căzut înnaintea icoanei Maicii lui Dumnezeu, cu amar oftând şi din toate puterile credinţei cei din adâncul inimii, o a rugat ca să se milostivească a tămădui mâna sa, numai şi numai pentru apărarea dreptei credinţe şi ruşinarea celor ce se sârguesc cu eresul luptării de icoane. După o îndelungată rugăciune, sf. Ioan a adormit, şi în somnul cel mai uşure a văzut pe maica Domnului, cu luminoase şi compătimitoare privire uitându-se asupra lui.

– Iată mâna ta acum este sănătoasă, a zis Maica Domnului sfântului Ioan, nu te mâhni mai mult şi împlineşte aceea ce tu te-ai făgăduit mie în vremea rugăciunii tale!

Ioan s-a deşteptat, îşi pipăe mâna sa şi nu se încrede chiar în însuşi simţirile sale, căci mâna lui era întreagă ca şi mai înnainte nici urmă de patimă, ci numai ca spre dovadă şi adevărată întâmplare, prin prejurul locului acei tăetori, a rămas în asemănarea trandafiritei curmături semn sângeros. Pătrunsul de simţirea nepovestitei recunoştinţe către Maica lui Dumnezeu pentru a ei milostivire negrăită, a şi făcut întru pomenirea minunatei întâmplări, o mână de argint şi a lipit-o de acea icoană, căria în cele din urmă i s-a însuşit numirea de trei mâini. Iar minunata tămăduire a mâinii sf. Ioan, a înspăimântat pe toţi orăşenii Damascului, încă chiar şi pe voevodul, care hrănea în simţirile sale o deosebită prietenie către dânsul până încă a nu priimi scrisoarea cea clevetitoare a împăratului Leon, întru care l-a şi pârât de trădător; cu toate acestea acumu mult mai mult decât înnainte l-a iubit pre dânsul. Dar văzându-se de către plăcutul său Ioan, ce n-a voi mai mult a rămănea pe lângă ceea ce fusese, l-a slobozit ca după a sa cerere să-şi arunce de pe sineşi numirea de mirean sau lumean, şi să se retragă la Lavra sf. Savva celui sfinţit.

Sfântul Ioan lăsând Damascul a şi plecat la Palestina luând cu sine şi pe această făcătoare de minuni icoană înnaintea căria a

*priimit tămăduirea, care icoană din vremea câtu a trăitu el acolo, adică, de la jumătatea veacului al 8-lea şi până la al 12-lea veac, a rămas nemişcată în lavra sfântului sfinţitu Savva. Iar când a venit acolo cel proorocit de dânsul şi de un nume, moştenitorul Serbiei care în chinovia Rusicului se călugărise şi dintr-însa pe la anii 1170 a plecat acolo, căruia după cum se arată mai sus, i-a dat drept blagoslovenie din partea sfintei lavre icoana hrănitoare cu lapte şi pe aceasta a sf. Damaschin numită cu trei mâini. cu care acest cuvios eşind din sf. lavră a venit la sfântul Munte la Hilindar, însă câtă vreme a petrecut acolo nu se ştie; ci numai atâta se dovedşte că după monumentele mănăstirii Hilindarului, el s-a fost dusu la Serbia cu dânsa unde a petrecut acolo pe când în Serbia s-a rădicat mari turburări, atunci icoana aceasta a fostu pusă cu mare întărire pe un asinu şi l-au slobozit să se ducă în voia lui ori încotro îl va povăţui înalta provedinţă cu cea pusă deasupră-i dumnezeească icoană a împărătesii cerului. Asinulu a pornit fără conducător din partea oamenilor, ci numai supt cea de departe a lor luare aminte. El a ajuns la sf. Munte al Atonului şi în dreptul mănăstirii Hilindarului a stătut nemişcat.**

Fraţii cu solemnitate au priimit către dânşii icoana Maicii Domnului şi a pus-o pre dânsa în altarul sobornicescului lăcaşu. Nu este cunoscut zice autorul nostru, câţi ani anume ea a stătut într-acel loc; căci o împrejurare a făcut-o să iasă de acolo. Adică când egumenul Hilindarului s-a mutat către Domnul, a trebuit a se alege altul, dar fiindcă unii din fraţi vrea p-acela, iar alţii pe altul, s-a început gâlceavă astfel încât s-a cunoscut doă partide neînvoindu-se. Turburările şi nemulţumirile fraţilor părinţi, a pricinuit compătimire şi chiar însuşi Maicii Domnului în numele căria şi mănăstirea este sfinţită, ea a şi pâşit în faptele gâlcevitorilor fraţi spre a împăciui neunirea pentru ocârmuitorul lor.

---

* *Aceasta este dovadă că viaţa părinţilor de atunci urmată după tipicul lăsat de cuviosul Savva egumenul lor, a fost plăcută prea-curatei Maicei lui Dumnezeu.*

Într-o zi, fraţii după obiceiu s-au adunat la utrenie, şi văd că icoana cu trei mâini nu este la locul său cel din altaru, ci în cel al egumenului. Socotind aceasta asupra secretelor fapte ale eclesiarhului, fraţii au pus-o iarăşi în altaru, însă în următoarea zi ea iarăşi s-a arătat deasupra locului egumenic, şi ei asemenea au pus-o iarăşi în altaru, tot deodată întrebuinţând alte măsuri, adică cu sfat de obşte au pecetluit uşile bisericii, când a treia zi au aflat icoana iarăşi asupra aceluiaşi egumenicesc loc. Pe când încă fraţii se mirau de această nepricepută lor descoperire, s-arată un pustnic care de toţi era cunoscut cel mai întâiu cu viaţă sfântă între dânşii, că începe să le spue vedenia în care Maica Domnului a binevoit a-i arăta, să nu mai mişce fraţii icoana ei din locul egumenicesc, pentru că spre potolirea neunirilor lor, atât celor d-acum, precum şi pe vremea cea viitoare, când vor sta să aleagă egumen, să nu se mai îngrijească, căci ea însuşi voeşte de acum a ţinea acest loc cu a sa Dumnezeească icoană, şi pentru tot deauna va ocâmui mănăstirea lor. De atunci şi până astăzi într-adevăr că nu este egumen ales dintre părinţi, ci numai pro-egumen, adică Namestnic, care priveghiază asupra lucrurilor mănăstireşti; iar locul egumenului este totdeauna deşert într-această biserică, unde icoana cu trei mâini stă d-asupra lui.

Chipul acestei sf. icoane este foarte nedescris, ba încă şi înfiorător. Astfel după cum nu este aici egumen, eclisiarhii îşi iau blagoslovenia la orice s-ar întâmpla, ori la a trage clopotele pentru slujbele bisericeşti, sau la orice ar trebui să înceapă; ei după aşezământul ce are sf. Munte, trebue să se îmbrace cu mantia, şi viind către egumenica icoană, fac înnaintea chipului ca înnaintea dumnezeeştei Maice doă metanii până la pământ făcându-şi semnul crucii, sărută mâna ei, şi după aceasta ca cum înnaintea egumenului, cadu la pământu fără să facă semnulu crucii.

Spre adeverirea acestora că împărăteasa cerului a binevoit a lua asupra sa cârmuirea şi proistoşia şi într-această mănăstire, întru care şi se numeşte egumeniţă; se întemeiază prin povestirile

mai multora. Că acum câțiva ani înnapoi, unuia dintre călugării greci, după săvârşirea obicinuitei rugăciuni de seară, i s-a arătat în dulcele lui somn o descoperire de către icoana cu trei mâini foarte de mirare. Cum că în nepătrunsa de vedere întinsa înnălțime a atmosferii sau a văzduhului, erau cete întregi prin fumegarea norilor şi văzându-se ca cum ar fi fost toți sfinții Atonului, şi carii se păreau că mergu către fericita viață a raiului. Însă în însuşi coloanele cele înnainte mergătoare şi în chiar fruntea tuturor, erau călugării ruşi, acolo bulgari, serbi şi celelalte nații slavone; iar după dânşii sau să zicem mai jos decât toți, Grecii. Dar în însuşi fruntea acestor cete, mergea întru neobicinuita strălucire a dumnezeeştei slave Maica lui Dumnezeu țiind în mâini schiptrul împărătesc şi îmbrăcămintea avându-şi mohorâtă. Pe când însă se uita asupra acestor cete de sfinți, iar mai cu deosebire asupra cereştei împărătese, starețul grec şi a fost eşit din fire de bucuria ce-l coprinsese, dar aruncându-şi băgarea de seamă la gloata sfinților ruşi ce era în fruntea tuturor, şi văzându în treapta slavii de supt dânşii pe greci, el a rămas uimit de mirare şi nu înțelegea pentru ce sânt astfel. – Locul acesta al sf. Munte, gândea în sineşi, este a noastră moştenire, iar aceştia veniți sau venetici... pe când încă el nu ajunse mai mult a se gândi, deodată aude un glas: Cu adevărat, că acesta e loculu vostru moştenescu, însă pentru aceasta numai şi numai se pierde prețul nevoințelor voastre, pentru că voi vă socotiți ca ai casei, şi sânteți în pacinica odihnă, iar ruşii prin urmare ca nişte veniți, rabdă mult mai mult poate relele şi nemulțumirile a feluri de chipuri aici între voi şi pretutindeni, pentru care îi şi proslăveşte pre dânşii Dumnezeu mai cu deosebire în ochii cereştei slave, iar pre voi după cum ai văzut. Adevărul acestora îl mărturisesc încă şi prin aceasta, că acest călugăr de şi nenumit dar este între sfinții Atonului.

Drept aceea numeroasa de astăzi frățime care ajunge la număr de 140, este partea cea mai covârşitoare a BulgaroSerbilor, şi câțiva şopi, pentru că mănăstirea lor este făcută de către

vestitul voevod al Serbiei. Mănăstirea aceasta se dă cu socoteala a fi cea mai întâiu după frumusețea lucrării celii iscusite ce are pe din lăuntru. Deosebirea ei dintre celelalte este aceea, că despre partea de miază-noapte lângă zidul ei, este făcută gropnița întru care s-a odihnit moaştele Sf. Simon tatăl cuviosului Savva, care după cum s-a zis a fost şi Arhiepiscop al Serbiei, din egumen al Hilindarului, iar de deasupra acestei gropniți a răsărit o vecinică viță de vie care şi până astăzi este întinsă pe deasupra mormântului plăcutului lui Dumnezeu; căria i se însuşeşte puterea facerii de minuni asupra neroditoarelor legiuite căsnicii, din care nu puțini dintre închinători rup dintr-însa câte câteva boabe dintr-această mare tulpină de vie, ca un zălog de deslegarea nerodirii de fii. Vestea despre această făcătoare de minuni viță, se poartă chiar şi prin haremurile otomanilor. Se spune că o cadână a unui însemnat paşe a dorit ca să dobândească câteva semințe din vița de deasupra gropniții Sf. Simeon, ca să se deslege şi ei nerodirea de copii; care prin bărbatul său ia a şi dobândit, câteva boabe de la vița sf. Simeon spre deslegarea nerodirii ei de fii, şi după un an i-a trimis la mănăstire bogate daruri, ca un fel de recunoştință pentru dăruirea deslegării cu naştere de fiu după rugăciunile acestui drept făcător de minuni. Însă pentru creştinii căsătoriți când vor lua din minunata viță, se îndatorează cu legătură de post, de rugăciune şi după acestea să se precestuiască cu sfintele taine. După nişte asemenea păziri de regule nu este lucru de mirare că se pot încredința acei ce se îndoiesc cu credința despre nenaştere de fii.

Cuvântul Hilindar se tălmăceşte pe limba națională în doă înțelesuri, adică sau al miilea sau gura leului. Cea întâiu numire mai mult conrăspunde pentru că, în timpurile năvălirilor barbare asupra Sf. Munte ca să jefuiască toate lăcaşurile lui; Hilindaru totdeauna a fost scăpat prin cea mai însemnată ocrotire a Maicii lui Dumnezeu. Căci pe când se apropiau de zidurile mănăstirii acei barbari, li se părea înnaintea lor că îi înpresoară din toate

părțile ei o ceată; nepovestita întunecime ce se punea împrejurul mănăstirii, făcea pe barbari să se rătăcească în părerile lor şi ca nişte lipsiți de minte se aruncau unul asupra altuia, şi prin urmare mii de morți şi de răniți se găseau prin prejurul zidurilor mănăstirii. O asemenea ocrotire a Maicii lui Dumnezeu s-a întâmplat aici şi la trecuta bătălie de la 1828. Vrăjmaşii au ținut mănăstirea înconjurată multă vreme, şi în cele din urmă n-a putut măcar să se apropie de zidurile Hilindarului. Trapeza de aici a fost în vremea ei cu o înfățişare foarte plăcută, adică înnapoi cu o sută de ani, pe când a trecut pe aici observatorul Russiei D. Barskii, când atunci această mănăstire era chinovie, pentru care şi zice numitul mişcat fiind de o deosebită simțire, că Hilindarul este un lăcaşu asemenea cerului. Pe care cu dreptate şi cu totul fără mirare a lăudat Barskii atât de mult viața chinovicească. Căci şi acum acest din urmă scriitor zice: că pătrunzându-se de mulțumirea vieții chinoviceşti, el acum din partea sa le numeşte ca pe ale raiului lăcuinți; dar mănăstirile idiortime, adică de sine cârmuite, oarecum au alt înțeles!...

Întru acest sfânt lăcaşu mai este încă o icoană a Maicii Domnului, făcătoare de minuni, pentru care istoria astfel arată: căci nu se pomeneşte în care anume timp, ci numai după spunerea bătrânilor cuvioşi părinți, care din gura altora au auzit că viind în mănăstire oarecare nedrept credincios neştiut din ce parte de loc era, s-a hotărât a rămânea la viața de obşte.

El a fost rânduit la ascultarea bucătării, unde totdeauna nepătrunsul de frica ziditorului său, ca să-şi afle drept de a râde de toată frățimea spurca bucatele, ca unul ce dovedea eresul armenilor. Niminea nu l-a simțit, ci mai vârtos trăgea asupra sa dragostea obştimei; pentru ascultarea cea atât de ostenitoare şi către toți supunere, el a ajuns la treapta de ieromonah, însă mustrarea cugetului era cu totul departe de simțirile lui şi urma neîncetat urâta această faptă. Iar când fu zioa învierii, şi după obiceiu soborul părinților trebuia a eşi cu paradă la locul de lângă

malul mării destinat pentru această țeremonie a sfintei litii, care se face tocmai pe acel locu unde este arsenalul cu biserica sf. Ierarh Vasilie. Şi ales fiindu şi pângăritorul Ieromonah a se apropia de Icoana Maicii lui Dumnezeu, cu alt asemenea cu treapta de Ieromonahu aduce pe mâini sf. Icoană, n-au fost trecut cu vederea de ochiul cel neadormit; căci după ce armonioasa paradie a ajuns la acel loc, atunci nenorocitul l-a rănit a tot puternica mână şi ca pre un ereticu batjocoritor ce a fost, l-a aruncat în mistuitoarele valuri ale mării, rămâind sf. Icoană numai pe brațul celuilalt, şi în primejdia înnecării sale se auzea mărturisindu-şi ticăloasa sa faptă, şi ertare de la toți cerându-şi s-a înnecatu amar.

Paraclisele acestui sf. lăcaşu sânt 12.

Al sf. Ierarh Mihail şi Gavriil, al sf. Ioan Botezătorul, al sf. Ierarh Nicolae,al sfinților 40 de mucenici, al sf. Savva Ierarhul,al sf. mucenic Dimitrie, al Naşterii Domnului, ale sfinților apostoli Petru şi Pavel, al sf. Gheorghie purtătorul de biruință, iar în pârgu este al sf. Simeon cuviosul, şi la spitalu este al acoperământului Maicii Domnului, precum şi a sf. Ioan Rilskii.*

Întru care se păstrează şi 8 părticele de sf. moaşte.

Capul sf. Eftimie, un picior al sf. Simeon Stâlpnicu, o parte de cap a proorocului Isaia, un picior al sfintei Marinei, o mână a sf. Mihail celui nou. Sânge de care a curs în vremea marelui mucenic Gheorghie, şi o parte de capu a sf. mucenic Artemie.

Pe lângă toate aceste atât de neprețuite sf. odoară să mai află şi doă cruci cu lemn din dătătoarea de viață crucea Domnului; un sfânt potiru cu discul său trimis de către împărăteasa Rossiei Ecaterina a doa împodobit cu zmalțuri şi chipurile patimilor lui Hristos, prin prejurul cărora țercuesc feluri de pietre scumpe. Este şi un pahar ca o neprețuită antică de Marangozu, care are greutatea de 400 de dramuri păstrat din vremea egumeniei cuviosului Savva.

Iar ctitorii acestui sfânt lăcaşu a fost cel întâiu sfântul

* *Deasupra cărea mormânt, a eşit, însuşi de sineşi, vița de vie de care s-a zisu mai sus.*

Simeon tatăl şi ţarul Serbiei, cu fiul său cel ce lu a ales a fi moştenitor cereştei împărăţii, iar nu al tronului curând peritoru, cuviosul şi sfântul ierarh Savva fostul într-însa egumen, iar în cele din urmă mitropolit al Bulgarii.

Pe a cărora religioase urme s-a asemănat şi acela carele a urmat, cu a dărui întru cinstea sfântului lăcaşu schitulu Baia de Aramă din Valahia mică, judeţulu Mehedinţi, peste care toate acestea şi însuşi Maica-Preacurata şi vecinica ctitoră, dovedeşte asupra acestor de Dumnezeu plăcute fapte ce ei au consfinţit ostenelile în toată viaţa lor spre proslăvirea a toate ziditorului; şi cu a sa de maică milostivire a arătat urmaşilor nevoitori că a sa icoană le va fi egumenie, până când însă, Dumnezeu ştie.

În faţa Hilindarului, către însuşi marginea mării, cale de jumătate de ceas, este întemeiat zidit arsenalul întru care şi biserica sfântului Iararh Vasilie cel mare, precum şi câteva chilii pe lângă dânsa, dar puţini locuesc în el. Călătorul cel mai sus numit D. Barskii, pe când a umblat el p-aici, a aflat pe oarecare nevoitor Partenie, ieromonah grec, poroclindu-se Csepolitos, adică cu picioarele goale. Barskii între toate celelalte a făcut băgare de seamă, că părintele Partenie, preînnoind această bisericuţă de aici a sf. Vasilie, a găsit în păretele cel din altaru ascunse, o părticică din lemnul cel dătător de viaţă al crucii lui Hristos, şi pentru aceea, că pe o asemenea nepreţuită comoară, tăindu-se către fraţii Hilindarului, o a înpărţit în mici părticele şi-a dat Vatopedului şi altor mănăstiri, pentru care l-au alungat dintre această pustnicie, şi de atunci niminea nu se hotăraşte să trăiască acolo sihăstreşte, ci de sineşi numai.

De aici cale de jumătate de ceas până la mănăstirea Esfigmenului, care închinătorul de aici cunoaşte că au ocolit tot sf. Munte, adică începând de la Esfigmenul şi împrejur ocolind, iarăşi a venit la Esfigmenul, şi s-a isprăvit înconjurarea a tot sf. Aton.

Ca cu toată îndeplinătatea să ne îndulcim de însuşi făcuta cadra dumnezeeştei înţelepciuni, trebue să se cunoască şi aceasta că de la Kirişa vrând a te sui la vârful atonului, care ţine greutatea urcării 5 ceasuri, ajungi întâiu la bisericuţa numită Bogorodiţa sau Născătoare de Dumnezeu zidită întru numele Maicii lui Dumnezeu, despre care toate predaniile sau povestirile Atonului zicu, că această bisericuţă s-a zidit întru pomenirea umblării şi-a urcării până la această înnălţime a dumnezeeştei Marie, după ce acum umblase pustietăţile de prin prejur. Însă nu este ştiut, dacă s-a urcat ea până la însuşi vârful muntelui, unde a fost cea mai întâiu păgânească cinstire, şi asupra căruia a stătut înspăimântătorul idol de aur Apolon, care proorocea cele viitoare. Atâta se zice, că pe când s-a arătat aici Maica lui Dumnezeu, Idolul n-a putut suferi dumnezeeasca ei înfăţişare, şi zdrobindu-se, cu mare sgomot a căzut rostogolindu-se întru adâncimea mării în care s-a înnecat.

Bisericuţa Născătoarei este mică. Poziţia locului este foarte încântătoare, şi aduce nespusă plăcere privitorilor. De aici până la însuşi vârful Atonului este cale de trei sferturi; pe partea stângă copacii începu treptelniceşte a se feri iar pe partea din dreapta

nici o crăculiță; piatră, şi atâta! Când să te uiți de aici în jos, să pare cadra cea mai triumfătoare! Lângă însuşi marea ce se dă cu socoteală a fi de aici la 5 verste în jos, se văd împrăştiate pe ale ei scăli, chiliile schitului Kabsocalibu, iar de la dânsele într-o destulă depărtare spre stânga, pe întinsa pustietate supt umbrele copacilor se înfățişează ca un tablou chilia şi însuşi peştera prea-cuviosulu Nil, întru care s-a sfințit.

A fi însă într-asemenea înnălțime şi a citi acatistul în bisericuța Născătoarei, sau a te odihni acolo, unde s-a odihnit în vremea ei obosita de osteneala călătoriei Maica lui Dumnezeu, aduce sufletului răsfățarea cea mai presus din lume, şi cucernicia copilăreştei dragoste cea către dânsa, şi pe lângă acestea a călca pe urmele dumnezeeştei Maice, a te odihni pe chiar locul, care a slujit de odihnă pentru al ei prea-curat trup,şi a te uita asupra aceloraşi depărtări, asupra cărora s-a uitat a ei feciorească privire, O! negreşit că toți vă veți aridica cu ochii minții acolo.

Cu toate acestea niminea măcar şi din chiar pustnicii Atonului, nu se pot hotărî ca să petreacă asupra aceştei înnălțimi, din pricina neobicinuitului frigu în vremea ernii, iar toamna despre vânturile cele cu lapoviță şi a aerului celui totdeauna egrasios, iar vara arde soarele uneori până întru astfel de grad, încât nu este cu putință a suferi. Însă vederea, care se deschide de deasupra vârfului sf. Munte al Atonului, ajunge prin lumina orizontului până pe de asupra însuşi ostroavelor Frakia, Inbro, Tasso, Lemnosu, şi a munților Olimpu, Pind şi a celorlalte mărgini a metologhiceştei Troi, Ida şi a depărtateloru trăsuri ale Negropontului cu nestrămutatele ape ale Arhipelagului. Vârfulu Atonului este compusu de cea mai curată marmoră, tema lui este foarte strâmtorată în lungime şi înălțime astfel încât mica bisericuță mai a cuprins întinderea lui. Bisericuța este înnălțată întru cinstea schimbării la față a Domnului; însă lungimea ei şi cu advonulu nu e mai multu de câtu trei stânjini, într-însa este foarte mare egrasie şi frig. Icoană pe tâmplă nu are, numai trei

icoane de alamă completuesc toată frumusețea bisericii, din care una este atârnată în unghiul despre miază-noapte, a altarului, iar cea de pe urmă atârnată asupra prestolului. Pereții bisericii sânt mânjiți cu cărbuni de către cei ce-şi scriu numele pe dânşii, că au venit spre închinăciune. Între toate ale ei cuvenite se află Antimisul cu inscripția pe dânsul ruseşte „După porunca blagocestivei, a însuşi stăpânitoarei marei împărătese Elisabetei Petrovna a toatei Rossiei, şi a prea sf. îndreptătorului Sinod blagoslovenie, în anii de la facerea lumii 7250, iar de la naşterea lui Hristos 1742, luna iulie."*

Καθιερώθη παρ ἐμοϋ του πρώην Χαλεπιοϋ Τερασίμοϋ.

Asupra toatei înnălțimi a Atonului nu este nici o rădăcină, nici iarbă, nici păsări zburătoare, ci numai câțiva paşi la vale în jos, în prăpăstiile despicatelor scăli ale lui, creşte o plantă numită astfelu „Neveştejită floarea dumnezeeştei Maice," foarte e mângăioasă această de suptu nori floricică a sfințitului Aton; pentru aceasta d-abia nu mai acei cu frumusețea fecioarii se pot apropia, căci stă pe locurile obicinuitelor osteneli şi a tuturr silințelor, care pune pe tot minutul viața în primejdii. Neveştejita această floricică, s-aseamănă cu inima cea curată, ea iubeşte foarte la singurătate, şi creşte mai de multe ori, după cum s-a zis, în crăpăturile pietrilor. Pe care acolo, arşița cea de miază-zi ar usca-o, dar norii cu a lor umbră o apără şi o reînviază cu răcoarea; iar noaptea mai cu deosebire o încălzeşte aburii Atonului, şi supt a lor stropire se înrădăcinează şi iute floricele se desbobocesc, îşi desvoaltă frunzişoarele şi cu înțelepciune să uitu în scânteitoarele raze ale soarelui, de la a căruia lucire a luminii îşi sorb viața lor şi care revarsă printr-însele coloarele trandafirului, încât de zioa sfintei Troiți sau pogorârea sf. Duh acum floricica şi este în toată a sa putere şi cu aromaticeasca mirosire. Neveştejita floricică a Maicii Domnului, după înfățişarea sa, se poate socoti cu atracția pre plăcutului trandafir, numai cu atâta deosebire, că

* *Tâmplă într-aşa strâmtoare nu poate încăpea.*

ea nu este mare ci foarte mică şi plăcută. Iar după a însuşi ochilor mei vedere nu rămâne alt a zice, decât a se urca cineva în zilele lunii lui maiu pe la 14 şi 15, când atunci aceste floricele sânt cu mirsul cel mai aromatic şi coloarea cea mai frumoaso-dulce, căci alminterea de miros eu zicu că-i va fi tot celui ce va avea evlavie pentru adunarea lor să se urce întru asemenea a lui înnălțime. Fiindcă însuşi soarta m-a au ajutat a ispiti şi a cerca aceasta cu de amăruntul precum şi cu chiar mâinile mele pipăindu-le le-am cules de prin straşnicile şi înfricoşatele prăpăstii din preună cu alți tovarăşi părinți, carii cu aceastaşi râvnă au fost; adecă spre a aduna de aceşti în veci neveştejiți crinişori crescuți în grădina însuşi Maicii lui Dumnezeu. Iar pe când le descoperiu dorința sufletului şi aprinsa-mi dragoste, că doresc a rămânea peste noapte în bisericuța de deasupra vârfului ce adeseori şi vara covârşaşte înnălțimea norilor atunci deşi mi-au descoperit, cum că împotriva hotărârei sf. Macsim, care a voit să-şi afierosească rămăşița vieții lui întru acea înnălțime, şi căruia însuşi prea-curata maică, i-a zis să se coboare la locurile cele mai de jos, unde să poată şedea mai liniştit despre feluritele vânturi amestecate cu ploi şi neîncetate fulgere şi trăsnete: nimeni nu va putea viețui sau a rămânea, afară numai la zioa hramului Schimbărei la Față când de către mai mulți se face într-însa priveghiere. Cu toate acestea vrând a le dovedi că după credința ce o simțeam, eu voiu petrece de nimic supărat, şi am şi hotărât. Ei s-au coborât la kirişa unde le era chiliile, iar însuşi ca un tras de vetrela credinței, a rămas mulțumind cereştei şi a toatei lumi împărătesei maice, căci m-a învrednicit a fi şi a petrece într-asemenea al ei prea-sfințit Laco-grădină.*

Dar povestirile chinoviaşilor mei tovarăşi n-au fost zadarnice, pentru că pe când soarele acum se depărtase şi de înnălțimile Atonului, a început un astfel de dulce şi subțire zefir, încât din ce în ce răceala şi puternica lui suflare, până la revărsarea zorilor,

* *Această a lor neveştejire stă până când ele se păstrează în casă, iar nu socoti că sânt nesupuse putrejunei.*

s-a fost prefăcut într-o astfel de vijelie furtunoasă şi fulgerătoare, încât se părea că nu numai bisericuţa care mă adăpostea vrea să fie aruncată ci şi însuşi vârful muntelui. Numai cel din înnăţime a ştiut că eram între cei vii, iar simţirile sineşului meu a doa zi le-am văzut de abia adunate, şi care puţin într-armându-mă am pus înnaintea sfântului lui Dumnezeu vecinic lăcaşu, câteva metanii până la pământ şi scriindu-mi numele pe ai ei pereţi m-am coborât; mai dacă credeam că şi duhul este cu încheieturile oaselor desmăciulate pe jumătate de trăsnetele trecutei nopţi. Acum văzuiu chiar în fapt acele ce părinţii mi-a fost proorocit, că aceiaşi voiu păţi, care şi sihastrul ce s-a ispitit a suferi o toamnă şi asemenea vitejie a avut a petrece şi iarna, care ne mai putând în cele din urmă s-a coborât la poalele muntelui şi peste câteva zile din vară i-au căzut toţi dinţii, despre groaznicile răceli ale naturei lui. Când în contra vârfului înnalt, la poalele lui este cea mai plăcută viaţă şi aer favorabil pentru sufletele acelora ce se vor asemăna cu hotărârea tuturor celor ce din început s-au nevoit aici. Şi iată darurile celor ce iubesc a fi nedeslipiţi de poalele sf. Munte al Atonului.

Trăind într-o pustie oarecare din cele de aici, doi sihastri, dintre care unul din ei mai tânăr decât celălalt socotindu-se ca ucenic celui mai bătrân; acest ucenic odată amestecând jeraticul în cuptor i-a eşit din coadă cociorba de fier: „Ah, părinte eu am greşit! A strigat cu spaimă ucenicul, cocioarba a eşit şi rămâne în foc;" urcă-te şi o ia i-a zis bătrânul cu glas poruncitor; şi acela nimic întârziind, s-a însemnat cu semnul crucii, a sărit în cuptor, a luat cociorba şi nimic nu s-a vătămat de către flacăra ce-l împresurase. Astfel este puterea acultării! Nu în zadar s-a băgat de seamă că toată minunea se săvârşeşte cu învoire de a nu se socoti pe sineşi cu nedrept, nici a întreba că cum se poate una ca aceasta, da... cum să fac astfel? După cum se vede din istorie, că tânărul frate a fost întru adevăr cu viaţă proslăvită prin ascultare, căci în cele din urmă când stareţul lui după săvârşirea

acestei minuni, a început oarecum a-l încânta cu laude, că cum s-a lucrat asemenea minune cu smeritul ascultător, despre care el a fugit şi s-a ascuns de către stareţul său, temându-se de vorbe şi de slava omenească. Pe acest mai vârstnic s-a întâmplat de l-a văzut însuşi chiar alcătuitorul acestora ieroshimonahul Serafim observatorul rossienesc, carele zice că tot asemenea supuşi voinţelor lui Dumnezeu, s-a pornit cu înfocarea cea din lăuntru a mărturisi pe Hristos fiul lui Dumnezeu şi noii cuvioşi mucenici ai schitului Ivirului, de la chilia shimonahului Grigorie.

Aceşti sfinţi cuvioşi şi-au vărsat sângele lor pentru dragostea lui Iisus Răscumpărătorul tot neamului omenescu acum 25 de ani în urmă; ei au fost la număr trei şi nu de mult călugăriţi, cel întâiu Eftimie de la Amoreea satul Dimiţianu, al doilea Acakie din Tesalonic, iar al treilea Ignatie bulgarul de lângă Târnova de la Eşkizagora. Însă sfintele lor moaşte se află la sf. Munte la fostul lor stareţu în schitul Ivirului după cum la acel loc este arătat. Iată cum se istoriseşte pentru dânşii. Ei s-au născut creştini, dar aflându-se în copilăria lor ca slugi între turci, au fost siliţi de către dânşii a se turci şi a cunoaşte islamismul. Iar în cele din urmă şi-au cunoscut întâmplarea primejdii lor, ei s-au întors către pocăinţă, şi ca mai uşure şi mai bine şi mai de grab să tragă milostivirea celui lepădat de dânşii zicu adevăratului Dumnezeu, ei s-au retras la sf. Munte şi s-au alăturat pe lângă numitul bătrân shimonahul Grigorie cerând poveţile lui, ca ce să facă şi cum să înceapă pocăinţa din suflet mântuitoare. „Să vă rugaţi şi să plângeţi cu smerenie le-a răspuns bătrânul, adăogând că dacă păcatele a toată lumea nu întrec rescumpărarea Domnului nostru apoi ale voastre, negreşit că nu sânt atât de grele, încât să nu le poată lua asupra sa, cel ce rădică şi şterge păcatele lumii, rugaţi-vă şi plângeţi, mântuirea voastră va fi fără îndoială. Eu mă făgăduesc! A adăogat cu compătimitoare încredere bătrânul." „Dar noi voim să murim, iar nu într-alt felu, ca cu sângele nostru să pecetluim a noastră pocăinţă şi mărturisirea credinţii,

au răspuns aceia ce căuta pocăința. Bine este, le zice luând aminte bătrânul, de sânteți atât de tari cu duhul şi asemenea şi cu credința, ca să purtați atâtea amare chinuri, până şi însuşi înfricoşata moarte. Mai bine spălați-vă cu vărsarea lacrămilor, sângele şi moartea Dumnezeu-Omului este fără de prețu şi covârşitor mai mult decât toate jertfile; prin urmare mai multu şi de cât însuşi sângele vostru, de viața şi de pătimirile voastre cele de moarte." Mult le-a vorbit lor bătrânul, dar văzându-se aplecarea lor şi neschimbata dorină ca să pătimească pentru Hristos, le-a zis în cele din urmă: „Fie-vă după dorință! Muriți pentru a voastră călcare de lege, numai să nu cădeți întru ceva mai amar. Eu nu v-aşu sfătui ca să vă hotărâți la jugul pătimirii, fiindcă el este mare înnaintea lui Dumnezeu, şi se poartă numai de aceia care însuşi Dumnezeu îi caută şi-i chiamă către dânsul. Voi însă mergeți de buna voastră voință, cu toate acestea fie voia Domnului." După toate cele din partea sa zadarnice povețe bătrânul s-a retras, văzând înfocata dorință a călcătorilor de lege ce într-astfel şi-au ales pocăința. Ca să-i învrednicească de pătimitoarea cunună, i-a îndatorat ca să se pregătească în deosebite cămări, întru care ei au petrecut în post şi rugăciune şase săptămâni. În curgerea acestei vremi şi însuşi bătrânul, şi alți oarecare din cei mai însemnați pustnici de ai Atonului n-au încetat pentru dânşii a cere ajutorul cel din înnălțime şi ertarea greşalealor lor. După ce s-a împlinit singurateca lor închisoare, ca unii ce se pocăiau, au priimit şi sfântul îngerescul chip care este shima, împărtăşindu-se şi cu sfintele lui Hristos taine. Singur starețul lor Grigorie a mers cu dânşii la Constantinopolu pentru întărirea şi mângâerea începutului patimilor lor. După ce au sosit acolo câteşi trei s-au îmbrăcat în haine turceşti şi în portul cel mai asemănat, s-au arătat la palat, şi au rugat ca în taină să se înfățişeze la Sultanu, încredințând pe portari, cum că ei au către dânsul o foarte însemnată descoperire. Deci îndată au fost pentru dânşii încunoştiințat Sultanul care a voit să-i vază, pe dată au şi

stătut înnaintea lui, cei doi mărturisitori ai numelui lui Hristos au început astfel prin ruga celui mai mare al lor înfuriat care a şi început: „Împărate! Noi avem către tine o jelire, ascută-ne şi judecă lucrul nostru."

Vânzătorii ne-au propus noă o piatră de nemărginit preţu încredinţându-ne pre noi cum că ea este neprefăcută ci naturală şi cu adevărat vrednică de preţu, noi însă ca nişte necunoscători ne am orbit de strălucirea ei cea din afară, am socotit-o de adevărată şi ne-am hotărât a o cumpăra. Scumpu foarte scumpu împărate, noi am plătit pentru dânsa; când în cele din urmă s-a dovedit, cum că această piatră este prefăcută şi cu desăvârşire nimic nu preţueşte, şi care nimic mai mult nu face decât a o arunca în noroiu. Cum socoteşti tu pentru nişte asemenea înşelători? L-au întrebat în sfârşit câteşi trei pe sultanul, carele neînţelegând taina a învinovăţit pe înşelători, şi cu mirare se uita asupra celor ce îi sta înnainte supuşi ai săi, ca asupra unor clevetitori.

„Tu eşti drept împărate! A început din nou a grăi tot acelaşi mărturisitor, înşelătorii sânt turcii, şi al vostru e Mohamet... cu aceste cuvinte de odată câte trei şi-au aruncat după capetele lor celmalile turceşti şi le-au călcat cu picioarele lor, şi pe urmă şi hainele mohametane cu care se îmbrăcase numai pentru lesnicioasa intrare în saraiul. Da ascută-ne cu răbdare, o împărate, a adăogat tot acel mai mare mărturisitor, în copilăria noastră fiind ne- au înşelat turcii cu mărimea lui Mohamet şi ne-au înduplecat a merge în urma lui, noi ne-am lepădat de cel adevărat Iisus Hristos şi ne-am lipit de proorocul vostru, de rătăcirea noastră însă, după milostivirea lui Dumnezeu care noă ni s-a arătat, iată că noi acum veseli ne lepădăm de al vostru prooroc, care este pierzătorul tot neamului Mohametanu, şi mărturisim pre unul adevăratul Dumnezeu Iisus Hristos... Acum în voia ta stă, fă cu noi orice vei vrea, noi la toate sântem gata, până şi la însuşi moartea, dacă ţie-ţi va plăcea." Mirându-se de astfel de îndrăzneală şi marea obrăznicie a acestor mărturisitori de Hristos, sultanul i-a dat pre

dânşii în dispoziţia turciloru. Mult şi foarte greu ei au pătimit chinuri, şi pe urmă au fost aruncaţi în temniţă. Însă bătrânul stareţu nu înceta a-i încurajea şi a-i întări pre dânşii întru astfel de nevoinţi mărturisitoare; dar intrarea lui în temniţă i-a fost în cele din urmă oprită. Cu toate acestea prevăzându neapărata trebuinţă de întărire şi mângâere a tinerilor cu duhul lor, Stareţul a rugat pre unul din preoţii Constantinopolului ca să-i cerceteze în locul său; care intrând la dânşii supt chip că le duce oare-care hrană şi milostenie, atunci pe cât putea, le întărea duhul obosiţilor mărturisitori chinuiţi; în sfârşit a sosit zioa hotărâtă, întru care se socotise, că dacă ei nu se vor lipi din nou cu cinstirea de Mohamet, socotindu-l ca un mai mare prooroc, să li se tae capetele lor. Câteşi trei au fost scoşi la locul de muncă; Stareţul acum era nedeslipit de dânşii, şi cu inima veselă căuta la a lor tărie şi îmbărbătare întru priimirea mucenicestei cununi care acum îi şi aştepta pre ei; cel mai mare de odată şi-a plecat capul său supt sabie, şi iată capul a şi zburat în braţul stareţului, care, ca un eşit din minte s-a bucurat, înbrăţişându-l cu mâinile sale şi cu mare evlavie sărutându-l. Până ce a văzut şi pe cei doi rămaşi ca s-au şi trimis către cel de dânşii dorit din tot sufletul răscumpărător al celor ce-l vor crede de adevărat fiu al lui Dumnezeu, şi după cel mai mare al lor frate, prin sângeroasa călătorie a pătimirii!... În urma tuturor acestor întâmplări stareţul s-a însărcinat de a păzi sfintele lor moaşte. Ocârmuitoarea stăpânire a fost însemnat ca trupurile omorâţilor să se arunce în mare; iar mult încântatul de bucurie stareţu, a pus toate silinţele, şi le-a răscumpărat din mâinile necredincioşilor păgâni. Şi astfel împlinindu-şi dorinţa, a şi găsit o corabie, carea se gătea cu plutirea către sf. Munte, ajutând şi însuşi Dumnezeu la toate dorinţele stareţului; moaştele, în loc să se arunce în mare, au fostu puse în corabie, şi pe care stareţul le-au pus într-un nou butoiu înnadins pregătit pentru asemenea întâmplare. Pânzele s-au întins, corabia a zburat către sf. Munte. Căpitanul corăbii care era dintre

neguțătorii greci, din gubernia Cernigovului, județul Nejinskii, nu știa, ale cărora plăcute lui Dumnezeu sfinte moaşte el duce; căruia însuşi Dumnezeu i-a descoperit această taină, că pe când plutea pe mare el a văzut un stâlpu de focu, umblând cu lumina cea mai neobicinuită asupra moaştelor mucenicilor, şi întrebând pe starețul, i-a descoperit curgerea istorii acestor viteji, precum şi viața muceniceştei morți cu de amăruntu, elu s-a pătruns întru inima sa de nespusă umilință, şi ajungând la Sf. Munte, a încredințat corabia sa mănăstirei Rusicul, şi însuşi a rămas pentru totdeauna în ceata călugărilor, şi care încă şi până acum trăeşte acest atât de recunoscător şi cuvios călugăr. Iar starițul în cele din urmă, după ce a fost priimit de tot soborul cu pompoasă țeremonie a aşezat sf. moaşte ale noilor mucenici în chilia întru care ei s-a pregătit spre patima cea de bună voe: şi şi astăzi sânt supt îngrijirea numitului stareț la schitul Ivirului, care şi acest mult împodobit cu fisionomie şi frate din călugărie cu patriarhul Grigorie de care s-a vorbit mai sus, este încă cu viață.

Se zice că din ranele unuia din ucenici a curs sângele până la 15 zile, şi moaştele plăcutului lui Dumnezeu a fost astfel de mlădioase, ca cum atunci se despărțise de sufletu.

Astfel este în prescurtare istoriea noilor pătimitori ai sf. Munte. Adeseori grecii sânt jertfa unor asemenea chinuiri şi morți legiuite; precum iarăşi unul dintr-înşii din preună şi cu şease oameni de ritul rossienesc la anii 1823 au pătimit şi cu grele munci i-au omorât, pentru dragostea lui Hristos Dumnezeu. Despre carii aici nu ajută timpul a le descrie amănunele, ci de poftiți şi aveți atâta dorință, uitați-vă asupa locurilor unde aceşti sfinți se află, şi veți auzi cu desăvârşire despre adevăratele acestea minuni, şi atunci inima voastră întru adevăr mult se va umili.

Însă cu toate acestea găsirăm de mare cuviință a vă spune măcar oarecare suferinți ale prea-înțeleptei tinere şi fecioare Sofie greaca, care şi aceştia acum 20 de ani înnapoi i s-a întâmplat următoarea istorie în Țarigrad.

Un paşă din cei mai aproape de curtea împăratului, a văzut din întâmplare pe Sofia nu mai mare cu vârsta de cât ca de 15 ani; care paşă atât s-a rănit de frumusețile ei, încât s-a hotărât ca să o ia supt stăpânirea sa, măcar cu orice prețu sau primejdie.

Sofia era în adevăr cu frumusețea ca de înger, fără de tată, maică-sa bătrână, trăia în sărăcie şi necunoştință, mângâindu-se numai cu o nădejde la norocirea fiicei sale. Ea eşea prea rareori din casă: dar şi când eşea, se ducea numai la biserică, sau pentru neapărata trebuință la câte vreo cunoscută a lor făcătoare de bine. Însă ce nu poate sataniceasca putere a necredinciosului, şi mai cu deosebire, a unui asemenea puternic din casa împăratului! El a răpit pe frumoasa greacă şi a ascuns-o pre ea în nişte tainice odăi ale apartamentelor sale. Mumă-sa s-a înştiințat de locul întru care fiica sa Sofia se ținea atunci tocmai când ea începuse să pătimească şi să sufere feluri de propuneri de către nemilostivul său hrănitor carele dorea să împodobească cu chipul acesta al său harem. Mai întâiu de toate s-a silit ca să înduplece pe nevinovata a se lepăda de credință, şi după aceasta să o prinză pre dânsa cu formele legii, şi sigura cursă a ghiarelor iadului său. Însă nici linguşirile, nici gingaşa-i noblețe, nici îngrozirile lui, n-au putut să înduplece pe mărinimoasa şi viteaza Sofie.

Atunci el a poruncit s-o arunce într-o temniță întunecoasă, unde i s-au început adevăratele ei pătimiri pentru credință. Acolo ei i-au pus să ție în cap un lighean cu jeratec, şi au poruncit să-l ție până atunci, când cărbunii se vor potoli şi se va preface tot în cenuşe; pe suptsiori i-au pus oă coapte; sărmana Sofie a suferit toate aceste înfricoşate încercări.

În sfârşit ei i-au propus dacă ea nu se va înțelepți şi nu va priimi de bună voe voința luminatului Efendi, atunci o vor

arunca în mare. La a cărora vorbă uitându-se cu sânge rece, s-a întors de către cei ce o împingea acum şi o târa la închisoare, întru care a rămas nemişcată şi zdruncinată atât încât numai puterea credinţii şi darul celui din înnăţime şi a preacuratei lui Dumnezeu Maică era mângâindu-o şi împuternicindu-o.

O dată, pe la miezul nopţii, o au scos din temniţă, şi ducându-o la şchele, au pus-o într-un uşure caic (sau luntre) şi au depărtat-o până pe la mijlocul boagului. Acolo au întrebat furios, unul din turcii care era în luntre, pe Sofia: „Vrei tu să priimeşti legea noastră şi să te supui voinţii lui Efendi al nostru? Că iată în locul vieţii tale moartea-ţi stă de faţă, apoi a adăogat zicându-i: alegeţi ce-ţi este mai plăcut! Căci la cuvântarea ta cea întâiu de te vei mai împotrivi voinţii lui Efendi, noi pe tine te aruncăm în mare... spune!

– În zadar îţi sânt înfricoşările, cu blândeţe i-a răspuns Sofia, că eu nu mă înspăimântezu de dânsele. Cu dragoste şi credinţă în Hristos Mântuitorul meu voiu primi tot felul de moarte. Faceţi ce vreţi, înnecaţi-mă pre mine! – Ba nu, noi nu te vom înneca, a mormăit acelaşi otoman, ci în cătuşi te vom pune. Însă şi aceasta nu în grab, ca mai întâiu să te pedepsim, şi să-ţi sugen cu picătura sângele tău, până ce de sineţi vei arăta voinţa-ţi după cum aşteaptă luminatul nostru efendi. Când dacă şi atunci tu vei rămânea atât de neroadă, încât şi după toate aceste cazne nu te vei pleca, noi atunci te vom spânzura în priveliştea a tot Ţarigradului.

Sofia tăcând s-a întors în altă parte din naintea ochilor lor, şi a început încet a suspina rugându-se preasfintei fecioare. Iar atunci turcii au dus pe pătimitoarea iarăşi la temniţă.

Muma Sofii însă, auzind de patimile nenorocitei sale fiice, a alergat la patriarhul, şi în tot chipul l-a rugat pre el pentru numele lui Dumnezeu să scape pe nevinovata jertfă din ghiarele puternicului turc.

– Eu ce pociu să-ţi ajut? I-a răspuns cu compătimire sfântul patriarh, şi eu asemenea ca şi tine pătimescu; şi simţu toată

greutatea amărăciunii tale, ce să fac, nu ştiu decât numai cu din parte-mi rugăciuni către Dumnezeu pentru mântuirea ei, cu alt nimic nu pociu să te ajutu, atât pre tine şi pre fiica ta. Tu ştii că şi capul meu este în mâinile lor. Una numai îți pociu spune spre mângăerea ta, şi ascultă: Du-te la cancelearia russienească şi cere de acolo ajutor. Că dacă elciul va priimi, fiica ta va fi scăpată, iar dacă nu va voi a se amesteca, atunci ne vom ruga, ca însuşi Dumnezeu s-arate ajutorul nenorocitei pătimitoare. Mai mult nimic nu pociu ca să-ți spuiu .... aleargă, până când nu trece vremea, ca să te foloseşti de protecția ministerului rossienesc; al lui numai cuvânt care-l va zice şi Sofia ta a scăpat.

Cu oftări şi suspinuri din adâncul inimii, a plecat bătrâna la elciul rusesc, unde cu destulă nevoe d-abia a ajuns la fostul atunci ministru, dar şi aici, cu toate lacrămile ei, cu toate rugăciunile şi căderile în genunchi i-a răspunsu într-un fel nehotărâtor, astfel că nenorocita d-abia s-a întors poticnindu-se cu lacrămile pe ochi, a plecat către o prietenă a sa domnița carea foarte le iubea această românca din Moldavia; ea a fost sora răposatului prințu Scarlat Calimah, ctitorul mănăstirii Rusicu, şi la care ea totdeauna găsea mângâere în nenorocirile sale.

Trebue să nu trecem cu vederea, că această domniță Kalimah se slăveşte în tot Țarigradul de către cei credincioşi pentru bunele sale fapte şi protectoare celor strâmtorați. Însă pe cât erau mijlocirile domniții,pentru nenorocita Sofie, carea căzuse în ghiarele puternicului numit, ea cu totul n-au putut a-i ajuta.

Spre mângâerea mai moartei de amărăciune a mumei bătrâne, ea a putut a-i face numai aceasta, că a înduplecat pe un prieten al ei preot grecesc, să răsbească, oricum ar fi, şi ori cu ce prețu, să intre în temniță la pătimitoarea Sofia şi să întărească pre dânsa cât va putea cu povața cuvintelor dumnezeeştei scripturi. Aurul care nu l-a cruțat buna domniță la această faptă, a deschis tainica uşă a temniții, unde se topise tânăra nevinovată; atât încât elu a putut de a şi împărtăşit-o cu sfintele taine ale lui Hristos, cu

care mai mult decât întru început s-a întărit Sofia întru ale sale pătimi pentru Domnul Iisus.

Într-o zi de serbătoare muma Sofii auzind de la acest preot, că pe fiica ei tot vor s-o arunce în mare, dacă în cele din urmă nu se va lepăda de Iisus al său, ea îndată, necăutând că este încă de dimineață a alergat către domnița cu părul despletit, cu pârae de lacrămi şi în desnădejduire s-a aruncat la picioarele Făcătoarei de bine şi, coprinzându-le în numele lui Dumnezeu şi a vecinicii mântuiri, poftindu-o şi rugându-o, ca oricum să ajute şi să scape pe prea-dulcea ei fiică din mâinile şi fălcile siluitei morți.

– Of!...Nimc nu pociu mai mult a-ți ajuta, nenorocito, cu lacrămi a zis domnița desnădăjduitei bătrâne. Banii atât numai a putut ca să deschiză prea-cuviosului preot de a intra la dânsa în temniță; eu n-aşu cruța nici cele mai prețioase diamante, daca numai prin ele şi comori de bani ar fi mântuirea ei; însă tu ştii pe turc câtu este de bogat şi mai puternic decât mine.

Abia domnița a ajuns să isprăvească cele din urmă cuvinte, de odată se deschid uşile odăi sale şi un tânăr bărbat intrând la dânsa, şi cu grație salutându-o, tot de o dată spăimântându-se s-a oprit, pătrunzându-se de o asemenea scenă.

Acesta a fost un grec Dragoman al consulatului prusienesc, care pe la toate sărbătorile felicita pe buna prințească.

– Ce însemnează aceasta? Dumneata plângi domniță? cu seriozitate a întrebat dragomanu pe domnița, şi ce fel de bătrână atât de amărâtă este aceasta?

Domnița i-a istorisit a Sofiei întâmplare.

– Pentru ce nu s-a arătat către Misia Russiei, a întrebat convinsul dragoman.

– A fost, i-a zis domnița toată în lacrămi, dar nenorocitei nu i-a ținut în seamă rugăciunea.

– Nu se poate! Înfuriat a răspuns dragomanul, ori că pre ea nu o a înțeles, ori că ea nu i-a înțeles pe ei.

Pe temeiul tractatului de pace cel din urmă făcut între Russia

şi Turcia, numai un cuvinţel al ministrului Russiei şi îndată temniţa sau curtea ori căruia din slujbaşi musulmani, să deschid.

Vă poftesc îngăduiţi-mă a vă fi supusul dumneavoastră, cu respect a adăogat dragomanul, sărutând mâna domniţii, eu în minutul acesta voiu mişca acest lucru, şi Sofia negreşit va fi în braţele mumei sale.

Pentru numele lui Dumnezeu, a glăsuit Domniţa cu pronunţie, încă neisprăvindu-şi bine glăsuita sa gură, dragomanul şi sărise câteva praguri de ale odăilor.

El s-a arătat către Ministru, i-a descris lui toate amănuntele lucrărilor, şi cu cele mai frumoase culoare a desinat întâmplarea cea de faţă, a înnecării şi a suferinţelor roabei nenorocite şi în cele din urmă cu cele mai înfocate ecspresii l-a şi rugat ca să intre în lucrarea acestor întâmplări.

– Ministrul s-a pătruns foarte, şi într-astfel de aprindere îşi chemă pe al său dragoman, şi în ceasul sau minutul acela l-a trimis către vizirul cel întâiu, cu întrebare: pentru ce se hrănesc creştinele şi se aruncă prin temniţi silindu-le a le îndupleca către mohametanismu, în contra drepturilor încheate din tractatul cu Rusia.

După acestea el i-a poruncit ca să-l şi încunoştiinţeze cu deamăruntu pe Vizir; pentru împrejurările răpitei Sofie, şi să stăruiască, ca robita fecioară negreşit să fie înfăţişată la elciul rusesc, care o priimeşte supt a sa protecţiune.

Dragomanul s-a arătat către marele vizir, şi din partea misiunei ruse, i-a făcut întrebarea.

– Ce însemnează aceasta? Cu mirare a întrebat vizirul, după ce l-a ascultat pe dragoman. Noi cunoaştem ale noastre datorii către Russia, şi sfinte, păzim articolele pacinicului tractat. Însă, cine astfel a hrănit pe careva din fecioare creştine! Eu nici odată n-am auzit o asemenea asuprire.

Dragomanul istorisindu-i cele ce se atingea de datoria sa, i-a şi arătat chiar temniţa în care se ţinea pătimitoarea şi nevinovata tânără.

Atunci vizirul ca un îndrăcit a sbierat cu glas poruncitor, ca îndată să aducă pe acel domn Efendi; care spre a Sofii însă norocire, el n-a fost acasă, căci cu o zi mai înnainte de acea hotărâre a fost orânduit în oarecare pricini atingătoare de neapărata sa însărcinare.

– Împacă pe ministru! A zis viziru, când era să iasă dragomanu. Eu nu voiu lăsa această împrejurare fără cea mai mică zăbavă a o cerceta; şi creştina greacă îndată va fi înfăţişată ochilor ministrului.

În mare mirare şedea Sofia într-un unghiu de ale strâmtei şi igrasioasei temniţe. Încurajată numai de dumnezeeştele cuvinte şi de comunicarea sfintei precestanii întărită prin cel ce răzbise la dânsa al ei duhovicescu părinte, şi cea din partea mume-sei înrădăcinată credinţă în Hristos Dumnezeu, ea cu dulceaţă se înnălţa cu sufletul către dânsul cugetând la a lui spânzurare după cruce; şi cu răbdare aştepta şi ea pedeapsa cea de pe urmă, şi chiar încă şi moartea, după înfricoşarea ce-i propusese cei din partea zisului Efendi. Deodată i se pare că aude o uşoară mişcare cu paşi iuţi, se apropie acel tropot şi cunoaşte că sânt dintre muncitorii ei. Inima i-a început a-i prevesti că îi este aproape de peire, şi a început a se ruga căzând în genunchi şi cerea de la mărturisitul de dânsa Iisus Hristos ca să nu o părăsească în cele de pe urmă minute ale pătimirilor neprevăzute de dânsa.

Uşea cu repeziciune s-a deschis, şi patru gealaţi cu felinare aprinse au intrat la dânsa. În mâna unuia dintre dânşii era o sfoară sau şnur de mătase.

– Gândintu-te-ai şi hotărâtute-ai a priimi legea marelui prooroc, şi să fii soţia bunului şi marelui nostru Efendi? Cu delicateţă a întrebat pe Sofia, cel care ţinea sfoara, zi lipsito! Sau că tu gândeşti a nu băga în seamă pe strălucitul poruncior, care, din multa lui iubire către tine necredincioaso atâta ţi-a cruţat viaţa ta. Supunerea ta la a lui voe va împodobi viaţa ta cu toate darurile răsăritului; toate comorile lui, şi noi ai lui supuşi vom

cădea la picioarele tale; bogăția ta este nenumărată, dacă îți vei smeri îndârjirea ta şi te vei face soția luminății sale. Iar amar de tei vei împotrivi voei lui, iată-ți răsplata pentru nesupunere, rădicând acesta asupra capului Sofiei hotărâta frânghioară.

La înfățişarea sfoarei ea s-a îngălbenit, cutremurul morții s-a împrăştiat prin vinele ei, însă această înspăimântare, această împrăştiată nepuință a naturii prin tot trupul ei, lesne s-a stins dinnaintea gândurilor celor dulci, care i se înfățişa că pentru numele lui Hristos rabdă. Ea s-a însemnat cu semnul crucii şi cu umilință s-a uitat la sfoara spânzurării şi la împlinitorii voei lui Efendi domnului lor, şi în simțirea cea mai din adânc a recunoştinței cea către voea provedinții, a rostit: Această funie numai, mă poate uni cu domnul meu cel răstignit pe cruce, iar înfricoşările nici odată nu mă vor face să mă leapăd de dragostea şi credința cea ce o am în rescumpărătorul meu mântuitor."

Nelegiuiții nu precurmau de a se uita unul către altul şi scuipându-o s-au dus, zicându-i: „Neroado! Tu nu-ți vrei norocirea ta, pieri dar aici ca un câine!"

D-abia cât numai au eşit ceilalți din temniță, se arătă către Sofia patru cadâne îmbrăcate foarte strălucit, care au început cu toatele delicatele adresuri şi gingaşe înfățişări de recunoştință către dânsa, şi au rugat-o ca să iasă după dânsele. Sofia nu înțelegea cea atât de fără veste schimbare a stării sale. Însă tăcând a eşit într-un salon, de unde necunoscutele o au urcat în catul cel de sus şi o au lăsat într-o odae foarte strălucit împodobită cu tot felul de mobile una decât alta mai pompoase şi de asemenea canapele; acesta era palatul serasckerului.

Peste câteva minute aceleaşi cadâne, s-au arătat c-un lighian scump, cu un prosop asemenea, şi bogate haine muereşti; câteva borcănaşe de unsori bălsămite, precum şi feluri de parfumuri le-au vărsat pe duşimele, şi atunci cu cea mai adâncă din inimă compătimire, au rugat pe Sofia să se desbrace, ca să o spele, să o gătească şi să o parfumeze, zicând că o asemenea pătimire şi

cădea la picioarele tale; bogăția ta este nenumărată, dacă îți vei smeri îndârjirea ta şi te vei face soția luminății sale. Iar amar de tei vei împotrivi voei lui, iată-ți răsplata pentru nesupunere, rădicând acesta asupra capului Sofiei hotărâta frânghioară.

La înfățişarea sfoarei ea s-a îngălbenit, cutremurul morții s-a împrăştiat prin vinele ei, însă această înspăimântare, această împrăştiată nepuință a naturii prin tot trupul ei, lesne s-a stins dinnaintea gândurilor celor dulci, care i se înfățişa că pentru numele lui Hristos rabdă. Ea s-a însemnat cu semnul crucii şi cu umilință s-a uitat la sfoara spânzurării şi la împlinitorii voei lui Efendi domnului lor, şi în simțirea cea mai din adânc a recunoştinței cea către voea providinții, a rostit: Această funie numai, mă poate uni cu domnul meu cel răstignit pe cruce, iar înfricoşările nici odată nu mă vor face să mă leapăd de dragostea şi credința cea ce o am în rescumpărătorul meu mântuitor."

Nelegiuiții nu precurmau de a se uita unul către altul şi scuipându-o s-au dus, zicându-i: „Neroado! Tu nu-ți vrei norocirea ta, pieri dar aici ca un câine!"

D-abia cât numai au eşit ceilalți din temniță, se arătă către Sofia patru cadâne îmbrăcate foarte strălucit, care au început cu toatele delicatele adresuri şi gingaşe înfățişări de recunoştință către dânsa, şi au rugat-o ca să iasă după dânsele. Sofia nu înțelegea cea atât de fără veste schimbare a stării sale. Însă tăcând a eşit într-un salon, de unde necunoscutele o au urcat în catul cel de sus şi o au lăsat într-o odae foarte strălucit împodobită cu tot felul de mobile una decât alta mai pompoase şi de asemenea canapele; acesta era palatul serasckerului.

Peste câteva minute aceleaşi cadâne, s-au arătat c-un lighian scump, cu un prosop asemenea, şi bogate haine muereşti; câteva borcănaşe de unsori bălsămite, precum şi feluri de parfumuri le-au vărsat pe duşimele, şi atunci cu cea mai adâncă din inimă compătimire, au rugat pe Sofia să se desbrace, ca să o spele, să o gătească şi să o parfumeze, zicând că o asemenea pătimire şi

răbdare vitejească, cere nişte asemenea recunoştinţă spre întărirea puterilor. Întru o astfel de nedomirire aflându-se ea, se uita la acele ce o înconjurase, la început s-a împotrivit, dar în cele din urmă s-a lăsat la ale lor propuneri măgulitoare, mai vârtos când i-au spus că ea de grab va vedea pe bătrâna sa mumă. Isprăvindu-o cu găteala şi parfumarea, au îmbrăcat-o într-o subţire îmbrăcăminte de mătăsărie, tot deodată poftindu-o şi la masă de prânzu. Acolo tot ce răsăritul dărueşte mai plăcut gustului, a fost cu îmbelşugare adus la masă. Cadânele nu mai cunoştea cu ce fel de delicateţe să i se înfăţişeze, de lângă dânsa un pas nu se depărta compătimind că atât de mult a suferit de către cruzimea acelui neomenos paşe şi că peste câteva zile o încredinţa despre cea desăvârşită a ei scăpare. Sofia se pierduse în astfel de prefaceri, şi nu înţelegea, de unde şi cum i-a venit atâta schimbare a lucrurilor atingătoare de soarta ei. Ea începuse din nou a avea frică, că nu vor fi iarăşi niscaiva curse ale neomenitului aceluia: însă ca cum copilăreşte s-a aruncat în îngrijirea dumnezeiască, tăcând s-a arătat priimitoare de voinţa acelora ce o mâglisea, zâmbind la a lor recomandată bucurie şi copilărească desmierdare.

Parte bărbătească ea n-a văzut în curs de toată săptămâna, decât pe negrişorul egiptean, (arapu) cu faţa cea răsfrângătoare de ochi, cu toate acestea ia nu se temea de dânsul, pentru că ştia, şi văzuse întrânsul aceea ce nu are nici o bănuială de a strejui haremul (adică famen). În sfârşit i-au făcut cunoscut că ia mai întâiu trebue să meargă la Ministrul protectorat al Rossiei, tot de odată cu mumă-sa, care într-adevăr că se şi arătase chiar întru aceiaşi zi către chinuita, când i se însemase Sofiei a eşi să meargă la ocrotitorul elciu. Nu avem ce să mai zicem despre cumpăimitoarea scenă a revederii fiicii cu mumă-sa aceea carea după îndelunga şi amara lor despărţire; lacrămile lor au fost mult mai presus de meşteşugirea ritoricească.

Când Sofia a fost înfăţişată înnaintea elciului în smeritul, dar frumosul costum, cu faţa şi ochii asemenea unui reînviat, el

cu compătimire s-a uitat asupra chinuitei şi cu zâmbet a zis către cei din prejurul său.

„Întru adevăr că ea are îngerească frumusețe!"

Totdeodată încredințându-o mume-sei carea dănțuia de bucurie; şi d-atunci ele s-au alăturat pe lângă pomenita domniță şi supt a ei părintească protecție. Acum câțiva ani în urmă a fost la Țarigrad duhovnicul Ironim de la Rusiku pentru trebuințele mănăstireşti, şi a dorit să cerceteze pe domnițe, unde a văzut şi pe Sofia, de la care însuşi a auzit pentru amăruntele ei patimi, şi a prevăzut că este foarte înțeleaptă şi religioasă cu neasemănare, încât că şi l-au rugat, ca el să o tunză în călugărie, pentru că, ca ceea ce atâtea a răbdat şi a suferit chinuri până şi la amenințări de moarte pentru numele dulcelui Iisus Hristos, mirele cel adevărat, de aceea nici că doreşte în viața sa a-şi da mâna sau inima la vreun pământeanu ci numai lui. Duhovnicul nu s-a învoit la cererea ei, îndreptându-se cu cuvinte ca acestea, că dânsul ca unul ce nu poate rămânea duhovnic al ei sau starețu; să-şi găsească asemenea după dorință stareți în chiar Constantinopolul; care să poată totdeauna a o povățui şi după călugărie cu neapăratele povățuiri la toate cerutele ei trebuinți, până ce se va întemeea pe calea vieții călugăreşti. În sfârşit povestirea este mică, dar după cum mi-a plăcut şi mie smeritului, crezu că va aduce tuturor aceasta-şi mulțumire. Ertați pre neprețuiților DD. cititori, şi coborâți-vă cu citirea mai la vale, ca să vedeți ce am mai întâmpinat între scrierile fericitului Ieroshimonah Serafim, încă o descoperire, care se zice pentru

„Neadormiții viermi."

Daca el a cunoscut-o de folos pentru națiunea la care atât de cu dragoste i le-a îmbrățişat, cu atât mai vârtos noi să o tăem, şi să n-o încunoştiințăm religioşilor noştri compatrioți. Eu ca cel ce mă înfioraiu de o asemenea taină a ziditorului, şi tot odată înfricosându-mă zicu, să ne ferească stăpâna şi

împărăteasa cerului precum şi a tot neamului creştinesc: deci voiu a o alătura măcar de şi este în prescurtare, dar iată ce s-a descoperit:

Doi prieteni intrând odată în biserica lui Dumnezeu, şi nemerind tocmai în vremea când oratorul spunea cu înfocare puterea adevăratului cuvânt, atingător de primejdia vieţii omeneşti în lume şi a ei deşertăciune. Unul din ascultători atât a fost pătruns la cele din lăuntru de puterea dumnezeeştelor cuvinte, încât inima lui a fost cu neputinţă ca să nu simţă a lor străbatere până şi la conştiinţă, că elu s-a văzut aprins de umilinţa simţirilor şi pe dată a început a plânge cu amar pentru starea sa. Şi întru astfel de înfocate lacrămi, a sufletului atinsu de dorinţa pocăinţii, a şi dat făgăduinţă înnaintea lui Dumnezeu, că urăşte toate cele pământeşti, şi se va face călugăr. Iar celălalt din potrivă a fost cu desăvârşire de altă aplecare a sufletului. El în loc de a se pătrunde de cuvintele lui Dumnezeu cele adevărate şi să se umilească cu hotărâre a-şi îndrepta a sa răzvrătită inimă, s-a îndărătnicit şi a nesocotit adevărul evanghelic. Aceşti doi cunoscuţi încă din biserică s-a despărţit şi cu duhurile între dânşii, iar după eşirea lor, s-au despărţitu şi cu trupurile. Unul într-adevăr toată averea sa a împărţit-o săracilor săi fraţi şi s-a făcutu călugăr, celălat însă, a trăit tot întru răsfăţare şi gusturi după răzvrătita sa inimă. Părându-i-se că asprimea vieţii mănăstireşti trebue să fie omorâtoare şi istovitoare de puteri, şi că fără de vreme ea coboară pe om în mormânt. Dar părere greşită, căci de şi ni se pare că spre binele nostru trebue cu desăvârşire a lua aminte şi să aprobăm nişte asemenea cugete, ca spre folosul vieţii noastre, după cum în de obşte zicu că, aceia sunt bolnăvicioşi, istoviţi, şi trăesc în contra naturii, dar tocmai a călugărilor curs de viaţă se vede amânat şi îndelungu; iar nu a crede şi a socoti că trupeşii şi sănătoşii mireni pot trăi mult mai mult, aceasta este foarte împotriva acelora, că dintr-aceştia mult mai mult cadu fără de veste şi se răpesc de năprasnice morţi. Asemenea

s-a întâmplat şi cu aceşti prieteni. Călugărul a întrecut cu viaţa pe mirean; şi cându acesta a murit, prietenul său a dorit să afle în ce stare este după moarte sufletul lui. Mult şi cu adevărată credinţă, el s-a rugat pentru aceasta domnului Dumnezeu, aruncând la prea-sfânta lui voinţă îndeplinirea copilăreştei sale rugăciuni. Dumnezeu l-a ascultat pre dânsul, şi după câteva zile în adormirea sau somn uşure i s-a arătat călugărului prietenul său cel ce murise, zicându-i: iată-mă, după dorinţa ta, ce vei să ştii? Atunci călugărul cu bucurie l-a întrebat: Frăţioare? Cum îţi este ţie după moarte? Şi tu aceasta ai dorit să ştii! Cu suspin oftător a răspuns cel ce din morţi i s-a arătat, - Amar de mine ticălosul! Să Ferească Dumnezeu pe toată suflarea că viermii cei neadormiţi mă muncesc ....ah!..... amar! Şi nu-mi vor da odihnă întru toţi vecii ticălosul de mine. Ce fel de muncă este aceasta? A adăogat a-l întreba călugărul. Aceasta e pedeapsă nesuferită! A răspuns iarăşi oftându slobozitul din morţi; dar n-avem încotro, nu este cu putinţă a fugi de urgia lui Dumnezeu. Mie acum mi s-a dat voe, pentru rugăciunile tale, a mă arăta ţie, şi, dacă vrei, eu îţi voiu arăta a mea suferinţă, care este răsplata dreptului judecător, pentru desfrânarea şi împietrirea inimii mele, numai dacă cu adevărat tu voeşti a vedea şi a simţi oarecât din parte? căci cea desăvârşit a mea pedeapsă tu nu o vei suferi, dar atât pe cât se poate, uită-te, pipăe şi vezi. Totdeodată cu aceste cuvinte, mortul şi-a râdicat poalele hainelor sale până la genunchi, şi groaza precum şi nesuferita putoare, astfel i-a răsbit toate simţirile călugărului ce dormea, încât nu se găsesc cuvinte nici condee spre a descrie acea împuţiciune. Această putoare a iadului atât a umplut chilia călugărului, că el d-abia a eşit din trânsa, şi neapucând încă să închiză uşa după dânsulu, ea a coprins toată mănăstirea împrăştiindu-se, toate chiliile le-a umplut de putoare, şi molipsiţii călugări n-au priceput ce este aceasta. Şi în curs de câtva timpu putoarea această a iadului nu s-a curăţat de asupra aerului lor, şi fraţii nevrând au fost siliţi a lăsa mănăstirea şi

întralt locu şi-au ales scăparea; iar prietenul celui mort n-a putut cu nimic a se curăța de mirosul cel puturos, nici cu ce să-şi spele pâcla iadului cea de pe mâinele sale, sau să o împuțineze cu alte mirodenii. Iată ce însemnează viermele cel neadormit! Să nu ducă Dumnezeu a fi cineva vecinica lui victimă sau jertfă. Aş fi poftit ca pe lânga acestea să vorbim cu dumneavoastră şi pentru privegherile ce să facu în sfântul Munte, dar am întâmpinat iarăşi o descoperire atingătoare de meşteşugurile demonilor vicleni.

Iată cum o descrie autorul mai sus pomenit: că sf. Munte cu neasemănare încântă pe orice suflare omenească, întrânsul află oricine în simțirile sale liniştea şi dulceața raiului, iar cât pentru trupu de a purta greutatea crucii şi a jugului după dorință, ca şi când ai vrea a purta pe umere fierul sau anghira unei corăbii. Privigherile cele atât de dese şi de multe ceasuri slăbesc puterile, încât trupul este gata a striga şi a se jelui asupra strâmtorării şi a nelesnicioasei evangheliceştei călătorii; însă de multe ori şi duhul omului să pleacă cu a lui părere mai cu deosebire atunci, când îi vin în minte luminatele zile cele din nainte ale vieții sale şi ale doliului ce se poartă de către patrioții săi. Nişte asemenea lupte se amână la cei ce sunt la sf. Munte al Atonului până la trei ani. Oarecare dintre nişte asemenea supuindu-se tainicilor îndemnuri ce-i întunecase mintea, şi bântuit de vrăjmaşul, a lepădatu sf. Munte şi s-a întors la lume. Cu prilejul unuia ca acestea predaniile aruncu asupra tuturor acelora care se vor asemăna lui. Iată ce se istoriseşte. Că un prevăzător de ai Atonului, a văzut o ceată de demoni, dintre care unul decât altul au fost mai mârşavi şi fără vreo asemănare potrivită cu felul lor; însă unul dintre dânşii s-arăta în cea mai covârşitoare urăciune, astfel că asupra lui nu era cu putință să se uite cineva; pentru că toată spinarea lui era să descrie o atât de rară, şi mai mult decât a tuturora schimonosire drăcească. Ce te miri tu atâta călugăre de nepotrivita mea cu a celorlalți asemănare? Apoi cu o rânjire demonicească a şi început dracul a grăi; Iată ce-mi pricinuesc

fraţii voştri, m-au prăpădit cu osteneala şi alt nimic. Dar cu ce? A întrebat starețul. Dracul a răspuns la aceasta: tovaroşii mei, smintesc fraţii voştri şi cu toate puterile se căznesc să-i abată din calea cea sfântă grămădind asuprăle dorința rudelor şi a Patrii, şi le însuflă lor să lase muntele şi să se întoarcă la lume. Pe nişte asemenea voiajori ce pleacă de aici mă însărcinează ca să-i iau pe umere şi să-i ducu la corabie; Iată cine mi-au jumulit astfel gâtu şi spinarea, şi pentru căci i-am cărăbănit însuşi până la corabie, eu acum umblu cu dânşii pân lume. Atunci starețul făcându-şi cruce, s-a stins ca fumul de dinaintea lui.

Oare nu este adevărat că e fericit tot cel ce rabdă în chemarea sa până la sfârşit? Nu este adevărat că petrecând nopţile cu puţin somn, are scăpare de cursele demonului? În lume este unu proverbu; care în chipu de glumă să vorbeşte între prieteni: ce mai priveghiere am avut astă noapte. Întocmai să aseamănă ca şi la Aton, în coprinderea privigherii şi a rugăciunii cei de toată noaptea care prin politii este foarte prescurtată, pentru neapărată neputință a omenirii. Dar trebue aici să luăm seama, că timpul nopţii pentru rugăciune, sf. Părinţi mai cu deosebire l-au ales şi ni l-au pus noă legiuire, căci în liniştea nopţii, când adorm toate grijile vieţii, cât încă şi însuşi patimile se potolesc întru noi, mintea este luminată şi mai limpede, gândul este slobod, a se rădica şi inima se aprinde la cântarea de Dumnezeu, atât întrucât rugăciunea lesne atunci se săvârşeşte; şi ca de nişte îngereşti aripi se ducu la ceru, fiind sufletul curat şi cu neturburată linişte. Însuşi Domnu nostru Iisus Hristos în faţa sa chiar, ne-a arătat noă chipul adevăratei rugăciuni, adeseori nopţile mai cu deosebire se ruga şi pe lângă acestea în munte; şi prin urmare toţi părinţii bisericii şi adevăraţii nevoitori i-au urmat şi vor urma lui, hotărându nopţile întru neapărata rugăciune, pre care ei ne-au predat-o şi noă. Cel întâiu este sf. Ioan Hrisostomul, care ne adeverează, zicând crede-mi mie o fiule, că nu aşa obicinueşte focul să curăţească rugina ferului, precum rugăciunea cea de

noapte pe rugina păcatelor noastre, cuv. al 8-lea pentru rugăciune faţa 61 la împărţirea de grâu.

Sfinte Anton! Sfinte Anton!
Răvarsă-ţi darurile ca alt Sion,
Ca-n pustietăţile tale
Să se arate fii mai mulţi,
Şi a raiului dulceaţă de prin vârfurile tale
S-o guste acei ce vor veni la munţi.

Cu toate că fiecare după a sa părere să îndreptează în felul acesta zicând, că trăescu în lume! Nu este de mirare că o fi în lume în mijlocul tuturor zmintelilor şi chiar strălucitoaelor mijloace ce ea hărăzeşte, şi încântă inima fiecăruia; Ci este de mirare pentru căci ne lăsăm în voia gândurilor şi a poftelor trupeşti, şi fiecare zice că nimic nu însemnează; dar paguba atunci este mai mare când noi ne lăcomim întru dorinţa păcatelor, cu închipuirea amăgitoarelor pofte şi a feluritelor vederi îndestulătoare de patimi. Aş mai spune oarece din traducerea acestora, mă tem însă că nu veţi crede; căci mulţi din cei ce întru adevăr n-au căzut în trupeştele păcate, şi care cu toată sârguinţa şi-au păzit curăţenia sufletului şi a trupului, însă n-au intrat nici vor intra întru împărţirea lui Dumnezeu, numai pentru aceea că cugetând s-a împărtăşit de dulceţile trupeşti, şi cu lăcomitoare poftă a inimii au dorit închipuirea păcatului, şi cu patimă s-au uitat la trăsurile feţelor frumoase. Ascultaţi în cele din urmă că istoricu va să ne povestească un ce conform cu adunarea noastră, care este prea potrivită.

O dată, întru un timp sorocit, s-a arătat demonul şi cu alţi lui asemenea înnaintea satanei cu raportori, pentru sporirea drăceştelor lor lucrări pântre oameni. A întrebat Satana pe demon: Ei cum merge monahulu meu? – Câtu se poate de bine, a răspuns demonul, întru adevăr că elu nu pofteşte săvârşirea păcatului însă cu plăcere ia aminte la ale mele însuflări pentru frumuseţile

şi smintitoarele fețe ale părții femeeşti, le pofeşte întru inima sa, numai câtu i le amenințu, cu totul arde în pofta trupească.

Eu îi aduc întru închipuirile cele mai smintitoare închipuiri, încât monahul meu este gata a se înfierbânta asupra poftei, el cu hotărâre este al nostru.

– Bine! A zbierat satana, bine! Dar caută. I-a şoptit ca cum temându-se să nu-l audă cineva în iadul său, dar caută să isprăveşti ce a început. Nu da pricină, ci încă cu toate puterile abate pe călugărul tău de cea în faptă cădere, aprinde cu tot felul de pofte inima lui, umple gândul lui cu primejdia păcatului, şi când aceasta vei isbuti cu norocire, ca până la moartea sa să rămâe astfel, atunci el e al nostru. Şi s-au despărțit între dânşii.

Iar mai trecând câtva timpu, Satana ca şi mai înnainte cu mândrie a şezut pe scaunul iadului său, priimindu-şi raporturile de pe la supuşii săi pentru starea lucrurilor omeneşti, şi pentru folosul ce a dobândit cu demoniceştile lor lupte. În numărul acelora s-arată şi cel mai de sus pomenit demon, însă nu astfel ca mai înnainte, ci înfățişarea lui era tristă.

– Ei ce o să-mi spui? A întrebat cu spăimântătoru glas satana pe demonaşi, înțelegându-i întristarea şi spaima. Sunt vinovat! A îngânat demonul, aruncându-se la picioarele satanii; călugărul meu a perit!

Satana supărându-se, dar cum a perit? Spune-mi ce, şi cum s-a întâmplat aceasta, a zbierat întru toată a sa putere satana.

– La mult timpu eu am purtat pe monahul meu, a răspuns demonul; el umbla ca un nebun după mine, ba încă îi era şi urât fără de mine; însă odată....ah!.... Iartă-mă, poruncitorul meu!

– Spune mişelule! A sbierat satana, spune iarăşi.

Odinioară înfățisându-se o întâmplare pe când călugărul era în singurătate cu o muere plină de toată desfrânarea; ea a început a-l sminti mai întâiu cu căutăturile ei, apoi cu vorbele... eu n-am ajuns a-i da ajutor, şi călugărul a căzut....

– Apoi ce? Asta nu este rău, a zis Satana, aceasta este încă mai bine!

– Ba nu este un bine, a răspuns demonul ofilit, căci căderea monahului i-a slujit lui şi muerii spre mai mult bine, căci acum nici măcar a mă apropia de dânşii nu pociu; apoi bine e? că numai cât a păcătuit călugărul, pe dată conştiinţa l-a mustrat, şi el a oftat din adânculu inimii, s-a udat cu lacrămi s-a căit ca un eşit din minte, şi uitându-se asupra lui şi muerea, s-a pornit spre pocăinţă, asemenea şi ea a suspinat din toată inima ei şi a căzut la picioarele călugărului cerându-şi ertăciune, ca una ce l-a aruncat într-astfel de prăpastie a păcatului, şi după acestea a plecat drept în mănăstire. Ea acolo s-a mărturisit duhovnicului său, şi acum de a sa bunăvoinţă stă închisă cu zidurile lacrămilor pocăinţii sale; astfel de bine îngrădit încât eu nici nu îndrăznesc a mă apropia de dânsa, căci foarte s-a deşteptat la simţirile-i întunecate, încât ea nu mai este în ghearele noastre.

– Dar monahul cum este?crunt a întrebat Satana.

– El este cu o mie de părţi mai căit şi pătruns de mustrarea cugetului său! A răspuns demonul.

– Nu-ţi am grăit eu ţie, a răcnit satana din gâtlejul zbieretului său. Nu aduce pe monah până la căderea în fapt; iar de nu, trebue a-l pune în ceea ce a fost.

Daca cuiva se va părea contra credinţii sale, eu din parte-mi nu vă silesc, fiindcă pentru cel credincios este mai mult decât sigur, că dulceaţa gândurilor şi inima cea poftitoare de păcate, nu se va îndrepta lesne, nici va ajunge fericitul sfârşit. Că negreşit pentru aceasta Mântuitorul a zis: tot cel ce se va uita la muere, ca să o poftească pre dânsa, iată a şi păcătuit întru inima sa. Pentru acest fel de primejdioasă întâmplare, după cuvintele sf. scripturi, mai bine este să se însoare decât să se aprinză.

Nu este cunoscut, însă, cu ce scop sloboade Dumnezeu nişte asemenea ispitiri, poate că pentru aceea, ca după cum cu sf. Apostol Pavel, el vrea să săvârşească într-ale noastre neputinţi

a sa dumnezeească putere. Dacă pentru aceasta este îngăduită lupta; să stămu în contra ei de vom putea, cu inimă fără prihană, şi curăţenie a gândurilor şi a trupului cu asemenea temeinică bărbăţie găsindu-se negreşit că şi darul lui Dumnezeu nu va zăbovi.

Pă lângă toate acestea avem mare dorinţă ca să cunoaşteţi, dragostea voastră şi nedormitul folos, care este necunoscut, de unde s-a început a mere spre închinăciune la sfintele locuri.

Iată cum se ecsprimă autorul nostru pentru dânsele.

Cum gândiţi dumneavoastră, prietenii mei, şi de care părere sunteţi, pentru călătoria către sfintele locuri? Oare aduce ea vreun folos, şi oare pricinueşte omului cu chipul acesta mijloace de înfrumuseţare a năravurilor, şi înălţare simţirilor sufleteşti din adânc către dumnezeire? Nu numai aceea ce este mult, dar încă foarte mult dacă numai călătorul va călca sfintele locuri cu cea din inimă a sa adevărată aplecare către dânsele, şi după religioasa băgare de seamă asupra întâmplărilor ce a fost şi s-a săvârşit întru dânsele, iar mai cu deosebire către pricinuitorii sfinţeniei şi ai slavei ce a adus acestor locuri, atunci vom cunoaşte că ele au însuşirea vednicii felului lor foarte multu, şi necunoscut de mintea omenească.

Dar fără îndoială că noi călătorim; ori pentru a îndeplini oarecare făgăduinţi date în vremea de nenorociri, sau scăpare de primejdii în viaţa noastră, ori drept recunoştinţa vreunor mari faceri de bine ale lui Dumnezeu făcute pentru binele nostru; ori că chiar din însuşi râvna cea către sfinţii care a proslăvit în vremea pământeştii lor vieţi, aceste locuri cu sfinţenia vieţii şi a altor minuni, şi afară de aceste se mai găseşte şi alt chip de călătorie, istoriceşte. Asemenea şi aceasta este respectată; însă supt învoire, dacă călătorul scriitor are în cuget, că numai pentru însuşi slava lui Dumnezeu, doreşte din partea sa, iar nu că umblă pentru a trage asupra sa slava oamenilor, sau pentru vreun folos.

Nu ar fi de trebuinţă ca pe lângă aceste să se arate şi aceea,

cum că şi în israilteneasca biserică a vechiului testament, a fost legiuire ca în tot anul să călătorească şi să vie în Ierusalim spre a se închina adevăratului Dumnezeu, dar fiindcă, ca creştini ce sântem, trebue dar să ne uităm la pildele acelea, care pentru noi sunt mai mult apropiate după duhul credinţii noastre. Căci singura pildă a creştineştei cercetări pe la sfintele locuri, noi vedem în cea fără prihană fecioară Maria Născătoarea de Dumnezeu. Pentru care predaniile sau povestirile zicu astfel că, după Înnălţarea domnului la ceru, neîntinata fecioară iubea să înconjoare adeseori sfintele locuri în Ierusalim, rugându-se fiului şi Dumnezeului său, sărutând cu dragostea cea de mumă piatra cea rece a gropii lui cea de viaţă dătătoare, în care se odihnise dumnezeescul adormit de trei zile, de unde cu linişte se depărta spre Golgota şi la toate locurile, aceasta a rămas ca o neprecurmată aducere aminte de viaţa lui Hristos cea după pământ a patimii şi a morţii lui. Muntele Eleonului de unde s-a înnălţat la ceruri Iisus Hristos a fost cel mai iubit loc al singuraticii rugăciuni şi pomenirea cea mai consfinţită pentru prea sfânta fecioară Maria. Asemenea şi Maria Magdalina cu celelalte mueri a urmat ei. În zadar ticăloşii Iudei, s-au ostenit după ce a auzit că Maria muma lui Iisus cercetează Golgota, peşterea mormântului şi alte sf. locuri, căci ei măcar de şi i-au împiedecat umbletele cu chiar înconjurătoare straje a tuturor locurilor, tot în minutele ştiute dumnezeiasca cercetătoare cu nedeslipitele sale tovarăşe mironosiţe, mergea spre a se închina şi a se ruga la dătătorul de viaţă mormânt şi la Golgota, şi niminea din ei nu o a văzut precum nici dintre strejuitori n-a simţit umblarea lor şi tainica înfăţişare. Astfel Dumnezeu le a ferit de către vrăjmaşii cei care pândea pe întâile cercetătoare a păcii creştineşti! Negreşit că şi acum totu acelaşi bunu dar este cu toţi, acei care din toată inima au aplecare şi curată cugetare a se duce la sfintele locuri, şi mai cu deosebire la mormântul Domnului.

De la Dumnezeeasca Marie, Maica Domnului nostru, ne-am învăţat din cele dintâiu şi de pe urmă veacuri ale creştinătăţii,

până în timpurile noastre a călători la sfintele locuri. Râvna care la unii covârşaşte hotarele ostenelilor a acestui fel de umblet, care la mulți se află, şi mai cu deosebire la femei ce de câteva ori mergu la Ierusalim şi la Sinai, pe a cărora osteneală numai unul Dumnezeu o ştie a o prețui; însă de crezut poate fi că şi dumneavoastră nu veți rămânea fără a vă îndemna către o astfel de călătorie cu chipul acesta, adică al smeritei cugetări, căci între mulți se află uneori îngâmfare, şi din iubirea de sine îşi pierdu tocmeala, care de n-ar fi aceasta ar fi altceva, iar după părerea mai multora de ajuns este numai odată a umbla şi a se închina sfintelor locuri, şi după aceea a-şi consfinți viața sa, care negreşit că şi-a făcut datoria chemării sale şi a dulcelor aduceri aminte pentru săvârşirea călătoriei sale.

Iar spre mulțumirea şi încrederea cea întocmai a tuturor celor ce a umblat pe la sf. locuri, să citească numai viețile sfinților şi se va îndestula de neprețuita răsplată. Sunt rari carii dintre mult evlavioşii pustnici n-au călători la Ierusalim, ca văzând sfintele locuri, să se închine lor, să binecuvinteze pre Dumnezeu cel ce pentru mântuirea noastră cu minunat chip s-a odihnit, şi a-i aduce lui acolo rugăciunile sale, această pildă a rămas mai cu deosebire tuturor veacurilor lumiii creştineşti, din timpul sf. Ioan Gură de Aur când nişte asemenea călătorii ajunseseră atât de puternice, încât nu numai cel de obşte norod, ci şi cei bogați, până şi împărați aveau de sfânta datorie, a-şi depune împărătească mărire, şi a-şi consfinți ostenelile sale ca un supus (cuvântul 26 către Corinteni 2) se înțelege că cine umblă pe la sfintele locuri, acela priimeşte mare folos, acela din vreme binecuvintează pe Mântuitorul Hristos, în fața sfinților, cu al cărora nume s-a proslăvit şi însuşi locurile prin a lor viețuire pe pământ, îşi găteşte luişi şi aici ajutători puternici pentru oricare întâmplare şi grabnici mijlocitori înnaintea lui Dumnezeu pentru a sa mântuire, la zioa cea de pe urmă a judecății ce va fi.

Dar ca spre dovadă unor asemenea făgăduinți împlinite cu credință, ascultați o minune ce s-a făcut de la Dumnezeu cu oarecare închinători nu mai mult decât înnapoi cu 7 ani, de când întorcându-se ei de la Ierusalim, au venit spre închinare şi la sfântul munte al Atonului, într-una din zilele umblării lor pe la 5 ceasuri după prânzu în zilele lunilor pe vară, se apropie de poarta unei mănăstiti din zilele bogate ale sf. munte, şi poftind ei ca să-i priimească peste noapte în lăuntru la arhondarie, nu i-au băgat în seamă călugării de acolo, ci i-a depărtat cu vorbe desprețuitoare ca să se abată pentru odihna lor la altă parte. Însă bieții închinători obosiți de zăduf şi multa călătorie a drumurilor, nu era în putere ca să se târască până la altă mănăstire. Ei dacă au văzut că nu sunt băgați în seamă, s-au pus spre a se odihni acolo lângă poartă, în dreptu căria se vedea în foişor, cu vreo câțiva proegumeni răcorindu-se la aerul cel de seară, şezând cu ochii ațintați pe catastihuri, şi nici decum nu au întors băgarea de seamă asupra osteniților sârmani carii pentru Dumnezeu călătorea. De-abia isprăvise grosolana împotrivire de a nu fi ei îngăduiți, şi iată fără de gândi un nu prea mare însă întunecat nor se arate repede, şi se apropie tocmai asupra mănăstirii Vatopedului pe care fulgerile şi scânteetoarele trăsnete o au despicat până-n temelie, pe lângă acestea înfricoşatele tunete au trosnit şi pe doă nevinovate dobitoace din catârii ce erau în mănăstire supt un copaciu, înnaintea ochilor foarte spăimântaților bătrâni carii priveau jertfa făcută din urgia cerului, iar al treilea măcar de şi a fost detunat, însă a rămas viu, după puternica înfocare a fulgerilor. Atunci închinătorii ruşi p-a cărora limbă a nesocotit-o la cea întâiu a lor înfățişare, umilindu-se de duhul râvnei au zis de-a dreptu în ochi proistoşilor, iată ce însemnează a amărî pe închinători cu desprețu şi nebăgare de seamă? Vedeți ce face mâniea Maicii lui Dumnezeu, la al căruia brâu, noi am venit să ne închinăm, dumneavoastră nu ați urmat lui Avraam priimitorul de streini, şi Dumnezeu v-a pedepsit atât

*prin detunarea zidurilor cât şi prin neînțelegătoarele făpturi. Şi astfel de bine înțelegându-le pronunția în minutul acela călugării au poftit pe închinători cu toată îmbrățişarea cea mai fragetă şi gingaşe ecspresii, să poftească în mănăstire la neapărata lor trebuință de odihnă. Priimirea le-a fost astfel încât va fi de mirat dacă cândva s-a mai întâmplat vreunui rus să se folosească de o asemenea priimire şi înbilşugată cină la Aton, ca aceştia după înfricoşata această întâmplare de către desprețuitorii datoriilor cerute călugărilor întru priimirea de streini.**

*Şi nu este de mirare ca nişte astfel de conviețuitori să aibă purtarea într-acest chip, căci ei ca nişte diortimi sunt departe de conrăspunderea chemării cei adevărate călugăreşti. Fiindcă viața de noi luată în băgare de seamă a unor asemenea particulari călugări din Aton care o petrec, cu susu în jos, sau cu josu în sus, este tot aceiaşi care şi-n înțelesul duhovicesc, ne îndeamnă către urmări plăcute, şi a ne râdica la înnălțime. Asemnea şi vorbirea noastră o vom lăsa, adică să începem cu mănăstirile aceste numite pe acolo Diortimi**, întru care îşi au viață slobodă, măcar de şi canoanele sunt aspre, însă după neputința menirii s-a uşurat şi s-a făcut însemnate preschimbări după plăcerea trupului şi gingaşa lor voință. Numai dintr-aceasta puteți înțelege, că mănăstirile diortime sunt aici cele mai întâiu, în înjosorarea cea mai de pe urmă a umbletelor şi a viețuirii cuvenite călugărilor carii caută intrarea sau dobândirea împărăției cerului. Supt numirea de idiortimă se înțelege acea mănăstire, care întrânsa nu au călugării între dânşii mai nimic obştesc, întrânsele trăesc fiecare după însuşi a sa voință şi chibzuire, astfel că, dacă cineva nu voeşte să meargă la biserieeştile rugăciuni, niminea dintre proistoşi nu are drept a-i face întrebare despre purtarea cea din chilia sa, despre*

---

* *Să nu dea Dumnezeu ca nişte asemenea proegumeni să ne vie şi pe la mănăstirile închinate pe la astfel de cuvioşi semeți.*

** *Zicerea diortimi în ruseşte se numeşte ştatnâh. Iar în înțelesul limbii române, ca eşite din număru chinoviilor, şi trăesc de sineşi toți, însă greceşte se zicu Idioritma ἰδιοριθμα de sine însuşi cârmuite.*

care partea cea mai multă a fraților, iar mai cu deosebire chiar proistoșii își lasă pravila bisericească și sau o citesc, ori nu în chilia sa după cerutele canoane ale sfinților părinți, despre care numai Dumnezeu știe dacă au ei și vreo mustrere de cuget. Iar când sunt câte odată ascultător obștești, la care proistoșii și cei mai măricei nu iau parte cu dânșii, asemenea și din cei mai mici frați de care ceva stare așijderea nu vrea să se ostenească întocmai ca și cel bogat, elu își tocmește în locul său pe alt cineva, pentru care cu totul și nici supt vreun chip acea lucrare obștească nu se săvârșește conform cu ostenelile celor adevăați fii. După niște astfel de așezăminte și de sine înaintare a mănăstirilor celor diortime au rămas în cea mai rea stare. Asupra lor putem a ne uita asemenea, ca și la familia cea vrednică de compătimire, întru care nu este unire, ci fiecare urmează după voința inimii sale și petrece fără să aibă câtuși de puțină băgare de seamă că este vreunul mai mare și capu al familiei.*

Iar ceea se atinge de trapeză acestor mănăstiri, să urmează tot aceeași precum și cu slujbele bisericești, nu este nimic de obște. Toți mănâncă pe la chiliile lor, însă trapeza obștească este numai pentru lucrători. Cu adevărat se adună și frați în trapeză dar numai odată pe an, iar mai mult nu, căci numai un hram este pe an. Urmarea aceasta care se atinge adică de trapeza de prin mănăstirile diortime, pricinuește mare mirare căci totdeauna este pustie, fiecare își gătește pentru îndestularea vieții după gustul poftei sale și a trupului dulceață, de unde se potu vedea și la sfântul munte călugări cu fața înflorită, îmbrăcați scumpu și cu toate semnele neatârnării cu îngâmfate duhuri care sunt nepotrivite călugării, însă lesne putem cunoaște care călugăr este chinoviat și care este din mănăstire diortimă, pentru că între dânșii se vede deosebirea precum după din afară, asemenea și în vorbirea cea din lăuntru.

---

* *Foarte de crezut poate fi, căci noi deși pe aceia nu-i vedem, dar dovada acestora, ne-o înfățișează unii dintre cuvioșii egumeni, care viețuiesc prin sfinte lăcașuri de ale țării noastre, închinate pe acolo, și într-alte sfinte locuri.*

Cu toate acestea şi prin mănăstirile diortime este parte din călugări cu aspră viaţă, ale cărora gânduri suntu luminate şi cu putere sufletească întru săvârşirea făgăduinţelor monahiceşti.

Turburările şi pricinile dintre fraţi se judecă de către soborul feţelor celor mai întâiu de prin mănăstirile diortime, care sobor se întocmeşte din neamul celor mai cu caracter. De către sinodia acestora se trimit la tacsid adecă prin feluri de părţi şi ţări după milostenie, şi carii după întoarcerea lor se orânduesc epitropii şi credincioşii pe la feluri de mănăstiri ce au prin lume drept răsplata ostenelilor, şi pentru care alţi proegumeni stăruesc ca să nu treacă timpu mai mult de doă trei luni să-l cheme înnapoi la mănăstire, ca în locu-le să se orânduiască ei, căci bastonul cel de trestie plăteşte foarte mult. Datoriile proegumenului sunt foarte mărginite, atât numai cât înfăţişează dăruita de către mănăstire trestie lucrată frumos; a lui îndatorire şi îngrijire este numai în biserică şi la trapeză, iar afară de aceasta el este asemenea celorlalţi fraţi ascultători, fără drepturi şi fără glas între toţi, pentru că lucrările cele de pe din afară ale mănăstirii cum am zisu, atână de la răspunderea epitropului celui mai întâiu orânduit.

Asemenea mănăstiri diortime sunt zece. Oarecum cu prea mult decât viaţa acestora se poate zice şi cea a chilioţilor, carii, cu toate acestea se împart în doă feluri; pustnicească, şi de sine, sau slobodă. Pentru viaţa pustnicilor se poate zice că sunt rădăcina chilioţilor. Nu e nimic mai de umilinţă decât a vedea între dânşii unirea duhului, aspra înfrânare sau postire, şi înspăimântarea trupeştelor osteneli precum şi tăcerea. Asemenea viaţă este ca o umbră, sau mai bine a spune, este lumina cea mai presus între toţi călugării; iar chilioţii cei de sine cu totul nu sunt aşa, la dânşii cea mai laudată şi unica trăsură a călugărescului haracter rămâne numai în atârnarea de câţiva oameni ai unui stareţu, care negreşit că este cu stare de avere, şi de la care atârnă îndestularea lor, pacea şi cele neapărate pentru puţina frăţime. Cei mai mici lucrează aici după plăcere, iar cel mai tare câteodată nici că ştie;

că întru toate la dânsul sunt lucrători mireni năimiți, şi pentru dânsul este mult, când din întâmplare se va osteni să priveghieze asupra lor în timpurile când i se lucrează via şi livedea cu fructe. Viața acestor chilioți se priveşte ca o norocire, care şi se poate zice că este boerească, însă cu acea deosebire, că aici lipseşte ale berilor îndestulări, şi tonul cel boeresc de care se teme sârmanul muncitor, căci cea mai de căpetenie datorie este la aceştia că, se săvârşesc bisericeştile slujbe orânduite la vremea sa fără cea mai mică abatere şi neprecurmat. Viața acestora sa aseamănă în oarecare reguli cu covârşitoarele asprimi ale chinoviilor, însă pe jumătate; şi între prisosința înbelşugărilor trupeşti a mănăstirilor diortime.

Cât pentru a treea clasă a sihastrilor carii vieţuesc la Aton, se poate reduce la a colibaşilor, adică a pustnicilor celor atât de săraci, carii nu văd nici dinnaintea lor, nici dinapoia lor nimic, de multe ori fără o para în buzunar şi fără de cea mai neapărată trebuință fărâmitură de pâine. Dacă colibaşul cunoaşte ceva al său în tot Atonul, aceasta este colibioara sau sălaşul său, care cu oarecare norocire i-au căzut într-a sa vremelică stăpânire. Pentru acest fel de pustnici ai Atonului, mai nimic nu este temeinic, pentru ei ori că se ostenesc în colibile lor, ori că de mai multe ori se ducu pe la chiliile altora şi se îndeletnicesc cu rocodelie tocmită. Canonul colibaşilor în săvârşirea rugăciunelor bisericeşti îl îndeplinesc ei unde se întâmplă; căci rareori i se întâmplă a fi la biserică, fiindcă el însemnatul număr al rugăciunelor şi al metaniilor şi-l face pe sfoara înnodatelor mătănii de lână, iar dacă n-a ajuns ca să le isprăvească, Dumnezeu şi conştiința îi sunt judecători, ca cel ce nu s-a îngrijit. În de obşte colibaşii se zicu aici scăpătați adică cu totul săraci, căci ei se hrănesc cu milosteniile, şi despre aceasta încearcă multe neajunsuri, trebuinți şi amărăciuni, despre care s-ar putea a-i socoti şi mai presus de viața sihastrilor, însă ei sunt slobozi şi neatârnați, care slobozenie le rădică tot prețul din ostenelile lor, ba însă este şi

pătimitoare, în oarecare întâmplări. Ei pentru aceasta nu se duc nici în chinovii, nici în alt oarecare loc, care acolo ar trebui să li se strâmtoreze voile lor şi această supunere către stăpânire negreşit că i-ar aduce la a săvârşi asprimea legiuirilor călugăreşti. Între toate acestea ei după cum îşi amână calea vieţii lor, măcar deşi în mijlocul supărărilor celor de toate zilele şi a altor nemulţumiri de tot felul, însă sunt în voile lor şi după cum se vorbeşte, petrec cântând. În sfârşit şi din colibaşi sunt cu fapte înnalte ba încă şi sfântă viaţă, după cum a fost în timpurile sale preacuviosului Macsimu cabsocalibitul.

Mai încolo urmează chinoviile sau viaţa de obşte, de acestea în sf. Munte iarăşi zece sunt, cu toate acestea de şi ele sunt tot la un număr cu cele diortime, însă înnaintea diortimilor se dă acestora cea mai însemnată cinste, şi însuşi chiar călugării şi diortimii, se recunosc către dânsele datori cu cinstirea cea mai simţitoare, ca către cei ce sunt cunoscuţi că atârnă toţi de îngrijirea numai a unui egumen, şi pre a căruia voie foarte o cinstesc; el pentru dânşii este părinte şi cap, el le este povăţuitor tuturor în de obşte şi pe fiecare în parte după feluritele căi ale mântuitorei călugării. Între fraţii unor asemenea chinovii domneşte nerăutatea năravurilor patriarhale atingătoare de obştească dragoste şi încredere, întocmai ca în liniştitulu raiu. Toţi sunt ca nişte fraţi şi gingaşi prieteni, nu au între dânşii deosebire nici de neam nici de dregătorie, încă din contra acestora, cine cu cât este mai însemnat acela urmează asprelor legiuiri ale obştei. Sau de ar fi altul după oarecare învoeli omeneşti, privit mai mult decât alţii între dânşii, cu atât acela este mai smerit şi supus. Aceasta este adevărat îngerească înfăţişare. În chinovii este cea mai de crezut împărătească cale către ceru, şi întru dânsele chiar sunt întocmai vieţuirii apostoliceştelor timpuri, când umblau şi oamenii întocmai după duhul lui Hristos. Cuvântul egumen aici se priimeşte ca o descoperire a voinţii lui Dumnezeu; orice ar zice el, orice ar porunci să se facă, bine sau rău, adevăraţii ascultători

nici odată nu cugetă pentru urmarea cuvintelor egumenului de sunt folositoare sau nu, ca unii ce ei odată şi pentru totdeauna dând făgăduinţă lui Dumnezeu şi stareţului ca să facă voinţa lor fără împotrivire şi iscodire; pentru aceasta dar mântuirea sufletului în chinovii este lesne şi de crezut, decât într-alt loc, atât pentru aceea, cât şi pentru trupeştele suferinţi care sunt foarte grele. Ce preţu aduce sau face omului supunerea voiei sale altuia, care de însuşi a sa voinţă se strâmtorează în orice lucrări şi chiar în gândurile sale? Nişte asemenea ascultători mergu neabătuţi şi cu siguranţă în urma aceluia care a venit în lume, nu ca să facă voia sa, ci voia tatălui celui ce l-a trimisu pre el.

Îmbrăcămintea şi trapeza în chinovie este pentru toţi de o potrivă, şi nu este deosebire între niminea. Iar daca ar şi face egumenul cuiva vreo deosebire, ceilalţi uitându-se la aceasta, negreşit că-l vor îndrepta; că aşa Dumnezeu a însuflat inimii egumenului, sau după cum îl numesc Gheronda. Prin gura lui rosteşte Dumnezeu pe inima lui însuşi Dumnezeu o stăpâneşte întru toate faptele, cuvintele şi mişcările, ca un lămuritor dumnezeeştei voinţi, el este părintele nostru, iar noi fiii săi, fie voia lui întru toate! Cu nişte asemenea împăciuitoare gândiri se păzescu fraţii despre toate vorbele rele, care sunt sgomote şi răbştiri ale vicleanului. În multă mirare te pune această a lor nerăutate şi nefăţarnică frică de copilărie, precum şi adevărata dragoste care o au statornică înnaintea stareţului lor. Ferice de astfel de egumen, fericiţi şi binecuvântaţi să fie şi chinoviţii care au drept de slavă şi de laudă de la Dumnezeu şi de la oameni.

Să vedem şi de viaţa schitenilor, care se recomandă a fi mai cu covârşire decât toate mănăstirile cu statornica singurătate, şi mai cu deosebire cu înfrânarea, şi care-şi au însuşit-o din mărginirea a nu avea toată săptămâna adunare la trapeză, ci numai sâmbetele, duminicile şi sărbătorile cele mari iar în celelalte zile nu le este slobod a mânca nici peşte, nici untu, nici a bea vin. Încă şi mâncarea uscată are în felul său măsură, încât unii

întrebuinţează cu măsură şi pâinea sau pismeţii, păzindu cu mare pază curgerea săptămânii, nu numai în slava fiecăria zi mâncare ci şi în băutură de apă.

Asemenea schituri la sf. Munte sunt 12 către care se alăturează şi al ruşilor schit sf. Proroc Ilie, care, după băgarea de seamă în felul singurătăţii, între chinoviaţi şi schiteni este mai cu aspre măsuri sau chibzuiri.

Schitenii şase zile păzescu singurătatea foarte cu străşnicie prin chiliile lor, îndeletnicindu-se cu lucrul mâinelor şi cea din urmă sau a minţii rugăciune. Mai pe multe locuri, schitenii trăesc câte doi, iar uneori şi câte trei fraţi în despărţite chilii şi nu într-alt chip, ci supt privighierea unui stareţu, după care şi fraţii schiteni mai iute pâşesc la înnalta treaptă a rugăciunii minţii şi a închipuitei vieţi decât prin chinovii, şi mai mult pentru aceea că aceşti de pe urmă măcar deşi sunt supt stareţi, însă din pricina ascultătorilor şi neprecurmata ostenală nu au totdeauna înlesnire a păzi tăcerea şi aspra înfrânare. Despre aceasta se asigură că chinoviaţii mai mult se deosibesc de alţii cu darul jeluirii din inimă şi nespusa băgare de lacrămi a umilinţii. Pe la Dumineci şi sărbători viu aceşti liniştiţi de prin toate schiturile la biserici soborniesti, privighierea cea de toată noaptea ascultând şi leturghia, iar către prânzu se tragu pe la ale lor singuratice chilii, unde prea rareori au obştească masă într-aceste schituri. Ei au pe lângă chiliile lor câte o mică bisericuţă, sau paraclise, întru care afară de vreo neapărată trebuinţă şi sărbători domneşti, nu săvârşesc liturghie, fiindcă între frăţimea aceasta se găsesc puţini Ieromonahi. Iar dacă cândva schitenii poftesc pe vreun asemenea preot ca să le liturghicească, atunci pe lângă smerita gustare ce facu după eşire, îi mai plătesc pentru ostenală şi câte 30 sau 40 parale. Cea mai de căpetenie la schiteni este neîndeplinirea de a se îndeletnici pentru zilnica îndestulare, care îi chiamă de prin singurătăţile lor în gloata oamenilor şi din liniştea pustietăţii către sgomot, despre care negreşit, că ori puţin ori mult, tot

oarecum îşi împrăştie mintea şi îşi turbură pacea duhului, dacă numai s-ar priimi şi aceea ce sf. Părinţi zicu că monahul numai cât a păşit pragul uşii, nu se mai întoarce în chilie astfel, precum a fost când a eşit, pentru aceea se vădu cu faţa umilită şi tristă, cu adâncă smerenie şi pecetluită inimă a liniştii pe faţa cea galbenă şi în cei fără de viaţă păiejiniţi ochi ai lor, se târeşte la Kareea, cu traista la spinare ori sihastru ori chinoviat. A tuturor acestora îmbrăcăminte le este curat călugărească, umbletul cumpănit, faţa pustnico-luminată ba încă foarte istovită, descărcând de pe sine greutatea apăsătoare a trupului obosit de asprimea postului şi a ascultărilor, cu iuţeală se urc la însuşi muntele atins cu vârful de desimea norilor, temându-se ca să nu se întâlnească pe cale cu cineva care să-i turbure pacea cea din lăuntru şi să-i răspândească gândurile aţintate către Iisus înnaintea căruia încetinea şoptesc rugăciunea numărată pe mătăniile şterse sau roase de cea neprecurmată întrebuinţare a mâinelor. Iar la întâmplare întâlnindu-te cu asemenea călători, cu smerenie el îşi pleacă capul, arătând cu aceasta respectul, şi dragostea prin cuvintele: „binecuvintează părinte", şi-şi îndoeşte paşii săi. Întru adevăr că sunt ca nişte îngeri în trup, de a cărora binecuvântare Dumnezeu să ne învrednicească şi pre noi.

Despre Kala-Maria, iată ce zice autorul Vasilie Varskii, că ea a fost fiica lui Iorie despotul Serbiei, însă prin ce fel de întâmplare Dumnezeu ştie, că ea a ajuns a fi soţie sultanului Murat, cu care a trăit nesilită a-şi schimba religia. După moartea lui ea s-a învoit cu cei doi fii, care cu dânsul i-a născut şi care au împărăţit, ca să dăruiască p-acest loc cu hrisov întărit d-ale lor peceţi şi iscălituri, sfântului Munte, precum şi pe la sfintele mănăstiri părticelele de sfinte moaşte, ce le avea ea păstrate într-al său cabinet, din care mai întâiu a dăruit mănăstirii sf. Pavel acele 62 de boabe de smirnă şi celelalte după cum se arată la descrierea mănăstirii.

Pe proprietatea de pământ care se află în depărtare de sfântul Munte cale de 50 de verste sau doă-zeci de ceasuri,

sunt metohurile cele mai întâiu a Rusicului şi a Esfigmenului, împrejurul cărora sunt şi ale celorlalte mănăstiri asemenea metohuri. Acest loc este cunoscut la noi în de obşte cu nume de Kala-Maria. Nu putem însă a vă spune când anume s-a dăruit sfântului Munte această întinsă parte de loc, decât după cum zice scriitorul rusienesc, c-a dovedit din spuneri verbale sau din gură, că lui i s-a însuşit această numire de „Kala-Maria" de la numele Marii, căriea, părinții svetagoreți i-au alăturat epitetu Καλά după care şi locul acesta s-a zis cu numele ei, Kala-Maria adecă Buna-Marie. Negreşit că Buna-Marie trebue să fi fost de familie mare şi puternică, căci până astăzi n-a fost în stare a-l cotropi pe locul acesta chiar şi însuşi poruncitorii porții. De ar fi fost Maria din clasa cea de josu şi nu familie împărătească, n-ar fi lăsat atât de straşnice legături întărite cu iscălituri şi peceți de ale sultanilor nici turcii n-ar fi îngăduit pe sf. munte ca să stăpânească o atât de însemnată întindere de pământu, precum acesta al Kala-Marii. Închipuiți-vă: fiecare mănăstire (care sunt doă-zeci) pentră în parte-şi a sa neapărată trebuință, priimeasc d-aici pentru tot anul astfel de numeroase chile de grâu, încât uneori şi vându câte o parte. Negreşit că pentru mulți oameni trebue să fie această îndestulare atât de însemnată însă fiecare mănăstire nu are mai mult decât până la o sută zece sau doăzeci de părinți cu frați, iar cu lucrătorii mireni şi cu închinătorii ce totdeauna să strecoară după întâmplare, ajung şi până la 160, de unde se înțelege că daca s-ar socoti suma măsurată a chilelor de grâu ce se aduce de aici la sf. Munte; să lăsăm de a arăta pentru orzul care asemenea aduce îndestularea lucrătoarelor dobitoace, foarte ar fi de mirare. Cu toate acestea din toată suma acestor chile de grâu, după legiuirea porții se dă zeciuială paşei care este în Tesalonic, supt a căruia privighiere este sf. munte şi Kala-Maria. Svetagoreții nu pot altfel a-şi căra de aici pe la mănăstiri grâul şi orzul, decât numai cu deslegarea acestui paşe, care îşi are din partea sa revizori, pentru cuvenita lui a zecea

parte sau dijmă de grăunte. Îndată cât numai aceşti revizori îşi vor priimi productele de pe la toţi, spre a le trimite la magazia paşii, ei şi dau din partea lui iarlâc sau bilet, încredinţând despre neîmpiedecarea transportării grâului la sf. Munte. Atunci fiecare metoh îşi încarcă prin cele ale lor chiar, sau năimite corăbii, grâul pe care îl duc pe la mănăstirile lor şi care printr-acest chip se asigurează despre îndestularea unui anu întregu.

Iar metohurile fiecare au arsenalul lor, cu pârgu înnălţat, zidit cu câteva chilii şi îngrădit cu zidu de piatră, spre a se apăra de către tâlhari de mare, fiindu că metohurile acestea sunt zidite pe marginea mării arhipelagului despre Tesalonic. Între acestea toate sunt lăcuitoare şi câteva familii greceşti, care se tocmesc spre a lucra câmpul; aici din partea fiecării mănăstiri sunt rânduiţi câte un Ieromonah şi alţi slujitori, pentru a săvârşi sf. leturghie şi alte orânduieli prin paraclisele ce le au toate metohurile. Afară de acest loc mai au aici în vecinătate asemenea metohuri şi pe ostrovul Kasandra, la Şeke şi la Portare, precum şi pe la alte ostroave. Cel numit Şeke stă în dreptul sf. munte despre miază-zi, pe care numai fânul se coseşte.

La cele de la Kala-Maria se află pe la toate metohurile vite, iar mai cu deosebire a Rusikului care are peste 160 de vaci, pentru trebuinciosul untu şi lapte de la a cărora sălbăticiune, foarte cu mare nevoe abia pot trimite numeroasei frăţimi în tot cursul anului de doă trei ori lapte. Care sfântă obştie odată şi pentru totdeauna, s-a depărtat pentru dragostea ziditorului de toată deşertăciunea lumii de care prea-puternicul şi nemărginitul întru Dumnezeu proslăvit în trei ipostasuri, să ne ferească a nu rămânea nici noi cei ce lăcuim într-însa ci a ne râdica după sfintele lor rugăciuni şi noi toţi la suişurile cele din înnălţimea prin întărirea sufletelor. Amin.

Numele şi pronumele Domnilor abonaţi

Bucureşti

Bucăţi

Prea-sfinţia sa părintele Evantias D. D. Ioanichie, fostulu vicaru al sfintei Mitropolii 2
Prea-sfinţia sa părintele Kalistratonichiac prezidentul consistoriei 2
Prea-cuviosul Arhimandrit Akakie, vicarul sfintei Mitropolii 1
Sfinţia sa Arhimandritu Teodorit, eclisiarh al sfintei Mitropolii 1
Protosingelu Kalistrat, iconomul sfintei Mitropolii 1
Protosingelu Acsentie, ellisiarhul 1
Ieromonahul Porfirie 1
Ieromonahul Damaschin 1
Ieromonaul Iustin 1
Arhidiaconul Dionisie 1
Ierodiaconul Ignatie Stoenescu 1
Ierodiaconul Evghenie 1
Ierodiaconul Meletie 1
Marele Clucer Costache Tocilescu, şeful cantelariei. 1
Serdarul Hristache Dimitrescu, şeful mesii I 1
Serdarul Dimitrie Iliade şeful mesii II 1
Serdarul Ioan Bonic, şeful mesii III 1
Pitarul Iancu Drugescu, registratoru 1
Părintele Nichifor, dichiul sf. Mitropolii 1
Marele Clucer Ioan Nedăeanu 1
Monahul Iustin, portarul sf. Mitropolii 1
Evstatie monahu paraclisier 1
Iacob monahu, chelaru sf. Mitropolii 1
Psaltu Niţă Zaharescu, deftereu 1
Niţă Bunescu, din casa prea-sf 1
Niţă Georgescu 1
Tănase Gruie tapiţeru 1
Ghoerghie Lerescu 1
Alecu Georgescu 1
Alecu Bonis 1

Cucernicii protoierei din Bucureşti

Protoiereu Marin Sachelarie, plasa de jos 1
Protoiereu Iancu Hartofilacs plasa de sus 1
Proin-protoiereu Petrache Sachelarie, mădularu consistorii 1
Proin-protoiereu Ioan Sachelarie călăraşeanul idem 1
Proin-protopopu Nedelcu Kastrisie, la bis. Sf. Vineri 1
Preotu Pandele, fostul proistos, idem 1

Proistoşii amânduror plăşilor din Bucureşti.

Proistosu Nicolae Ieromnimon 1
Proistosu Stefan Ieromnimon 1
Fostul prois. Mihai Mirodot, bis. Silivestru 1
Proistosu Ioan deputat 1
Proistosu Petrache reforendarie bis. Boteanu 1

Bucăţi

Deosebiţi preoţi din Bucureşti

Părintele Anghel Sachelarie, bis. Creţulescu 1
Petre Catihitis, idem 1
Păr. Dimitrie de la Serindar, cavaler 1
Fostul proistos Mihalache, bis. Silvestru 1
Fostul proistos Alecsandru bis. Kaimata 1
Părintele Ioan, bis. Slobozii 1
Părintele Hristache, bis. Broşteni 1
Părintele Ioan, bis. Alecsi 1
Părintele Ieniţă, bis. Flămânda 1
Preotu Nicolae, bis. Dobrotesii 1
Preotu Spiridon Vadovici bis. Curtea-Veche 1
Preotu Ioan bis., Mihai-vodă 1
Preotu Ioan Marin de la bis. Sf. Apostoli 1
Preotu Nicolae Ferescu, idem 1

Sfinţia lor părinţi Duhovnici din oraşul Bucureşti

Duhov. Tudorache bis. Silivestru 1
Duhov. Zamfir bis. Kaimata 1
Duhov. Ioniţă Negoescu, bis. Sf. Ilie 1
Duhov. Dimitrie bis. Sf. Nicolae mah. Vlădichi 1
Duhov. Ştefan bis. Sf. Ioan de la moşi 1
Duhov. Bobe Sacheliu, bis. Oţetari 1
Duhov. Antonie bis. Izvoru 1
Duhov. Nicolae bis. Albă din postăvari 1
Duhov. Ioan bis. Doamna Bălaşa 1
Diaconu Ioan de acolo 1
Diaconu Nicolae bis. Sf. Nicolae mah. Vlădichi 1
Preotu Manole Atanasiu, bis. Pruntului 1
Gheorghe Georgescu, profesor la bis. Doamna Bălaşa 1

De la metohul sfintei Episcopii Argeşului din Bucureşti

Prea-sfinţia sa părintele episcopulu Argeşului D. D. Climent 10
Arhimandritul Ipolit 2
Ieromonahu Dionisie 1
Duhovnicul Vasilie 1
Psaltul Gavriil Popescu şi deftereu Costache 3
Preotu Nicolae, bis. Din hanu grecii 1
Sfinţia sa Arhimandritu Nichifor, egumenul sf. Ioan cel mare sau cel vechiu 5
Preotul Costache 1
Ierodiaconul Ioil, iconomu de aici 2
Diaconul Ioan Marşol, idem 1
Psaltul Ilie Ioanidici 2
Fotie deftereu 1
Paracliseru Radion 1
Ghiţă cofetaru din hanul sf. Ioan 1

Măn. Zlătari

Prea-sfinţia sa Arhiereul şi egumenul sfintei mănăstiri Atanasie Liviic 1

Bucăţi

De la cantelaria documentelor mănăstireşti

Serdaru Iorgu Câmpulungeanu 4
Dimitrie Delescu pitar 1

De la seminarul Sf. Mitropolii

Veniamin protosingelu, inspectorul seminarul Sf. Mitropolii 1
D. Nicolae Comănescu profesor şi iconomul seminarului 1

Deosebiţi boeri, negustori şi alţi evlavioşi creştini din Bucureşti

D-ei Kk. Lucsandra Suţu, logofeteasa 10
Kk. Iancu Grădişteanu 5
Serdaru Costache Lukidis, şef de masă la vornicie .. 1
D-ei Kk. Catinca Slătineanca 10
Căpitan Alexandru Brătăşanu 10
Mihail Maka, toptangiu 1
Dimitrie sin Mihail Maka 1
Ceasornicaru Ioan Teodoridis 1
Ceasornicaru Costache Gheorghiescu 1
Ceasornicaru Constantin Landon 1
Ceasornicaru Chiriac 1
Pavel Nicolaev 1
Petre Ioan pânzaru 1
Pandele Măvrescu, croitor 1
Nicolae Gheorghievici 1
Ioan Zotu 1
Radu Dobrov 10
Ioan Dimitropolu 2
Gheorghie Dobrescu 1
Ghiţă plăpomaru 1
Lazăr Ioan, cârciumaru 1
Tache sin Lazar Ioan 1
Ioan Pnescu, cârciumaru 1
Dimitrie Simeon 1
Hagi Stan Dobrescu 1
Petre Nicolau, scriitor la bar. Pod. Kaliţii 1
Spirea Predescu, epistatu com. de verde 1
M. Lara căpitanu barierii pod. Kaliţii 1
Dimitrie Predescu, băcanu 1
Hagi N. Petrescu din curtea Văcărescului 1
Hagi Nicolae Harizen cofetaru 1
Tănase Nicolae 1
Ghiţă Antoniu 1
Mihalache Davidescu 1
Ştean Gheorghiu 1
Costache Nicolau 1
Teodor Gheorghiu, epitropul bis. Batiştea 1
Hristea, băcanu 1
Nae Gheorghiu, băcanu 1
Nae Popescu, cântăreţu de la bis. Amzii 1
Gheorghie Nicolau 1
Gheorghie Diamandoglu 1
Gheorghie Ioan 1
Gheorghie Hagi Gheorghie 1
Ştefan Vordanovici 1
Alecsi Mihail băcanul 1
Tănase chiristigiul cel mare, epitropu la sf. Ilie 1
Tănase Ignatiu cel mic, epitropul mănăstirii Zugravului 1
Tănase chiristigiu al treilea 1
Ghiţă Ioan pânzaru 1
Constantin Braşoveanu 1
Tache Gheorghiu fieraru 1
Dan hangiu 1
Hagi Petre cojocaru 1
Hagi Ştefan sin Petre cojocaru 1
Dimitri Iofcea şi Rusin Iofcea din satul Dobreţi de lângă Mărcuţa 2
Nicolae Popescu 1
Ioan Niţă Stroescu, văpsitor de blane 1
Ioan Zăloagă, băcanu 1
Gheorghie Dimitriu gabroveanu 1
Nicolae Popescu 1
Serdaru Iordache Erecescu 1
Victor Uriescu 2
Nicolae Nicolau 1
Petre Mihail croitoru 1
Tache Păun cojocaru 1
Gheorghie Dimitriu 1
Costache Ştefan croitoru 1
Radu Nicolae croitoru 1
Dimitrie Anton 1
Pandele croitoru 1
Soare Oprea chiristigiu 1
Ştefan Georgescu 1
Nicolae Arnăutu croitor 1
Panait Sotiriade 1
Căpitanu Gheorghe Cămărăşescu 1
Praporgicu Alecsandru Cămărăşescu 1
Iorgu Hagi Stancu 1
Constantin sin Constantin 1
Nicolae căldăraru sârbu 1
Genea Jelescu, satul Conţeşti 1
Antonie Atanasie 1
Nicolae Grecescu advocatul 1
K. Genescu 1
K. Gheorghiu 1
K. Ilievici 1
Anghelache Pavlescu 1
Costache Oprescu 1
Petre Hristea 1
Ioniţă Stănescu 1
Marin Ioan 1
Constantin Vlad rachieru 1
Arseniea Ioan, cârciumaru 1
Ioniţă Dumitru chiristigiu 1
Tănase Dobrovici 1
Dumitru Radovici 1
D. Ghenea 1
Oprea Sara 1
Dumitru Teodor 1
Gheorghe Ştefan 1
Soare Oprescu chiristigiu 1
Lazăr Popescu chiristigiu 1
Marin Gheorghiu 1
Chiriţă Hristea 1
Barbu Chiristigiu 1
Tudor Constantin 1
Gheorghe Niculau 1
Anton Banu 1
Hristea Gheorghiu 1
Oprea Muşiteascu rachieru 1
Crăciun Ioneascu 1
Panait sin Constantin cojocaru 1
Marin Dimitriu 1
Nicolae Sima 1

Bucăţi

Diaconul Vasilache Popescu 1
Chiriţă băcanu 1
Pitaru Dimitrie Iorganda de la secretariatul statului 1
Iancu Luchidis amploiat la ocnele Slănic 1
Madam Manda Meteleneanca 1
Lazăr Popescu 1
Costache Serafim 1
Velicu Atanasiu 1

De la mănăstirea Cernica

Cuviosia sa părintele Arhimandritu Diomid stareţul 4
Duhovnicul Ioil 1
Monahul Baruh, săpător de stampe 1
Monahul Timotei, arhondaru 1
Monahul Modest, ucenicul stareţului 1
Monahul Chesarie, cizmarul sf. mănăstiri 1

Mănăstirea Pasărea

Schimonahia Epifania 1
Schimonahia Savastia 1

Mănăstirea Ţigăneştii

Schimonahia Fevronia, stariţa 1
Schimonahia Elpidia 1
Monahia Atanasia, iconoama 1
Monahia Iustina, dăscăliţa 1
Monahia Epiharia Luchidina 1

Plasa Olteniţa şi Negoeşti

Protopopu Ştefan Eromnimon 4
Proistosu Costache Mirodot, plasa Olteniţii 1
Proist. Ioniţă, plasa Mostişti 1
Proist. Mihai, plasa Negoeşti 1
Preotu Gheorghe, sat Budeştii 1
Preotu Dobre, sat Suhat 1
Preotu Ioniţă, sat Grui 1
Preotu Costache, sat Izvoarele 1
Preotu Darie, idem 1
Preotu Constantin, sat Olteniţa 1
Duhovnicu Dragomir, sat Radovan 1
Duhovnicu Neagu, sat Prundu 1
Duhovnicu Marin, sat Greaca 1
Duhovnicu Iordache, sat Mitrenii 1
Duhovnicu Mihai, sat Chinoţii 1
Duhovnicu Ioan, sat Kleteştii 1
Duhovnicu Nae seminaristu s. Umnenii pământesti 1
Duhovnicu Teodosie, sat Frăsinetu 1

Jud. Dolj

Oraşul Craiova

Prea sfinţia sa părinele episcopul Râmnicului D. D. Calinic 10
Protosingelu Dositei 1
Protosingelu Savva, eclisiarhul sf. episcopii Râmnicul 1
Ieromonahul Pimen, eclisiarhul sf. mănăstiri Brâncovenii 1

Bucăţi

Ieromonahul Anastasie, iconomu metocului sf. epischenii Râmnicului din Bucureşti 1
Ieromonahul Paisie 1
Ieromonahul Gherasim, duhovnicu 1
Preotu Ştefan Papiu 1
Diaconul Constantin 1
Preotul Ioan Referendarie, bis. Precestii 1
Ioan Sivasie 1
Diaconu I. Ioanovici, bis. Sf. Ilie 1
Ioan Bucur 1
Costache Dobriceanu 1
Enache Ioan căldăraru 2
Costantin Ioan din Drăgăşani 1
Ioan Constantin, sat Poaia 1
Alexandru Măldărescu, sat Dobricea 1
Grigorie Teodorescu, sat Răsipiţi 1
Tache Lăcusteanu, sat Lăcustenii 1
Ioan Dobriceanu, sat Leloşu 1
Ioan Gheorghe Bătăşanu, sat Şocărliţa 1
I. Ioan, din satul Mirile 1
Atanasie Ioan idem 1
St. Malciu şi Ştefan Malciu din Craiova 2
Dimitrie Efstatiadi jud. Tel., sat Tecuciu 1
Pablu Anastasiadi idem 1
Nicoae Hristoviciu, jud. Meh. Sat Stihiţa 1
Marin sin Gheorghe 1
Dimitrie Creţul 1
Constantin Popescu 1
Ioniţă Fisinfa 1
Florea Petrevici 1
Ioan Siliţu Voceanţa 1
Nicolae Ioan Curcu 1
Chiriac Constantin 1
Marin Marcovici 1
Marin Săscioreanu 1
Costache Nicolae 1
Iordache Mihail 1
Petru Marin Petrescu 1
Paraschiv Petrovici 1
Voicu Popescu 1
Răducanu Pop 1
Stoica Soreanu boier de neam, sat Sorenii jud. Rom 1
Ioan Turcea, boier de neam sat Dăbulenii jud. Rom 1
Mialache Mitică 1
Gheorghe Constantin băcanu 1
Ştefan P. Girgiriadis 1
Gheorghe Dănciulescu 1
Chestache Ioan 1
Nicolae Vasiliu 1
Dimitrie Vasiliţă, sat Vasiliţii 1
Stan Ionescu braşoveanu 1
Ştefan Dimtriu braşoveanu 1
Mihail Petrescu, paraclisierul B. Obedeanu 1
Diaconul Dimitrie Stroescu idem 1
Mihalache Teodorcântăr B. Sf. Apostoli 1
Gheorghe Trotescu 1
Ioniţă Abagiu 1
Nicolae Costescu 1
Hristea Hristescu 1
Petrache Ciolăreanu 1
Lazăr Popescu 1
Petrache Stoianov 1

Bucăţi

Constantin Străvănescu, sat Gura Motrului 1
Alecu Nicolau 1
Grigorie Doncescu 1
Marcu Alecsie căldăraru 1
Bank Mvici 1
Vasilie Pesov 1
Toma Nicolae Goncea 1
Hagi Ioan Hg. Preda 1
Petcu Nicolau 1
P. Abramol 1
Petru Kanda rachieru 1
Manole Gheorghiu rachieru 1
Iancu Ioan idem 1
Constantin Diogeanu idem 1
Stan Mihail Popescu 1
Mihai Ioanovici 1
Dimitrie Pavel cojocaru 1
Nică Ciolăreanu 1
Grigorie B. Pavlov 1
Constantin Serghiev 1
Petrache Sfetcovici 1
Constantin P. Ţirţiriadis băcanu 1
Naidin Velcovici 1
Gheorghe Becu 1
Păun Stancovici 1
Marin Ioanu 1
Pavel Columbeanu 1
Teodor Vasile de la Etropoli 1
Nicolae Petrea tutungiu 1
D. Hagiica N. căldărăreasa 1
Ioniţă Căldăraru 1
Costache Dobriceanu 1
Costache Dimitriu Modistu 1
Ştefan R. Veran 1
Ivan Anastasiu 1
Gheorghe Constantin 1
Nicolae A. Papaniadis 1
K, R, Vrăbiescu 1
Dimitrie Deleanu 1
Nicolae Panu 1
Gheorghe P. Vasilie 1
Diamandi Anastasiu 1
Anton Ivan 1
D. Constantin 1
Câncea K, Feodorovici 1
Peter Dacovici bacralovu 1
Ioan sin popa Iordache 1
Feodor Lomovici 1
Dumitru Herea 1
Ioan Statie 1
Dragomir Ioanov 1
Hristea Nicolau 1
Dimitrie Vasilie Pavlov 1
Nicolae Gheorghe Sălceanu 1
Dimitrie Preda 1
Ioan Constantinov 1
Ilie Stoian 1
Petrache Mihail 1
Petre Cotadis 1
Nicolae B. Iobipallu 1
Stăvărache Câncea 1
Oprea Dumitriu braşoveanu 1
Ilie Gheorghiu 1
Preda Ioan 1
Ioniţă Foleanu rachieru 1
Anatolie monahu de la măn. Bistriţa 2
Pamfilia, monahia de le măn. Răteştii 2
Epistimia shimonahia de la măn. Viforâta 2

Jud. Vlaşca
Oraşulu Giurgiu

Sfinţia sa părintele protoiereu Gheorghie Castrisie 2
Duhovn. Marin Bis. Sf. Troiţă 1
Duhovn. Nedelea idem 1
Proistosu Drăgan Mirodot idem 2
Preotul Pandele bis. Sf. Nicolae 1
Preotul Mirea bis. Adormirii 2
Preotul Ioan şi preotul Dimitrie 1
Diaconul Ioan Teodorescu bis. Sf. Nicolae 1
Psaltul Dimitrache Antoniadis 1
Psaltul Petrache Bălănescu bis. Adormirii 1
Grigorie Lazarovici logof. Protopopii 1
Dincă Merlei epitropu bis. Sf. Troiţi 1
Pitaru Zamfir 1
Conţipistu Alexandru Notara 1
Pitaru Anastasie 1
Ghiţă Petrovici blănaru 1
Spirache Urzescu 1
Chiriţă Costandinescu 1
Ilie Popescu 1
D. Chiril Tusu 1
Vasilache Notara 1
Manolache Nicolescu 1
Teodor Vasilie Căţăcu bis. Adormirii 1
Hagi Fele Petre 1
Petrea Nicolau 1
Atanasie Stanov 2
Conţipistu Păun Manolescu 1
Hag. Petrea Dimitrie epitrop. Măn. Zugravu 1
Stoian Sfetcu epitr. Măn. Zugravu 1
Petrea Teodor 1
Nicolae Tomovici Varnavi 1
Iordache Teodor 1
Iancu Anghelovici Boboţianu 1
Toma Ştefan 1
Costantin Dimitrie băcanu 1
Marin popa Ioan ţârcovnic 1
Petrache Dimitrescu cavafu 1
Ş. Ghiţescu cofetaru 1
Dimitrie Antoniu, epitropulu mănăstirii Dohiarului 1
Hagi Hristea, Hagi Ioan sat. Găsteştii 1

Jud. Teleorman
Oraşulu Alexandria

Sfinţia lor cucernicii preoţi.

Protoiereu Teodor 1
Păr. Barbu duhovnicul 1
Păr. Ioan Catihitis 1
Sfetcu B. 1
Teodor B. 1

Bucăţi

Gheorghe sat. Ţigăneşti, epitropul mănăstirei Esfigmenu 1
Diaconul Ioniţă Negrescu 1
Sandu, sat Icoana 1

Epitropiii mireni ai mănăstirii Esfigmenului

Stan Roşca 1
Paraschiv H. Tone-Turnoveanu 1
Aurel Marin Hg. Turnoveanu 1

Alţi abonaţi din Alexandria

Legofătu Tudor Marin 1
Logofătu Ion Matei 1
Ioan Cozma 1
Mihalache Chiru 1
A. Andonnu 1
Iordan Ţacovici 1
Gheorghe svegştogeanu 1
Iacobache G. Noicu 1
Gheorghe Velia 1
Ivan Dumitru 1
P. Antoniu 1
Ioan Gheorghe 1
Tudor Marcov 1
Iancu Apostolescu 1
Ioan P. 1
Anghel Teodor 1
Gheorghe Savici 1
T. Eliadi 1
D. Nedelcovici 1
Constantin Moscovu 1
Dimitrie Nicolau 1
Ioniţă Negoescu curelar 1
Marin Antonescu 1
Postelnicu Stan Popescu 1
Logofătu Petrache al Bălăţii Vişoare 1
Iancu Ivan cojocaru 1
Iordache Kesimu 1
Panait Arghir cafegiu 1
Hristea Dimitrescu băcanu 1
Bogdan Bobe ţârcovnic 1
Haralambie Vasiliu 1
Anghel Gheorghiu boiangiu 1
Stanciu Nicolae Ozunu 1
Tănase Dumitriu Gabroveanu 1
Andreicea băcanu 1
Petrea Donciu 1
Tudor sin Buciuc 1
Denea Donciu 1
Mitea Temnavecera 1
Ioniţă Bălăceanu 1
Nicolae Miracovici Zavalcanschi 1
Ştefan Gheorghiu 1
Gheorghe Comănescu, sat Vrâncenii 1
Radu Voicu din Criveni 1
Ioniţă sin Stan Roşca 1
Dragomir cofearu sat Cri 1
Tudorache Petrovici mavrodineanu 1
Anghel Avram Reponovici 1
Tudorache Rădulescu croitor 1
Psaltu Radu Nicu 1
Psaltu Radu Iliescu 1
Ioan Fotache 1
Andrei băcanu 1

Bucăţi

Ioniţă Drăgan dulgheru 1
Mihail sin Hagi Ilie 1
Andrei Petru croitoru 1
Nicolae Ilievici 1
Radu Dragomir 1
Iorgu Marin 1
Matache sin postelnicu 1
Ioniţă Năcoveanu 1
Petrea birjaru mare 1
Petre micu birjar 1
Ilie sin popa Gheorghe 1
Ivanciu Ghenovici 1
Preotu Ioan sat Stavnicu 1
Polcolnicu Ioan Ţeagărtu cavaler 1
Preotu Ghiţu Al. 1
Toma Nica, conţipist, sat Paruschi 1
Dimitrie Gheorghe Repezeanu, sat Mavrodin 1
Anghel Gheorghe Repezeanu la Ruşi de Vede 1
Nicolae Constantin tabacu la Târgovişte 1
Grigorie Barbu sat Radomireşti 1
Gheorghe Hristopolu, sat. Vârtejii 1
Dimitrie Hristopolu, idem 1
Nicolae postelnicu Tănase 1
Matache postenicu Tănase 1
Dimitrie sin Anghel 1
Iorgu Hagi Ilie 1
Anghel boiangiu 1
Preotu Constantin din sat Ulmenii 1
Preotu Badea din sat Tătărăşenii 1
Preotu Stancu Griere idem 1
Preotu Marin sat Stoborăşii 1
Preotu Stan Oncea, sat Răduleştii 1
Preotu Nicolae sat Plosca 1
Preotu Gheorghe sat Buturoaga 1
Pantelimon sin Tociu din Sfiştov 1
Logofătu Tudorache sat Piatra 1
Matache Teodorescu sat Zădărăştii 1
Dimitrie Ioan Ţatu din sat Bitulea 1
Naum Ioan Ţatu idem 1
Postelnicu Barbu Stegărescu, sat Poenari 1
Ioan Gheorghiu sat Pueştii 1
Zamfir Burculescu sat Zănoaga 1

Din Ţarirad

Vasilie Paliologul, epitropul mănăstirii Esfigmenul 10
D-ei K.K. Maria 1
D-ei K. K. Evantla 1

De la Turnu

Preotu Paraschiva 1
Petrea Venolu 1
Ilincea boiangiu 1
Marin cârciumaru 1
Chiru Dancovici 1
Dincă sin Dobrea logofătu 1
Ilie Hristea 1
Ioniţă Pandelei 1
Pandele Paraschivescu 1
Gheorghe Hagi Anghel 1
Stavri Eliadi 1
Ţoncu Nicolau epitropu 1
Grigoria Simion boiangiu 1
Tănase Lazăr Ravru 1

Bucăţi

Scarlat Gheorghiu 1
Dragomir Stoica 1
Laon Barbu 1
Ilincea Marcovici 1
Hristea Iordan 1
Ivancea Ghenea boiangiu 1
Constantin Nicolau braşoveanu 1
Ilie Alexie Moldoveanu 1
Matei sin Nedelcu 1
Grigorie sin Pană 1
Stan Buciuc 1

Din satul Ţigăneştii

Preotu Radu moldoveanu 1
Preotu Marin Vierme 1
Preotu Drăgan Muşat 1
Preotu Nicolae Ciotea 1
Stan Nedelcu 1
Andrei Marin Moldoveanu 1
Velea sin Iolea 1
Stan Gavonescu 1

Satul Vrâncenii

Preotu Coman 1
Preotul Ioan duhovnicul, sat Smărdioasa 1
Gheorghe Comănescu 1

Satul Suoaia

Preotu Antonie 1
Preotu Stan 1
Anghel Paraschivescu 1
Logofătu Badea 1
Momu Stan Băjială 1

Satul Fântânelile

Preotu Oprea 1
Preotu Dimitrie 1
Petrea Surdu 1

Satul Piatra

Preotu Mirea duhovnicul 1
Preotu Eftimie 1
Preotu Gheorghe 1
Preotu Stancu 1
Logofătu Dumitru 1
Logofătu Vladu 1
Căpitan Iordache 1

Satul Lisa

Duhovnicul Vasilie 1
Duhovnicul Dimitrie 1
Preotu Anghel 1
Petre sin Pervan Peza 1
Moşu Iordan 1
Hristea Privaru 1

Satul Flămânda de Josu

Preotu Ioan 1
Preotu Gheorghe 1
Preotu Marin, Flămânda de Susu 1
Moşu Pena 1

Satul Frumoasa

Preotu Anghel Ţaciu 1
Ioan Ciulică 1

Bucăţi

Raicu Conu 1
Ilie Ceapă 1

Satul Măgurelile

Numele şi prenumele ..... Nr. de buc
Preotu Constantin 1
Preotu Preda, sat. Cilei 1
Anghel sin Ignat 1
Moşu Stan Purcea 1
Preotu Marin din Băneasa 1
Logofătu Stan idem 1
Preotu Gheorghe sat Coroboneţi 1
Preotu Drăghici din satul Cioflanu 1
Preotu Niţă idem 1
Preotu Ivan, sat Furculeşti 1
Preotu Anghelache, sat. Spătărei 1
Moşu Iordan Moşneanu 1

Satu Peredu

Preotu Gheorghe Grecu 1
Preotul Anastasie 1
Preotu Marin 1
Preotu Tănase 1
Nicolae Potropopescu 1
Preotu Pascale, sat Doagele 1
Preotu Dumitru idem 1
Preotu Nedelcu idem 1
Preotu Ioan idem 1
Preotu Marin duhovnicu, sat Bragadiru 1
Preotu Dragomir idem 1
Logofătu Crăciun 1
Căpitan Petrea 1
Preotu Mihai, sat Conţeşti 1
Preotu Chiriţă 1
Preotu Coman, sat Vrâncenii 1
Preotu Petrea, sat Albeţii 1
Preotu Ioan idem 1
Preotu Manea de la Grădeşti 1
Preotu Vlad 1
Preotu Stroia satul Ciurarii 1
Dumitru Galman 2
Preotu Marin, sat Pătroşanii 1
Preotu Ivan 1
Preotu Ioan, sat Oinacu 1
Duhovnicul Dimitrie, sat Putinei 1
Preotu Vişan idem 1
Logofătu Dima 1

Jud. Muşcelu
Oraşulu Câmpulungu

Preotu Ioan Năstase 1
Luca Popescu 1
Nicolae Nicolescu 1
Nae Gheorghiescu 1
G. Ţuluca 1
N. Bunescu 1
Stan Popa Iacob 1
Ghenea Iolea 1
Stan Zărnescu 1

Jud. Argeşu

Oraşulu Slatina

Bucăţi

Sfinţia sa păr. Protosingelu Vlasie Sopoteanu 2
Sfinţia sa păr. Protosingelu Nichifor de la măn. Comani..... 2
Preotu Ioan Urseanu..... 1
Preotu Dimitrie Crinescu..... 1
Preotu Scarlat, sat Şerbăneştii..... 1
Preotu Gheorghe Răsurescu idem..... 1
Preotu Danciu, sat Floru..... 1
Preotu Mihai idem..... 1
Preotu Ioan, sat Buta..... 1
Pitaru Mihalache Vulturescu..... 1
Pitaru Ioan Fântâneanu..... 1
D. D. Hristodor Caracostea..... 1
Conţipistu Dimitrie Constantinescu..... 1
Pităreasa Anica Ionaşcu..... 1
Ghiţă Bărbulescu advocatu judeţului..... 1
Gheorghe Ioan Buciumeanu..... 1
Mihail Tonescu..... 1
Petrache Bojoreanu, sat Drăgăneşti..... 1
Ioan Polihronie..... 1
Ştefan Mărăcinescu..... 1
Petrache cofetaru..... 1
Ioniţă Ioan Serafim..... 1
Profesoru Ioan..... 1

Oraşulu Piteşti

Sfinţia sa părintele duhovnicu Stan..... 1
Sfinţia sa părintele duhovnicu Ioan..... 1
Manolache Stoicovici..... 2
Toma Ghreoghiu..... 1
Ghiţă Pavel Bădnescu..... 1
Ivan Mihai..... 1
Simeon Ioan..... 1
Ioan Gheorghescu..... 1
Voicu Constantinescu..... 1
Pandele Ghenovici..... 1
Tudor Stoian..... 1
Tache sin căpitan Nicolae..... 1
Ghiţă Iliescu..... 1
Anghel Pană..... 1
Nicolae Ionescu..... 1
Ioan Ştefan..... 1
Enache Ghenu..... 1
Tudor Brătian..... 1
Andrei Grigoriu..... 1
Ioan Popescu..... 1
Nicolae Ştefan..... 1
Nicolae Pârvanovici..... 1
Costache Ioan Popovici..... 1
Mihalache Gheorghiu..... 1
Matache Atanasiu..... 1
Dimitrache Simeon..... 1
Gheorghe Iordache F. Dancovici..... 1
Ioniţă Antonescu..... 1
Pavlache Gheorghiu..... 1
D. Antonache, profesorul oraşului..... 1
Ioan Iagăru din Găeşti..... 1

Bucăţi

Ioan Papuc din sat Seceliturchisi aproape de Braşov..... 1

Sfânta Episcopie a Râmnicului

Preasfinţia sa episcopu Calinic..... 15

Sfânta Episcopie a Argeşului

Prea sfinţia sa episcopu Climent..... 20

Sfânta Episcopie a Buzăului

Numele şi prenumele..... Nr. de buc
Prea sfinţia sa episcopu Filotei..... 20

Oraşulu Brăila

Sf. sa protopopu Vasilie Referendarie..... 10
Dimitrie Paliologul..... 1
Vasilie Paliologul..... 1
Gheorghie Andreevici de la moşia Suţeştii..... 1
Iogan cafengiu..... 1
D. Madam Mariţa fiica KK, Fănichei..... 1

Oraşulu Focşani

Dumitrache Vasiliu postăvaru..... 1
Ştefan Mihăescu brutaru..... 1
Grigorie Pavlov, fostul poliţaiu..... 1
Stanciu Secaru băcan..... 1
Anastasie Cavafu..... 1
Serdaru Pavel..... 1
Mincu Pavel..... 1
Nicu Şerbănescu cavafu..... 1
D. Hagiica Ancuţa Hagi Toma..... 1
D. Hag. Zoiţa Castaveţoaie..... 1
Costache Lascar..... 1
Hagi Dimitrie Şerbănescu..... 1
Dumitru Hagi Sotir..... 1
Panaiotache Mărculescu..... 1
Duimitrie Dancu..... 1
Nicolae Hagi Nicola..... 1
Tudorache Mandra lipiscanu..... 1
Hagi Sotir..... 1
Gheorghe Ignat..... 1

De la Odobeşti

Asanache Pamfilovici..... 1
Ioan Grigorie..... 1
Gheerghi Gherigorie..... 1
Dimitrace Poliţ..... 1
Dumitru băcanu..... 1

Moldavia

Oraşulu Iaşii

Bucăţi

Prea cuvioşia sa Arhimandritu Macarie egumenul Măn. Trisvetitelei sau trei Ierarhi ... 20
Ieromonahul Nictarie de la moldovenescul schit al Prodromului din sf. Munte al Atonului ... 20
Sfinţia sa părintele Iconomul Dimitrie Boeşescu, de la biserica sf. Teodoru Tiron ... 3
Paharnicul Petache Alexandrescu ... 1
Paharnicul Costache Iorgulescu ... 1
Serdarul Costache Costandiniu ... 1
Stolnicul Gheorghe Bolinti ... 1
Medelnicerul Ioan Karea ... 1
Medelnicerul Lazăr Trantomir ... 1
Slugerul Nicolae Grebliş ... 1
Costache Corbu ... 1
Gheorghe Mincu ... 1
Vasilie Irimicescu, diacon din mănăstirea Sf. Spiridon ... 1
Ştefan Gafencu diacon idem ... 1
D-lui Comisul Petrache Cernovu ... 1

Amploiaţii din canţelaria Epitropii sf. Spiridon

D-lui Spătarul Costache Milia ... 1
Spătarul Ioan Cernaea ... 1
Căminarul Nicolae Costandin Manu ... 1
Stolnicul Ioan Nicolae ... 1
Stolnicul Dimitrie Pascal ... 1
Slugerul Costache Mihail Dimitriu ... 1
Slugerul Dimitrie Teodoru ... 1
Slugerul Dimitrie Cuma ... 1
Slugerul Vasilie Voişelu ... 1
Slugerul Dimitrie Cercheşi ... 1
Pitarul Grigorie Moruşan ... 1
Teodor Calmuţchi ... 1
Teodor Pavlov ... 1
Dimitrie Anastasiu Suia ... 1

Din seminarul central al mănăstirii Socola

Biblioteca seminarului prin ierodiaconulu Macarie . 2
Romulus Scriban supleant şi pedagog în seminar 1
Mandincescul Vasilie pedagog ... 1
Ştefănescul Gheorghe ... 1
Enăchescul Gheorghe student ... 1
Grigoriul Gheorghe seminaristul ... 1
Stefănescul Ioan seminaristul ... 1
Gheorghe Văluşescu seminaristul ... 1
Gheorghe Manoliu seminaristul ... 1
Nicolae Voişălu seminaristul ... 1
Cârjă Dimitrie seminaristul ... 1
Gordie Ştefan seminaristul ... 1
Gheorghe Sabinescu iconomu servitoriu bisericii sfântului Teodor ... 1

De la Sf. măn. Neamţu

Prea cuvioşia sa arhimandritu Dionisie Stariţul mănăstirii ... 19
Protosinghelu Iacob ... 2
Duhovnicu Atanasie ... 1
Duhovnicu Teodosie ... 2

Bucăţi

Duhovnicu Vlasie Camoraş ... 2
Duhov. Anania ... 1
Duhovnicu Andronic ... 4
Duhovnicul Neonil ... 1
Ierodiaconul Veniamin ... 1
Ierodiaconul Ierimia ... 1
Nictarie Ierodiaconu ... 1
Chesarie Ierodiaconu ... 1
Gherasim monahu ... 2
Monahu Ieremia iconomu ... 1
Timotei monahul ... 1
Baruh monahul ... 1
Chiriac monahul ... 1
Valerian ierodiaconul de la episc. Huşii ... 1
Alecu Stefan, culian ... 1
Gheorghe Tighineanu, metraru ... 1
Cam. Costache Chiriş ... 1
Iconomu Emmanoil Tighineanu la mănăstirea Trisvetitei ... 1
Medelnicerul Costandin Ciudin ... 1
Costandin Liciu ... 1
Iconomu Vasilie Teodor bis. Sf. Costandin ... 1
S. Mandrea sluger ... 1
Costache Ioan sluger ... 1
Iancu Cihan ... 1
Stolnicu Gheorghe Dimachi ... 1
Căminar Gheorghe Petrovici ... 1
Antonie Râuleţi, sluger ... 1
Stolnicul Damian Cos. Soroceanu ... 1
Tudurache Liciu ... 1
Mihail Troian ... 1
Costandin Cornescu, seminarist ... 1

Ţinutulu Bacăului

Protosingelu Isaia Climescu de la măn. Precestii ... 1
Vasilie Stefănescu, iconomu m. Catihet ... 1
Gheorghe Albu preot de la măn. Preci ... 1
Ieromonahul Silivestru Nichiforescu ... 4
Diaconul Ioan Climescu ... 4
Anastasie Prezvitire ... 1
Alexie Conzopol ... 1
Dimitrie Reto Chiprisanos ... 1
Hagiu Costandin Călin ... 1
Diaconul Ioan Turtureanul ... 1
Diaconul Costandin Segescu ... 1
Iconomul Vasilie Ţirţescu ... 1
Vasilie Sussiu Preot la bis. Sf. Ier. Nic ... 1
Costandin Seşlariu Voicescu ... 1
Ilie Borcea preotu ... 1
Gheorghe Preotu Vasiliu ... 1
D. Jupâneasa Maria din casa protoiereului ... 1
Iordache Nicolau ... 1
Dimitrie Ilievici Sârbu ... 1
Vasilie Popovici şi Ilinca Arnăutoaica ... 1
Stolnicul Dimitrie Goga ... 1
Dima Dimitriu ... 1
Grigorie Vilciu ... 1
Ioan Stan ... 1
Vasilie Gramă ... 1
Ioan Călin ... 1
Obanes Bogdan cernizu ... 1

Bucăți

Ioan Gheorghiu 1
Ioan Iancu 1
Ariton Iohanovici 1
Dimitrie Novanu 1

De la Galați

Sfinția sa protoiereu Zaharia Jecu, cavaleristu, și epitrop măn Esfigmenului 2
Sterie Teordorescu amploiatu 1
Hagi Ivanciu, Hagi Tănase Țancu 1
Rosi Ivanis 1
Mihalache fiul iconomului 1
Iordache Tabacarulu 1
Ioan Popovici 1
G. Lalonu 1
Ștefan Bălcă 1
Pandele Vasiliu cavafu 1
Hagi Dimitrie A. 1
Șt. Paladi 1
Gavriil Andrianu 1
Mihail Milinovici 1
Grigorie Penov 1
Hristea Ghreorghiu 1
Hagi Costache H. Ioan 1
Grigorie Costand'in 1
Ioan D. 1
Ștean Dinov 1
Vasilie Dinov 1
Vasilie Petraco 1
Costea Dimitriu 1
Gheorghe Dragnea 1
Dimitrache Botezatul 1
Nicolae Mândirâțiu 1
N. Nicola Gheorghiu 2
Costache Popovici cofetaru 1
Dimitrie Țelis 1
Milia Ioan brașoveanul 1
Dimitrie Alexandrovici 1
Gheorghe Popovici 2
Gheorghe Nicolau 1
Mihalache Călin 1
Petre Jălescu băcanu 2
Costache Grigoriu 1
Sterian Ioanu 1
Ioan Racli 1
Costache Vărlanu 1
Costache Vascopolu 1
Pavel Alibra 1
Gheorghe oniță 1
Ianacu Stavrache 1
Nicolae Petrea 2
Gheorghe Foca 2
Zaharia Caracaș din Verlad 1
Nicolae Perul 1
Gheorghe Popovici 1
Dumitru Ieremia 1
Nicolae Gheorghiu 1
Costache Listisau 1
Vasilie Nicolau 1
Gheorghe P. Profirie 1
Ioan sin Vasilie Donciu 1

Bucăți

Ștefan Corciovă, psalt 1
Teodor Dămănescu 1
Manoil Munteanu 1
Darie sin Stoica 1
Grigorie Corciovă 1
Ioan Dimitriu 1
Nicolae Costandin 1
Vasilie Ioan 1
Dimitrie Teodor 1
Ioan Costandin 1
Ioan Talasache 1
Stanciu Stoianovici 1
Alexandru Andrei 1
K, Andronic cluceru 1
K, Grigorie Boțan 1
Ștefan Totau 2
Ioan Liga Z. 1
G. Melenicu 2
Teodor Dărmănescu 1
Alex. Albu 1
Ioan Dimitriu 1
B. Iomanov 1
Sterie Hristea 1
Slugeru Alecu frangu 1
Ioan Bălcul, sechelar din sat Crăești 1
Costandin Ștefan 1
Stefanache Cervenov 1
Andreiu Ioan 1
H. Costandin Dimitriu 1
Nicolae Mihail 1
Mihalache Frimu din or. Huși 1
Ioan Cociorvă din Verlad 1
Pavlache Dimescu 1
Enache sin Grigorie Petrea 1
Arsenie Teodor 2
Mihalea Chiriac 1
Jecu Dimitriu 2
Gheorghe Albu 1
Nicolae Pepovici 1
Dimitrie Popovici 1
Petrea Cociovei 1
Sterie Gheorghiu Bogasier 1
Vasilie Petrovici 1
Petrea Stoian 1
Stanciu Dimitriu 1
Gheorghe Popovici 1
N. Vasilie Dogaru 1
G. Ioan Marin 2
Anghel Jelea 1
Manoil Ioan b. Sf. Apostoli 1
Polc. Teoharie din sat Folești 1
Ioan Bombene 2
Ilie Costantinescu 1
Iordache Simion Bacalu 2
Gheorghe Mihalu Hușan 1
Pavel Marcu idem 1
Anastasie Costandin 1
Simeon sin A. Bitănescu 1
Hristache Conaciu 1
Nicolae Gheorghiu 1
Costache Gheorghiu 1
Ignatie Dimitrievici 1
Stoian Dimitriu 1
Petru H. Costandin 1

	Bucăţi
Ioan Enache	1
Grigorie Alexandru	1
Costandin Gligoriu	1
Hristea Costandin	1
Petrache Coman	1
Şerbu Dragomir	1
Ioan Ilie Frangolopolu	1
Alexandru Parfene epistat	1
Teodor Tabacaru	1
Iordache Ioan	1
Nicolae Ştefan	1
Manole Ioniţă	1
Nicolae Ioan G.	1
Ioan Ştefan	1
H. Prodrom Dimitriu	1
Ioniţă D.	1
Gheorghe Dimitriu	1
Ioan Drăgan la Hg. Nicola	1
Matache Gabroveanu	1
Nicola Navr	1
Costache Iorga	1
Gheorghe Gabriu	1
Teodor sin Calciu	1
Gheorghe Fraţi	1
Nicolae Fraţi	1
Alexandru Feodor	1
Ivan Iancovici	1
Costandin Gheorghiu	1
Ştefan Costache schembriu	1
Manolache Petrovici	1
Spătar Mihalache cutoş	1
Stere Bo.	1
Spătar Gheorghe Costan	1
Costandin Palade, psalt la B. Vovidenie	1
Gheorghe Atanasiu	1
Hristea Paraschiv	1
Gheorghe Psaltu Sf. Nicolae	1
Gheorghe Ioan cântăreţu la Bis. Sf. Ilie	1
Iacob Ieromonahul la Bis. Sf. Nicolae	1
Costandin Crăhană	1
Ioan Lungu Diaconu	1
Lefterie Dimitrie	1
Unter G. Tudoraşcu	1
Alexandru Radovici	1
Unter Stefanache Hule	1
Gheorghiev Filinache	1
Mihail Ţ.	1
Gheorghie Penciu	1
Costache Ghinea	1
Petcu sin Hristea botnaru	1
Hristache Tuţu Cosapu	1
Peotu Ioan de la Măn. Mavromolu	1
Gheorghe Ivanovici	1
Costache Feodor Huşan	1
Feodor sin Stamati Soltan	1
H. Vasile Caracudă	1
Grigorie Mindiriţiu	1
Gheorghe sin Ionescu	1
Ghiţă A.	1
Dimitrie iconomu Medlniceru	2
Iordache Cuhumin	1
Iordache Davidescu	1
Chiril Dumitru	1
Costandin Teodorescu	1

	Bucăţi
Ioan I. Nica	1
Ioan Stoianovici	1
Costantin Dobrea	1
Ioan Ţanea	1
Nicolae Atanasiu	1
Gheorghe Moraru	1
Nicolae Cioga Boruş	1
Genadie singelu de la bis. Sf. Nicolae	1
Lazăr Gheorghe	1
Costache Nicolau	1
Hagi Enache Popovici	1
Hristache Mancea	1
Simeon Gheorghiu	1
Gheorghe Marinovici	1
Dimitrie Panaite Leav	1

Enoriaşii sf. măn. Neamţu

Egumenul şi duhov. Climent Ieromonahul	2
Monahu Gherasim, ucenicul egumenului	1
Duhov. Leon Loghinov	1
Preotu Nicolae Popovici	2
Ierodiaconul Gherontie Grosul	1
Psaltu Vasilte Traşcu	1
Alexie Gheorghiov, bis. Sf. BB.	1
N. Grigoriu	1
Gheorghie Atanasie	1
Ioan Popovici	1
Ioan Matache	1
Vasilie Stoicovici	1
Radu Zugravu	1
Ioan Apostol	1
Paraschiv Dobrovici	1
Teordorid Iconomidis	1
Nicolae Vasilidis	1
Evangelie Atanasiu	1
Hagi Ioniţă Atanasiu	1
Ignatie Dimitriu	1
Mihai Rusu	1
Sp. G. Gheorghe Reclis	1
State Atanasiu	1
Ioan Hagi Nicolae	1
Hg. Haralambie Hg. Ioan	4
Ştefan Vasiliu	2
Costandin Ioan	2
Ioan Istratie	1
Enache sin Gheorghe	1
Preotu Ioan Sachelarie, bis. Vovedenie	1
Nicolae Filin	1
Hagi Ioniţă Bărbieru	1
P. Nicolau de la sf. Spiridon	1

Abonaţi din Basarabia, capitala Chişineu

Ieremia Dimitriu, profesor de clase mai înalte duhvniceştei seminarii	2
Inspectorul seminarului Bubenali	2
Alexandru Bruianov, profesorul duhov. Seminarii	2
Preotul Ioan Stratniţchi, din sat. Cimişenii	1
Smotriteli Gheorghe Tabac	2
Uciteli Ivan Tabac	1

Bucăţi

Ucenic D. semiarii de clasa filosofiei D. Ilie Stratnitchi 1
Preotul Vasilie Butuc 1
Preotul Al. Chirilov, judeţul Benderului, satul Bacralâr 2
Preotul Ilie Melega din satul Colibasu în Colonia .. 2
Dascălul Alexandru, satul Vilacovu 2
Teodor Hondrea, sat Veşalma 2
Vasilie Hondrea 1
Preotul Ştefan Hondrea, j. Cahulu 1
Preotul Ilarion Ivanovici din ţinutul Benderului satul Luţenii 2
Dascălul Iacob Moraru din satul Şerpenii 10

Sf. Mănăstire Ioan Rilschi

Arhimandritul şi egumenul Iosif 10
Duhovnicul Nichifor 1
Duhovnicul Grigorie 1
Ieromonahul Meletie 1
Ieromonahul Chiril 1
Ieromonahul Serafim 1
Ieromonahul Poliefct 1
Ieromonahul Onufrie 1
Ieromonahul Ruvim 1
Ieromonahul Sinesie 1
Ieromonahul Teofilact 1
Ierodiaconul Costandie 1
Ierodiaconul Pantelimon 1
Ierodiaconul Costandie 1
Ierodiaconul Onisim 1
Hagi Onufrie 1
Monah Vasilie Potcăpieru 1
Noul Monah Nichifor 1

Abonaţi din Craiova

Ştefănică Stoica 1
Pitaru Gheorghe 1
Ştefan Dimitrie 1
Ioan Diamandi 1
Grigorie Popescu Boier de neam 1
Procopie Ditrăţi 1

De la Târgovişte

Protoiereu Moscu Sachelarie 1
Preotu Ştefan 1

Din Bucureşti

Postelnicul Stan Penescu, arendaşul moşiei Pietri 10
Pandele Ostiianu, amploiatu la tribunalulu Ilfovu corecţionalu 2
Zamfir Nicolau de la Băneasa 1
Dumitru Enea şalvaragiu 1

Măn. Văraticu

Cuv. Maica Safta Brâncoveanca 10

Amploiaţii Tipografiei Nifon Mitropolitul

D. Scarlatu Valter, regisorul 2
Zisu Papa 2
Alexandru Tocescu 1
Scarlat Carghe 1
Pandele Sacheliu 1
Nicolae Andronescu 1
Alexandru Luchidis 1
Sterie Hiotu 1
Ghiţă Gheorghiu 1
Marin Gheorghe servitorul 1

GLOSAR

PROSCHINITAR: de la grecescul „Proschinitarion"; manualul închinătorului, sau creştinului; ghidul pelerinului.

- A (TE) CĂRĂBĂNI: a pleca repede de undeva, a te căra, a o şterge.
- A CĂINA: a compătimi, a deplânge, a jeli.
- A CONĂCI: a face popas, a se odihni, a adăposti pe cineva.
- A COVÂRŞI: a depăşi, a întrece (cu mult) în măsură, în număr, în forță, a copleşi, a năpădi.
- A HULI: a spune vorbe de ocară sau de batjocură la adresa cuiva, a defăima, a calomnia
- A MÂGLICEA, A MÂGLIDI: a măguli, a linguşi, a flata.
- A MEREMETISI: a repara, a reface, a aranja.
- A NĂBUŞI: a invada, a năpusti, a năvăli.
- A NĂIMI: a tocmi, a angaja pentru o muncă plătită, a arenda, a închiria.
- A PATRIARŞI: a fi patriarh.
- A POVÂRNI: a prăbuşi, a răsturna, a cădea brusc de la înălțime
- A PROSLĂVI: a ridica în slavă, a preamări
- A PRIDIDI: a asalta, a năpădi, a copleşi.
- A SĂLĂŞLUI: a locui într-un loc anume, a se adăposti, a se stabili într-un loc.
- A TÂRNOSI: a sfinți, slujba de inaugurare a unei biserici.
- ADÂNCATĂ: adâncită.
- ADVON: tindă sau pridvor dinăuntrul unei biserici ortodoxe.
- AFIEROSITE: dedicate, consacrate, închinate.
- AGĂ: ofițer din armata otomană, inspector al piețelor urbane.
- ANGHELICEASCĂ: îngerească.
- ANGHIRA: parte componentă a unei corăbii.
- ARDICĂ: ridică.
- ARGINȚI: monede de argint.
- ARHONDARIE: aripă sau casă specială a unei mănăstiri, rezervată găzduirii oaspeților

- AŞIŞDEREA: tot aşa, la fel, asemenea, identic, întocmai.
- BALACLII: măreţe, impozante.
- BALDOHINA: bandahir, bandafir, epitaf
- BALZ(S)AMITE: plăcut mirositoare.
- BAŞĂ: căpetenia breslei, conducător, şef.
- BĂŞCI: despărţituri.
- BLAGOSLOVENIE: binecuvântare.
- BOAZ, BOAG: albia unui râu mic, canal.
- BOLNIŢĂ: spital sau infirmerie pe lângă o mănăstire.
- CADRĂ: cadru
- CAPIŞTI: temple dedicate zeităţilor antice, sanctuare păgâne.
- CATAGRAFIE: inventar, recensământ, înregistrare.
- CATASTIH (F): registru, condică.
- CEALMA: acoperământ pentru cap format dintr-o fâşie de stofă care se înfăşoară în jurul capului, turban
- CEAS: distanţă parcursă cu piciorul într-o oră.
- CHELĂRIE: cămară sau pivniţă pentru proviziile unei gospodării boiereşti.
- CHINONIC: cântare bisericească liturgică executată în timp ce se împărtăşeşte preotul care oficiază slujba.
- CHINOVIE: mănăstire în care călugării au viaţa organizată în comun (de obşte).
- CHIRIŞĂ: chiriaşă.
- CHIVOT: cutiuţă aşezată în altar în care se păstrează cuminecătura rezervată celor care se împărtăşesc în caz de boală, înainte de moarte etc.
- CIUCUL: ciont.
- CLASS: categorie, rang.
- CLIRONOMISITĂ: moştenită.
- COCIOARBĂ – COCIORBĂ: unealtă metalică cu cârlig, vătrai.
- CONTROBOITURI: contribuţii.
- COT: veche unitate de măsură pentru lungimi egală cu 60 cm.
- CSINAXAR (SINAXAR): calendar creştin în care apar înregistrate numele sfinţilor pe zile.
- CULĂ: beci boltit subteran.
- DAJDIE: impozit, dare, bir, plată obligatorie.
- DECASTERIE – DICASTERIE: tribunal spiritual sau ecleziastic.

- DECASTERIOȚI: membru al dicasteriei.
- DESGHINAT: împărțit, bifurcat, aici dogme contrare, opinii diferite
- DIATĂ: testament, prevedere testamentară.
- DIDADIU: mai mare peste dascăli
- DIȘCANȚI: cântăreți cu vocile cele mai înalte ale unei formații muzicale.
- DRAM: veche unitate de măsură pentru greutate egală cu 3,18-3,23 gr.
- ECLESIARH: călugăr care administra veniturile mănăstirii.
- ECSARH (EXARH): organ de inspecție şi de control al mănăstirilor dintr-o eparhie, aici are şi alt înțeles şi anume: demnitate bisericească, superioară aceleia de mitropolit şi inferioară aceleia de patriarh, care se conferea de către patriarhia din Constantinopol.
- EGUMEN: stareț
- ELCIU: trimis al unei puteri străine într-o țară, consul.
- ENGOLPION: iconiță dintr-un metal prețios sau din smalț, pe care o poartă arhiereii agățată de gât.
- EPARHIE: diviziune administrativă bisericească condusă de un episcop, episcopie.
- EPITAFION, EPITAF: obiect de cult care constă dintr-o bucată de stofă pe care este brodată scena punerii în mormânt a Mântuitorului Iisus Hristos.
- EPITROP: administrator al unui bun în special al averii unei biserici.
- ERES: concepție falsă, prejudecată, eroare, rătăcire, păcat.
- ERESURI: prejudecăți, rătăciri, erezii, păcate.
- FENOMENI: lucruri extraordinare care surprind prin noutatea sau raritatea lor.
- FERMAN – FIRMAN: ordin emis de sultan (prin care erau maziliți guvernatorii sau domnitorii ce depindeau de Imperiul Otoman.
- GALBEN: monedă veche de aur de mărime şi valoare variabilă
- GEALAT: om voinic, zdravăn (şi violent)
- GEAMIE: construcție destinată celebrării cultului la musulmani, de obicei mai mare decât moscheea.
- GERONZI: bătrâni.

- GRANESITE: întărite, fortificate
- HARACIU: tribut anual pe care țările vasale îl plăteau Imperiului Otoman.
- HAVUZ: bazin de apă descoperit, construit din piatră sau beton
- HAZNELE, HAZNAUA: clădire sau încăpere a vistieriei în care se păstrau un tezaur, o sumă mai mare de bani sau alte lucruri de preț, vistierie.
- HERUVIMI: îngeri care urmează ierarhic după arhangheli.
- HRISOV: document vechi, act prin care se întăreşte în scris o donație.
- HRISTIANILOR: creştinilor.
- IAPSIS: piatră semipreționsă.
- IARLÂC: ordin, permis în scris.
- IDIORTIMĂ (DIORTIMĂ): idiortimă, mănăstire în care călugării au viața organizată independent (de sine).
- IMBATIC, EMBATIC: arendă pe termen lung.
- INOROG: animal fabulos imaginat sub forma unui cal cu un corn în frunte, întâlnit în arta şi literatura medievală.
- ISNOV: izvoare istorice, cronici.
- ÎMPÂCLATĂ: întunecată, învrăjbită, acoperită de pâclă (context: inimă împâclată)
- ÎMPUTĂCIUNE: reproş, dojană, mustrare, imputare.
- JEȚ: scaun înalt cu spătar şi brațe.
- KAIAC-KAIAK: luntre turcească uşoară, lungă şi îngustă.
- LAVRĂ: mănăstire de mari proporții în țările ortodoxe
- LAVRIOT: persoană aparținătoare unei Lavre.
- LITRĂ: măsură de greutate folosită în trecut, egală cu un sfert de kilogram.
- METOH (C): mănăstire dependentă de alta, reşedință călugărească în afara mănăstirii, mănăstire mică subordonată administrativ unei mănăstiri mai mari, proprietate imobiliară a unei mănăstiri.
- MINEI: carte bisericească în care sunt indicate pe luni şi zile, slujbele religioase
- MISIE: misiune
- MITRAS: fundătură
- MITRĂ: acoperământ al capului în formă sferică sau conică, bogat ornamentat, purtat mai ales de arhierei în timpul slujbelor religioase.

- MOAMETANI: turci.
- MREAJĂ: plasă uşoară de pescuit cu ochiuri mari din aţă subţire.
- NACEALNIC: şef al unei instituţii civile, militare sau religioase.
- NAMESNICĂ: locţiitoare.
- NĂPRASNĂ: întâmplare nefericită, groaznică, venită pe neaşteptate, nenorocire.
- NOSTOIATELIU: egumen
- OCA (LE): veche unitate de măsură pentru capacitate sau greutate egală cu 1,25 litri sau kilograme
- OMOFOR: veştmânt bisericesc în forma unei eşarfe pe care arhiereul îl poartă pe umeri în timpul serviciului bisericesc.
- OSÂRDNIC: zelos, sârguincios.
- PALMĂ: veche unitate de măsură pentru lungime de 25-28 cm.
- PANER: coş mic cu toartă, făcut din nuiele subţiri
- PAPISTĂŞESC – PAPISTAŞ: adept al catolicismului.
- PARATRAPEZAR: mai marele bucătar al unei mănăstiri.
- PÂRG: turn.
- PARMAC: unitate de măsură pentru lungimi egală cu o jumătate de palmă (cca. 13-15 cm).
- PATERIC: colecţie de povestiri din viaţa vechilor călugări trecuţi de Biserică în rândul sfinţilor.
- PĂRINŢII SVETAGOREŢI: părinţii de la Sf. Munte Athos
- PEDION: vine din grecescul παιδιον şi înseamnă copil, dar dacă în locul diftongului αι s-ar scrie simplu ε atunci înseamnă o câmpie întinsă plină cu copăcei ghimpoşi
- POCROV: sărbătoare creştină la 1 octombrie – Acoperământul Maicii Domnului
- POLITIE (POLITII): conduită, comportament, purtare
- POMETURI: mulţime de pomi fructiferi, mulţime de fructe.
- POPOL: popor.
- POPRITĂ: interzisă, oprită, împiedicată.
- PORFIR: rocă vulcanică dură, cristalizată de culoare roşie-purpurie.
- PRAVILĂ: lege sau cod de legi, dispoziţie, regulament, hotărâre cu caracter civil sau bisericesc, obicei, tradiţie, datină.
- PRAVOSLAVNIC: care aderă la credinţa ortodoxă, prea credincios, cucernic, smerit, evlavios.

- PRECURMAT: întrerupt brusc, oprit.
- PREDANIE: rânduială, datină, obicei, tradiție
- PREOSFINȚIT: preasfințit.
- PRESTOL: altar, masă în mijlocul altarului unei biserici, unde se țin obiectele necesare oficierii liturghiei.
- PRICESTANIE: împărtăşanie, cuminecare (a pricestui, a împărtăşi).
- PRIHANĂ: păcat, vină morală, necinste.
- PRISTĂVIT: decedat, răposat, mort
- PRODUCTE: produse.
- PROEGUMEN: călugăr care a avut funcția de egumen, ajutor de egumen.
- PROISTOŞI: călugăr sau preot cu cel mai înalt rang în ierarhia clericilor unei mănăstiri sau biserici
- PRONIE: dumnezeire, providență, pronia divină reprezintă purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de Creația Sa.
- PROSMOARIU: neschimbat
- PROTAS: protoiereu, protopop.
- PROTAT: judecător suprem.
- PROVEDINȚĂ: locul de unde provine ceva.
- RĂCODELIE: obiect făcut de mână
- RĂMLENESCULUI: roman, aici e vorba de papa de la Roma
- SARACHINENI: sarachiteni, saracini, popor de origine arabă
- SCALĂ (SCĂLI): scară, strat sau aglomerare de stânci sau pietre de dimensiuni foarte mari.
- SCHIMĂ: ordin călugăresc sau preoțesc; haină călugărească.
- SCHIPTRU: sceptru, demnitate putere, mărire, autoritate de suveran, domnie, conducere.
- SERAFIMI:îngeri de rang superior situați între arhangheli şi heruvimi.
- SERASKER: comandant al armatei şi ministru de război în Imperiul Otoman
- SFITĂ: veşmânt preoțesc larg fără mâneci care se poartă în timpul slujbei peste celelalte haine
- SHIMA: forma (imaginea) exterioară a unei ființe, chip, față, figură.
- SHIMNICIE: pustnicie, sihăstrie, asceză, izolare
- SIHASTRU: călugăr ce trăieşte retras de lume în post şi rugăciune, pustnic.

- SIMOVITORI: adepții lui Simon Petru
- SIMȚICIUNE: simțire, sensibilitate.
- SLAVOSLOVENIE: binecuvântare.
- SMĂCINAT: zdrobit, strivit, sfâşiat
- SOBORNICEASCĂ: întemeiată pe hotărârile sinoadelor ecumenice.
- SOMAKIU: marmură pestriță
- STÂNJEN: unitate de măsură pentru lungime variind de la 1,96 la 2,23 m.
- STERNĂ: rezervor de apă, cisternă, tanc
- ŞAICĂ: grup de oameni, gaşcă
- ŞCHELĂ: debarcader, port.
- ŞCHIOAPĂ:.măsură populară de lungime egală cu distanța dintre vârful degetului mare şi arătător când acestea sunt depărtate la maximum unul de altul.
- TÂMPLĂ: perete din lemn împodobit cu icoane, care desparte altarul de restul bisericii, iconostas, catapeteasmă.
- TAXID: călătorie pe care o făceau negustorii în străinătate pentru a vide sau a cumpăra marfă.
- TETRAPOD: piedestal cu patru picioare pe care se aşează evanghelia sau diferite obiecte de cult
- TISĂ: arbore sau arbust răşinos cu lemn tare şi prețios.
- TRAPEZĂ: sală de mese într-o mănăstire.
- TREPTELNICEŞTE: treptat
- TRESFETITE – TRISTETITE: sărbătoare creştină în cinstea a trei sfinți, Trei Ierarhi.
- TRUPĂ DE OCTAVI: grup coral format din 8 persoane.
- ULUCE: jgheab de scândură sau canal pentru captarea şi scurgerea apei dintr-un izvor.
- VERSTĂ: unitate de măsură pentru distanțe egală cu 1,067 km.
- ZAROVIRIȚI: vameşi.

Bibliografie

la articolul "Despre Proschinitarele Muntelui Athos tipărite în Principatele Române".

Lucrări de specialitate:

- Andreescu Ana, 2006, Arta cărții - Cartea Românească Veche 1508-1700; Editura Capital, 294 pag.

- Anton Fabian, 2008. O istorie cronologică a Sfântului Munte Athos; Editura Paralela 45, 202 pag.

- Baiculescu George, 1984, 1986, 1989, 1996. Bibliografia Românească Modernă (1831-1918); Editura Academiei Române.

- Bălan Ioanichie, 2005. Pelerinaj la Muntele Athos – editia IV; Editura Mănăstirea Sihăstria, 271 pag.

- Belaşcu Ion, 2000. Din istoria mecanicii în Țările Române; Revista "Caiete de fizică" anul II, nr.3 sept.2000.

- Bianu Ioan şi Hodoş Nerva, 1903. Bibliografia Românească Veche 1508-1830, Tomul I 1508-1716; Editura Academiei Române, 572 pag.

- Cartojan Nicolae, 1980. Istoria literaturii române vechi; Editura Minerva, 589 pag.

- Chiril din Smirna, 1843. Proschinitar al împărăteştii stavropighii patriarhale şi cinstitei Mănăstiri a Dohiariului din Muntele cel cu nume sfânt al Athosului; Editura Frid.Valbaum,53 pag. - limba greacă.

- Dură Ioan, 1989. Proschinitare ale Sfântului Munte Athos tipărite pe pământ românesc; Revista "Biserica Ortodoxă Română" anul CVII, nr. 3-4.

- Komnenos Ioannes, 1701. Proschinitarul Sfântului Munte al Atonului; Editura Antim Ivireanul, 150 pag. - limba greacă.

- Luchianov Varnava, 1856. Proschinitar al Sfântului Munte al Atonului; Editura Nifon Mitropolitul, 205 pag. - limba română cu alfabet chirilic.

- Melega Anania, 1856. Proschinitar al Sfântului Munte al Atonului; Editura Iosif Romanov, 198 pag.- limba română cu alfabet de tranziție.

- Simionescu Dan, Băluță Gheorghe, 1981 - Pagini din istoria cărții românești; Editura Ion Creangă, 192 pag.

- Vasilescu Gheorghe, Ignatie Monahul, 2007. Românii şi Muntele Athos – vol. I si II – Editura Lucman, 806 +724 pag.

Pagini de internet:

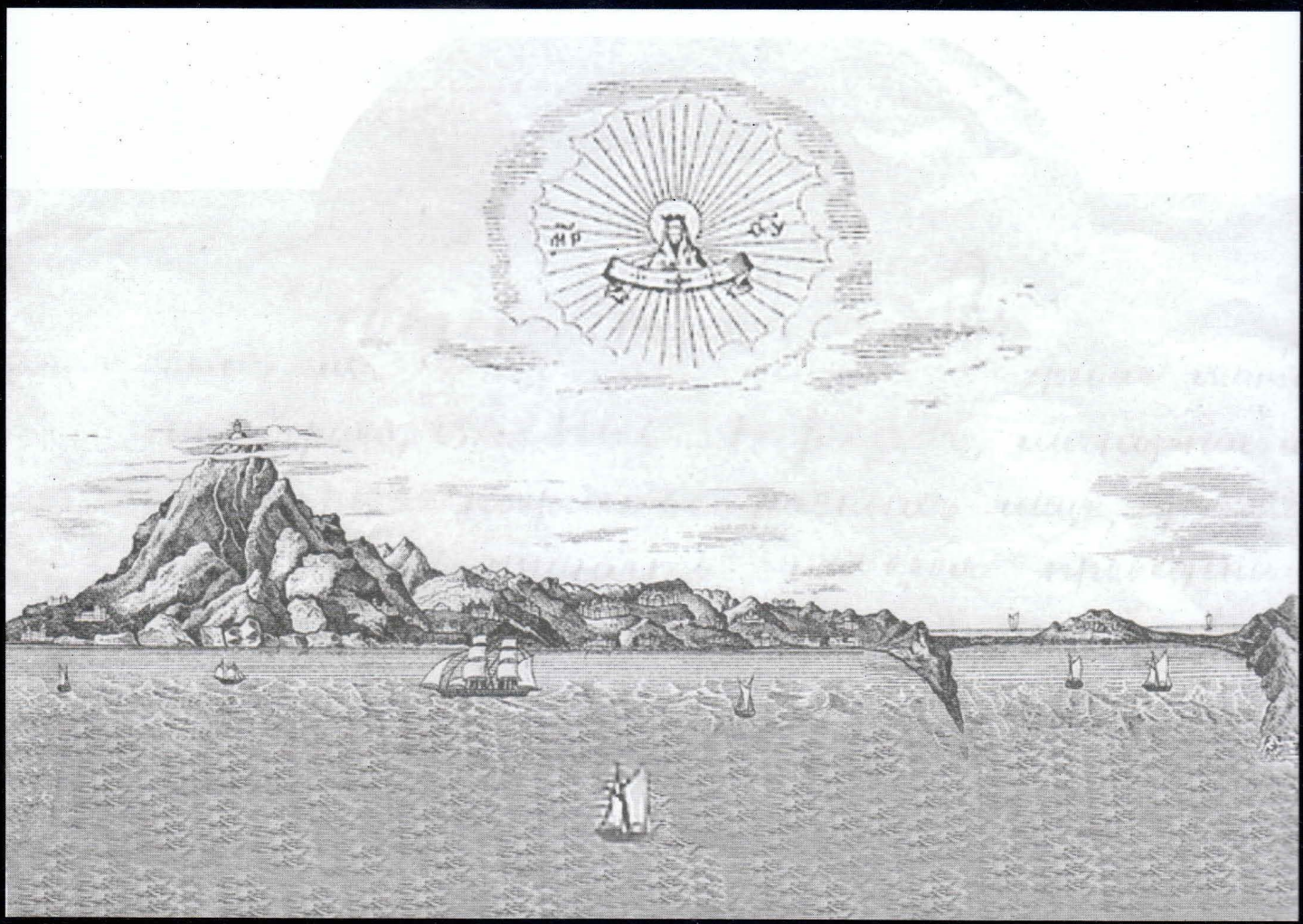
- aleph500.biblacad.ro/Proskynetarion tou Hagiou Orous tou Athonos
- altmarius.ning.com/profiles/blogs/Bibliografiile Naționale
- altmarius.weblog.ro/2008/07/19/Bibliografii realizate de Biblioteca Academiei
- anemi.lib.uoc.gr-Digital Library of Modern Greek Studies-Proskynetarion tou Agiou Orous tou Athonos 1745
- bibliophil.bjvaslui.ro/Catalog carte biserica.org/Whos/Who/ Dicționarul Teologilor Români/Antim Ivireanul
- biserica.org/WhosWho/Dicționarul Teologilor Români/D/Ioan Dură
- catalogue.nla.gov.au/Record/Proskunetarion tou agiou orous tou Athonus 1745
- digitool.dc.bmms.ro/Proskynetarion tou Hagiou Orous tou Athonos
- fr.wikipedia.org/wiki/Bernard de Montfaucon
- orthodoxwiki.org/Seraphim(Glagolevsky)of Novgorod and St.Petersburg
- ro.wikipedia.org/wiki/Academia Domnească de la Bucureşti
- ro.wikipedia.org/wiki/Antim Ivireanul
- ro.wikipedia.org/wiki/Constantin Brâncoveanu
- ro.wikipedia.org/wiki/Ion Bianu
- ro.wikipedia.org/wiki/Paleografie
- wapedia.mobi.ro/Antim Ivireanul
- www.arhiepiscopiatomisului.ctw.ro/index/doc-istorie/Lista ierarhi
- www.artline.ro/Academia Domnească de la Sf. Sava
- www.bcub.ro/conținut/Închinare-Petre Năsturel
- www.bibliotecamm.ro/miraj/Fişiere/Antim Ivireanul
- www.comeinromânia.com/Mănăstirea Sfinții Voievozi-Slobozia, jud.Ialomița
- www.creştinortodox.ro/Dicționarul Teologilor Români/-Anania Melega
- www.crestinortodox.ro/diverse/Icoana Deisis
- www.creştinortodox.ro/reportaj/Sfinții Voievozi din Bărăgan
- www.culture.gouv.fr/culture/actualites/celebrations 2005/ Montfaucon

- www.editurapatriarhiei.ro/Istoric
- www.encspb/ru/en/article/Serafim(Glagolevsky) (1757-1843) Metropolitan of Novgorod and St. Petersburg
- www.myrioblibos.gr/texts/english/On Line Library of the Church of Greece 107 Serafim (Ştefan Glagolevskii, 1757-1843)
- www.plasticsusa.com/ortho/Istoria Bisericii Româneşti, Nicolae Iorga
- www.theophilos.3x.ro/Dicționarul matematicienilor
- www.uab.ro/reviste-recunoscute/reviste-teologie/nr.2-2005/ Biserica Ortodoxă Română şi cultura europeană-Ac.Pr.Pr.Dr.Mircea Păcurariu
- www.worldcat.org/Komnenos Ioannes
- www.worldcat.org/Proskynetarion 1890
- www.worldcat.org/Proskynetarion Ioannes Komnenos
- www.worldcat.org/Proskynetarion tou Hagiou Orous 1806
- www.worldcat.org/title/Formats et editions de Proskynetarion tou hagiou orous tou Athonos
- www.worldcat.org/title/Palaeographia-Graeca
- www.worldcat.org/title/Proskynetarion tou Agiou Orous tou Athonos (Livre,1856)
- www.worldcat.org/title/Proskynetarion tou Basilikou Monasteriou tou Docheiareiou
- www.worldcat.org/title/Proskynetarion tou Hagiou Orous tou Athonos (Livre 1984, 1864, 1745)
- www.worldcat.org/title/Proskynitaru al sfontului Munte al Atonului
- www.worldcat.org/Varnava Lukianov
- www.worldcat.org/wcidentities/Komnenos Ioannes 1657-1719
- www.worldcat.org/wcidentities/Serafim Metropolitan of Novgorod and Saint Petersburg 1757-1843

Corespondență:

- Biblioteca Academiei Române – Bucureşti
- Biblioteca V.A.Urechia – Galați
- Biblioteca Universitară Mihai Eminescu – Iaşi
- Mănăstirea Esfigmenu – Muntele Athos
- Sfânta Chinotită - Kareea, Muntele Athos

„Această descriere este compusă de profesorul din academia Sant-Petersburgului şi călugărit în monastirea şi noua Lavră a Rusicului din acest sfânt munte Ieroshimonahul Serafim; după care acum întâiaşi dată s-a tradus în limba română de cel între toţi mai nevrednic Monahul Varnava Lukianov din chinovia sfintei monastiri a Esfigmenului carele s-a ostenit cu observaţia lucrurilor acelora şi adunarea lor câte adică nu era nici altfel deslușite naţiei Române.“

Editura HACO INTERNATIONAL **ISBN 978-973-7706-22-5**